

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 Vol.8 No.1 January - June 2019

สถาบันวิจัยและพัฒนา

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers)

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รศ.ดร.วิกร ตันทาทุโฒ
รศ.ดร.พัชรีย์ ชยากรโคกเกิด
รศ.ดร.วรพจน์ ศรีวงศ์คณ
รศ.ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
รศ.ดร.บำเพ็ญ เขียวหวาน
รศ.อมรพรรณ ชุ่มโชคชัยกุล
ผศ.ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ราชรักษ์
ผศ.ดร.สุธีรา อานามวงศ์
ผศ.ดร.ไพโรจน์ เจริญชนกุล
ผศ.ดร.อภิรักษ์ อนุมาน
ดร.ขวัญประภัสสร จานทอง
ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ
ดร.วุฒิกัทร จันทร์สาร

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี
รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
รศ.ดร.ลำอาง สืบสมาน
รศ.ดร.สังจา บรรจงศิริ
รศ.ดร.ฤกษ์ชัย พุประทีปศิริ
รศ.ดร.ณกร อินทรผดุง
รศ.ยุวดี วงษ์กระจ่าง
ผศ.ดร.อาศิรา ราชเวียง
ผศ.ดร.ภัสสรี นิติเกษตรสุนทร
ผศ.ดร.สารดา จารุพันธ์
ภญ.ดร.อรรศ คงพานิช
ดร.ศักดินา บุญเปี่ยม
ดร.เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์
ดร.ประพนธ์ จิตตะบุตร

รศ.ดร.บุญศรี พรหมพันธุ์
รศ.ดร.ไพฑูรย์ สีใส
รศ.ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย
รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ
รศ.ดร.นวลละออ แสงสุข
รศ.สมบัติ พันธวิศิษฐ์
ผศ.ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ
ผศ.ดร.อำนาจ จำรัสรุ่งผล
ผศ.ดร.ชูเกียรติ จารัตน์
ผศ.ดร.อานวย ปาอ้าย
ดร.ชัยวัฒน์ หลุ่ยพันธ์
ดร.กมล โพธิ์เย็น
ดร.อานวย เกาตระกุล
ดร.คุณานันท์ สุขพาสณ์เจริญ

ทีมงานจัดทำวารสาร

ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ
นางสาววรรณษา บาลโสง
นางสาววิริยา แจ่มสวัสดิ์
นางสาววิลาวัลย์ ฤทธิเรืองโรจน์
นางสาวอริษฐาน บุญเสริม

ผศ.ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ
นางสาวประกาย ขวัญหลาย
นางสาวนิราวัลย์ ศรีทอง
นางสาวลัดดาณณิ บังเกิดสุข

ดร.ชัยวัฒน์ หลุ่ยพันธ์
นางสาวเดือนใจ สลับศรี
นางสาวปทุมณา สุริยะสาร
นางสาวสุวรรณา ปัดทาบาล

**Institute of Research and Development
Rajamangala University
of Technology Tawan-ok**

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal
ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 Vol.8 No.1 January - June 2019

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ผู้จัดพิมพ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
กำหนดการเผยแพร่	ตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี และเผยแพร่ในเว็บไซต์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
การเผยแพร่	มอบให้ห้องสมุดหน่วยงานรัฐบาล สถาบันการศึกษาในประเทศ และหน่วยงาน/บุคคลที่สนใจ
ข้อมูลติดต่อ	กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ สำนักงานวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 5 สถาบันวิจัยและพัฒนา เลขที่ 43 ม.6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110 โทร. 0-3835-8142 โทรสาร 0-3835-8142 http://ird.rmutto.ac.th E-mail : journal2rmutto@gmail.com

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- ❖ มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกประจำกองบรรณาธิการมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ มีบทความจากนักวิชาการและนักวิจัยภายนอกลงตีพิมพ์ทุกฉบับมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ ข้อความและบทความในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
- ❖ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ชลกิจการพิมพ์ (Chonlakit Printing)

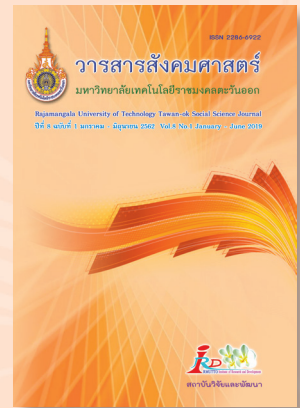
47 ถ.ศรีราชานคร 1 ต.ศรีราชา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
โทร. 038-324711 E-mail : chonlakit555@hotmail.com

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562
Vol. 8 No. 1 January - June 2019

ISSN 2286-6922

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.สมชาย ปฐมศิริ
ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี
รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
รศ.ดร.วิกร ตันทวาทไธม์
รศ.ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดี
รศ.ดร.นวลละอ อแสงสุข
รศ.ดร.วรพจน์ ศรีวงศ์ชล
รศ.ดร.ณกร อินทรผดุง
รศ.บำเพ็ญ เขียวหวาน
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ เกษมผลกุล

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ
ดร.ชัยวัฒน์ หฤทัยพันธ์

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สิน พันธุ์พินิจ	
ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	ม.กรุงเทพธนบุรี
ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี	ม.สุโขทัยธรรมาธิราช
ศ.กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์	สำนักงาน
	ราชบัณฑิตยสภา
รศ.ดร.วิกร ตันทวาทไธม์	ม.เกษตรศาสตร์
รศ.ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ	ม.บูรพา
รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ	มทร.ศรีวิชัย
รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ	มศว.ประสานมิตร
รศ.ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดี	ม.เกษตรศาสตร์

ผลงานวิจัยและบทความในวารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นแนวคิด
ของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบ
ของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ
ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจาก
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ตะวันออก

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2555 ในปีนั้น สถาบันอุดมศึกษายังดำเนินงานภายใต้ในเกณฑ์มาตรฐานระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 ซึ่งผลงานของอาจารย์ด้านบทความวิจัยยังไม่ได้ถูกระบุไว้ ต่อมาเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 กำหนดเรื่องนี้ไว้เป็นคุณสมบัติสำคัญของอาจารย์ โดยให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาต้องมีบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ด้วย หลังจากนั้นเป็นต้นมา การตื่นตัวเรื่องการทำวิจัยและเขียนบทความวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ซึ่งในทศวรรษก่อนหน้านี้ อาจารย์ในสาขานี้ไม่สนใจการทำวิจัยมากนักเนื่องจากมีภาระงานสอนมากทั้งจำนวนชั่วโมงและจำนวนนักศึกษาที่ต้องสอน

การทำวิจัยและการเขียนบทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์ที่ปรับตัวขึ้นและมีจำนวนมากขึ้นในทศวรรษนี้ ส่งผลให้มันักวิจัยเสนอผลงานประเภทบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเป็นจำนวนมาก โอกาสทั้งของผู้วิจัยในการแสวงหา ทดลอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แขนงต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น นับเป็นโอกาสอันดีของผู้อ่านและผู้สนใจศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นอย่างมาก

ในฉบับนี้ วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ได้ตีพิมพ์บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านสื่อประเภทเทคโนโลยี การใช้สื่อเทคโนโลยี การออกแบบเพื่อความยั่งยืนทางพลังงาน และสิ่งแวดล้อม การวิจัยเพื่อผู้พิการ การบริหารสถานศึกษา และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามวารสารยังต้องการบทความวิจัยที่นำเสนอความรู้ที่เฉียบคมมากกว่าที่มีอยู่ วารสารจึงใคร่ขอเชิญชวนให้นักเขียนที่มีอยู่เดิมมุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงานให้เข้มข้นยิ่งขึ้นต่อไปและยังหวังว่าจะมีนักเขียนใหม่ส่งผลงานที่มีคุณภาพเข้ามาเพิ่มขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิสุวรรณ
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
มิถุนายน 2562

สารบัญ

หน้า

Effects of Self-and Peer-assessments on Thai EFL Students' Intonation Learning.....	1
---	---

Pranee Seenak and Dumrong Adunyarittigun

การออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานสำหรับสำหรับเด็กก่อนพิการทางสมอง กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์เด็กก่อนพิการทางสมองและปัญญา “บ้านนนทภูมิ” ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	16
---	----

กรณ์พงศ์ ทองศรี

แนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงาน และสิ่งแวดล้อม – TREES.....	21
---	----

จักรพงศ์ ไชยานุพัทธกุล เฉลิมเกียรติ หารราชจุโรจน์ และ วิชระ จินตวรรณ

อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัย ของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม26	26
--	----

เจตน์จรรย์ อาจไธสง พรสิณี ดารารพงษ์ อังคณา ประเสริฐศรี พิชราวไล แก้วปลั่ง และ นกุล ชูแก้ว

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี.....	43
--	----

ธนาชัย จันทชาติ อภิชัย อภิรัตน์พิมลชัย และ กวิน มุสิกกา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร	51
---	----

นงลักษณ์ ลักษณะโกคิน อมรรัตน์ ปญญาวิบูล และ วิสันต์ สมไธสง

ผู้ปกครองทางการเมืองที่มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อเฟซบุ๊ก (Facebook) ในฐานะสื่อสังคมออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	60
---	----

บุญจรัตน์ สังข์น้อย และ สหภาพ พ่อคำทอง

พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก.....	70
---	----

บัวลอย มธุรสวรรค์

ผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	82
---	----

ปิยธิดา รัตนคุณ เนตรนภา ปริยานุรักษ์ นันทน์พร ดุรงค์พันธุ์ และ กุลพัฒน์ ยิ่งดำรง

การศึกษารูปแบบความผิดพลาดของการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษของนักเรียน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ.....	90
--	----

ปิยนดา อินทร์เจริญ และ อรุษา พิมพ์สวัสดิ์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ศักยภาพในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ: ศึกษากรณี สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ.....	96
พรนัชชา พุทธหนู	
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7	106
พรหมพิริยะ พนาสนธิ์ และ กรปภา เจริญชันษา	
การพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี.....	118
เพ็ญภา หัสรังค์ ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล สถาพร ดียิ่ง และ ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์	
รูปแบบภาวะผู้นำและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์	128
ไพริน สันทรัพย์ และ จิราพร ระโหฐาน	
กระบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล กรณีศึกษาชุมชนประมงพื้นบ้าน อ่าวปากบารา สตูล	135
มะยุโซ๊ะ บาโงสือดา และ บัวพันธ์ พรหมพักพิง	
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก	144
มะลิวัลย์ สุขรักษา	
การศึกษามโนทัศน์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ ของลาสเลย์และแมทซินสกี.....	154
วรรณวิษา สุขใหม่ สัจจรักษ์ ลาตสูงเนิน วิวรรณ กาญจนวชิ และ นิติภูมิ อัศวินติสกุล	
ไทยพวนสุพรรณบุรี : การศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	164
วาสนา เลิกเปลี่ยน	
แนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	172
ศิริพงษ์ ศรีงาม จันทร์ขลิ มาพทุธ และ มานพ แจ่มกระจ่าง	
ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	182
สุมพร บุญเกิด	
ความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	197
อัศววิรัช รอบคอบ และ อธิราภรณ์ ลิมานนท์วรไชย	

Effects of Self-and Peer-assessments on Thai EFL Students' Intonation Learning

Pranee Seenak¹ and Dumrong Adunyarittigun²

¹ Business English Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Pathom Rajabhat University 7300, Thailand

² Department of English and Linguistics, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thaprachan 10200, Thailand
E-mail: pranee_chan@hotmail.com, Tel. 0812593944

Abstract

This study aimed to investigate the effects of self- and peer-assessments on students' English intonation ability and higher-order thinking skills. Thirty-five second-year students received intonation instruction which integrated self- and peer-assessments as learning activities. The students were engaged in assessing their own and peers' intonation performance, giving feedback to peers, collaborating and discussing with peers to share problems and learning how to solve problems. The pre-and post-tests and four progress tests were used to investigate the effects of self- and peer-assessments on students' intonation ability and their learning progress. A drama activity was also used as a final project to assess students' ability to apply intonation knowledge. The results revealed that the self-and peer-assessments made substantial contributions to students' learning and affected their intonation ability. The students had improvement on their intonation ability over time and could apply their intonation knowledge learned from the course in contexts. Implications of this research include integrating self-and peer-assessments as part of learning activities to promote intonation learning among students. Limitations of the study were also discussed.

Keywords: intonation, intonation learning, intonation assessment, self- and peer-assessments

1. Introduction

Currently, assessment methods used in pronunciation class such as scripted speech tasks, multiple-choice tests and oral tests are viewed as "the assessment of learning". They are used to collect information and make inferences about students' learning performance. Students receive only summative feedbacks or even a single score or letter grade from their teacher only. Unfortunately, the information does not provide much diagnostic information about students' learning performance and their learning progress. In other words, students do not know what they are good at or whether they do have problems in putting the right stress on the right syllable or raising the right intonation to express their intention. In addition, these assessments do not help promote students' learning and do not provide individual students with useful information that helps them learn to develop their strengths and improve their weaknesses. This could raise a question of the accuracy and the usefulness of the assessments used in the pronunciation class (Bachman and Palmer, 2010). More importantly, the assessments used do not promote students' active role in assessing their own and peers' learning performance. Receiving feedbacks from other sources, rather than from teachers only, is very important. It helps reassure the accuracy of assessing students' learning performance and

gives a complete and clear picture of the students' learning performance (Brown and Abeywickrama, 2010).

The current methods allow teachers to measure students' ability from the products at particular points in time, rather than providing teachers with information about students' learning process (Hughes, 2003) cautions against administering tests at one or another point in time that they cannot provide a complete picture of the students' knowledge, skills or understanding because students' performance on a test may be affected by contextual factors (lighting, seating arrangement, noise) or psychological factors such as anxiety, sickness, and tiredness. Teachers' reliance on test scores from such summative tests without additional information on student learning from other sources may make teachers get an inaccurate or incomplete view of what students have achieved. More importantly, it may run a risk of making poor judgment on students' ability and can reduce the reliability and validity of the assessment.

Self- and peer-assessments are regarded as alternative assessments which promote students' learning and can minimize the drawbacks of the current testing methods. As self- and peer-assessments are regarded as assessment for learning (Shepard, 2000), students have an active role in assessing their peers' and their own learning performance (Falchikov and Goldfinch, 2000) and help each other to learn and improve their learning in a friendly learning environment (Vygotsky, 1978). When participating in these assessments, students have opportunities to metacognitively think and reflect on their learning (Boud and Falchikov, 2006; Cyboran, 2006). They can evaluate their performance against the criteria, judge the quality of their own and peers' work and also recognize their strengths and weaknesses (Boud and Falchikov, 2006; Rolheiser, et al., 2000). In addition, they will get opportunities to get engaged in interaction and collaboration with more capable peers. They can learn and get guidance or feedback through scaffolding from more capable peers.

Self- and peer-assessments can supplement the current testing methods by providing essential information on students' learning process. They allow teachers to collect evidence on how students learn and how much progress they have made. The information on students' learning and progress can help teachers gain a clearer picture of their intonation ability, resulting in more accurate judgment about students.

In the past decades, previous studies (Ashby and Tanaguchi, 2009; Taniguchi et al., 2011; Arias, et al., 2010) have attempted to develop methods for assessing intonation of English language learners. However, little is known about investigating the effects of self- and peer-assessments on students' intonation learning or improvement. This study aimed at investigating the effects of self- and peer-assessments on student intonation learning. The guiding research question of this study is: What are the effects of self- and peer-assessments on students' English intonation ability?

2. Research Methodology

2.1 Participants

Thirty-five second-year English-major students studying in a public university participated in the study. These students enrolled in the Practical English Phonetics course, a compulsory course

designed to develop their phonemic awareness and knowledge of English phonology. Approximately 77% were female and 23% were male. Their ages ranged from 18 to 28 years. Before taking this course, these students took a prerequisite course Introduction to Linguistics and received letter grades as follows: 34.3% got grade B; 31.4% received grade A; 20.0% received grade B+; and 14.3% got grade C+. These results indicated that the majority of the participants had fundamental knowledge of English linguistics and could attain at the satisfactory level. In this study, one single-subject design without control group was implemented since the institution offered the Practical English Phonetics course only one section a semester.

2.2 Instruments

In this study, several research instruments were used to collect the data.

2.2.1 Pre- and Posttests

The pre-and post-tests were developed to measure students' intonation ability. The test items were adapted from the teaching materials used in previous studies (Burlison, 2007; Celce-Murcia et al., 2010; Huynh, 2012; Noh, 1995), and the test content was based on the course content and a course book. The tests included patterns of English intonation and pitch contours focusing on rising-falling intonation and rising intonation. Each test contained 27 test items and included 3 statements of the following nine types of utterances: declarative statements, WH-questions, commands/command-form request, unfinished statements, tag questions expressing uncertainty, yes/no questions, open-choice alternative questions, close-choice alternative questions and echo questions.

It took about 1 hour to administer each test. The pretest was administered in Week 9 (the first week of the intonation lesson) and the posttest was administered in Week 14 (after the students completed the self-and peer-assessments). The students were asked to audio-record their voices while reading the given utterances twice.

The Judges' Assessment Form was developed for scoring the pre-and posttests. The form was similar to the pre-and posttests. One point was awarded when students could pronounce the statement with appropriate intonation.

2.2.2 Four progress tests

Four progress tests were developed from the course content and purported to assess students' learning progress of their intonation ability. The utterances used in the progress tests were adapted from teaching materials developed by (Celce-Murcia, 2010; English Language Services, Inc., 1967). Progress Test 1 and Test 2 consisted of 6 items (utterances), and Progress Test 3 and Test 4 had 8 items. The total score of each test was 5 scores.

The progress tests were administered four times. Progress Test 1 was administered in Week 10 (a week after introducing an intonation lesson) and Progress Tests 2, 3 and 4 were administered in Week 11, 12 and 13, respectively. As the intonation class was last for four weeks (Week 9-12), the students' progress of learning intonation was evaluated according to the weekly course contents. To complete each progress test, the students were asked to read the utterances twice and make recording of their responses in audio files.

2.2.3 Four class assignments and Self-/Peer-Assessment Forms

Four class assignments included 4 practice exercises for fourteen types of utterances (declarative statements, Wh-questions, commands and command-form requests, unfinished statements, unfinished statements creating suspense, tag-questions eliciting agreement, yes-no questions with question word order, open-choice alternative questions, yes-no questions with statements word order (neutral confirmation question/ great surprise or disbelief), echo questions, repetition questions (speaker could not hear what was said), repetition questions (signaling disbelief) and tag questions signaling uncertainty. The practice exercises implemented in Week 1 and Week 2 had 30 items each, but the practice exercises implemented in Week 3 and Week 4 consisted of 40 items each. The types/patterns of utterances appeared in class assignment exercises were congruent with the intonation lesson objectives.

The students were given the weekly class assignment to practice intonation and were asked to evaluate their own intonation ability using the self-assessment form provided. Their intonation ability was also assessed by their peers using a peer-assessment form. After that, both students and their peer were asked to complete the forms in order to provide feedback on their intonation abilities for their peer.

2.2.4 Final project, Judges' Assessment Form, Students' Self-assessment Checklist and Peer-Assessment Checklist

The final project (drama activity) was aimed to assess students' intonation ability. The reason of adopting the drama technique as a research instrument because it was suggested as a useful assessment tool of the teaching and learning intonation by many researchers (Dougill, 1987; Hamilton and McLead, 1993; Juaudom & Wasanasomsithi, 2009; Porter-Ladousse, 1987; Taylor, 2000). The drama activity used for intonation teaching in this study was adapted from the activities used in Porter-Ladousse (1987) studies. The students were assigned to work in groups of 3-4 members and did the role-play on given topics. The students were assigned to produce different types of utterances and used the intonation patterns they learned in class. The students recorded their role play and presented to class. Each role play was around 8-10 minutes. The students' final projects were evaluated by the students and their peers using students' self-assessment checklist and peer-assessment checklists. Their final projects were also evaluated by the researcher using Judges' Assessment Form.

The Judges' Assessment Form was used for scoring the students' final projects. The judges were asked to listen to the role play of all groups of the students and observe their use of intonation patterns for different types of utterances. They had to indicate if the students used intonation when producing utterances and could apply intonation patterns appropriately to a certain context.

The Students' Self-assessment and Peer-assessment Checklists had similar format to the Judges' Assessment Form. These checklists were used to score students' final projects. The student judges were assigned to use these forms to self-assess their own performance and their peers' performance on drama activity (role plays). They had to listen to the recordings of role plays and observe intonation patterns when different types of utterances were made. The student judges

had to indicate if the students themselves and their peers used intonation when they produced utterances and could apply appropriate intonation patterns to the context.

2.3 Procedure

The study was conducted for 15 weeks during the first semester of the academic year 2017. During the first part of the course (Weeks 1- 8), the students learned fundamental concepts of phonetics which included speech organs, production of sounds, speech production, and the International Phonetic Alphabet. At the first part, the teacher also introduced peer- and self-assessments to students and had a conference to introduce and explain necessary information about those types of assessment tool. In the second part of the course (Weeks 9- 16), the students took the midterm examination, and then they studied the sound system of English and practiced analyzing the phonological systemized consonants, vowels, syllables, rhythms, and intonation. The researcher observed the students' learning behavior and performing pronunciation activities in the classroom and gave the students feedback.

On Week 9, the students were asked to do the pre-test. After that, they studied various types of English intonation in Weeks 10 to 14. During these four weeks, the students were asked to complete the self and peer-assessment forms. Their use of self and peer-assessments in class was video-recorded, and the videos were reviewed and transcribed by the researcher. On the day after the class, the students were invited to attend the stimulated recall. They were asked to review the recording of their own use of self and peer-assessment and verbalize their thoughts. Their progress of the English intonation abilities was also evaluated using the progress tests which were distributed on Week 11, 12, 13 and 14. During Week 15, the students were given the post-test and were asked to complete the questionnaire. Finally, they were interviewed about how they felt about self- and peer-assessments.

2.4 Analysis

To answer the research question, the quantitative data were analyzed by IBM SPSS Statistics version 22 granting means and standard deviations. The differences between the English intonation scores obtained from the pre- and post-tests were examined using T-test. Also, the scores from the class assignments and self and peer-assessment forms were calculated for the means and standard deviations and ANOVA was used to determine whether there are any statistically significant differences between the means of the scores from the class assignments. To compare between the mean of a progress test to the weighted mean of the subsequent tests, Helmert Contrast was used. The content analysis was used to analyze qualitative data from class assignments and self- and peer-assessment forms.

3. Findings

The effects of self- and peer-assessments on students' English intonation ability

Quantitative results

In response to the research question regarding the effects of self- and peer-assessments on

students' English intonation ability, descriptive statistics of the pre-test and post-test scores of nine types of utterances, the four progress tests, the four class assignments, and the final project were presented. The qualitative data from class assignments were also presented to support the statistic results.

The means and standard deviations of the students' pre-test and post-test scores were computed using IBM SPSS Statistics Version 22. To determine any differences in students' scores between the pre-test and the post-test, the T-test was computed.

Table 1. Pre-test and Post-test of students' intonation scores

Scores	$\bar{x}$	SD	df	t
Pre-test	60.37	13.73	34	6.322*
Post-test	80.57	14.39		

* $p \leq 0.05$

As can be seen in Table 1, the mean score of the pre-test was 60.37 (SD = 13.73) and that of the post-test was 80.57 (SD = 14.39). The students' post-test mean score for intonation ability was much higher than that of the pre-test. The paired t-test showed a statistically significant difference between the pre-test and post-test scores ($t = 6.322$, $p < 0.05$). These indicated that the use of self- and peer-assessments in intonation instruction plays an important role in students' intonation learning.

Regarding students' scores from four class assignments, the scores were computed for the percentages, means and standard deviations. Table 2 shows the descriptive statistics of students' scores for four class assignments.

Table 2. Percentages, Means and Standard deviations of Students' scores for class assignments

	Class Assignment 1			Class assignment 2			Class assignment 3			Class Assignment 4		
	%	$\bar{x}$	SD	%	$\bar{x}$	SD	%	$\bar{x}$	SD	%	$\bar{x}$	SD
Self-assessment	80.00	80.00	14.19	71.05	71.05	12.62	78.43	78.43	11.30	78.57	78.57	10.82
Peer- assessment	82.10	82.10	13.70	69.90	69.90	13.37	88.00	88.00	18.28	79.28	79.28	12.13

As shown in Table 2, the mean scores from self-assessment in Class assignment 1 to Class assignment 4 were 80.0 (SD =14.19), 71.05 (SD =12.62), 78.43 (SD = 11.30) and 78.57 (SD =10.82), respectively. As for the scores from peer assessment, the mean scores of Class assignment 1 to Class assignment 4 were 82.10 (13.70), 69.90 (SD = 13.37), 88.00 (SD = 18.28) and 79.28 (SD = 12.13), respectively. It is evident that the mean scores from both self- and peer-assessments in Class assignment 1 to Class assignment 4 were over 70% and indicated that the students did achieve learning intonation.

After the students performed the class assignments and completed the self- and peer-assessments, they were asked to indicate how much they and their peer understood the lesson and how confident they felt about themselves and their peers in terms of applying the intonation principles in contexts. Table 3 presents the means and standard deviations of students' levels of understanding and application.

Table 3. Means and standard deviations of students' levels of understanding and application of intonation knowledge

Class assignments	Level							
	Understanding				Application			
	Self -assessment		Peer-assessment		Self-assessment		Peer-assessment	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
Class assignment 1	3.22	0.65	3.31	1.24	3.09	0.72	3.22	1.29
Class assignment 2	3.19	0.56	4.28	2.33	3.23	0.64	4.38	2.30
Class assignment 3	3.50	0.69	3.41	0.60	3.50	0.69	3.59	0.69
Class assignment 4	3.53	0.50	3.77	0.60	3.80	0.54	3.67	0.71

As shown in Table 3, the participants rated their own understanding at moderate to high level, with the means ranging from 3.22 to 3.53. Their levels of application were at moderate to high, with the means ranging from 3.09 to 3.80. The students rated their peers' understanding at moderate to very high levels, with the means ranging from 3.31 to 4.28. For their peers' levels of application, the means were moderate to high with the means ranging from 3.22 to 4.38. These results indicated that self- and peer-assessments helped students have good understanding and apply intonation principles that they learned from the class to convey their intention in communication.

Table 4. Means and standard deviations of Progress Test 1-4

Test	Score	
	$\bar{x}$	SD
Progress Test 1	3.19	0.82
Progress Test 2	3.17	0.74
Progress Test 3	3.28	1.46
Progress Test 4	3.87	0.50

As shown in Table 4, overall, the means of Progress Test 1 to Progress Test 4 ranged from 3.17 to 3.87. The mean scores on English intonation ability progressively increased from Progress test 2 to the latter occasions. The mean of Progress Test 4 ($\bar{x} = 3.87$, $SD = 0.50$) was the highest when compared to those of the other Progress Tests. The mean of Progress Test 2 was the lowest ($\bar{x} = 3.17$, $SD = 0.74$). As for the effects of self-and peer-assessments on English intonation ability, the results revealed that levels of improvement in intonation performance were at a high level.

Table 5. Helmert Contrast Test of the Means Differences for Intonation Ability across Progress Tests

Progress Tests	Means	<i>t</i>
1 VS 2-4	3.19 VS 3.44	2.033*
2 VS 3-4	3.17 VS 3.58	3.298*
3 VS 4	3.28 VS 3.88	5.069*

* $p \leq 0.05$

As can be seen in Table 5, it was found that the participants had progress in learning English intonation over time. The mean of Progress Test 1 significantly differed from the average mean of the Progress Tests 2, 3, and 4 ($t = 2.033$, $p < 0.05$). For the second level of comparison of the mean of Progress Test 2 to the average mean of Progress Tests 3 and 4, it was found that they were significantly different ($t = 3.298$, $p < 0.05$). For the third level of comparison between the mean of Progress Test 3 and that of Progress test 4, it was found that they were significantly different ($t = 5.069$, $p < 0.05$). Considering the participants' progress, it was clear that the mean score from the Progress Test 4 was the highest compared to those of the other progress tests.

The score of the final projects from self-assessment, peer-assessment, and teacher-assessment were analyzed and presented in Table 6.

Table 6. Scores from self-assessment, peer-assessment, and teacher-assessment on the final projects

Assessment	Scores	
	$\bar{x}$	SD
Self-assessment	8.00	.970
Peer-assessment	8.03	.954
Teacher assessment	8.23	.972

Table 6 reveals descriptive statistics of students' score on final project obtained from students', peers', and teacher's ratings. The table showed that the scores given by the teacher were slightly higher than those given by the students and their peers. The mean scores for the self-assessment ($\bar{x} = 8.00$, $SD = 0.97$), peer-assessment ($\bar{x} = 8.03$, $SD = 0.95$) and teacher assessments ($\bar{x} = 8.23$, $SD = 0.97$) on the final project were about the same. The result showed a consistency in scoring of the students' self-and peer- and teacher assessments.

Also, the consistency of the scores obtained from self-assessment, peer-assessment, and teacher-assessment were examined using Pearson Product Moment Correlation. The results were presented in Table 7.

Table 7. Correlation coefficient among self-assessment, peer-assessment, and teacher-assessment on the final projects

Assessment	1	2	3
1. Self-assessment	-		
2. Peer assessment	0.826**	-	
3. Teacher-assessment	0.654**	0.721**	-

p < 0.01

As can be seen in Table 7, results of the Pearson Product Moment Correlation indicated that there were significant positive correlations among self-assessment, peer-assessment, and teacher-assessment. There were significant positive correlations between self-assessment and peer-assessment ($r = .826, p < 0.01$), between self-assessment and teacher-assessment ($r = .654, p < 0.01$) and between peer-assessment and teacher-assessment ($r = .721, p < 0.01$). There were strong positive correlations between the scores from the self-and peer-assessment, and peer-assessment and teacher-assessment. Also there was a moderate positive correlation between the scores from self- assessment and teacher-assessment.

Qualitative results

The analyses of participants' responses from class assignments (Self- and Peer-assessment forms) and interview indicated that the use of self- and peer-assessments promoted students' learning English intonation. During the process of self- and peer-assessments, the students had self-reflection, learned from peers and received constructive feedback for developing their ability in using intonation patterns. The details are discussed as follows:

1. Self- and peer-assessments enhance students' ability and understanding of English intonation to convey intentions and feelings.

It was found that through participating in self- and peer-assessments, the participants understood how to use intonation for conveying intentions and feelings and could use different patterns of intonation in communication. While assessing their own and peers' performance, they learned the correct way of using intonation from interacting and collaborating with peers. They could also distinguish the correct use from the incorrect use and could identify which intonation patterns to use with appropriate meaning, intention and feelings for different types of utterances. Following are the students' excerpts:

Intonation patterns affected the meaning of my message and my feelings. The listeners could be aware of our feeling and our conveying meaning through our intonation. I needed to practice more on the use of intonation patterns.

[Self-assessment form Student 11]

After I have taken this course and got involved in doing self- and peer-assessments, now I would understand the principles of using intonation patterns and learn which intonation patterns I should use for different types of questions and affirmative statements.

[Interview Student 3]

When we do peer assessment, peers could help us learn. During the peer assessment, we help each other and I learn that which way is the correct way of pronouncing. We know how to stress the word correctly and which patterns of intonation should be used. These types of assessment help us learn if we pronounce it correctly or not.

[Interview Student 8]

From studying in this class, I've learnt about how to use rising tone in questions to convey feelings. This makes me learn that if interlocutors use that rising tone, they are expressing their feelings such as anger or bad mood. Intonation can make use sense the speakers' feelings. I myself have never known about this function of intonation until I've learnt from the class. Now I understand how to use rising tone in questions.

[Interview Student 15]

2. Self- and peer-assessments provided students with opportunities to learn from peers through scaffolding and motivate them to improve intonation ability in the friendly and relaxing environment.

Through engaging in self-and peer-assessment activities in classroom, the students had opportunities to learn from assessing their own performance and from working collaboratively with their peers. It is interesting that they could observe how their peer made use of intonation in different utterances while having interaction with their peers in the friendly environment. They could also receive guidance or scaffolding from the more capable peers. They also felt more motivated to learn from their peers. Following are the students' excerpts:

I think I can pronounce some words correctly, but when I listen to peers' pronunciation, I recognize that they can pronounce much better than I can. I accept this fact and learn from peers how to pronounce those words correctly.

[Interview Student 1]

I am very happy to get advice from peers. I think it is very important because it helps me develop my intonation ability. It helps me pronounce more correctly and I can share my friends how to pronounce correctly.

[Interview Student 2]

I think that peer assessment is useful. When peers assessed my performance, they pointed out my mistakes or problems and I learnt from peers and used their feedback to improve my performance.

[Interview Student 13]

When doing peer assessment, peers evaluated our performance. Comments from different peers made me realize my weaknesses. I can improve my performance and produce intonation more correctly.

[Interview Student 15]

In our class, there are both high-competent and low-competent participants. The use of self-and peer-assessments as class assignments allows high-competent participants to help low-competent ones making us learn together. I agree to implement these assessment activities in

other classes as it would be useful.”

[Interview Student 6]

I agree that we should have self-and peer assessment activities. It makes us relaxed, promotes unity among classmates, and allows us to evaluate our own and peers’ learning performance.

[Interview Student 1]

4. Discussion

In many previous studies, self- and peer-assessments are useful forms of assessment that bring many benefits to students’ learning by enhancing cognitive development (O’Malley & Pierce, 1996), promoting self-reflections (Boud and Falchikov, 2006; Cyboran, 2006), providing opportunities for learning from peers and getting feedback for improvement (Vygotsky, 1978). This study provides some degree of empirical support to corroborate the effects of self-and peer-assessments on students’ intonation learning.

The self-and peer-assessments positively affect students’ intonation ability as shown in statistically significant difference between the scores on the pre- and post-tests, their scores of class assignments and the increment of their scores on the progress tests over time. They indicated that the students’ intonation scores significantly increased after they received intonation instruction that incorporated self-and peer-assessment activities. The students learned from self-reflection and interactions with peers. They became aware of their actual performance and could determine if they and their peers could use intonation patterns and pitch contours correctly. When the students compared their own performance with those of their peers, they recognized their own and peers’ weaknesses and areas to be improved. Feedbacks from their peer also helped improve their intonation ability. By means of observing more capable peers’ pronunciation and taking their peers’ advice into consideration, the students can learn and plan how to improve and develop their intonation ability.

As for the students’ performance on the final project, their intonation scores were high, indicating that they could use pitch contours and intonation patterns at a discourse level appropriately. They integrated what they learned through the instruction with self- and peer-assessment activities and applied it in performing the drama activity successfully. The scores on the final project from three measures: self-, peer- and teacher-assessments are highly correlated indicating a consistency in scoring of the three groups of assessors. It can be explained that these assessors are well-trained and have good understanding of scoring criteria of English intonation assessment. In fact, the finding of this study on correlations among self, peer and teacher assessments of this study is consistent with the findings of previous studies, which reveal agreement among teacher assessment, self-assessment and peer assessment of students’ oral skills (Patri, 2002) and other skills (Hughes and Large, 1993; Miller and Ng, 1996; Freeman, 1995).

Apart from the statistical data, the qualitative data collected from the questionnaire and interview also reveal that self-and peer-assessments have effects on the students’ understanding of English intonation and the ability to apply intonation to convey intentions and feelings in real-life

communication. These assessment forms provide students with opportunities to learn from peers through interactions and helped them improve intonation ability.

The findings of the study reveal that the integration of self- and peer-assessments as parts of intonation instruction positively affect students' English intonation ability. Self- and peer-assessments promote students' intonation learning and make contributions to learning development. The process of learning occurs while engaging in self- and peer-assessment activities. The students assess their own and peers' performance and are given opportunities for self-reflection. Through reflecting their own learning, students evaluate their performance against the criteria, judge the quality of their own works, recognize their strengths and weaknesses. From self-reflection, students can gather essential information about their learning, find strategies and make plan for improvement. Boud (1995) and O'Malley and Pierce (1996) point out that self-assessment promotes self-reflection. Self-assessment allows students to reflect on their learning, task accomplishments and progress in language development and to seek for assistance or to find their own ways to improve their performance. Likewise, Carter and Nunan (2001) point out that self-assessment can also assist students in developing their ability to become self-directed and more aware of their strengths and weaknesses. They will subsequently be able to set realistic goals for themselves.

In addition, student learning also occurs through engaging in interaction and collaboration with peers. The students are provided with valuable learning opportunities. They are evaluated by their peers and get feedback about their performance. They recognize their strengths and weaknesses and learn how to improve their performance from the more capable peers. By being scaffolded during peer assessment, the students can overcome difficult tasks or pronunciation difficulties and can use intonation patterns more correctly and appropriately. They also gain better understanding of English intonation and have the ability to apply intonation knowledge. As Topping (1998) points out, while taking a role as an assessor in peer assessment, learners can identify weaknesses, identify strengths or suggest how the work can be improved. While engaging in peer assessment, the assesses can ask for guidance, report their problems, and learn how to carry out difficult tasks. They can also recognize their strengths and weaknesses and obtain feedback for learning improvement. In sum, it can be concluded that self- and peer-assessments promote intonation learning and appear to enhance students' intonation ability.

5. Implications of the Study

5.1 Pedagogical Implications

5.1.1 To make the intonation instruction and assessment more effective, it is very important that teachers incorporate self- and peer-assessments as part of instruction. With opportunity to interact, collaborate with and learn from peers, students will realize their own performance, problems or weakness. The students will then become aware that peers can be a valuable learning resource and use peer feedback to help them improve their intonation ability. In addition, by building friendly and relaxing learning environment where students are allowed to assessing their own and peers' intonation performance, it can increase students' motivation in learning intonation.

5.1.2 It is very important to provide appropriate training for ways to implement self- and peer-assessments. Training is often mentioned a major factor that determine the success in implementation of self-and peer-assessments (Patri, 2002; Topping, 1998). Lacking understanding of scoring criteria and assessment procedures and the inconsistency of scoring among raters and raters themselves result from inappropriate and inadequate training (Topping, 1998). Prior to the implementation of these alternative assessments in classrooms, teachers, therefore, should help students get clear understanding of scoring criteria, provide students with opportunities to practice evaluating their own and peers' performance, provide feedback and discuss with them about problems in evaluating performance. After the practice session, the teachers may provide a conference session which students and teachers can discuss the problems or difficulties doing self- and peer-assessments. Then, the teacher can give them constructive feedback on how to do self- and peer-assessments effectively in order to promote their constructive use of self- and peer-assessments and ensure the validity and reliability of self- and peer-assessments.

5.1.3 Teachers should consider using self-and peer-assessments to gain essential information about the students' learning process. The information can help teachers make more accurate assessment of students' intonation ability, identify students' problems and plan how to help students improve their intonation ability. For example, the use of self- and peer-assessments allows teachers to collect evidence on how students learn and how much progress they have made. The information on the students' ability and progress can help teachers gain a clearer picture of students' ability and this can help them make an accurate and informed decision about students' ability from a valid and reliable measure. Moreover, information obtained from self-and peer-assessments can helps teachers recognize students' weaknesses, and target the problems to find new ways to improve their instructions that respond to the students' needs and promote their learning. Afflerbach and his colleagues (2010) point out that information from classroom assessment can contribute to effective instruction because it helps identify the students' current stage of their learning and guide teachers adjust their instruction to help students reach their expected goal of learning.

5.2 Implications for Research

In order to study the effects of self-and peer-assessments on students' intonation, the data should be collected from multiple sources, both quantitative and qualitative data, for example, Pre-and Post-Tests, Class Assignments, Progress Tests and Final Project and interview. Thus it is suggested that further research on the effects of self- and peer-assessments on intonation ability should take these instruments into account to yield comprehensive data. To yield more insightful and in-depth information, it might be useful to integrate students' reflective journal, think aloud technique and video recordings as research instruments. These instruments or techniques allow researchers to understand students' thoughts or behavior while engaging in self- and peer-assessments, which in turn, become a source of valid and reliable data. In addition, longitudinal research might be considered as it may allow Progress tests, Pre-and Post-tests to yield more information about how students make progress on intonation learning.

6. Limitations of the Study

The number of students who enrolled in the Practical English Phonetics Course was limited, and as this course is offered one section/group a semester, a comparison of students' performance between the treatment group and the control group is not allowed. This makes the researcher view the findings as preliminary findings which of course needs an extensive investigation with a large number and more groups of students.

In addition, due to limited class time and class cancellation due to university holidays, the researcher could not follow the research plan and needed to extend the duration of study for collecting the data from Progress tests. Thus, it is suggested that researchers should conduct research in two semesters. With longer duration of the study, the researcher can follow the plan and obtain more information about students' progress and that can increase the generalizability of data.

7. References

- Arias, J. P., Yoma, N. B., and Vivanco, H. 2010. Automatic intonation assessment for computer aided language learning. *Speech Communication*, 52, 254-267. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.specom.2009.11.001>
- Ashby, P., and Taniguchi, M. 2009. Assessing intonation. In *Proceedings of the PTLC2009: Phonetics Teaching and Learning Conference* (pp.11-14), London, UK. Retrieved from http://www.phon.ucl.ac.uk/ptlc/ptlc2009/ptlc2009-proceedings/PTLC2009_ASHBY_002_ed.pdf
- Bachman, L. F., and Palmer, A. 2010. *Language assessment in practice: developing language assessments and justifying their use in the real world*. Oxford: Oxford University Press.
- Boud, D. 1995. Assessment and learning: contradictory or complementary? In P. Knight (Ed.), *Assessment for learning in higher education* (pp. 35-48). London: Routledge Falmer.
- Boud, D., and Falchikov, N. 2006. Aligning assessment with long-term learning. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 31(4), 399-413.
- Brown, H.D., and Abeywickrama, P. 2010. *Language assessment: principles and classroom practice*. New York: Pearson
- Burleson, B. R. 2007. Constructivism: A general theory of communication skill. In B. B. Whaley & W. Samter (Eds.), *Explaining communication: Contemporary theories and exemplars*, (pp. 105-128). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Carter, R., and Nunan, D. 2001. *Teaching English to Speakers of Other Languages*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511667206>
- Celce-Murcia, M., Brinton, D., and Goodwin, J. 2010. *Teaching pronunciation: A coursebook and reference guide*. Cambridge: Cambridge University.
- Cyboran, V. 2006. Self-assessment: Grading or knowing? *Academic Exchange Quarterly*, 10(3), 183-186.
- Dougill, J. 1987. *Drama activities for language learning*. London: Macmillan.
- English Language Services, Inc. 1967. *Drills and exercises in English pronunciation: Stress and intonation, part 2*. New York: Collier Macmillan International.

- Falchikov, N. and Goldfinch, J. 2000. Student Peer Assessment in Higher Education: A Meta-Analysis Comparing Peer and Teacher Marks. *Phi Delta Kappa International*, 70(3), 287-322.
- Freeman, M. 1995. Peer assessment by groups of group work. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 20(3), 289-300.
- Hamilton, J., and McLeod, A. 1993. Drama in the languages classroom. Retrieved from: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED382026.pdf>.
- Hughes, A. 2003. *Testing for Language Teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hughes, I., and Large, B. 1993. Staff and peer-group assessment of oral communication skills. *Higher Education*, 19, 379-385.
- Huynh, L.T. 2012. Question intonation patterns in a real-life conversation and in textbook dialogs. *Hawaii Pacific University TESOL Working Paper Series 10*, 83-92.
- Junudom, R., and Wasanasomsithi, P. 2009. Drama and questioning techniques: Powerful tools for the enhancement of students' speaking abilities and positive attitudes towards EFL learning. *ESP World*, 8(5), 23-28.
- Miller, L., and Ng, R. 1996. Autonomy in the classroom, peer assessment. In R. Pemberton, S. I. Edward. W. W. F. or & H.D. Pierson (Eds.), *Testing control: Autonomy in Language Learning*, (pp.133-146), Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Noh, E. J. 1995. A pragmatic approach to echo questions. *UCL Working Papers in Linguistics 7*, 107-140.
- O'Malley, J. M., and Pierce, L.V. 1996. *Authentic assessment for English language learners: Practical approaches for teachers*. MA: Addison-Wesley.
- Patri, M. 2002. The influence of peer feedback on self- and peer-assessment of oral skills. *Language Testing*, 19(2), 109-131.
- Porter-Ladousse, G. 1987. Role play. *Oxford: Oxford University Press*.
- Rolheiser, C., Bower, B., and Stevahn, L. 2000. *The portfolio organizer: Succeeding with portfolios in your classroom*. Alexandria, VA: American Society for Curriculum Development.
- Shepard, L. A. (2000). The role of assessment in a learning culture. In R.B. Ruddell, & N. J. Unrau (Eds.), *Theoretical Models and Processes of Reading* (5th ed.). (pp. 1614-1635). Newark, DE: International Reading Association .
- Tanaguchi, M., Setter, J., Fulop, S., and Golston, C. 2011. Assessing intonation in the spontaneous and scripted speech of native and non-native speakers of English. *Proceedings of the International Congress of Phonetic Sciences XVII* (pp. 1966–1969). Retrieved from <https://www.internationalphoneticassociation.org/icphs-proceedings/ICPhS2011/OnlineProceedings/RegularSession/Taniguchi/Taniguchi.pdf>
- Taylor, P. 2000. The drama classroom: Action, reflection, transformation. *London: Routledge Falmer*.
- Topping, K. J. 1998. Peer assessment between students in college and universities. *Review of Educational Research*, 68(3), 249-276.
- Vygotsky L.S. 1978. *Mind in Society*. Cambridge. MA: Harvard University Press
- Wessels, C. (1987). *Drama*. Oxford: Oxford University Press.

การออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานสำหรับสำหรับเด็กอ่อน
พิการทางสมอง กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา
“บ้านนนทภูมิ” ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

The design environment to respond to applications for baby aphasia
Case Study: Babies aphasia and intelligence. “Nontawith home
landscape,” Pak Kret district some markets. Nonthaburi

กรณ์พงศ์ ทองศรี

Kornpong Thongsri

สาขาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

e-mail Kornpong.t@rmutp.ac.th mobile 0957646023

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานสำหรับเด็กอ่อนพิการทางสมอง
กรณีศึกษา : สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา “บ้านนนทภูมิ” ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้ 1.) การศึกษาถึงปัญหาสภาพแวดล้อมเพื่อ
ตอบสนองต่อการใช้งานสำหรับเด็กอ่อนพิการทางสมอง 2.) วางผังการจัดวางอาคารและระบบการสัญจรเพื่อตอบสนอง
ต่อการใช้งานสำหรับเด็กอ่อนพิการทางสมอง 3.) การออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อให้คุณภาพชีวิตของผู้ให้บริการและ
ผู้รับบริการดีขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการลงสำรวจพื้นที่จริง ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า
อุปสรรคสำคัญเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการใช้งานสำหรับเด็กอ่อนพิการทางสมอง ในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการ
ทางสมองและปัญญา คือ ปัญหาระบบเส้นทางการสัญจรและปัญหาตำแหน่งของอาคารที่ไม่สัมพันธ์กับการใช้งานได้จริง
ซึ่งทำให้ผู้ให้บริการและผู้รับบริการเข้าถึงพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างลำบาก เป็นผลให้เด็กอ่อนพิการทางสมองไม่ได้รับสะดวก
ในการบริการ การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเจ้าหน้าที่และผู้อยู่อาศัยในสถานสงเคราะห์
เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา มาร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมร่วมกับวางผัง จัดเส้นจัดระบบสัญจรภายใน
โครงการใหม่ โดยมุ่งเน้นจัดวางพื้นที่ต่าง ๆ ตามการใช้งานจริง เป็นผลให้สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่และเส้นทางสัญจร
ที่ได้รับการออกแบบใหม่ สามารถตอบสนองและเชื่อมโยงเข้าสู่พื้นที่บริการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก งานวิจัยชิ้นนี้จะช่วย
ให้คุณภาพชีวิตของผู้ให้บริการและผู้รับบริการในพื้นที่ศึกษาดีขึ้น

คำสำคัญ: การออกแบบสภาพแวดล้อม เด็กอ่อนพิการทางสมอง สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา

Abstract

This research is designed to respond to the environment for baby aphasia Case Study:
Babies aphasia and intelligence. “Nontawith home landscape,” Pak Kret district some markets.
Nonthaburi space research The objectives of the study: 1.) to study the environment to respond to
applications for infant aphasia 2.) planning the layout of buildings and traffic in response to
applications. 3.) Baby aphasia design environment to the quality of life for service providers and
service recipients better. Researchers conducted a survey into real space. In the process of data
collection methods, interview prospects. Found that a major hurdle on the environment of use for
infant aphasia. Babies in aphasia and cognitive problems is the traffic and the location of the building

is not associated with actually works. This allows service providers and clients have access to the areas hardest. As a result, infant aphasia. Not included in the service. The research was focused on participation from the floor. The research has led officials and residents Babies aphasia and intelligence. The common design environment, with layout. A passer-line system within the new scheme. Our focus areas are arranged according to actual usage. As a result, the environment and local route has been redesigned. Can meet and linked into local services easily.

Keywords: Environmental design, infant cerebral palsy, mental retardation and Babies intelligence.

1. บทนำ

จากข้อมูลการสำรวจจนพิจารณา พ.ศ. 2555 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนประชากรในประเทศไทย มีจำนวนผู้พิการคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.17 โดยมีอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 แสนคนต่อปี ผู้พิการส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านสุขภาพและมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสุขภาพสูงกว่าประชากรทั่วไป ปัจจัยสำคัญของปัญหาดังกล่าว คือ การที่ผู้พิการมีข้อจำกัดเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกาย ประกอบกับมีความสามารถในการดูแลตัวเองได้น้อยกว่าบุคคลทั่วไปที่มีร่างกายปกติ อีกทั้งยังมีผู้พิการบางประเภทที่มีความผิดปกติมากกว่าผู้พิการทั่วไป จำเป็นต้องได้รับการดูแลมากกว่าคนปกติ จากสาเหตุและสภาพปัญหาดังกล่าว ภาครัฐจึงได้มีการตั้งหน่วยงานหรือสถานสงเคราะห์ขึ้นมา เพื่อมาดูแลให้ความช่วยเหลือผู้พิการเหล่านั้น หน่วยงานต่าง ๆ ได้กระจายออกไปตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือและดูแลคนพิการเหล่านั้นอย่างทั่วถึง เพื่อให้สามารถดูแลและช่วยเหลือตัวเองได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตและได้รับการดูแลตามสิทธิขั้นพื้นฐานอันพึงได้รับ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2556)

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรีได้มีการเปิดบริการและช่วยเหลือมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานและมีเด็กอ่อนพิการทางสมองมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันจึงมีสภาพที่ทรุดโทรม สภาพพื้นที่ควรได้รับการออกแบบและปรับปรุงตามแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้บริการ ผู้พิการทางสมอง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การศึกษาถึงความต้องการเกี่ยวกับการใช้งานพื้นที่เป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อความต้องการเชิงพื้นที่ที่จะสอดคล้องต่อการใช้งานจริง อันจะนำมาซึ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรี

การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหามิในเรื่องการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานสำหรับผู้พิการทางสมองในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรี นักวิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย มุ่งเน้นสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยนำเจ้าหน้าที่และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่มาร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมในช่วงงานวิจัย

2. วิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษา

ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บสำรวจข้อมูลทางด้านกายภาพของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรีโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูลร่วมกับการเก็บรูปภาพและการร่างสภาพแวดล้อมจากภายในโครงการจริง โดยผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ที่จำนวนสามครั้ง เป็นการเก็บข้อมูลทางกายภาพและสภาพปัญหาต่าง ๆ สองครั้ง ร่วมทำการออกแบบแบบมีส่วนร่วมอีกหนึ่งครั้ง (นันทิยา และณรงค์, 2546)

การสำรวจครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสำรวจสถานที่จริงและเข้าพบผู้ดูแลสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา ประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่พัสดุ พยาบาล วิชาชีพ พี่เลี้ยงตลอดจนผู้ให้บริการด้านอื่นๆ ประจำ เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยรวมเกี่ยวกับสถานที่และปัญหาโดยทั่วไป ข้อมูลที่ได้นำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานการวิจัยและเป็นข้อมูลขั้นต้น ต่อมาในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาอีกครั้งเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบมีส่วนร่วมและสังเกตการณ์ในพื้นที่

อย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ร่วมวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและสัมภาษณ์ถึงความต้องการของเจ้าหน้าที่ในทุกภาคส่วน ข้อมูลที่ได้ถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมสำหรับผู้พิการทางสมอง ในขั้นเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้ในการเตรียมรายละเอียดการออกแบบ การผังโครงการร่วมกับทางคณะเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา ต่อในขั้นตอนสุดท้าย

กลุ่มตัวอย่างที่นักวิจัยเลือกสัมภาษณ์ ประกอบด้วย กลุ่มพยาบาลผู้ช่วยเหลือคนไข้ พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานและช่างซ่อมบำรุงภายในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้สถานที่จริงในการปฏิบัติงาน สามารถให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจน แตกต่างจากผู้รับบริการซึ่งเป็นคนพิการและพลสภาพ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีความสามารถจำกัดในด้านการให้ข้อมูลด้านการใช้งานเชิงพื้นที่ ทางผู้วิจัยจึงต้องอาศัยข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแรกเป็นหลัก

ในครั้งที่ 3 วันที่ 12 เมษายน 2561 ผู้วิจัยได้จัดเตรียมข้อมูลและประเด็นสำคัญต่าง ๆ มาใช้ในการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์มาใช้เป็นแนวทางในการร่างผัง ออกแบบสภาพแวดล้อมใหม่ของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา และนำแนวทางดังกล่าวเข้าไปนำเสนอกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้ ผู้บริหารหน่วยงานจำนวน 1 คน กลุ่มผู้ให้บริการจำนวน 12 คน และกลุ่มผู้รับบริการหรือผู้พิการที่สามารถสื่อสารได้จำนวน 3 คน ผู้เข้าร่วมทุกท่านได้ให้ข้อเสนอแนะและร่วมออกความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสภาพแวดล้อม การวางผังกลุ่มอาคาร ตลอดจนระบบการสัญจรภายในพื้นที่ใหม่ร่วมกับผู้วิจัย เพื่อให้ทุกฝ่ายแน่ใจได้ว่า ร่างแผนพัฒนาโครงการดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้จริงจนจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นเอกสารประกอบการนำเสนองบประมาณ การพัฒนาสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญาแก่ผู้บริหารระดับสูงประกอบการตัดสินใจต่อไป (สมาคมสถาปนิกสยาม, 2557)

กรณีศึกษา

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 12 ไร่ มีสิ่งปลูกสร้างรวมทั้งหมด 8 อาคาร แบ่งเป็นอาคารผู้รับบริการ 2 อาคารและอาคารอื่น ๆ อีกจำนวน 7 อาคาร อาคารทั้งหมดมีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว ข้อมูลดังกล่าวทั้งหมด ได้มาจากการสัมภาษณ์และการร่วมสำรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่พยาบาล พี่เลี้ยง และผู้ให้บริการในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา (ประทีป และคณะ, 2556)

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานสำหรับสำหรับเด็กอ่อนพิการทางสมอง ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกในการให้บริการและการรับบริการสามารถแยกออกเป็นสององค์ประกอบ คือ ปัญหาเรื่องเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่และปัญหาของที่ตั้งของกลุ่มอาคารต่าง ๆ

1) ปัญหาเรื่องเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่

อุปสรรคสำคัญที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่เกิดจาก การปรับเปลี่ยนการใช้งานที่เปลี่ยนแปลงตามการใช้งานจริงในพื้นที่ ประกอบกับการใช้งานของอาคารตามสถานการณ์ของกิจกรรมในแต่ละช่วง เช่น การเพิ่มขึ้นของอาคารพักอาศัยผู้พิการทางสมอง พบว่าเมื่อมีจำนวนผู้พิการมากขึ้น ปัญหาเรื่องของทางสัญจรสำหรับยานพาหนะและการเดินเท้าจะเกิดขึ้นโดยทันที เพราะเส้นทางหลักปัจจุบันใช้สำหรับการสัญจรโดยยานพาหนะเป็นหลัก ลักษณะเส้นทางปัจจุบันเป็นสะพานที่แคบและมีความลาดชัน ส่งผลให้ให้การเข้าถึงสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญาดำเนินไปอย่างไม่สะดวก ขณะที่ถนนภายในโครงการปัจจุบันยังไม่เชื่อมโยงต่อกันโดยทั่วถึง ทำให้การเดินทางรถ ไม่สามารถเข้าถึงในทุกพื้นที่ภายในโครงการ อีกทั้งที่ดินยังมีขนาดใหญ่ ถนนภายในพื้นที่ปัจจุบันมีขนาดเพียง 4 เมตร ส่งผลให้รถยนต์วิ่งได้เพียงเลนเดียว ทำให้ไม่สามารถการเข้าถึงอาคารต่าง ๆ อย่างทั่วถึง หากมีเหตุฉุกเฉิน เช่น เกิดเหตุเพลิงไหม้ อาจจะเป็นไปได้ว่าที่รถดับเพลิงจะไม่สามารถเข้าถึงจุดเกิดเหตุภายในพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที (ภัทรกิติ, 2551)

เส้นทางการสัญจรโดยทางเท้าภายในพื้นที่ปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกแบบเพื่อตอบสนองต่อการใช้งานอย่างแท้จริง เช่น ทางเชื่อมระหว่างอาคารต่าง ๆ ยังไม่มีการออกแบบที่ต่อเนื่องกัน ทำให้ทั้งผู้พิการและผู้ให้บริการต้องลงมาเดินบนถนนที่มีรถในบางจุด ถึงแม้ว่าความกว้างทางสัญจรจะกว้างมากพอสำหรับการใช้งานของผู้พิการโดยเฉพาะคนพิการที่ใช้รถเข็น ตลอดจนพื้นที่ที่มีหลังคาคลุม แต่สัดส่วนความชันของทางลาดไม่เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับการใช้งานของผู้พิการโดยทั่วไป บางตำแหน่งมีความลาดมีสัดส่วนความชันที่ 1:6 ซึ่งถือว่าชันเกินกว่าที่คนพิการจะสามารถเคลื่อนที่ขึ้นลงด้วยตัวเองได้ หลายจุดยังไม่มีราวเกาะ เส้นทางการสัญจรหลายเส้นทางตัดขวางการให้บริการโดยทั่วไป เช่น ทางเดินเข้าสู่อาคารที่พัก 1 และ 2 จะเป็นทางที่ใช้ร่วมกับการรับส่งอาหาร หรือการเข้าถึงอาคารพยาบาลผู้พิการจำเป็นต้องลงมาเดินที่ทางรถยนต์เพื่อเข้าถึงการรับบริการเป็นต้น

2) ปัญหาของที่ตั้งของกลุ่มอาคารต่าง ๆ

อาคารสำคัญต่าง ๆ ตั้งอยู่ในจุดที่ไม่เหมาะสมต่อการเข้าถึงได้โดยสะดวกสำหรับผู้พิการและเจ้าหน้าที่ เช่น โรงครัวที่เจ้าหน้าที่สามารถนำอาหารไปยังอาคารต่าง ๆ อาคารพยาบาลที่คนพิการควรจะเข้าถึงได้ง่ายและปลอดภัย แต่ก็อยู่ไกลเกินกว่าผู้พิการจำเดินทางไปถึงในเวลาอันรวดเร็ว หากมีเหตุฉุกเฉิน การเข้าถึงของรพพยาบาลก็ยังไม่สะดวกมากนัก

จากข้อมูลที่ได้รับและสภาพปัญหาที่พบ ผู้วิจัยพบว่าปัญหาหลักสำคัญของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา คือ ปัญหาการจัดวางอาคารและระบบสัญจรภายในโครงการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้ให้และผู้รับบริการภายในพื้นที่ ประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญ คือ การออกแบบปรับปรุงผังโครงการคือ การกำหนดระยะทางระหว่างกลุ่มอาคารต่าง ๆ ควรจัดวางวงกลุ่มอาคารใหม่ โดยกำหนดให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม คำนึงถึงความต้องการของผู้ให้และผู้รับบริการแต่ละประเภท กำหนดเส้นทางสัญจรผ่านจุดและเส้นทางต่าง ๆ ภายในพื้นที่ เส้นทางจราจรควรมีความต่อเนื่องในการเข้าถึงจุดต่าง ๆ ของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญาได้ง่าย ไม่กีดขวางกันและกันและมีความปลอดภัยหากมีเหตุฉุกเฉิน

4. สรุป

ข้อมูลจากการสำรวจทางกายภาพและการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมร่วมกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์และร่างแบบผังโครงการ โดยการจัดวางกลุ่มอาคาร ระบบเส้นทางจราจร ออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อผู้พิการทางสมอง สามารถสรุปแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมได้ ดังนี้ (ศิริชัย, 2552)

- 1) ตำแหน่งของอาคารพยาบาล-กายภาพบำบัด และอาคารอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ครัว สำนักงาน และอาคารกิจกรรม ควรจะตั้งอยู่บริเวณที่เป็นจุดศูนย์กลางของโครงการโดยที่มีอาคารของผู้รับบริการอยู่ล้อมรอบเพื่อเป็นการง่ายต่อการเข้าถึงของผู้รับบริการและเป็นการเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการและเข้าไปช่วยเหลือของผู้ให้บริการ
- 2) เส้นทางการสัญจรภายในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญาต้องมีความเชื่อมโยงกันและสามารถร่นระยะเวลาการเดินทางโดยรวมจากผังโครงการเดิมได้ ทั้งในรูปแบบของการสัญจรด้วยยานพาหนะและการสัญจรด้วยเท้า โดยขนาดความกว้างของทางสัญจรสำหรับยานพาหนะต้องเอื้อต่อการเข้าถึงสำหรับรถยนต์ขนาดใหญ่ เพื่อความรวดเร็วในการให้บริการและการให้ความช่วยเหลือที่ทันทั่วถึง

จากการวิพากษ์ผังโครงการและการออกแบบร่างผังโครงการใหม่ ตัวแทนทุกภาคส่วนของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรีได้เสนอรายละเอียดการจัดวางความสัมพันธ์ของกลุ่มอาคารโดยใช้แบ่งกลุ่มอาคารตามประเภทการใช้งาน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ สามารถเชื่อมต่อและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ให้บริการทุกฝ่ายได้โดยสะดวก สามารถแบ่งเป็นโซนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กลุ่มอาคารพักอาศัยของผู้พิการ ซึ่งได้แยกประเภทความพิการเป็น 2 ลักษณะ คือ คนพิการและผู้พิการทางสมอง เพื่อจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับลักษณะความพิการ แต่ละอาคารจะแยกตาม

ลักษณะเฉพาะของความพิการ เช่น คนพิการติดเตียงคนพิการที่นั่งด้วยรถเข็น

- 2) กลุ่มอาคารสำนักงาน เป็นส่วนทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งผู้บริหาร งานธุรการ งานพัสดุและงานซ่อมบำรุง นอกจากนี้แล้วยังเป็นพื้นที่ต้อนรับผู้เข้าเยี่ยมชมโครงการ
- 3) อาคารพยาบาลและส่วนกายภาพบำบัด จัดวางในตำแหน่งที่ใกล้กับอาคารที่พักอาศัยของผู้พิการทางสมองสามารถเดินเชื่อมต่อถึงกันได้
- 4) โรงครัวและทานอาหาร จัดวางอยู่กลางพื้นที่เพื่อรองรับการบริการในส่วนต่าง ๆ ได้โดยสะดวก
- 5) หอประชุมและอาคารสันทนาการ จัดไว้ในพื้นที่ด้านหน้าโครงการ เพราะสามารถรองรับกลุ่มผู้เข้าเยี่ยมชมโครงการในลักษณะที่เป็นหมู่คณะแล้ว ยังเป็นพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมร่วมกันของผู้พิการและผู้เยี่ยมชมได้
- 6) ส่วนที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการจัดวางแยกออกไปจากผู้รับบริการ เพื่อให้เกิดความเป็นส่วนตัวของผู้ปฏิบัติหน้าที่
- 7) ขยายขนาดถนนเป็น 2 เลนโดยรอบของโครงการ เพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มเส้นทางการเดินภายในโครงการให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงถึงกัน

ในรายละเอียดความต้องการย่อยของการใช้งานของแต่ละกลุ่มอาคาร จำเป็นต้องมีการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมเพิ่มเติม เนื่องจากแต่ละอาคารมีรูปแบบการใช้งานและมีความต้องการประโยชน์ใช้สอยเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามแบบร่างของผังโครงการใหม่สำหรับสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรี ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับแนวทางในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาโครงการในอนาคต

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่รวมถึงผู้รับบริการในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา จังหวัดนนทบุรีทุกคน ที่เอื้อเพื่อให้ข้อมูลและร่วมทำกิจกรรมการศึกษา รวมถึงช่วยตรวจทานบทความฉบับนี้ ซึ่งช่วยให้กระบวนการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นในเกือบทุกขั้นตอนของการศึกษา และช่วยส่งเสริมให้งานศึกษาวิจัยชิ้นนี้สำเร็จด้วยดี

6. เอกสารอ้างอิง

- นนทียา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร. 2546. การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- ประทีป อัศวภูมิ, อารี สุทธิอาจ, ฐิติภา อายุเกษม, และศรดา แสนพงษ์. 2556. สรุปสถิติที่สำคัญ พ.ศ.2556 (หนังสือรายงาน). นนทบุรี: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข.
- ภัทรกิติ โกมลกิติ. 2551. ชีวิตและข้อจำกัดด้านการเดินทางของคนพิการไทย (รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์). วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1, 63-77.
- ศิริชัย ทรัพย์ศิริ. 2552. สถานสงเคราะห์คนพิการ 10 แห่ง. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.apdi2002.com/index.php?lay=boardshow&ac=webboard_show&WBntype=1&No=1276655
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2556. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://nep1.nep.go.th/sign/file/prb/parajbunyat.pdf> สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพล
- สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. 2557. ข้อเสนอแนะการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน. กรุงเทพฯ: บริษัท พลัสเพรส จำกัด.

แนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES

A Concept on Construction Supervising to Reach Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability Standard – TREES

จักรพงษ์ ไชยานุพัทธกุล เฉลิมเกียรติ หาราชเจริญโรจน์ และ วชร จินตวรรณ

Chackapong Chaiyanupattakul, Chalermkiat Hunsacharoonroj

and Watchara Jintawan

สาขาวิชาการจัดการงานก่อสร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Department of Construction Management, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of

Technology Rattanakosin

Chackapong.cha@rmutr.ac.th 081-7773213

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง แนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดของผู้จัดการโครงการ, วิศวกร, สถาปนิก และบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีตำแหน่งวิศวกร และมีประสบการณ์ 1-10 ปี ผลการศึกษาพบว่าด้านบุคลากรในสายงานก่อสร้างยังขาดความรู้พื้นฐานและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES จึงควรมีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับ เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมไทยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการควบคุมงานก่อสร้าง (Tree-A) ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในสายงานก่อสร้าง

คำสำคัญ: แนวคิด การควบคุมงานก่อสร้าง TREES

Abstract

This study emphasized on a construction supervising concept to reach Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability Standard – TREES. A purpose of this study is on a notion of project manager, engineer, architect and construction company about construction supervising to certify Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability Standard – TREES. A sample survey demonstrates a majority group composed of sex - male, age between 21-30 years old, educational background in bachelor degree, job position in engineering and working experience from 1 to 10 years. The result of this study clearly shows that the personnel in constructing business lacks of data information and has no knowledge about Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability Standard – TREES. A training on Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability Standard – TREES need to be organized to perform a specialist who qualified for management and construction supervising (TREES-A) to all personnel involving in construction business.

Keywords: concept, construction supervising, TREES

1. บทนำ

ขณะนี้ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับด้านอุตสาหกรรมก่อสร้างเริ่มมีแนวคิดและตระหนักถึงแนวทางการลดภาวะโลกร้อนและการประหยัดพลังงานกันมากขึ้น ที่ผ่านมามีสื่อได้วิเคราะห์ของการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ได้หันมาสนใจเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาโลกร้อน Green Building หรืออาคารเขียวที่เป็นเกณฑ์ใหม่ในการออกแบบอาคารเพื่อลดการทำลายสิ่งแวดล้อมและได้มีการนำแนวคิดเรื่องเกณฑ์อาคารเขียวมาใช้ในก่อสร้างอาคารแล้ว โดยมีการรณรงค์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (ประพูน, 2562)

ด้วยเหตุนี้กลุ่มสถาปนิกและวิศวกรจากสมาคมสถาปนิกสยามฯ และ วิศวกรรมสถานฯ จึงได้ร่วมมือกันออกเกณฑ์อาคารเขียวสำหรับประเทศไทย ในชื่อว่า เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมไทย (Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability – TREES) โดยได้แนวคิดมาจาก LEED และ แบบประเมินอาคารประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของกระทรวงพลังงาน มาเป็นแนวทางในการกำหนดความเป็นอาคารเขียวที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย และ รสนิยมของคนไทยโดยเกณฑ์ TREES จะเป็นแบบสมัครใจเข้าร่วม และมีระดับขั้นการประเมินถึง 4 ระดับ ได้แก่ Certified Silver Gold Platinum ขึ้นอยู่กับคะแนนที่แต่ละอาคารจะได้รับมากน้อยแตกต่างกันไป (จักรกฤษณ์ และสิงห์)

ดังนั้นงานวิจัยเรื่อง “แนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดของผู้จัดการโครงการ, วิศวกร, สถาปนิก และบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES เพื่อนำแนวคิดโดยใช้ผลการประเมินจากการการบริหารและควบคุมงานก่อสร้างจากผู้จัดการโครงการ, วิศวกร, สถาปนิก และบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ในสถานประกอบการ ที่เข้าร่วมเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES นำมาเป็นขอมูลวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการบริหารงานก่อสร้างให้เป็นตามเกณฑ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมให้กับอุตสาหกรรมก่อสร้าง ช่วยลดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดประโยชน์ ช่วยลดค่าใช้จ่าย และที่สำคัญคือ ลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป (ธนิต และคณะ, 2550)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเรื่องแนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทาง พลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES โดยทำการศึกษา สํารวจ และรวบรวมข้อมูลข้อมูลพื้นฐาน และการเก็บข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้จัดการโครงการ, วิศวกร, สถาปนิก และบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง ในเขตกรุงเทพมหานครและบริเวณชานเมือง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

- ออกแบบแบบสอบถาม
- วิเคราะห์คำถาม
- รวบรวมรายชื่อสถานประกอบการในกลุ่มเป้าหมาย
- แจกแบบสอบถามและผู้ช่วยนักวิจัยเดินทางสอบถาม
- คัดกรองแบบสอบถาม
- วิเคราะห์ข้อมูล
- ประมวลผล
- สรุป
- รายงานผล

3. วิเคราะห์ผลการวิจัย

จากการศึกษาโครงการวิจัยเรื่อง แนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในโครงการก่อสร้าง

3.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างในโครงการงานก่อสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างในโครงการงานก่อสร้าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชายจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5 และเป็นเพศหญิงจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	58	72.5
หญิง	22	27.5
รวม	80	100

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3 กลุ่มอายุช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 และกลุ่มอายุช่วง 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21-30 ปี	53	66.3
31-40 ปี	17	21.3
41-50 ปี	8	10
51 ปีขึ้นไป	2	2.5
รวม	80	100

3.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาเป็นระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15 และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	10
ปริญญาตรี	60	75
สูงกว่าปริญญาตรี	12	15
รวม	80	100

3.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพวิศวกรมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงคืออาชีพสถาปนิก คิดเป็นร้อยละ 38.8 ผู้ที่เกี่ยวข้องในสายงานด้านอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 12.5 และ ผู้จัดการโครงการ คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้จัดการโครงการ	4	5
วิศวกร	35	43.8
สถาปนิก	31	38.8
ผู้ที่เกี่ยวข้องในสายงานด้านอื่น ๆ	10	12.5
รวม	80	100

3.1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ช่วง 1-10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ช่วง 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 กลุ่มที่มีประสบการณ์ช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์

ประสบการณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-10 ปี	56	70
11-20 ปี	12	15
21-30 ปี	12	15
31 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	80	100

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ TREES

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีจำนวนทั้งหมด 80 คน ซึ่งมีอาชีพในสายงานก่อสร้างไม่ว่าจะเป็นผู้จัดการโครงการ สถาปนิก วิศวกร และผู้เกี่ยวข้องทางด้านอื่น ๆ เช่น โพรแมน ช่างเทคนิค จากการวิจัยพบว่าผู้ที่มีอาชีพในสายงานก่อสร้างนี้ไม่ค่อยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ TREES ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 1.293) และผู้ตอบแบบสอบถามยังให้ความสนใจเกี่ยวกับด้านความคุ้มค่าในการใช้วัสดุ ตามเกณฑ์ของ TREES, ด้านระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการก่อสร้างตามเกณฑ์ของ TREES, ด้านคุณภาพของวัสดุที่ใช้ ตามเกณฑ์ของ TREES, ด้านความปลอดภัยในกระบวนการทำงานตามเกณฑ์ของ TREES, ด้านการใช้งานตามเกณฑ์ของ TREES สามารถลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และการแนะนำให้โครงการอื่นใช้เกณฑ์ของ TREES ในการก่อสร้าง

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ TREES

ข้อมูลเกี่ยวกับ TREES	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ TREES	2.50	1.293	น้อย
2. ท่านเห็นด้วยในเรื่องความคุ้มค่าในการใช้วัสดุ ตามเกณฑ์ของ TREES	3.10	1.308	ปานกลาง
3. ท่านเห็นด้วยในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการก่อสร้าง ตามเกณฑ์ของ TREES	3.40	1.249	ปานกลาง
4. ท่านเห็นด้วยในเรื่องคุณภาพของวัสดุที่ใช้ ตามเกณฑ์ของ TREES	3.05	1.368	ปานกลาง
5. ท่านเห็นด้วยในเรื่องความปลอดภัยในกระบวนการทำงาน ตามเกณฑ์ของ TREES	3.45	1.404	ปานกลาง
6. ท่านเห็นด้วยในเรื่องการใช้งานตามเกณฑ์ของ TREES สามารถลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม	3.50	1.405	ปานกลาง
7. ท่านจะแนะนำให้โครงการอื่นใช้เกณฑ์ของ TREES ในการก่อสร้าง	3.35	1.360	ปานกลาง

4. สรุป

งานวิจัยเรื่อง “แนวคิดด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES” เพื่อศึกษาแนวคิดของผู้จัดการโครงการ, วิศวกร, สถาปนิก และบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างด้านการควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 สรุปผลการวิจัยด้านข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 72.5 ช่วงอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.3 จบการศึกษาวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75 ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นวิศวกรโครงการ คิดเป็นร้อยละ 43.8 และมีประสบการณ์ 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 70

4.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ TREES

4.2.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ TREES ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 1.293)

4.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะให้ความสนใจเกี่ยวกับด้านความคุ้มค่าในการใช้วัสดุ ตามเกณฑ์ของ TREES คือ ด้านระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการก่อสร้าง, ด้านคุณภาพของวัสดุที่ใช้, ด้านความปลอดภัยในกระบวนการทำงาน, ด้านการใช้งานตามเกณฑ์ของ TREES สามารถลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และการแนะนำให้โครงการอื่นใช้เกณฑ์ของ TREES ในการก่อสร้าง

4.3 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากพิจารณาพบว่าด้านบุคลากรในสายงานก่อสร้างยังขาดความรู้พื้นฐานและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อม – TREES จึงควรมีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับ เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมไทยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการควบคุมงานก่อสร้าง (Tree-A) ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในสายงานก่อสร้าง

5. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี จนสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการจัดการงานก่อสร้าง และเจ้าหน้าที่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ ผู้จัดทำจึงใคร่ขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

6. เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ เหลืองเจริญรัตน์ และ สิงห์ อินทรชูโต. เกณฑ์ประเมินอาคารที่ยั่งยืน: ความเหมือน ความต่าง และค่าความสำคัญที่ให้อต่อสิ่งแวดล้อม. บทความวิชาการ C. Luangcharoenrat and S. Intrachooto.

ธนิต จินดาวงศ์, พรรณชลัท สุริโยธิน และ วรภัทร์ อิงค์โรจน์ฤทธิ์. 2550. แบบประเมินอาคารประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับประเทศไทย. ในการประชุมเชิงวิชาการเครือข่ายพลังงานแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3

ประพุด พงษ์เลาพันธ์. 2562. บทความเรื่อง เกณฑ์อาคารเขียวโดยคนไทยเพื่อคนไทย.

อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัย ของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม

The Effects of Visual Controls for Communication and Safety at Social Technology Faculty

เจตน์จรรย์ อาจโธสง¹ พรสิณี ดาราพงษ์² อังคณา ประเสริฐศรี³

พัชราวไล แก้วปลั่ง⁴ และ นุกูล ชูแก้ว⁴

Jetchan Atthaisong¹, Pornsinee Darapong², Angkana Prasertsri³,
Patcharawalai Kaewplung⁴ and Nukul Shukaew⁴

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีสังคม ²สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยีชีวภาพ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการเกษตร

³สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

⁴สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

Management, Faculty of Social Technology Applied Science and Biotechnology, Faculty of Agro-Industrial Technology

Accountancy, Faculty of Business Administration and Information Technology

Rajamangala University of Technology Tawan-Ok

Industrial and Logistics Management, Faculty of Business Administration, Phanomwan College of Technology

E-mail: athaisong.sct@gmail.com, mangoaec2556@gmail.com โทร. 039 307 278, 09 8826 9278

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม ทำการสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา กับความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ 1) พื้นที่ภายในอาคาร จำนวน 10 ชั้น 2) ผู้ใช้อาคาร จำนวน 1,600 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทอโรยามาเน่ ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน และนักศึกษาภาคสมทบ ผู้ใช้อาคารวันเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 124 คน รวม 524 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความปลอดภัยตามกฎกระทรวงฉบับที่ 33 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการสื่อสารโดย 1) ติดป้ายควบคุมด้วยสายตา (ติด sticker สัญลักษณ์ และป้ายเตือน) 2) ทาสี และสัญลักษณ์เตือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z-test สรุปผลการวิจัย ดังนี้ ผลการประเมินความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม ในปัจจุบัน จำนวน 10 ชั้น มีจุดที่ผ่านเกณฑ์ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 33 คิดเป็นร้อยละ 83.61 การสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา ดังนี้ 1) ภายนอกอาคาร SC 1 (1) นำป้ายชื่ออาคาร SC 1 มาติดทำ ส สะดวก (2) กันสาดด้านข้างเชื่อมต่อด้านหน้าอาคาร และด้านข้างบริเวณลานจอดรถอาคาร SC 1 หลุดหล่นลงมาที่พื้น ทำ 3 ส สะดวก สะอาด และสะดวก (3) ลานจอดรถและทางเดินใกล้ลานจอดรถด้านหลังอาคาร ท่อบำบัดน้ำเสีย มีหยูารก และการก่อสร้าง Cover walk มีเหล็กเส้นโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดิน ทำ 3 ส สะดวก สะอาด และ สะดวก 2) ภายในอาคาร SC 1 (1) สภาพพื้นต่างระดับ บันได หน้าลิฟต์ ด้านซ้ายลิฟต์ พื้นต่างระดับหน้าห้องน้ำด้านหลังอาคาร และด้านหน้าฝั่งขวาอาคาร ไม่มีการแจ้งเตือน ทำป้ายแจ้งเตือน ทำ 2 ส สะอาด และสร้างนิสัย (2) ถังดับเพลิง และลิฟต์ ไม่มีการแจ้งข้อมูลวิธีการใช้ ทำสัญลักษณ์แนะนำวิธีการใช้ ทำ 2 ส สะอาดและสร้างนิสัย ทำให้ผู้ใช้อาคารระมัดระวังมากขึ้นและลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตาเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม พบว่า ความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุลดลงหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: อิทธิพล การสื่อสาร วิธีการควบคุมด้วยสายตา ความปลอดภัย

Abstract

This study is entitled, “the effects of visual controls for communication and safety at the Faculty of Social Technology.” The Purposes were: to assessment the safety systems of SC 1 building, communicate with the visual control instruments, and analyze the effects of visual controls for communication and safety at the Faculty of Social Technology. The population consisted of 2 groups; 1) the spaces of SC 1 building totaled to 10 floors 2) the 1,600 users of SC 1 building. A sample of the SC 1 building users totaling to 400 were obtained from YAMANE formula at 95 % confidence level moreover, we included 124 MOU students who were the user on Saturday and Sunday, so there are 524 samples for this study. The instruments were: the safety assessment form from the Ministry of Interior (MOI) acts, Volume 33, and interview form. The communicated instruments were 1) position tags, warning tags. 2) color symbols and warning symbols. The data was collected by the researcher team and training researchers. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Z-test statistics. Findings – The result of the SC 1 building safety assessment had passed for the standard in accordance with the Ministry of Interior (MOI) acts, Volume 33, with 83.61 percent. The communication by visual control were; 1) The exterior of SC 1 building: (a) The name “SC 1” was placed on the wall of the building, SEITON was done. (b) the lower roof beside the building that connects to the front building, and the roof beside the car park had fallen off; the 3S were implemented (SEIRI, SEISO and SEITON), (c) the car park and side walk at the back of building, water sewage treatment were covered by grass, the covered walk during construction had long iron steel protruding on to the ground, used SEIRI, SEISO and SEITON. 2) the interior of the SC 1 building : (a) the leveled step in front and on the left hand side of the elevators, leveled step in front and on the right hand side of the restrooms both in the back and in front of the building had no warning tag, were painted with colored warning tag; applied the 2 S (SEISO and SHITSUKE), (b) the fire extinguishers and the elevators had no instruction manual, were placed with manual each one and used the 2 S (SEISO and SHITSUKE). The users became more aware and there reduced the risk or any accidents. The effects of visual controls for communication and safety at the Faculty of Social Technology met that the accident frequency had reduced at .01 significance level and had reduced accident after the use of the visual controls for communication.

Keywords: Effect, Communication, Visual Controls, Safety

1. บทนำ

อาคารคณะเทคโนโลยีสังคมแห่งใหม่ หรือ อาคาร SC 1 เป็นอาคารสูง 10 ชั้น เปิดให้บริการครั้งแรกในวันที่ 1 ตุลาคม 2557 อาคารดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตาม พรบ. ควบคุมอาคารสูง ดังนั้นคณะเทคโนโลยีสังคม จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคมขึ้น โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจตน์จรรย์ อาจไธสง เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารงานเพื่อความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคมและเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลรายงานการเกิดอุบัติเหตุของปี 2557 พบว่า สาเหตุหลักเกิดจากคนและเครื่องจักร โดยปัญหาที่พบ ได้แก่ การพลัดตกจากที่สูง เนื่องจากไม่มีราวกัน พื้นลื่นเนื่องจากฝนตกและสาดเข้ามาในอาคาร ทำให้ผู้ใช้อาคารลื่นล้ม การสะดุดพื้นต่างระดับ การเดินชนกระจก ลิฟต์หนีบ ลิฟต์ค้าง ลิฟต์จอดไม่ตรงชั้น ทำให้เกิดผลกระทบ

ทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้ใช้บริการ (Safety Committee of Faculty of Social Technology building, 2014) นอกจากนี้ ยังพบว่าไม่มีป้ายแจ้งเตือน หรือระบุเกี่ยวกับห้องต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องติดต่อกับเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารภายในองค์กร และการสื่อสารกับแขกที่มาใช้บริการอาคาร รวมถึงการเปิด-ปิดไฟแบบลองถูกลองผิด ทำให้สิ้นเปลืองพลังงาน ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายไฟฟ้าที่สูงขึ้นของมหาวิทยาลัย และเมื่อใช้งานครบ 1 ปี พบความเสี่ยงที่เกิดขึ้น คือ กั้นสาดบริเวณชั้น 1 มีการหลุดและหล่นลงมาด้านล่าง ประกอบกับช่วงฤดูฝนมีลมแรง ฝนสาดเข้ามาภายในอาคาร โดยเฉพาะชั้น 1 ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยด่วน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจทำการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตาเพื่อให้เกิดความปลอดภัยขึ้นภายในอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม บริเวณชั้น 1 โดยเน้นการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ ซึ่งให้นักศึกษาสาขาการจัดการโลจิสติกส์ที่เรียนวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ และสาขาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ ที่เรียนวิชา สถิติธุรกิจ และการวิจัยธุรกิจ มาเป็นผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อฝึกภาคปฏิบัติจริง ฝึกทั้งการบูรณาการทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และกระบวนการทำวิจัย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในอาชีพของตนเองในอนาคต และมีจิตสำนึกรักองค์กร ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ เพื่อให้ผู้ใช้อาคารคณะเทคโนโลยีสังคมเกิดความสะดวก และปลอดภัยมากขึ้น

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อประเมินความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม
- 2) เพื่อสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา
- 3) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม

1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 แนวคิดและทฤษฎี

1.2.1.1 การสื่อสาร (Communication)

การสื่อสารเป็นคำนามหมายถึง วิธีการนำถ้อยคำ ข้อความ หรือ หนังสือ เป็นต้น จากบุคคลหนึ่ง หรือ สถานที่หนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรืออีกสถานที่หนึ่ง (Office of the Royal Society, 2013) การสื่อสาร มีการใช้อยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นการส่งผ่านความหมายกันระหว่างผู้คนทั่วไปในสังคม 2) เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน (Benjarongkij, 2011) การสื่อสารภายในองค์กรของคณะเทคโนโลยีสังคม มีการสื่อสาร 2 แบบ คือ

1) การสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบมาตรฐานตามระเบียบราชการ เรียกว่า “หนังสือราชการ” เป็นเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในราชการสำหรับการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการ หรือส่วนราชการมีไปถึงหน่วยงานเอกชนหรือบุคคลทั่วไป (Chandrakiet, 2019) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 กำหนดให้หนังสือราชการมี 6 ชนิด คือ 1) หนังสือภายนอก 2) หนังสือภายใน 3) หนังสือประทับตรา 4) หนังสือสั่งการ ประกอบด้วย คำสั่ง ระเบียบ และข้อบังคับ 5) หนังสือประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย ประกาศสอบแข่งขัน ประกาศประกวดราคา แลงการณ์ และข่าว 6) หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ ประกอบด้วย หนังสือรับรอง เช่น รับรองสถานภาพ และรายงานการประชุม (Ministry of Commerce, 2019)

2) การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) เป็นการสื่อสารที่บุคลากรในองค์กรทำการพูดคุยติดต่อกันเอง โดยใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งในวัฒนธรรมไทยการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ มักจะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ เช่น การพูดคุยระหว่างรับประทานอาหารเช้า เป็นต้น ทั้งนี้ในการสื่อสารขององค์กรจะมีกิจกรรมประจำ คือ การปฏิบัติงานหรือการกระทำการใด ๆ ที่สถาบัน องค์กร ต้องกระทำเป็นประจำ สำหรับการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการแจ้งให้กลุ่มเป้าหมายได้ทราบ ได้รู้จัก ได้เข้าใจ ในสถาบัน องค์กร โดยมีความมุ่งหมายให้กลุ่มเป้าหมาย มีความนิยม ความศรัทธา ตลอดจนความเชื่อมั่นต่อสถาบัน องค์กร (Arbhavate, 2010)

1.2.1.2 หลักการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) โดยใช้ไคเซ็น (Kaizen) เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับไม่เฉพาะแต่ในญี่ปุ่นเท่านั้น หากแต่ทุกประเทศทั่วโลก ต่างยอมรับว่าวิธีการทำงานแบบไคเซ็นนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องเรียนรู้ และฝึกทักษะให้สามารถนำไปใช้ได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น ไคเซ็นสามารถทำได้โดย 1) Suggestion System 2) 5 S 3) QC Circles/Small Group Activity 4) Poka Yoke 5) Just In Time 6) TQC 7) 7 Wastes 8) TPM 9) Visual Control 10) Hoshin Kanri 11) Zero defect 12) Kiken Yochi Training 13) IE Technique 14) KANBAN 15) Muda Mura Muri (Wisetwoharn, 2015) ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่องโดยใช้ 2 เทคนิค คือ 5 S และ Visual Control

1.2.1.3 หลักการ 5 ส (5 S)

5 ส คือ กิจกรรมการดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของสถานที่ทำงานหรือบ้านเรือน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน คุณภาพของผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานที่กำหนด และความปลอดภัย

5 ส เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการเพิ่มผลผลิตของหน่วยงาน ช่วยให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้นอย่างเสมอต้นเสมอปลายและยังช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานมากขึ้นโดยส่วนตัวพนักงานเองกิจกรรม 5 ส ช่วยทำให้พนักงานมีสำนึกในการทำงานที่มีระเบียบเรียบร้อย มีใจรักสถานที่ทำงานและมีความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น นำทำงานมากขึ้น 5 ส มาจากภาษาญี่ปุ่น 5 คำ คือ

1) SEIRI (สะสาง) จากพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น แปลว่า การจัดการ (Management) ความหมายของสะสาง คือ การแยกของที่จำเป็นออกจากของไม่จำเป็น ขจัดของที่จำเป็นออกไป และเก็บของจำเป็นให้เป็นหมวดหมู่ คำว่าจำเป็น คือ ของที่ต้องการใช้

2) SEITON (สะตวก) จากพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น แปลว่า การปรับปรุง การปฏิรูป สะตวก คือ 1) การจัดเก็บของที่จำเป็นให้เป็นระเบียบ เป็นหมวดหมู่ สะตวกในการหยิบใช้งานอยู่ในสภาพที่ “หยิบง่าย หายรู้ ดูงามตา” และต้องคำนึงถึงคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความปลอดภัย 2) การทำป้ายชี้บ่ง และทาสีเส้นตาม ความเหมาะสม 3) การทำบันทึกรายการ และจำนวนของที่จัดเก็บ

3) SEISO (สะอาด) จากพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น แปลว่า “การทำความสะอาด” คือ การทำความสะอาดสถานที่ทำงาน เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สะอาดอยู่เสมอ โดยการปิด กวาด เช็ดถูในบริเวณต่าง ๆ รอบที่ทำงาน โดยการทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและมุ่งเน้นการบำรุงรักษา เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้เมื่อทำความสะอาดแล้ว ควรมีการทาสีตีเส้นแบ่งเขต กำหนดที่ตั้งของต่าง ๆ ตลอดจนพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้เป็นระบบอย่างมีมาตรฐานที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม โดยไม่สับสนหรือเกิดความผิดพลาด

4) SEIKETSU (สุลักษณะ) จากพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น แปลว่า “ความสะอาด” สุลักษณะ หมายถึง การทำสถานที่ทำงานให้น่าอยู่ เมื่อเข้าไปในสถานที่ทำงานแล้วเกิดความสุขกาย สุขใจ ที่จะทำงานให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ และมีบรรยากาศที่เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน คือ 1) ความสะอาดของสถานที่ทำงาน เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการทำ ส 1 ถึง ส 3 อย่างต่อเนื่อง 2) การรักษาความสะอาดด้วยการควบคุมให้พนักงานทำ ส 1 ถึง ส 3 อย่างต่อเนื่อง ตามมาตรฐานที่กำหนด 3) จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรม 5 ส และมาตรฐาน 5 ส

5) SHITSUKE (สร้างนิสัย) จากพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น แปลว่า “ภาวะผู้นำ” สร้างนิสัย คือการปลูกฝังจิตสำนึกของทุกคนในที่ทำงานให้คำนึงถึงหลักการของ ส 4 ตัวแรก คือ สะสาง สะตวก สะอาด สุลักษณะ ให้คงอยู่ตลอดไป โดยไม่ลืมที่จะหาวิธีการใหม่ ๆ มาทำให้ที่ทำงานของเราดูทันสมัย นำทำงาน มีประสิทธิภาพที่ดี เป็นที่นิยมชมชอบของผู้มาติดต่อ อันเป็นคุณค่าของชีวิตอย่างหนึ่งที่เรารู้สึกดีใจที่ได้ทำมัน ไม่ควรไปมุ่งเน้นแต่ขอให้งานเสร็จไปวัน ๆ แล้วรีบกลับบ้าน ชีวิตทำงานแบบนี้ไม่มีคุณค่าอะไรเลย 1) การปฏิบัติ ทำ ส 1 ถึง ส 4 อย่างต่อเนื่อง 2) การปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด 3) การมีจิตสำนึกที่จะปฏิบัติตามให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น 4) การฝึกอบรม พนักงานเกี่ยวกับ กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานต่าง ๆ (Wisetwoharn, 2015;

Thaisafetywork, 2015; Sirinaruman, 2002; Deeswasmongkol, 1999)

1.2.1.4 มาตรฐาน 5 ส (5 S) หมายถึง กฎเกณฑ์ หรือหัวข้อกำหนดที่แต่ละโรงงานได้กำหนดขึ้น ตามความเหมาะสมของแต่ละประเภทกิจการ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรม 5 ส มีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน โดยคณะกรรมการ 5 ส (Deeswasmongkol, 1999)

1.2.1.5 หลักการควบคุมด้วยสายตา (Visual Control)

การบริหารโรงงานด้วยหลักการมองเห็น (Visual Factory Management) เป็นระบบที่ใช้สนับสนุนการปรับปรุงผลผลิตภาพทั่วทั้งโรงงาน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัย คุณภาพ การส่งมอบตรงเวลา การสร้างผลกำไร และการสร้างขวัญ-กำลังใจ (Employee Moral) โดยมุ่งแสดงด้วยสัญญาณ แลปสีและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสถานที่ทำงาน เพื่อให้พนักงานหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบและเข้าใจสารสนเทศต่าง ๆ ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดลีน (Lean) สำหรับการดำเนินการบริหารโรงงานด้วยหลักการมองเห็น จะเริ่มด้วยการจัดทำกิจกรรม 5 ส เพื่อจำแนกปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทำงาน และใช้เป็นสารสนเทศสำหรับป้องกันความสูญเสีย ดังนั้นหลักการ Visual Factory Management จึงเป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารด้วยการแสดงสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รายละเอียดของงาน สภาพพื้นที่การทำงาน (Work Area Environment) และประเภทเครื่องจักร/วัสดุที่ใช้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการผลิตไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดความปลอดภัยในขณะทำงาน หลักการ Visual Factory Management สามารถจำแนกได้เป็นหลายลักษณะ คือ 1) Visual Display เป็นการแสดงสารสนเทศ เพื่อให้พนักงานในฝ่ายงาน หรือผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้รับทราบ โดยมีการนำเสนอในรูปของแผนภูมิและกราฟ 2) Visual Control หรือ การควบคุมด้วยการมองเห็น เป็นวิธีควบคุมบริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานและควบคุมให้การทำงานเป็นไปอย่างถูกต้อง โดยแสดงมาตรฐานเทียบกับสถานะจริง ทำให้สามารถระบุความบกพร่องได้ทันทีด้วยการมองเห็น ซึ่งหมายถึง การนำเสนอข้อมูลที่มีอยู่ มาเสนอให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ด้วยการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของตาราง ป้าย สติ๊กเกอร์ กระดาน สัญลักษณ์ ภาพแผนภาพ เป็นต้น 3) การใช้สัญญาณเสียง เพื่อใช้แจ้งเตือน ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงงาน หรืออาจเรียกว่า Sound Warning เช่น การเกิดปัญหาเครื่องจักรขัดข้องในสายการผลิต นอกจากนี้ ยังใช้สำหรับการแจ้งเวลาเริ่มต้นและหยุดพักการทำงาน 4) สารสนเทศการมองเห็น (Visual Information) เพื่อใช้ป้องกันความผิดพลาด (Prevent Mistake) ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มักแสดงด้วยรหัส/แลปสี (Color Coding) หรือ การใช้เครื่องหมายแสดงระดับความปลอดภัย (Safe Range) เช่น การใช้แลปสีแสดงระดับน้ำมัน และการใช้ฉลาก หรือสติ๊กเกอร์ เพื่อจัดแยกประเภทชิ้นงานในสายการประกอบ

1) แนวทางสร้างระบบควบคุมด้วยสายตา จะขึ้นกับสภาพของแต่ละโรงงาน แต่โดยทั่วไป การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จะดำเนินตามวงจรของเดมมิง (PDCA) ซึ่งมีแนวทางและขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดตั้งคณะกรรมการและทีมงาน (PLAN) 2) การพัฒนาแผนงานและจัดทำงบประมาณ (PLAN) 3) การประกาศและเริ่มดำเนินโครงการอย่างเป็นทางการ (DO) 4) ดำเนินการฝึกอบรมให้กับพนักงาน (DO) 5) ให้พนักงานนำหลักการควบคุมด้วยสายตาไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ 6) ทำงานทั่วทั้งโรงงาน (DO) 7) ดำเนินการติดตามตรวจสอบผลลัพธ์และประเมินผล (CHECK) 8) ทางทีมงาน/ผู้รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขปัญหา (ACTION) (Visual Control, 2015)

2) กฎสามัญแห่งการสื่อสารด้วยสายตาในการนำเสนองาน กฎข้อ 1 ใช้สีทางสายตาในการสนับสนุนใจความสำคัญ กฎข้อ 2 ทำให้สีทางสายตาที่ใช้มีความเรียบง่าย กฎข้อ 3 ใช้ลูกเล่นให้น้อยที่สุด กฎข้อ 4 ทำให้ภาพมีขนาดใหญ่และอ่านได้ง่าย กฎข้อ 5 ใช้รูปภาพในการบอกส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องราว กฎข้อ 6 ใช้รูปแบบของภาพประกอบให้มีความเหมาะสมที่สุด กฎข้อ 7 แสดงชื่อของข้อมูลที่สำคัญในแผนภูมิ (Chaimongkol and Limpanawiwit, 2011)

1.2.1.6 ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง สภาพที่ไม่มียภัยหรืออันตราย สภาพการปราศจากภัย หรือการพ้นภัย และรวมถึงปราศจากอันตราย (Danger) การบาดเจ็บ (Injury) การเสี่ยงภัย (risk) และการสูญเสีย (Loss)

อุบัติเหตุ (Incident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่ปรารถนาจะเกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดขึ้นจะทำให้เกิดการสูญเสียตามมาอีกมากมาย เช่น งานซ่อมบำรุงเครื่องจักร ต้องการเปลี่ยนชิ้นส่วนอะไหล่ตามกำหนด แต่ปรากฏว่า ได้อะไหล่ไม่

ครบทำให้งานล่าช้าและเป็นผลเสียกับระบบอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครคาดคิด ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น ไม่สามารถควบคุมได้ และหลีกเลี่ยงไม่ได้ขณะนั้น ทำให้เกิดความเสียหาย ส่งผลกระทบต่อทั้งตนเอง ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ

อุบัติเหตุในการทำงาน หมายถึง ภัย และความเสียหายอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานบาดเจ็บ สูญเสียทรัพย์สิน พิกัดหรือเสียชีวิต

ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การทำงานที่ไม่มีอันตราย ไม่อยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ หรือไม่เป็นโรค แสดงว่าการทำงานอย่างปลอดภัย ความปลอดภัยในการทำงานจะเกิดขึ้นได้เมื่อสภาพที่เป็นอันตราย หรือโอกาสเกิด อุบัติเหตุหมดไป โดยทั่วไปแล้วเราจะต้องกำจัดที่สาเหตุมูลฐานของอุบัติเหตุ อันได้แก่ การกระทำที่ไม่ปลอดภัย และสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ปัญหาการประสบอันตรายจากการทำงานมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกันตลอดเวลา ได้แก่ 1) ตัวบุคคล 2) สิ่งแวดล้อม 3) อุปกรณ์เครื่องจักรเครื่องมือ (Ramkamheang, n.d., 2016)

1.2.1.7 กิจกรรม 5 ส และความปลอดภัย 1) ส 3 ตัวแรก คือ สะสาง สะดวก สะอาดเกี่ยวข้องกับ การจัดเก็บ และดูแลทำความสะอาด วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร สถานที่ โดยมีคำขวัญติดปากว่า “หายก็รู้ อยู่ก็เห็น ดูแล้วเป็นระเบียบ” 2) ส 2 ตัวหลัง คือ สุขลักษณะและสร้างนิสัย จะเกี่ยวข้องกับคนที่ปฏิบัติตาม ส 3 แรกอย่างต่อเนื่อง จนติดเป็นนิสัย และทำให้สถานที่ทำงานถูกสุขลักษณะ โดยวัสดุสิ่งของจะต้องจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบเครื่องจักรจะต้อง ออกแบบวางผังติดตั้งอย่างเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับขบวนการผลิต ซึ่งรวมถึงความสะอาดของสถานที่ทำงานด้วย เพราะความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาดเป็นของคู่กัน ในส่วนนี้จึงตรงกับ สะสาง สะดวก และสะอาด นั่นเอง ส่วน การกระทำที่ไม่ปลอดภัยอันเป็นสาเหตุสำคัญของอุบัติเหตุต้องเริ่มจากการพัฒนาจิตสำนึก และสั่งสมทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อจะได้ทำงานอย่างปลอดภัย นิสัยรักความสะอาด เป็นคนมีระเบียบวินัย จะแสดงถึงการเป็นผู้มีจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีต่อความปลอดภัย เช่นเดียวกับการทำ 3 ส แรกอย่างต่อเนื่องจนเกิดสุขลักษณะและสร้างนิสัยขึ้นติดตัวผู้ทำนั่นเอง (thaisafetywork, 2015)

1.2.1.8 กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (Department of Public Works and Town & Country Planning, 2019)

1.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(Thongaram et al., 2017) ศึกษาเรื่อง ระบบการจัดการความปลอดภัยในการทำงานสำหรับพยาบาล: กรณีศึกษาโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่พบว่า 1) คะแนนการจัดการความปลอดภัยในการทำงานสำหรับพยาบาล ในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับยอมรับได้ ($\bar{X} = 1.80$, S.D. = 0.57) คะแนนในแต่ละด้านของการจัดการความปลอดภัยในการทำงานสำหรับพยาบาล พบว่า ด้านนโยบายความปลอดภัย ($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.58) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การควบคุมและการทบทวนกิจกรรม ($\bar{X} = 1.90$, S.D. = 0.56) การสื่อสารและส่งต่อข้อมูล ($\bar{X} = 1.85$, S.D. = 0.55) การวางแผน ($\bar{X} = 1.81$, S.D. = 0.54) การฝึกอบรมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 1.69$, S.D. = 0.59) และการจูงใจให้บุคลากรมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 1.63$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ 2) พยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารระบบการจัดการความปลอดภัยมีความเหมาะสมในการลดอันตรายและการบาดเจ็บจากการทำงาน อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการจัดการความปลอดภัยในการทำงาน ได้แก่ 1) การเพิ่มแนวปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูง 2) การเพิ่มการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการทำงาน และแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำตามแนวปฏิบัติในการป้องกันอันตรายจากการทำงาน 3) การเพิ่มการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงาน 4) การเพิ่มการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายในการทำงานให้บุคลากรได้ทราบอย่างทั่วถึง และ 5) การวิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยงในการทำงานทุกเรื่อง ผลที่ได้จากการศึกษานี้ ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถใช้ในการปรับปรุงจัดการระบบความปลอดภัยในการทำงานของบุคลากรทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

(Buachaw, 2015) การปฏิบัติกิจกรรม 5 ส และการเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน บริษัท คอมพิวเตอร์ พรินซ์ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 27-33 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/อนุปริญญา อายุการทำงาน 1-4 ปี และสังกัดแผนกผลิต มีระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับการเสริมสร้างความปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกันมีระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อายุการทำงานและสังกัดแผนกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการเปรียบเทียบระดับการเสริมสร้างความปลอดภัย พบว่า พนักงานที่มีเพศและอายุการทำงานต่างกัน มีระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส ไม่แตกต่างกัน ส่วนพนักงานที่มีอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และสังกัดแผนกต่างกัน มีระดับการเสริมสร้างความปลอดภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

(Rueangsaengthongkul, 2015) หลักเกณฑ์ด้านความปลอดภัยของลูกจ้างในการทำงานตามกฎหมายไทย วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายด้านความปลอดภัยในการทำงาน ในเขตพื้นที่ย่านรังสิตและใกล้เคียง จังหวัดปทุมธานี และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา จากการศึกษา พบว่า กฎหมายกำหนดมาตรฐานการจัดการ ดูแล บริหารจัดการ ตลอดจนการควบคุม กำกับดูแลความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้แก่ลูกจ้าง และกำหนดโทษแก่นายจ้าง ลูกจ้าง รวมถึงผู้เกี่ยวข้องที่ฝ่าฝืนกฎหมาย แต่ไม่ได้กำหนดโทษแก่พนักงานตรวจแรงงานที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่มีหลักการให้ลูกจ้างหยุดหรือละทิ้งงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ในส่วนการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ย่านรังสิตและใกล้เคียงจังหวัดปทุมธานี ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่บรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายเท่าที่ควร อันเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายของนายจ้างและลูกจ้าง การละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายของนายจ้าง ในการจัดและดูแลสถานประกอบการให้มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ การดำเนินการป้องกันอันตราย การจัดเจ้าหน้าที่ หน่วยงานดูแลความปลอดภัย การฝึกอบรม และลูกจ้างไม่ให้ความร่วมมือกับนายจ้าง กลไกการเรียกร้องความปลอดภัยของลูกจ้างผ่านทางสหภาพแรงงานไม่มีประสิทธิภาพ และปัญหาการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดจากเจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดในกรณีนายจ้างฝ่าฝืนกฎหมาย

(Madarak, 2011) การประเมินความปลอดภัยด้านอัคคีภัย กรณีศึกษาอาคารเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า อาคารมีข้อบกพร่องที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยด้านอัคคีภัย จำนวน 24 ข้อ จากทั้งหมด 48 ข้อ โดยเป็นข้อบกพร่องที่ผ่านตามข้อกำหนดกฎกระทรวงฉบับที่ 33 แต่ใช้การไม่ได้จำนวน 3 ข้อ และข้อบกพร่องที่ไม่ผ่านตามข้อกำหนดกฎกระทรวงฉบับที่ 33 จำนวน 21 ข้อ จากนั้นผู้ทำการศึกษาได้นำข้อบกพร่องที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย ด้านอัคคีภัยจำนวน 24 ข้อ มาทำการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข รวมถึงประมาณการค่าใช้จ่ายของการปรับปรุง

(Labhsataporn and Tuamsri, 2011) แนวทางการส่งเสริมดำเนินกิจกรรม 5 ส : กรณีศึกษาแผนกศูนย์บริการ บริษัท สยามนิสสันอุดรธานี จำกัด พบว่า ก่อนการดำเนินกิจกรรม 5 ส ภายในแผนกศูนย์บริการ บริษัท สยามนิสสันอุดรธานี จำกัด มีสภาพที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ในบริเวณห้องประกอบเครื่องยนต์ ห้องเครื่องมือ และบริเวณลิฟต์ซ่อมรถ การดำเนินกิจกรรม 5 ส ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรม 5 ส และแนะนำมาตรฐาน 5 ส ของแผนกศูนย์บริการให้แก่พนักงาน จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม 5 ส ของแผนกศูนย์บริการ พบว่า มีผู้เห็นด้วยต่อการดำเนินกิจกรรม 5 ส คิดเป็นร้อยละ 85.00 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 15.00

(Thanapaisai, 2007) การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม 5 ส ภายในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดีขึ้น ทั้งเรื่อง สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และตัวผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้ห้องสมุดเป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการ ทำให้ห้องสมุดมีภาพพจน์ที่ดี และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้

บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และมีกำลังใจในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพทั่วทั้งองค์กรได้

(Powit, 2000) เรื่อง ความพึงพอใจของกำลังพลสรรพาวุธทหารบกต่อผลการปฏิบัติงาน 5 ส เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน จากการศึกษา พบว่า โดยรวมแล้วทัศนคติเกี่ยวกับความพึงพอใจของกำลังพลสรรพาวุธทหารบกต่อผลการปฏิบัติงาน 5 ส อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เป็นอันดับ 2 รองจากประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แสดงว่าเดิมการปฏิบัติงาน ไม่มีการสะสมและจัดระเบียบใหม่ รวมทั้งสิ่งที่เป็นอันตราย เช่น ไฟฟ้า และวัตถุอันตรายต่าง ๆ เมื่อได้มีการจัดระเบียบและได้ซ่อมแซม ให้มีสภาพดี ย่อมเกิดความปลอดภัยมากขึ้นในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับหลักการทำการ 5 ส ตัวที่ 2 สะดวก ซึ่งมีเป้าหมายในเรื่องจัดการค้นหาให้หมดสิ้น ลดเวลาการปฏิบัติงาน ลดความเสียหาย เพิ่มคุณภาพสินค้า สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างสภาพการบริหารงานด้วยตา จัดอุบัติเหตุ

(Boonying, 1992) ศึกษาเรื่องการประเมินความปลอดภัยด้านอัคคีภัย ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกอาคาร บริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด เป็นกรณีศึกษา อาคารดังกล่าวเป็นอาคารสำนักงานสูง 17 ชั้น (ไม่รวมชั้นใต้ดินและดาดฟ้า) โครงสร้างอาคารเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 25,185 ตารางเมตร เปิดใช้งานวันที่ 28 กันยายน 2530 เป็นอาคารที่ก่อสร้างก่อนกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) จะมีผลบังคับใช้ ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมอาคารที่มีการกำหนดให้อาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ต้องจัดให้มีระบบป้องกันอัคคีภัยตามที่กฎหมายกำหนด วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อประเมินความปลอดภัยด้านอัคคีภัยศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัยรวมถึงข้อบกพร่องในการป้องกันอัคคีภัยของอาคารบริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบ และเพิ่มระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคาร บริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด ให้สูงขึ้นผู้ศึกษาได้จัดทำแบบประเมินเป็นแบบ Check-list ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) เป็นเกณฑ์การประเมินเบื้องต้น ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการเดินสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ ภายในอาคาร ผลการศึกษา จากการสำรวจและประเมินความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารบริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด ตามข้อกำหนดที่ระบุในกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ยังถือว่าอาคารยังมีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยได้ โดยไม่ผ่านการตรวจประเมินรวม 13 รายการ จากรายการที่ทำการตรวจประเมินทั้งหมด 45 รายการ โดยที่ผ่านเป็นไปตามข้อกำหนดรวม 32 รายการ

(Keittikul, 1993) ศึกษาพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานก่อนและหลังมีการส่งเสริมกิจกรรม 5 ส พบว่าผลของการดำเนินงานกิจกรรม 5 ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้พฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานเปลี่ยนไปในทางที่ดีและพบได้ว่าอัตราความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุลดลง หลังจากมีการดำเนินงาน 5 ส แล้วพฤติกรรมด้านความปลอดภัยและทัศนคติของกิจกรรม 5 ส จากพนักงานที่มีการศึกษาต่ำไม่แตกต่างจากพนักงานที่ระดับการศึกษาสูง

2. วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยทำการเก็บรวบรวมสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้อาคารคณะเทคโนโลยีสังคม ศึกษาสภาพภายในอาคารแต่ละชั้น เพื่อพิจารณาถึงจุดที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 33 ทำการสื่อสารวิธีควบคุมด้วยสายตา และ เก็บรวบรวมสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้อาคารคณะเทคโนโลยีสังคมหลังได้รับการสื่อสาร วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น

2.1 ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พื้นที่ภายในอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม จำนวน 10 ชั้น และกลุ่มผู้ใช้อาคารคณะเทคโนโลยีสังคม จำนวน 1,600 คน ทำการสุ่มตัวอย่างจากตาราง YAMANE ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน (Thirakanant, 2014 : 176-177) และนักศึกษาภาคสมทบ จำนวน 124 คน รวม 524 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความปลอดภัยตามกฎหมายฉบับที่ 33 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารด้วยสายตา ได้แก่ ป้ายบ่งบอกตำแหน่งและป้ายแจ้งเตือน สีและสัญลักษณ์เตือนภัย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการด้วยตนเองร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัย โดยเก็บจากแบบประเมินความปลอดภัยตามกฎหมายฉบับที่ 33 ในช่วงเดือนมกราคม 2559 และแบบสัมภาษณ์ ก่อนการจัดทำการสื่อสารวิศุควบคุมด้วยสายตา 3 เดือน ทำการติดป้ายควบคุมด้วยสายตา (ติด Sticker สัญลักษณ์และป้ายเตือน) และทาสีพื้นอาคารเพื่อเตือนภัยในจุดเสี่ยงต่ออันตราย และจุดที่เคยเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งภายในอาคาร เพื่อให้เกิดความปลอดภัย โดยจัดทำป้ายแจ้งเตือนทั้งในรูปแบบของสัญลักษณ์เพื่อความปลอดภัย และการใช้ภาษาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการแจ้งเตือนและการประชาสัมพันธ์ เพื่อรองรับผู้ใช้อาคารชาวต่างประเทศ และหลังการจัดทำการสื่อสารวิศุควบคุมด้วยสายตา 3 เดือน

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z-test Statistics

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 ผลการประเมินสภาพอาคารคณะเทคโนโลยีสังคมในปัจจุบัน

จำนวน 10 ชั้น มีจุดที่ยังไม่ผ่านและผ่าน เกณฑ์ตามกฎหมายฉบับที่ 33 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการตรวจประเมินตามกฎหมายฉบับที่ 33 จำแนกตามหมวด

หมวด	รายการตรวจประเมิน		
	จำนวนรายการ	จำนวนข้อที่ผ่าน	ร้อยละที่ผ่านการประเมิน
หมวด 1 ลักษณะของอาคารเนื้อที่ว่างของภายนอกอาคารและแนวอาคาร	7	5	71.43
หมวด 2 ระบบระบายอากาศและระบบป้องกันเพลิงไหม้	22	19	86.36
หมวด 3 ระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทิ้ง	6	6	100.00
หมวด 4 ระบบประปา	2	1	50.00
หมวด 5 ระบบกำจัดขยะ มูลฝอย	5	2	40.00
หมวด 6 ระบบลิฟต์	19	18	97.74
รวม	61	51	83.61

จากตารางที่ 1 รายการตรวจประเมินตามกฎหมายฉบับที่ 33 พบว่า มีผลดังนี้ หมวด 1 ร้อยละที่ผ่านการประเมิน 71.43 หมวด 2 ร้อยละที่ผ่านการประเมิน 86.36 หมวด 3 ร้อยละที่ผ่านการประเมิน 100.00 หมวด 4 ร้อยละที่ผ่านการประเมิน 50.00 หมวด 5 ร้อยละที่ผ่านการประเมิน 40.00 หมวด 6 ร้อยละที่ผ่านการประเมิน 97.74 จำนวนรายการที่ตรวจประเมินรวม 61 รายการ ผ่านการประเมิน 51 รายการ คิดเป็นร้อยละ 83.61

3.2 ผลการสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา

ขั้นตอนของการสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา คณะผู้วิจัยทำการสำรวจและทำการสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วย สายตาด้วยการประยุกต์ใช้หลักการ 5 ส ดังนี้

3.2.1 ภายนอกอาคาร SC 1

สภาพอาคาร SC 1 ก่อนทำ 5 ส ไม่มีป้ายชื่ออาคาร SC 1 นำป้ายชื่ออาคารมาติดผลจากการทำ 5 ส สะดวกทำให้เกิดความสะดวกในการค้นหาอาคารสำหรับผู้มาติดต่อหรือนักศึกษาใหม่มากขึ้น

กันสาดด้านข้างเชื่อมต่อด้านหน้าอาคาร SC 1 หลุดหล่นลงมาที่พื้น จึงทำการแยกวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องการทำความสะอาดพื้นที่ใช้สอย นำวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องการไปจัดเก็บเพื่อรอจำหน่ายอย่างเป็นระเบียบ ผลจากการทำ ส สะสาง ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้สามารถลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุ เกิด ส สร้างนิสัย ในการระมัดระวังอันตรายจากอาคารสูงได้

ลานจอดรถด้านหลัง อาคาร SC 1 มีเหล็กเส้นโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดินทำให้ไม่สามารถจอดรถได้ และมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ จึงมีการแยกวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องการ วัสดุอุปกรณ์ที่ขารุดออกจากพื้นที่ และทำความสะอาด ผลจากการทำ ส สะสาง ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้สามารถจอดรถได้เพิ่มขึ้น สะดวกในการใช้พื้นที่มากขึ้นและลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์

ทางเดินใกล้ลานจอดรถด้านหลัง อาคาร SC 1 มีเหล็กเส้นโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดิน ทำให้ไม่สามารถเดินผ่านได้ และมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ จึงแยกวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องการ วัสดุอุปกรณ์ที่ขารุดออกจากพื้นที่ และทำความสะอาด ผลจากการทำ ส สะสาง ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้สามารถเดินผ่านได้ สะดวกในการใช้พื้นที่มากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์

ท่อบำบัดน้ำเสียมีฝักรกและมีเหล็กเส้นโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดิน ทำให้มียุ่งจำนวนมาก ไม่สามารถเดินผ่านได้ และมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ จึงแยกวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องการ วัสดุอุปกรณ์ที่ขารุดออกจากพื้นที่ และทำความสะอาด ผลจากการทำ ส สะสาง ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้จำนวนยุ่งลดลง สามารถเดินผ่านได้ สะดวกในการใช้พื้นที่มากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์

การก่อสร้าง Cover walk มีเหล็กเส้นโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดิน ทำให้ไม่สามารถเดินผ่านได้ และมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ ในเบื้องต้นมีการนำวัสดุมาครอบปิดไว้ และรีบทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ แยกวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องการ วัสดุอุปกรณ์ที่ขารุดออกจากพื้นที่ และทำความสะอาด ผลจากการทำ ส สะสาง ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้สามารถเดินผ่านได้ สะดวกในการใช้พื้นที่มากขึ้นและลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์

3.2.2 ภายในอาคาร SC 1

สภาพพื้นต่างระดับ 7 จุด คือ 1) บันได 2) หน้าลิฟต์ 3) ด้านซ้ายลิฟต์ 4) หน้าห้องน้ำ 5) ด้านขวาลิฟต์ 6) ด้านหลังอาคาร 7) ด้านหน้าฝั่งขวาอาคาร SC 1 ไม่มีการแจ้งเตือน ทำให้เกิดการสะดุดหรือหกล้มได้ มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุ และอุบัติการณ์ จึงทำความสะอาดและทำสัญลักษณ์เตือนเพื่อความปลอดภัย ผลจากการทำ ส สะอาด และ ส สร้างนิสัย ทำให้ผู้ใช้อาคาร ระมัดระวังมากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์

ถังดักเพลิงไม่มีการแจ้งข้อมูลวิธีการใช้ ทำให้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินผู้ใช้อาคารอาจจะไม่สามารถใช้งานได้ มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติการณ์ จึงทำความสะอาดและทำสัญลักษณ์แนะนำวิธีการใช้ ผลจากการทำ ส สะอาด และ ส สร้างนิสัย ทำให้ผู้ใช้อาคาร ระมัดระวังมากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุ

ลิฟต์ไม่มีการแจ้งข้อมูลวิธีการใช้ ทำให้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินผู้ใช้อาคารอาจจะไม่สามารถใช้งานหรือช่วยเหลือตนเองได้ มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ จึงทำความสะอาด และทำสัญลักษณ์แนะนำวิธีการใช้ ผลจากการทำ ส สะอาด และ ส สร้างนิสัย ทำให้ผู้ใช้อาคาร ระมัดระวังและสังเกตมากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์

3.3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของอาคาร คณะเทคโนโลยีสังคม

3.3.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 524)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	204	38.90
หญิง	320	61.10
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	333	63.50
ปริญญาตรี	176	33.60
สูงกว่าปริญญาตรี	15	2.90
สถานภาพ		
นักศึกษา	483	92.20
อาจารย์	14	2.70
บุคลากร	14	2.70
ประชาชนทั่วไป	7	1.30
อื่น ๆ	6	1.10
ความถี่ในการใช้อาคาร		
น้อยกว่า 2 วันต่อสัปดาห์	74	14.10
2-3 วันต่อสัปดาห์	215	41.00
มากกว่า 3 วันต่อสัปดาห์	234	44.70
ไม่ตอบ	1	0.20

จากตารางที่ 2 พบว่าสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 61.10 เพศชาย จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 ปริญญาตรี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 มีสถานภาพเป็นนักศึกษา จำนวน 483 คน คิดเป็นร้อยละ 92.20 อาจารย์และบุคลากร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ซึ่งเท่ากัน ประชาชนทั่วไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ส่วนที่เหลืออื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 ความถี่ในการใช้อาคาร ส่วนใหญ่ใช้อาคารมากกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมา ได้แก่ 2-3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 และน้อยกว่า 2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 ตามลำดับ ในจำนวนนี้มีผู้ไม่ตอบจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20

3.3.2 การเปรียบเทียบความถี่ก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของอาคาร คณะเทคโนโลยีสังคม

3.3.2.1 อุบัติการณ์ภายในอาคาร SC 1

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Sig. จำแนกตามสภาพการเกิดอุบัติเหตุ

สภาพการเกิดอุบัติเหตุ	df	ก่อนปรับปรุง		หลังปรับปรุง		ค่า Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ลิฟต์ค้าง	523	1.46	1.71	0.52	1.18	.00**
มีสัตว์ที่ไม่พึงประสงค์อยู่ในอาคาร/ลิฟต์	523	0.42	0.81	0.22	0.63	.00**
ไฟดับ	523	1.26	1.47	0.59	1.59	.00**
พื้นลื่น	523	1.18	1.57	0.69	1.24	.00**
น้ำขังในอาคาร	523	1.90	2.49	1.16	2.12	.00**
ลิฟต์จอดไม่ตรงชั้น	523	0.94	1.46	0.37	0.86	.00**
อื่น ๆ	523	0.07	0.31	0.04	0.25	.00**
รวม	170	1.04	0.88	0.44	0.63	.00**

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง 524 คน ตอบจำนวน 170 คน พบว่าสภาพการเกิดอุบัติเหตุโดยรวมก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านลิฟต์ค้าง มีสัตว์ที่ไม่พึงประสงค์อยู่ในอาคาร/ลิฟต์ ไฟดับ พื้นลื่น น้ำขังในอาคาร ลิฟต์จอดไม่ตรงชั้น และอื่น ๆ พบว่าก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3.2.2 อุบัติเหตุภายในอาคาร SC 1

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Sig. จำแนกตามสภาพการเกิดอุบัติเหตุ

สภาพการเกิดอุบัติเหตุ	df	ก่อนปรับปรุง		หลังปรับปรุง		ค่า Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ลิฟต์หนีบ	523	0.42	0.81	0.14	0.45	.00**
สะดุดพื้นต่างระดับ	523	0.63	0.98	0.39	0.84	.00**
ลื่นล้ม	523	0.31	0.67	0.13	0.44	.00**
เหล็กหล่นมาโดนร่างกาย	523	0.02	0.20	0.02	0.17	.00**
สะดุดเหล็กที่กำลังก่อสร้าง	523	0.07	0.39	0.04	0.28	.00**
เดินชนของที่วางไม่เป็นระเบียบ	523	0.19	0.52	0.07	0.31	.00**
รวม	165	0.19	0.27	0.07	0.18	.00**

จากตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง 524 คน ตอบจำนวน 165 คน พบว่า สภาพการเกิดอุบัติเหตุโดยรวม ก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านลิฟต์หนีบ สะดุดพื้นต่างระดับ ลื่นล้ม เหล็กหล่นมาโดนร่างกาย สะดุดเหล็กที่กำลังก่อสร้างและเดินชนของที่วางไม่เป็นระเบียบ พบว่า ก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .051

3.3.2.3 อุบัติเหตุรอบอาคาร SC1

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Sig. จำแนกตามสภาพการเกิดอุบัติเหตุรอบอาคาร SC 1

สภาพการเกิดอุบัติเหตุรอบอาคาร SC 1	df	ก่อนปรับปรุง		หลังปรับปรุง		ค่า Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ตกหลุม	523	0.27	0.64	0.17	0.64	.00**
เหยียบเหล็กที่กำลังก่อสร้าง	523	0.11	0.46	0.07	0.33	.00**
สะดุดพื้นต่างระดับ	523	0.53	0.89	0.28	0.69	.00**
รถเฉี่ยวชน	523	0.08	0.36	0.06	0.36	.00**
รถกระแทกกับคันกันถนน	523	0.46	1.10	0.25	0.85	.00**
รถชนฟุตบอลหน้าอาคาร	523	0.25	0.79	0.12	0.61	.00**
เหล็กหล่นลงมาทำให้ได้รับบาดเจ็บ	522	0.02	0.17	0.02	0.15	.00**
รวม	522	0.14	0.27	0.25	0.36	.00**

จากตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง 524 คน ตอบจำนวน 522 คน พบว่าสภาพการเกิดอุบัติเหตุรอบอาคาร SC 1 โดยรวมก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านตกหลุม เหยียบเหล็กที่กำลังก่อสร้าง สะดุดพื้นต่างระดับ รถเฉี่ยวชน รถกระแทกกับคันกันถนน รถชนฟุตบอลหน้าอาคาร และเหล็กหล่นลงมาทำให้ได้รับบาดเจ็บ พบว่า ก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3.2.4 ผลการเปรียบเทียบความถี่ก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Sig. จำแนกตามความถี่ก่อนและหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม

ความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุ	df	$\bar{X}$	S.D.	ค่า Z	ค่า Sig.
ก่อนการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา	160	0.52	0.43	-43.93	.00**
หลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา	162	0.20	0.28		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ก่อนการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุ 0.52 ครั้ง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 หลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุ 0.20 ครั้ง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 ค่า Z-test -43.93 ความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุลดลงหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สรุป

4.1 ผลการประเมินสภาพอาคาร SC 1

ผลการประเมินสภาพอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม ในปัจจุบัน จำนวน 10 ชั้น มีจุดที่ยังไม่ผ่านและผ่านเกณฑ์ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 33 มีจำนวนรายการที่ตรวจประเมินรวม 61 รายการ ผ่านการประเมิน 51 รายการ คิดเป็นร้อยละ 83.61

4.2 ผลการสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา การประยุกต์ใช้หลักการ 5 ส มีดังนี้

4.2.1 ภายนอกอาคาร SC 1

4.2.1.1 ป้ายชื่ออาคาร SC 1 นำป้ายชื่ออาคารมาติด ผลจากการทำ ส สะดวก ทำให้เกิดความสะดวกในการค้นหาอาคารสำหรับผู้มาติดต่อหรือนักศึกษาใหม่มากขึ้น

4.2.1.2 กันสาดด้านข้างเชื่อมต่อด้านหน้าอาคาร และกันสาดด้านข้างบริเวณลานจอดรถ อาคาร SC 1 หลุดหล่นลงมาที่พื้น ผลจากการทำ ส สะอาด ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้สามารถลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุเกิด ส สร้างนิสัย ในการระมัดระวังอันตรายจากอาคารสูงได้

4.2.1.3 ลานจอดรถด้านหลังอาคาร ทางเดินใกล้ลานจอดรถด้านหลังอาคาร ท่อบำบัดน้ำเสีย มีหยูร์ก และการก่อสร้าง Cover walk มีเหล็กเส้นโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดิน ผลจากการทำ ส สะอาด ส สะอาด และ ส สะดวก ทำให้สามารถจอดรถได้เพิ่มขึ้น สะดวกในการใช้พื้นที่มากขึ้นและลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุการณ์

4.2.2 ภายในอาคาร SC 1

4.2.2.1 สภาพพื้นต่างระดับบันได หนีไฟลิฟต์ ด้านซ้ายลิฟต์ พื้นต่างระดับหน้าห้องน้ำ ด้านหลังอาคาร และด้านหน้าฝั่งขวาอาคาร SC 1 ไม่มีการแจ้งเตือน จึงทำป้ายแจ้งเตือน ผลจากการทำ ส สะอาด และ ส สร้างนิสัย ทำให้ผู้ใช้อาคาร ระมัดระวังมากขึ้น ลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุการณ์

4.2.2.2 ถังดักเพลิงและลิฟต์ไม่มีการแจ้งข้อมูลวิธีการใช้ ทำให้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ผู้ใช้อาคารอาจจะไม่สามารถใช้งานได้ มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุทำความสะอาดและทำสัญลักษณ์แนะนำวิธีการใช้ ผลจากการทำ ส สะอาด และ ส สร้างนิสัย ทำให้ผู้ใช้อาคารระมัดระวังมากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุการณ์

4.2.3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของ อาคารคณะเทคโนโลยีสังคม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 61.10 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา จำนวน 483 คน คิดเป็นร้อยละ 92.20 ความถี่ในการใช้อาคารมากกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70

สภาพการเกิดอุบัติเหตุ สภาพการเกิดอุบัติเหตุในอาคาร SC 1 สภาพการเกิดอุบัติเหตุรอบอาคาร SC 1 ก่อนและ หลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ก่อนการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุ 0.52 ครั้ง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 หลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตา มีค่าเฉลี่ยความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุ 0.20 ครั้ง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 ค่า Z-test -43.93 ความถี่ในการเกิดอุบัติเหตุลดลงหลังการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 อภิปรายผลการวิจัย

4.3.1 การสำรวจสภาพอาคาร SC 1

สภาพอาคารคณะเทคโนโลยีสังคมในปัจจุบัน จำนวน 10 ชั้น มีจุดที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 33 ดังนี้

หมวด 1 ลักษณะของอาคาร เนื้อที่ว่างของภายนอกอาคารและแนวอาคาร ข้อ 6. มีส่วนของพื้นที่อาคารต่ำกว่าระดับพื้นดิน ต้องมีระบบระบายอากาศ ระบบบำบัดน้ำเสีย และการระบายน้ำทั้งตามหมวด 2 และหมวด 3 แยกเป็นอิสระจากระบบระบายอากาศ ระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทั้งส่วนเหนือพื้นดินพื้นที่อาคารส่วนที่ต่ำกว่าระดับพื้นดินตามวรรคหนึ่ง ห้ามใช้เป็นที่อยู่อาศัย คณะไม่มีส่วนของพื้นที่อาคารต่ำกว่าระดับพื้นดินจึงไม่มีการดำเนินการ

หมวด 2 ระบบระบายอากาศ และระบบป้องกันเพลิงไหม้ ข้อ 14. มีระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉิน แยกเป็นอิสระจากระบบอื่น และสามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติ เมื่อระบบจ่ายไฟฟ้าปกติหยุดทำงาน

แหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรอง สำหรับฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการดำเนินการแต่ไม่เห็นกรณีไฟไหม้ มีเฉพาะชั้น 1 ข้อ 20. มีระบบดับเพลิงอัตโนมัติ เช่น SPRINKLE SYSTEM หรือระบบที่เทียบเท่า ที่สามารถทำงานได้ด้วยตัวเองทันทีเมื่อมีเพลิงไหม้ คณะกรรมการใช้ระบบนี้แต่ใช้ระบบอื่น

หมวด 4 ระบบประปา ข้อ 37. ระบบท่อน้ำดื่ม ต้องมีวิธีป้องกันมิให้สิ่งปนเปื้อนจากภายนอกเข้าไปในท่อน้ำดื่ม คณะกรรมการปิดฝา อาจมีสิ่งแปลกปลอมเข้าไปข้างในได้

หมวด 5 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ข้อ 38. มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีขนถ่ายหรือทิ้งลงบ่อทิ้งมูลฝอย ข้อ 40. มีที่พักรวมมูลฝอยต้องมีขนาดความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่า ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันตามข้อ 39 ข้อ 4. ที่พักรวมมูลฝอยของอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีลักษณะ คือ ฝา ผนัง และประตูต้องแข็งแรงทนทาน ประตูต้องปิดได้สนิท เพื่อป้องกันกลิ่น คณะกรรมการใช้ระบบนี้จึงทำให้ผ่านในหมวด 5 ไม่ผ่านเกณฑ์ แต่คณะกรรมการดำเนินการจัดการขยะด้วยวิธีอื่นที่สะอาดและปลอดภัย

ในการประเมินสภาพอาคาร SC 1 ตามข้อกำหนดกฎกระทรวงฉบับที่ 33 พบข้อบกพร่องที่ไม่ผ่านตามข้อกำหนดกฎกระทรวงฉบับที่ 33 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงโดยใช้ 5 ส และการควบคุมด้วยการมองเห็น โดยมีผู้ใช้ข้อกำหนดกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (Madarak, 2011) นำข้อบกพร่องที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยด้านอัคคีภัย จำนวน 24 ข้อ มาทำการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข รวมถึงประมาณการค่าใช้จ่ายของการปรับปรุง (Boonying, 1992) อาคารยังมีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยได้ โดยไม่ผ่านการตรวจประเมินรวม 13 รายการ จากรายการที่ทำการตรวจประเมินทั้งหมด 45 รายการ โดยที่ผ่านเป็นไปตามข้อกำหนดรวม 32 รายการ

4.3.2 การสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา

การสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา การประยุกต์ใช้หลักการ 5 ส ผลจากการทำ

4.3.2.1 ส สะสาง ทำให้สามารถถอดรถได้เพิ่มขึ้น (Deeswasmongkol, 1999) ประโยชน์ที่ได้รับจากการสะสาง คือ มีพื้นที่ว่างมากขึ้น

4.3.2.2 ส สะอาด ทำให้สามารถลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุ เกิด ส สร้างนิสัย ในการระมัดระวังอันตรายจากอาคารสูงได้ (Deeswasmongkol, 1999) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำความสะอาด คือ สถานที่ทำงานปลอดภัย

4.3.2.3 ส สะดวก ทำให้เกิดความสะดวกในการค้นหาอาคารสำหรับผู้มาติดต่อหรือนักศึกษาใหม่มากขึ้น สะดวกในการใช้พื้นที่มากขึ้น และลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุการณ์ (Deeswasmongkol, 1999) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำ ส สะดวก คือ ลดเวลาค้นหา เพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มความปลอดภัย

4.3.2.4 ส สร้างนิสัยในการระมัดระวังอันตรายจากอาคารสูงได้ (Deeswasmongkol, 1999) ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างนิสัย คือ สถานที่ทำงานสะอาด เป็นระเบียบ สถานที่ทำงานปลอดภัย และพนักงานทุกคนมีระเบียบวินัย ผู้ใช้อาคาร SC 1 ส่วนใหญ่ เพศหญิง และมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เมื่อมีการประยุกต์ใช้หลักการ 5 ส สามารถลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุการณ์ได้ สอดคล้องกับ Buachaw (2015) ที่กล่าวว่า เพศต่างกัน มีระดับการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส ไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการเสริมสร้างความปลอดภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นอกจากนี้พบว่า สภาพอาคารคณะเทคโนโลยีสังคมหลังจากมีการจัดการความปลอดภัยโดยการสื่อสารโดยวิธีการควบคุมด้วยสายตา และการประยุกต์ใช้หลักการ 5 ส เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (Thanapaisal, 2007) การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม 5 ส มีการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดีขึ้น ทั้งเรื่อง สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และตัวผู้ปฏิบัติงาน เกิดความสะดวก (Powit, 2000) ส สะดวก ซึ่งมีเป้าหมายในเรื่องการจัดการค้นหาให้หมดสิ้น ลดเวลาการปฏิบัติงาน ลดความเสียหาย เพิ่มคุณภาพสินค้า สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างสภาพการบริหารงานด้วยตาช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุการณ์ (Keittikul, 1993) อัตราความเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุลดลงหลังจากมีการดำเนินงาน 5 ส (Thongaram and Nuntsupawat, 2017) ระบบการจัดการความปลอดภัยมีความเหมาะสมในการลดอันตรายและการบาดเจ็บจากการทำงาน

4.4 ข้อเสนอแนะ

4.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

4.4.1.1 ระบบป้องกันเพลิงไหม้ ควรมีแหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองโดยติดตั้งทุกชั้น ทั้งนี้ต้องมีการทดสอบคุณภาพ และทดสอบการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ

4.4.1.2 ระบบประปา ควรมีการปิดฝาท่อน้ำเพื่อป้องกันสิ่งแปลกปลอมเข้าไปข้างใน

4.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.4.2.1 ควรศึกษาถึงระบบความปลอดภัยของการใช้อาคารอื่น ๆ เช่น ระบบการอพยพ เมื่อเกิดไฟไหม้ระบบน้ำดับเพลิง เป็นต้น

4.4.2.2 ควรศึกษาถึงการเกิดอุบัติเหตุ หรืออุบัติการณ์ ภายนอกอาคาร เช่น รถเฉี่ยวชน มีสัตว์หรือสิ่งแปลกปลอม เป็นต้น

5. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการสื่อสารวิธีการควบคุมด้วยสายตากับความปลอดภัยของอาคารคณะเทคโนโลยีสังคม สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนวุฒ พิมพิก ที่กรุณาให้คำชี้แนะและให้ความช่วยเหลือ ในการทำครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ที่อนุญาตให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัย ขอขอบคุณนักศึกษาทุกสาขาวิชาที่เรียนวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และวิชาสถิติธุรกิจ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ที่ช่วยออกแบบ ทาสี สำรวจอาคาร และสำรวจข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุ และอุบัติการณ์ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา พี่น้องและญาติทุกท่านที่ให้การกำลังใจ ช่วยเหลือในการทำวิจัยและขอขอบพระคุณทุกท่านมีส่วนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง คณะผู้วิจัยหวังว่ารายงานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อย่างมากต่อทุกท่านที่สนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ที่จะสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งในด้านการดูแลตนเองและผู้อื่นให้เกิดความปลอดภัยในการใช้อาคารสูง และลดการเกิดอุบัติเหตุและอุบัติการณ์ รวมถึงการส่งเสริมให้นักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย ส่งเสริมความสามัคคี และวัฒนธรรมองค์กรด้านการประหยัดพลังงานร่วมกัน

6. เอกสารอ้างอิง

- Boonying P. 1992. **Fire Safety Assessment**. Master of Science Program in Facility Management, Faculty of Architecture, Sripatum University.
- Buachaw, P. 2015. **Implementation of 5S activity and safety promotion at work of employee at Compart Precision (Thailand) Company Limited**. Nakhon Ratchasima Rajabhat University Community Research Journal. 9(1):75-82.
- Chandrakaet, K. 2019. The writing of official letters according to the Correspondence Rules regarding the type, form and structure of the official letters. http://www.km.moc.go.th/download/doc/man_all.doc : 2019. Assessed 15 Jan. 2019.
- Department of Public Works and Town & Country Planning. 2019. ministerial regulations Vol. 33 (1992) from Building Control Act 1979. https://www.dpt.go.th/knowledges/firesafety/pdf/law_33.pdf : 2019. Assessed 6 Jan. 2019.
- Deeswasmongkol, N. 1999. **100 Questions-Replied 5S**. 2nd ed. Technology Promotion Association (Thailand-Japan), Bangkok.

- Keittikul, B. 1993. **Safety behavior of staff before and after promote the “5S” activity and training in topic safety in the company.** 6th National Health Education Conference documents. The War Veterans Organization of Thailand Printing: Bangkok. 196 p.
- Labhsataporn, T. and Tuamsri, P. 2011. **A Study of the guildance to promote the “5S” activity: Case study of Siam Nissan Udon Thani Service center.** Master of Science, Department of Industrial Management, Faculty of Technology, Rajabhat Udon Thani University.
- Madarak, J. 2011. **Fire safety assessment A Case study: Chalermprakiat Building at Dhurakij Pundit University.** Master of Science, Department of Building Technology Management, Graduate School, Dhurakij Pundit University.
- Ministry of Commerce. 2019. **Official letters handbook.** http://www.km.moc.go.th/download/doc/man_all.doc : 2562. Assessed 5 Jan. 2019.
- Office of the Royal Society. 2013. **Communication.** <http://rirs3.royin.go.th/word46/word-46-a0.asp> : 2013. Assessed 18 Dec. 2013.
- Powit, P. 2000. **Satisfaction of personnel in the Ordnance Department to the “5S” activity for increasing working performance.** Royal Thai Army War College, Institute of Army Academics, Bangkok.
- Ramkamheang University. n.d. **Safety at work.** <http://e-book.ram.edu/e-book/h/HA233/chapter4.pdf> : 2016. Assessed 24 Mar. 2016.
- Rueangsaengthongkul, S. 2015. **Legal Problems about Protecting Employee under Occupational Safety, Health and Environment Act B.E. 2554: A Case Study on Rangsit Enterprises and Nearby in Pathum Thani Province.** EAU Heritage Journal Social Science and Humanities. 5(2):230-240.
- Sirinaruman, S. 2002. **5S new era do it by your self.** Academic Journal department, Technology Promotion Association (Thailand-Japan): Bangkok.
- Thanapaisal, S. 2007. **The 5S's for quality improvement in libraries.** 2nd ed. The Medical Libraty, Faculty of Medicine : Khonkaen.
- Thaisafetywork. 2015. **5S for safety.** <http://www.thaisafetywork.com/5-ส-สู่ความปลอดภัย/>: 2015. Assessed 9 Jan. 2015.
- Thongaram, P. Thungjaroenkul, P. and Nuntsupawat, A. 2017. **Work safety management system for nurses: Case study Maharaj Nakhon Cheing Mai Hospital.** Nursing Journal. 44(3): 134-143. July-September Visual Control. 2015. Visual Control. [Online]. <http://blog.eduzones.com/poonpreecha/82318>: 2015. Assessed 9 Jan. 2015.
- Wisetwoharn, P. 2015. **KAIZEN.** Technology Promotion Association (Thailand-Japan). <http://www.tpa.or.th/shindan/detail.php?page=kaizen> : 2015. Assessed 9 Jan. 2015.

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี

Technology Adoption Affecting Actual Usage of Chatting Application of University Students in Chonburi Province

ธนาชัย จันทชาติ อภิชัย อภิรัตน์พิมลชัย และ กวิน มุสิกกา

Thanachai Jantachat, Apichai Apirattanapimolchai and Kawin Musika

สาขาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

E-mail: sishalf@gmail.com โทร: 0884499923

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรีและเพื่อศึกษาระดับอิทธิพลของปัจจัยการรับรู้เทคโนโลยีที่มีต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารซึ่งจากการศึกษานี้ได้บูรณาการทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology acceptance model - TAM) มาปรับใช้กับแอปพลิเคชันเพื่อสื่อสารซึ่งมีการใช้การอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่าระดับอิทธิพลของปัจจัยการรับรู้เทคโนโลยี ของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความสะดวกในการใช้แอปพลิเคชันสื่อสาร และความง่ายต่อการใช้งาน รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ของการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร ด้านอิทธิพลของสังคมโซเชียลมีเดีย และด้านบรรทัดฐานส่วนบุคคล ตามลำดับ

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี แอปพลิเคชันการสื่อสาร สมาร์ทโฟน

Abstract

This research aims to examine the level of technology acceptance of communicative applications of higher education students in Chonburi and to investigate the influence of technology perception factors on the actual use of communicative applications. This quantitative research has been integrated the technology acceptance model (TAM) with chatting applications that are widely used by university students. Quantitative research was used for data analysis. The samples used in this study were 400 undergraduate students from both private and public universities in Chonburi province. The data were analyzed by using descriptive statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation and the inferential statistics are multiple regression line analysis. The results showed that the level of influence of technology acceptance factors of the chatting application sorted by descending order. First, the convenient use of communicative applications and the ease of use. Secondly, the advantage of using the application for communication, followed by the influence of social media, and personal norms, respectively.

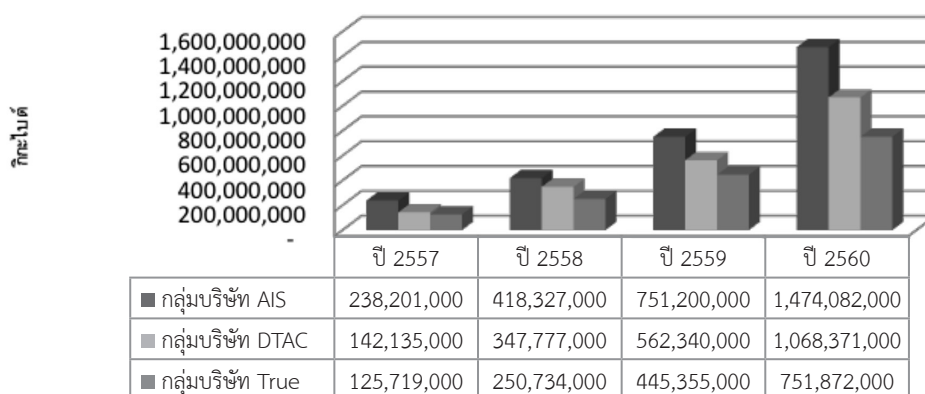
Keywords: Technology acceptance, Communicative Applications, Smartphones

1. บทนำ

ในยุคของการสื่อสารที่มีการพัฒนาผ่านอุปกรณ์สื่อสารประเภทอิเล็กทรอนิกส์โดยมีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสื่อสารติดต่อกับผู้ใช้ทั่วโลก และรวมถึงประเทศไทย การสื่อสารเป็นสิ่งที่สังคมทั่วโลกหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากการสื่อสารเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทุกเพศทุกวัยโดยผ่านสื่อกลางต่าง ๆ ได้แก่ อุปกรณ์การสื่อสาร หรือระบบเทคโนโลยีที่สามารถส่งคลื่นเสียงเพื่อให้ผู้ใช้ได้พูดคุยหรือส่งข้อความถึงกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และระบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในยุคดิจิทัลนั้นก็คือระบบอินเทอร์เน็ต (Internet)

สถิติการใช้งานของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์สมาร์ทโฟน 5 อันดับแรกได้แก่อันดับที่ 1 การติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น Facebook, Instagram, Line เป็นต้น คิดเป็นสัดส่วนที่ร้อยละ 82.7, อันดับที่ 2 การสืบค้นข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 56.6, อันดับที่ 3 การติดตามข่าวสาร และอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยคิดเป็นร้อยละ 52.2, อันดับที่ 4 การชมภาพยนตร์และฟังวิทยุออนไลน์อยู่ที่ร้อยละ 42.3 และกิจกรรม อันดับที่ 5 การรับและส่งอีเมล คิดเป็นร้อยละ 35.7 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2558)

จากการสืบค้นข้อมูลยังเผยการใช้งานจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เผยสถิติการใช้มือถือในประเทศไทย ปี 2560 ใช้อินเทอร์เน็ตจากมือถือเพื่อการสื่อสารด้วยขนาดของข้อมูลถึง 3 ล้านเทราไบต์ ซึ่งแสดงถึงการเติบโตที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นมากกว่า 6 เท่าตัว ภายในระยะเวลา 4 ปี คิดเป็นปริมาณการใช้งานข้อมูลผ่านมือถือโดยเฉลี่ย 4.11 กิกะไบต์ ต่อคนต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าในปี 2560 ใน 1 วันแต่ละคนมีการใช้งานดาต้าเฉลี่ย 0.14 กิกะไบต์ หรือ 140 เมกะไบต์

ภาพที่ 1 ปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตรายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม ประจำไตรมาสที่ 1 ปี 2561

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กสทช. ได้มีการจัดประมูลคลื่นอินเทอร์เน็ตทั้ง 2100, 1800 และ 900 MHz ทำให้บริการด้านดาต้าบน 3G และ 4G ใช้งานอย่างแพร่หลาย ทำให้สังคมไทยก้าวสู่สังคมออนไลน์เต็มรูปแบบ และมีการใช้งานโซเชียลมีเดียสูง ทั้งมีคนไทยใช้ facebook มากกว่า 40 ล้านคน และใช้ Line มากกว่า 30 ล้านคน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เปิดช่องทางให้บริษัทผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทซอฟต์แวร์และดิจิทัลคอนเทนต์มีการแข่งขันด้านการให้บริการด้านแอปพลิเคชันการสื่อสารอย่างเข้มข้น ซึ่งทำให้เป็นผลต่อผู้บริโภคในการใช้งาน และมีอิทธิพลต่อการรับรู้เทคโนโลยีการสื่อสารโดยพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของ กสทช. เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้กับประชาชนผู้ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตสูงสุด

เครื่องมือสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน (smartphone) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่หลากหลายรวมถึงพัฒนาฟังก์ชันที่ผู้ใช้สามารถสื่อสารได้อย่างสะดวกสบายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเครื่องมือที่เป็นแอปพลิเคชัน (application) ที่สามารถติดตั้งลงบนสมาร์ทโฟนเพื่อนำมาใช้งานได้ตลอดเวลา การสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันมีหลากหลาย ได้แก่ ไลน์ (line) เฟซบุ๊ก (facebook) วอทซ์แอป (what's app)

สไกป์ (skype) เป็นต้น ซึ่งในประเทศไทยนั้น ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะใช้แอปพลิเคชัน 2 ยี่ห้อ นั่นคือ ไลน์ (line) และ เฟซบุ๊ก (facebook) (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2561) การสื่อสารโดยผ่านแอปพลิเคชันดังกล่าว ผู้ใช้สามารถส่งข้อมูลได้ 3 รูปแบบได้แก่ 1) การส่งข้อความ 2) การสนทนาด้วยเสียง 3) การสนทนาด้วยเสียงและภาพ ปลายทางพร้อมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำงานง่ายและรวดเร็ว

การยอมรับเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการใช้อุปกรณ์ของผู้บริโภค (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง, 2560) ซึ่งนักพัฒนาและนักการตลาดต้องทำการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกใช้แอปพลิเคชันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสื่อสารของผู้บริโภคแต่ละบุคคลต้องการตอบสนองของบุคคล

งานวิจัยในประเทศที่ผ่านมาได้ทำการศึกษายอมรับเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น การศึกษาการยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้ระบบอีเลิร์นนิ่งกรณีศึกษา : นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี การยอมรับเทคโนโลยีการทำธุรกรรมทางการเงินรูปแบบ “M - Banking” พฤติกรรมการใช้และทัศนคติของผู้ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค (SOCIAL NETWORK) กรณีศึกษา กูเกิล พลัส (GOOGLE+) (เกษดา, 2557)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี

สิงห์ และสุนันทา (2555) ได้ให้คำนิยามของการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านพฤติกรรม ด้านทัศนคติที่มีต่อเทคโนโลยีและด้านการใช้งานเทคโนโลยีที่ง่ายขึ้น

ศศิพร (2555) ได้ให้คำนิยามของการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้งานและอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีจากการที่ได้ใช้เทคโนโลยีทำให้เกิดประสบการณ์ความรู้ทักษะและความต้องการใช้เทคโนโลยี

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การยอมรับเทคโนโลยี หมายถึงการนำเทคโนโลยีที่เกิดการยอมรับมาใช้งานซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวบุคคลหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมทัศนคติ และการใช้งานเทคโนโลยีที่ง่ายขึ้น นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้งานทำให้แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ ความรู้ และทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีเพิ่มเติม

ลักษณะของการยอมรับเทคโนโลยี (ภานุพงศ์, 2557) ลักษณะของการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นขั้นตอน (Process) ที่เกิดขึ้นทางจิตภายในบุคคลจากได้ยินเรื่องวิทยการนั้น ๆ จนยอมรับนำมาใช้งานในที่สุดซึ่งกระบวนการนี้มีลักษณะคล้ายกระบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจ (Decision Making) โดยได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นรับรู้หรือตื่นตน (Awareness Stage) เป็นขั้นตอนเริ่มแรกที่นำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ขั้นที่รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ (นวัตกรรม) ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเขาแต่ยังไม่ได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วนซึ่งการรับรู้ส่วนใหญ่เป็นการรับรู้โดยบังเอิญจะทำให้เกิดการอยากรู้และแก้ปัญหาที่ตนเองมีอยู่

2) ขั้นสนใจ (Interest Stage) เริ่มให้ความสนใจรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยการใหม่เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะตั้งใจและในขั้นนี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่มากขึ้นและใช้วิธีคิดมากกว่าขั้นตอนแรกบุคลิกภาพและค่านิยมมีผลต่อการติดตามข่าวสารหรือรายละเอียดของสิ่งใหม่หรือวิทยการใหม่ ๆ ด้วย

3) ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) เริ่มคิดไตร่ตรองหาวิธีลองใช้วิธีการใหม่ ๆ โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียหากว่ามีข้อดีมากกว่าจะตัดสินใจใช้โดยทั่วไปมักจะคิดว่าวิธีการนี้เป็นวิธีการที่เสี่ยงโดยอาจมีคำแนะนำเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

4) ขั้นตอนทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นตอนที่เริ่มทดลองกับคนส่วนน้อยเพื่อหาผลลัพธ์ดูก่อนโดยทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ของตนในขั้นตอนนี้จะสรรหาข่าวสารที่มีความเฉพาะเกี่ยวกับวิทยการใหม่หรือนวัตกรรมนั้น

5) ขั้นตอนการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นตอนที่ปฏิบัตินำไปใช้จริงซึ่งบุคคลยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ ว่าเป็นประโยชน์ในสิ่งที่เลือกนั้นแล้ว

ในปี 1989 Davis ได้พัฒนาแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีขึ้นมา Technology Acceptance Model (TAM) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำนายการยอมรับใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีซึ่งได้อธิบายไว้ว่าบุคคลหนึ่งจะมีการยอมรับเทคโนโลยีได้เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการได้แก่ 1) การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) และ 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยี (Behavioral Intention) มีทั้งสิ้น 3 ปัจจัยได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการใช้งาน (Perceived Usefulness) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) และทัศนคติ (Attitude) ซึ่งท้ายที่สุดความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีจะส่งผลถึงอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้ และการใช้งานจริงของเทคโนโลยีดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจและยอมรับแอปพลิเคชันที่ใช้งานจริงเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาที่มีการใช้งานที่หลากหลาย และมีตัวเลือกหลากหลายในการใช้งานและมีความคิดหลากหลายในการใช้แอปพลิเคชันใหม่

ได้นำทฤษฎีของ Technology Acceptance Model (TAM) (Davis et al., 1989) ประยุกต์กับการพยากรณ์พฤติกรรมและความเข้าใจของมนุษย์ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

External Variable หมายถึง อิทธิพลของตัวแปรภายนอกสร้างจากการรับรู้ให้แต่ละบุคคลที่มีอิทธิพลแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ประสบการณ์ และพฤติกรรมทางสังคมเป็นต้น

Perceived Usefulness หมายถึง การรับรู้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ซึ่งเป็นตัวกำหนดการรับรู้ในแต่ละบุคคล กล่าวคือ แต่ละคนจะมีทักษะการรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีมีส่วนช่วยในการพัฒนา หรือศักยภาพผลงานของตนเองได้อย่างไรบ้าง

Perceived Ease of Use หมายถึง การรับรู้ความง่ายในการใช้งานซึ่งเป็นตัวกำหนดการรับรู้ในปริมาณหรือความสำเร็จที่จะได้รับรู้ว่าตรงกับที่ต้องการหรือไม่

Attitude Toward Use หมายถึง ทัศนคติที่มีต่อการใช้งานว่า แต่ละบุคคลมีความสนใจที่จะใช้ระบบเทคโนโลยีหรือยอมรับการใช้งาน

Intention to Use หมายถึง การตั้งใจที่จะใช้งาน ซึ่งอยู่แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมสนใจที่จะใช้เทคโนโลยี

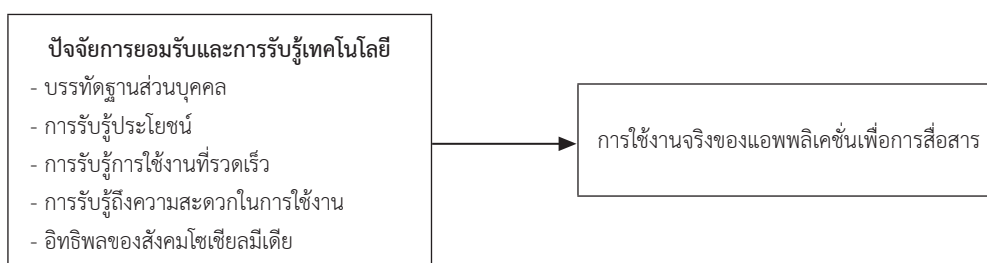
Actual Systems Use หมายถึง มีที่แต่ละบุคคลการยอมรับเทคโนโลยี และนำมาใช้งานจริง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแอปพลิเคชันที่จำแนกตามประชากรศาสตร์
- 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของแอปพลิเคชันที่จำแนกตามระบบปฏิบัติการและแอปพลิเคชัน
- 4) เพื่อศึกษาระดับอิทธิพลของปัจจัยการรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 2 สมมติฐาน

2. วิธีการศึกษา (Research Methodology)

กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา นิยามปฏิบัติการของตัวแปรเครื่องมือวัดตัวแปร วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือวัด การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 4 แห่ง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Yamane ได้ขนาดจำนวน 400 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี 25 คน, มหาวิทยาลัยบูรพา 250 คน, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก 25 คน และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา 100 คน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามโดยดัดแปลงข้อคำถามด้านปัจจัยการรับรู้เทคโนโลยี จาก Viswanth Venkatesh (2012)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีส่งแบบสอบถาม 2 ช่องทางคือ การเก็บแบบสะดวกโดยตามสถานศึกษา และการเก็บแบบออนไลน์ ผ่านคิวอาร์โค้ดและลิงค์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการบรรยายลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percent)

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรีโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ในการบรรยายลักษณะโดยทั่วไป ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert scale) ในส่วนนี้ได้แบ่งช่วงของการแปลผลออกเป็น 5 ช่วงดังนี้

ระดับ 5 คะแนนตั้งแต่ 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับที่ เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนตั้งแต่ 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับที่ เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 คะแนนตั้งแต่ 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับที่ เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 คะแนนตั้งแต่ 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับที่ เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 คะแนนตั้งแต่ 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับที่ เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regression) เพื่อหาชุดตัวแปรของสมการและอิทธิพลของตัวแปรอิสระ

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจากจำนวน 400 คน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 53 และเพศหญิงจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 19 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 อายุ 20-25 ปี จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 86 และอายุ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ด้านรายได้พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาทขึ้นไป จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.2 ปัจจัยด้านการยอมรับรู้เทคโนโลยี

ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านการยอมรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งานแอปพลิเคชันสื่อสาร และด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชันด้านการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ด้านอิทธิพลผลของสังคมโซเชียลมีเดียอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ด้านบรรทัดฐานส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

3.3 การทดสอบสมมุติฐาน

จากสมมุติฐานที่ตั้งไว้ปัจจัยการยอมรับรู้เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Beta	Beta		
ค่าคงที่	.507	.173		2.930*	.004
ด้านบรรทัดฐานส่วนบุคคล	.064	.037	.082	1.733	.084
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชันสื่อสาร	.265	.045	.269	5.884*	.000
ด้านความง่ายต่อการใช้ของแอปพลิเคชันสื่อสาร	.245	.034	.304	7.194*	.000
ด้านการรับรู้ถึงความสะดวกในการแอปพลิเคชันสื่อสาร	.307	.040	.304	7.626*	.000
ด้านอิทธิพลผลของสังคมโซเชียลมีเดีย	.007	.021	.013	.311	.756
R ²	.560				

*p<0.1

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการยอมรับรู้เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 90 มีจำนวน 4 ด้าน โดยเรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้ของแอปพลิเคชันสื่อสาร ($\beta = .304$, $p = 0.00$) และด้านการรับรู้ถึงความสะดวกในการแอปพลิเคชันสื่อสารสื่อสาร ($\beta = .304$, $p = 0.00$) มีความสำคัญมากที่สุดเท่ากันด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชันสื่อสาร ($\beta = .269$, $p = 0.00$) มีความสำคัญในระดับปานกลาง ด้านบรรทัดฐานส่วนบุคคล ($\beta = 0.82$, $p = 0.84$) มีความสำคัญน้อยที่สุด

4. อภิปรายผล

การยอมรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันสื่อสาร 4 ด้าน โดยเรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านความง่ายต่อการใช้ของแอปพลิเคชันสื่อสารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเลือกใช้งานแอปพลิเคชันการสื่อสาร ซึ่งแอปพลิเคชันการสื่อสารต้องมีการรับรู้ง่ายต่อการใช้งานของแอปพลิเคชันการสื่อสาร (Ing-LongWu, 2005; ธีระ, 2557) ความง่ายต่อการใช้งานเป็นส่วนการเปิดใจการยอมรับรู้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่

ลำดับที่ 2 ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้แอปพลิเคชันสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเลือกใช้งานแอปพลิเคชันการสื่อสาร มุมมองของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี การรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งาน ซึ่งอาจหมายถึงความคล่องตัวการเชื่อมโยงแอปพลิเคชันต่าง ๆ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของธีระ กุลสวัสดิ์. (2557) การรับรู้ความสะดวกเป็นการส่งผลการเปิดใจการยอมรับเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่

ลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชันสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเลือกใช้งานแอปพลิเคชันการสื่อสาร ว่าการใช้งานแอปพลิเคชันนี้จะช่วยให้ได้ ประโยชน์ในเชิงของตนเอง ครอบครัว เพื่อน หรืองาน (เท็ดรัฐ, 2556; สิริสุตา, 2556) การรับรู้ถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชันสื่อสารเป็นการส่งผลการเปิดใจการยอมรับเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่

ลำดับที่ 4 ได้แก่ ด้านบรรทัดฐานส่วนบุคคล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเลือกใช้งานแอปพลิเคชันการสื่อสารนั้น โดยมุมมองของผู้วิจัยถ้าบรรทัดฐานส่วนบุคคล มีความแรงกล้าอาจส่งผลถึงการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชันนั้น หรือ การจะเปลี่ยนแปลงการใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารใหม่ ๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงการใช้งานแอปพลิเคชันสื่อสารไม่มากนักน้อย ซึ่งมีการทำการตลาดการโฆษณาเพื่อการโปรโมตขึ้นตลาดแอปพลิเคชันใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าบริการทางช่องทางออนไลน์ (กิตติยา, 2560) การรับรู้ถึงความง่ายในการซื้อสินค้า/บริการผ่านช่องทางออนไลน์ และการรับรู้ถึงประโยชน์ในการซื้อสินค้า/บริการผ่านช่องทางออนไลน์มีความสัมพันธ์ในการยอมรับเทคโนโลยีและตัดสินใจซื้อผ่านบริการออนไลน์ (ธีระ, 2557) การยอมรับ e-Learning ของนิสิตระบบปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยบูรพา (การรับรู้ว่า e-Learning ง่ายต่อการใช้ มีผลต่อการเรียนรู้ และเมื่อเกิดการเรียนรู้ก็จะเกิดการรับรู้ ว่า e-Learning นั้นมีประโยชน์ต่อตัวนิสิต (David, 1989) ที่อธิบายว่าการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ประโยชน์กล่าวคือ จากงานวิจัยนี้และงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การรับรู้ความง่าย รับรู้ถึงประโยชน์รับรู้ถึงความสะดวก บรรทัดฐานส่วนบุคคล ในทางบวกจะส่งผลให้บุคคลเกิดการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการใช้งานจริงของแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มการใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสารเพิ่มเติม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแอปพลิเคชันการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นเน้นหลักการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านความง่ายในการใช้งานแอปพลิเคชันการสื่อสารที่ควรมีการออกแบบฟังก์ชันที่ง่ายต่อการเข้าถึงการใช้งานแอปพลิเคชัน 2) ด้านความสะดวกและรวดเร็วบนพื้นฐานของระบบปฏิบัติการที่รองรับการใช้งานในด้านต่าง ๆ 3) ด้านความหลากหลายของแอปพลิเคชันการสื่อสารที่มีความครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้ในทุกรูปแบบ 4) ด้านช่องทางการเปิดรับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแอปพลิเคชันการสื่อสารให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการสื่อสารที่ครอบคลุมในทุก ๆ สังคมผ่านแอปพลิเคชันการสื่อสารหนึ่งเดียว เพื่อการเข้าถึงโซเชียลมีเดียในทุก ๆ สังคมที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยในส่วนนี้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาแอปพลิเคชันการสื่อสารเพื่อสร้างความได้เปรียบในเชิงธุรกิจของเทคโนโลยีการสื่อสารและโซเชียลมีเดียต่อไปในอนาคต

การเพิ่มการใช้แอปพลิเคชันการสื่อสาร ผู้วิจัยสามารถสร้างข้อเสนอแนะสำหรับนักการตลาดได้ดังนี้

ด้านความง่ายต่อการใช้ของแอปพลิเคชันสื่อสารนักพัฒนาแอปพลิเคชันควรออกแบบรูปแบบของแอปพลิเคชันการสื่อสารให้มีฟังก์ชันการใช้งานที่ง่ายต่อการใช้ที่สนับสนุนกับกลุ่มเพื่อนและครอบครัวเพื่อให้เกิดความสื่อสารระหว่างกัน เช่น มีคำอธิบาย หรือรูปภาพที่สามารถสื่อสารกับผู้ใช้งาน

ด้านความสะดวกในการใช้แอปพลิเคชันสื่อสารการเข้าใช้แอปพลิเคชันที่รวดเร็ว มุมมองและรูปแบบที่ง่ายต่อการใช้ที่สนับสนุนกับกลุ่มเพื่อนและครอบครัวเพื่อให้เกิดความสื่อสารระหว่างกันคือการดาวน์โหลดบนระบบปฏิบัติการที่รวดเร็ว ด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชันสื่อสารใช้ส่งข้อมูลเพื่อใช้ในการทำงานในรูปแบบที่แตกต่างกัน และการติดต่อสื่อสารต่อการใช้ที่สนับสนุนกับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว และที่ทำงานเพื่อให้เกิดความสื่อสารระหว่างกัน

ด้านบรรทัดฐานส่วนบุคคลเปิดช่องทางให้ผู้ใช้งานแสดงความคิดเห็นไปยังผู้พัฒนาแอปพลิเคชัน และการโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ เพื่อเปิดความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และลดความแตกต่างทางความคิดการใช้แอปพลิเคชันการสื่อสารสนับสนุนการใช้งานกับกลุ่มเพื่อน ที่ทำงานและครอบครัวเพื่อให้เกิดความสื่อสารระหว่างกัน

ด้านอิทธิพลของสังคมโซเชียลมีเดีย นักการตลาดควรพัฒนาแอปพลิเคชันที่สนับสนุนการใช้งานในกลุ่มเพื่อนและครอบครัวเพื่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างกันโดยเชื่อมโยงแอปพลิเคชันในส่วนต่าง ๆ ผนวกเข้ามาในแอปพลิเคชันสื่อสารเดียวในการส่งต่อผ่านโซเชียลมีเดีย

5. เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา ทัศนะบรรจง. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าบริการทางช่องทางออนไลน์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 6(2) : 26-35.
- เกษดา จารุรัตน์ และกาญจนา มีศิลปิกภัย, 2557.
- เทิดรัฐ แวดศักดิ์. 2556. การยอมรับนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันสำหรับสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระ กุลสวัสดิ์. 2557. การยอมรับอีเลิร์นนิ่งของนิสิตระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 7(1): 308-319.
- ภานุพงศ์ เสกทวีลาภ และวิพรรณ สุภาวรรณ. 2557. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจด้านพฤติกรรมการใช้ Cloud storage ในระดับ Software-as-a-Service (SaaS) ของพนักงานองค์กรเอกชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศศิพร เหมือนศรีชัย. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ERP Software ของผู้ใช้งานด้านบัญชี, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิงหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร. 2555. ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศลาดกระบัง.
- สิริสุดา รอดทอง 2556. ความตั้งใจในการดาวน์โหลดโมบายแอปพลิเคชันของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในกลุ่มสมาร์ทโฟน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. คณะบริหารธุรกิจ. วิชาเอกการตลาด.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). (2560). ผลการสำรวจผลค่าตลาดสื่อสารของประเทศไทยปี 2558-2559 และคาดการณ์ปี 2560. <http://www.nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/document/รายงานผลโครงการสำรวจมูลค่าตลาดสื่อสารของประเทศไทย/ผลการสำรวจผลค่าตลาดสื่อสารของประเทศไทยปี-2558-2559.aspx>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ ETDA กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2561. ETDA เผยผลสำรวจพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตและมูลค่าอีคอมเมิร์ซชาวไทยก้าวขึ้นเป็นเจ้าอีคอมเมิร์ซอาเซียน. <http://www.nbtc.go.th/Business/commu/telecom/informatiton/research/document/รายงานผลโครงการสำรวจมูลค่าตลาดสื่อสารของประเทศไทย/ผลการสำรวจผลค่าตลาดสื่อสารของประเทศไทยปี 2558-2559.html>, 14 กุมภาพันธ์ 2561.
- Davis, F.D., Bagozzi, R.P. and Warshaw, P.R. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison for two theoretical models. *Mangent Science*. 35, 8 (August): 982-1003.
- Ing-LongWu. (2005). An extension of Trust and TAM model withTPB in the initial adoption of on-line tax:An empirical study. *Int. J. Human-Computer Studies* 62 (2005) 784-808.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร

Parents' Participation in Educational Management of Buddhist Scripture School General Education in Bangkok

นงลักษณ์ ลักษณะโกคิน อมรรัตน์ ปฏินัญญวิบูล และ วิสันต์ ลมไธสง

Nongluck Lucksanaphokin, Amornrat Patinyapiboon and Wison Lomthaisong

สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

E-mail: wison_lom@hotmail.com Tel: 0837671131

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 322 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบ แบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ในด้านปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 1) มีฐานะยากจน 2) ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การวัดและประเมินผลและการนิเทศการศึกษา และ 3) ไม่ได้ติดตามข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ส่วนข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา คือ 1) ควรมีการชี้ประชุมชี้แจงและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการ การบริหารการเงิน ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และควรประชาสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The purposes of this study were to investigate the situations, problems, and the suggestions of Parents' Participation in Educational Management of of Buddhist Scripture School General Education, in Bangkok. The sample of the study consists of 322 Parents, using a Stratified Random Sampling method based on the ready-made table of sample-size calculation of Krejcie & Morgan. Statistics used for the data analysis includes Percentage, Mean and Standard Deviation, The results of the study indicated that overall the parents' participation in educational management was rated at a high level. The problems were as follows : a) Parents were poor b) Parents have not understand in Participation in Educational Management, measurement, supervision and c) Parents have not follow to information. The suggestions to solve problems were as follows: a) The school provide more opportunities for the parents to participate in educational management. b) Invite the parents to meeting c) Public relation for donation

Keywords: Participation, Educational Management, Buddhist Scripture School

1. บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยวัดมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถาบันศาสนาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 12 กำหนดว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” โดยมีการบริหารจัดการภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 และประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2553 โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดตั้งขึ้นทุกแห่งจะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ขออนุญาตจัดตั้ง โดยวัดในจังหวัดต่าง ๆ จะสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดตั้งขึ้นโดยวัดในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีพันธกิจสำคัญ คือ 1) จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม 2) พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 3) เผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553)

ปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรมในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีจำนวน 10 โรงเรียน มีการบริหารจัดการเหมือนกันกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักการบริหารตามหลักการกระจายอำนาจทางการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการงบประมาณ งานบุคคล และการบริหารทั่วไป รวมทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่สูงนัก มีฐานะยากจน มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง อีกทั้งมีทัศนคติ การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครู พระภิกษุ และการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นการให้ลูกหลานมาบวชเรียนทางธรรม โดยยังไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีการจัดการเรียนการสอนแผนกสามัญ เหมือนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ด้วย และผู้ปกครองมีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปของโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า ยังไม่เคยมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครทั้งภาพรวมและรายด้าน เพื่อนำผลของการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้านของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

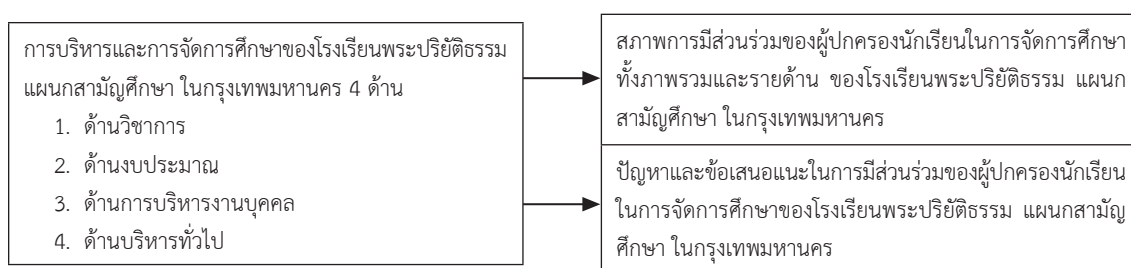
1.2 ขอบเขตของการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,120 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 322 คน โดยได้จากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) โดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน และสุ่มอย่างง่ายโดยจับสลาก

1.2.3 พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครตามขอบข่ายงานที่ได้รับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ งบประมาณ งานบุคคลและการบริหารทั่วไป

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามกฎหมายกำหนด ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) กล่าวถึงเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน สังคม ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 8 (2)) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา (มาตรา 9 (5)) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม (มาตรา 9 (6)) การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน (มาตรา 24 (6)) ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน (มาตรา 29) ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา (มาตรา 40) ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (มาตรา 57) ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา (มาตรา 58) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการและ

สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน ทรัพยากรอื่น ให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (มาตรา 58 (2))

งานวิจัยของบุญณภัทร์ (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบำรุงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ส่วนด้านบริหารจัดการผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อย ในขณะที่ (พระนากร, 2553) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 250 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการตัดสินใจในนโยบายบริหารโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ด้านการช่วยเหลือการเรียนรู้ที่บ้าน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จากศึกษาวิจัยของมหรณพ (2548) เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกันพบว่า แตกต่างกัน ในทุกด้าน

2. วิธีการศึกษา

2.1 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานกับทางโรงเรียน เพื่อส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองนักเรียนโดยตรงในวันประชุมผู้ปกครองนักเรียนประจำปี พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ปกครองที่มาเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองทั้งหมด

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาความสมบูรณ์ครบถ้วนของการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่รับกลับคืนที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.33

2.2.3 นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยหาค่าร้อยละ
- 2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม อธิบายด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงชั้น ตามเกณฑ์และความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีส่วนร่วมมาก
3.51 - 3.50	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 - 2.50	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 - 1.50	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

- 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบแต่ละคนตอบแยกประเด็นคำตอบเป็นหมวดหมู่ แล้วจัดอันดับปัญหา

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

- 1.1 ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity)
- 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

2.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- 2.1 ร้อยละ (percentage)
- 2.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) เพื่อทราบข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อการกระจายของข้อมูลเป็นรายข้อ

- 2.4.3 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และอธิบายด้วยค่าความถี่และร้อยละ และจัดลำดับปัญหาอันดับ 1-5 ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโดยรวมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.85) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.90) ดังแสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยรวมและรายด้าน

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ฯ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิชาการ	3.58	0.89	มาก
2. ด้านงบประมาณ	3.65	0.87	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.55	0.90	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.63	0.85	มาก
โดยรวม	3.68	0.59	มาก

3.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละด้าน จัดเรียงอันดับ 1-5 มีดังนี้

อันดับที่ 1 ปัญหาด้านงบประมาณ คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีศักยภาพ ในการบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา

อันดับที่ 2 ปัญหาด้านงบประมาณ คือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร งบประมาณ

อันดับที่ 3 ปัญหาด้านวิชาการ คือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

อันดับที่ 4 ปัญหาด้านวิชาการ คือ ไม่เข้าใจการนิเทศการศึกษา

อันดับที่ 5 ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป คือ ไม่ได้ติดตามข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

โดยสรุปปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 1) มีฐานะยากจน ไม่มีศักยภาพ ในการบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา 2) ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ 3) ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล 4) ไม่เข้าใจการนิเทศการศึกษา และ 5) ผู้ปกครองไม่ได้ติดตามข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน แสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในแต่ละด้าน

ปัญหาการมีส่วนร่วม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. ด้านวิชาการ			
1.1 ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	1	0.57	8
1.2 ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	7	4.00	3
1.3 ไม่เข้าใจการนิเทศการศึกษา	6	3.43	4
1.4 ไม่สามารถเข้าร่วมการติดตามประเมินผลทางวิชาการและพัฒนาผู้เรียน	2	1.14	7
2. ด้านงบประมาณ			
2.1 ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ	8	4.57	2
2.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่มีศักยภาพในการบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา	9	5.14	1
2.3 ไม่เข้าใจระบบการเงินและการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน	1	4.00	8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัญหาการมีส่วนร่วม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล			
3.1 ไม่เข้าใจเรื่องการบริหารงานบุคคล/การสรรหา บรรจุแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา	2	1.14	7
3.2 ไม่มีความมั่นใจในการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3	1.71	6
3.3 ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการร่วมจัดสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของครู	2	1.14	7
4. ด้านการบริหารทั่วไป			
4.1 ไม่เข้าใจขอบข่ายงานของการบริหารทั่วไปอย่างเพียงพอ	3	1.71	6
4.2 ไม่ได้ติดตามข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน	4	2.28	5
รวม	52	29.71	

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป นั้น กระทรวงศึกษาธิการยังให้แนวทางการบริหารต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมวางแผน และร่วมรับผิดชอบในทุกด้าน (พระนาค, 2553) ได้ทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดาร์งวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดาร์งวิทย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 250 คน พบว่า 1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดาร์งวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และรายด้านพบว่า ด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการตัดสินใจในนโยบายบริหารโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (มหรณพ, 2548) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนจำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพรวมทั้งการสรุปข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย รวมทั้ง (บุญณภัทร์, 2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง

4. สรุปผล

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 1) มีฐานะยากจน 2) ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การวัดและประเมินผลและการนิเทศการศึกษา และ 3) ไม่ได้ติดตามข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ส่วนข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา คือ 1) ควรมีการประชุมชี้แจงและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นด้านวิชาการ การบริหารการเงิน ด้านการบริหารงาน

บุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และควรประชาสัมพันธ์ด้านการสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการสำหรับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีดังนี้

ด้านวิชาการ

1) ควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

2) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองซักถามความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลและการนิเทศการศึกษา

ด้านงบประมาณ

3) ควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงเกี่ยวกับการบริจาคเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการบริหารและการจัดการศึกษา

4) ควรประชุมชี้แจงผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านการบริหารการเงิน

ด้านการบริหารงานบุคคล

5) ควรประชุมชี้แจงเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาครู

ด้านการบริหารทั่วไป

6) ควรประชุมชี้แจงเพื่อขอความร่วมมือในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

7) ควรจัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบัน โดยให้ผู้ปกครองทราบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ

8) ควรจัดทำระบบรายงานพฤติกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่มีศักยภาพในการบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์ การศึกษา ดังนั้น ควรนำเสนอรายงานผลการบริหารและจัดการศึกษา ต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครและในพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมและทั่วถึง

2. จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้ติดตามข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างเพียงพอ จึงทำให้อาจไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและสำคัญในบางกรณี ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมในกรุงเทพมหานครควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษา และประสานองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเผยแพร่ผลงานการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้ทราบผ่านระบบการสื่อสารอย่างกว้างขวาง

3. จากผลการศึกษา พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนางานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้ปกครองมีโอกาสร่วมติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อนำเสนอสารสนเทศเพื่อการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (ในรวมกฎหมายการศึกษา เล่ม 1). สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญฤทธิ์ เดือนกลาง. 2552. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พระนากร มีภูคำ. 2553. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- มรรณพ ยะอนันต์. 2548. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2553. คู่มือการปฏิบัติงานการขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม. กองพุทธศาสนศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อเฟซบุ๊ก (Facebook) ในฐานะสื่อสังคมออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

Visual impairment with Expectations and Satisfaction on Facebook as a Social Network among People in Bangkok

บัญญัติ สังกน้อย และ สหภาพ พอค้าทอง

Babjarat Sangnoi and Saharp Porkatong

สาขาการสื่อสารสื่อดิจิทัล คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Digital Media Communication. Master of Communication. Arts Sripatum University - Chonbubi Campus

*e-mail: somsoa_z@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก 2) ศึกษาถึงความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กกับพฤติกรรมการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจเพื่อทำการวิเคราะห์และทดสอบทฤษฎี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบ T-test รวมทั้งการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ เพศชาย ร้อยละ 51.00 มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 53.80 และความบกพร่องทางการมองเห็นมาตั้งแต่กำเนิด ร้อยละ 65.00 ผู้บกพร่องทางการมองเห็น มีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กที่ต้องการหากิจกรรมทำยามว่าง มีค่าเฉลี่ย 3.95 ความพึงพอใจที่มีต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ง่าย และสะดวกรวดเร็วมีค่าเฉลี่ย 3.71 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และความบกพร่องทางการมองเห็นแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุ 21-30 ปี จะมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กมากกว่าผู้ที่มีอายุ 15-20 ปี ส่วนผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจะมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส.

คำสำคัญ: ความคาดหวัง ความพึงพอใจ ผู้บกพร่องทางการมองเห็น สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

Abstract

This research has the following purposes. 1) To study Facebook communication behaviors among visually impaired people in Bangkok 2) To study expectations, utilizations, and satisfaction on Facebook among visually impaired people in Bangkok 3) To study the relationship between the expectations, utilizations and satisfaction on Facebook and Facebook communication behaviors among visually impaired people in Bangkok. This quantitative research was conducted by collecting data with a survey method to analyze and test the theory with a multi-stage sampling method. The samples of the research were visually impaired people in Bangkok who use Facebook in a total of 400 people. A questionnaire was used as a research tool. And the data obtained from the questionnaire were analyzed to find out percentage, mean, ANOVA, t-Test, and Pearson Product Moment. The

research results showed that 55.00% of the samples were females and the remaining 51.00% were males. The samples consisted of the visually impaired people aged between 21-30 years (53.80%) and the visually impaired people with congenital visual impairment (65.00%). The samples expected to find leisure activities on Facebook with a mean of 3.84 and satisfied on receiving information and news easily and conveniently with a mean of 3.61. The hypothesis test results indicated that the visually impaired people in Bangkok at different genders, ages, occupations, education levels and visual impairments had different Facebook communication behaviors. The visually impaired people at the age of 21-30 years used Facebook more frequently than the visually impaired people at the age of 15-20 years. In addition, the visually impaired people at different educational levels also had different Facebook communication behaviors. The visually impaired people who obtained a Bachelor's degree used Facebook more frequently than those who obtained a High Vocational Certificate / Vocational Diploma.

Keywords: Expectation, satisfaction, visually impaired people, Facebook

1. บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งสังคมข่าวสาร ทำให้การสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ถือได้ว่าเป็นเครือข่ายที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลก จึงทำให้มีผู้ใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก การเชื่อมโยงของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นทำให้โลกกลายเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนและส่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะผู้คนที่ย้ายในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้คนส่วนใหญ่มักมีการใช้งานผ่านการสื่อสารอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก โดยมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างกันต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มากขึ้น และคงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทในส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของคนทั่วไป โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ซึ่งอินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้อัตราการเติบโตเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งพิสูจน์ได้ว่าคนไทยเริ่มมีเครื่องคอมพิวเตอร์ และมีผู้ใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำนวนมากที่การเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้โลกไร้พรมแดนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สามารถสื่อสารถึงกันได้ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตประจำวันที่ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทางคอมพิวเตอร์ที่ทำให้สามารถกระจายข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ และเป็นการเชื่อมโยงคนให้เกิดสังคมออนไลน์ขึ้นแม้กระทั่งข้อมูลข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมากทั้งในเรื่องความสะดวกสบายลดระยะเวลาในการค้นหาข้อมูล ซึ่งเห็นได้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสารได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมากขึ้น และได้รับการพัฒนาขึ้นทุกวัน ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ผู้คนยังไม่ให้ความสำคัญกับการใช้อินเทอร์เน็ตมากนัก โดยสามารถซื้อขายผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการทำการตลาดบนสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถดึงดูดลูกค้าได้หลากหลายรูปแบบและหลากหลายกลุ่มผู้คน และสังคมไทยในปัจจุบันยังเป็นยุคของการสื่อสารที่เรียกว่า “การสื่อสารไร้พรมแดน (Borderless Communications)” นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อระบบการศึกษา เพราะนักเรียน/นักศึกษาสามารถเรียนรู้ ค้นคว้า และติดต่อสื่อสารกับครูผู้สอนได้โดยผ่านระบบบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมีหลายมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรปริญญาโท และเอก ที่มีการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่าอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์ต่อผู้คนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก (ณัฐชัย, 2541) และผู้คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบันที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมากมายในชีวิตประจำวันด้านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารของระบบอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างมาก สำหรับ

การพัฒนาการใช้อินเทอร์เน็ตในยุค 1.0 ที่กำลังพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง จนไปสู่ยุคเทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบของ Web 3.0 โดยเป็นแนวความคิดที่ศึกษาหาข้อมูลที่มีความต้องการรูปแบบการใช้งานที่ง่ายขึ้น ที่มีการพัฒนาไปสู่ความฉลาดล้ำหน้าไปอย่างมาก และด้วยความฉลาดของ Web 3.0 จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาครั้งยิ่งใหญ่ให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต (อนุชิต, 2555)

กล่าวได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (online social network) ได้สร้างความสัมพันธ์ของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนออนไลน์ที่ทำให้ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ตามความสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งกันและกัน กล่าวได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับนิยามอย่างมากในทุกกลุ่มและทุกวัย จากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วของการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้น “Social Network” จึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่สามารถติดต่อสื่อสารกับลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว และยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทางการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดให้สามารถสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมการใช้เครื่องมือสื่อสารที่ไร้สายในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น จนทำให้การตลาดการซื้อขายบน “Social Network” ได้รับความนิยมและเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและได้รับการพัฒนาไปไกลอย่างทุกวันนี้ ดังนั้นองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้พัฒนาปรับตัว และปรับกระบวนการบริหารงานอย่างมาก เพื่อให้ทันต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่มีพฤติกรรมการซื้อสินค้าและใช้บริการต่าง ๆ ผ่าน “Social Network” ได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กรมการมหาชน, 2556) และปัจจัยที่ทำให้เฟซบุ๊กไม่เหมือนเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ตที่มีมาก่อนจนทำให้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย คือ หลักการใช้งานของเฟซบุ๊ก มีพื้นฐานมาจากตัวตนที่แท้จริง เพราะเมื่อมีการสร้างตัวตนใหม่ขึ้นมาในการสมัครเข้าใช้งานเครือข่ายนั้น และปฏิเสธคำร้องขอในการเป็นเพื่อนร่วมกันในเฟซบุ๊ก อีกทั้งเฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ให้ความสำคัญในการรักษาความเป็นส่วนตัวโดยให้อำนาจควบคุมจากผู้ใช้งานเอง อีกทั้งผู้ใช้งานสามารถกำหนดได้ว่าจะให้ใครเห็นข้อมูลอะไรได้บ้างผ่านการตั้งค่าความเป็นส่วนตัว (ขวัญชนก, 2557)

ความครอบคลุมดังกล่าว สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กจึงเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ช่วยเปิดกว้างให้กับผู้คนปัจจุบันสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว และยังเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลจำนวนมากมหาศาล ซึ่งยุคปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสื่อเครือข่ายทางสังคมประเภทนี้ที่เกิดประโยชน์ต่อการใช้งานด้านการติดต่อสื่อสาร และการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลาย ๆ กิจกรรมกับผู้ใช้เฟซบุ๊ก (facebook) กับคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งประเด็นคำถาม การถามตอบในเรื่องที่สนใจโพสต์รูปภาพ การแชร์เรื่องราวของตนเองให้เพื่อนในเฟซบุ๊ก (facebook) การแชร์คลิปวิดีโอ การขายสินค้า การเล่นเกมส์ และยังสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ผ่านแอปพลิเคชันเสริม (applications) ที่มีอยู่อย่างมากมายได้อีกด้วย สื่อสังคมออนไลน์จึงไม่ใช่เพียงแต่มีความสำคัญเฉพาะบุคคลทั่วไปเท่านั้นที่ใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก แต่ยังมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความต้องการที่จะเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก คือ “กลุ่มผู้ปกครองทางการมองเห็น” ที่อาจดูเหมือนว่าพวกเขาเป็นเพียงคนกลุ่มน้อยในสังคมแต่ในฐานะคนไทยที่อยู่ร่วมสังคมเดียวกัน พวกเขาต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันกับคนปกติ แต่พวกเขาเหล่านี้ถูกมองเป็นกลุ่มน้อยที่ถูกสังคมลี้มเลือน จึงส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาและคนอื่น ๆ ในสังคมค่อย ๆ ห่างหาย และเลือนรางลงไปทั้ง ๆ ที่สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กนั้นสามารถเชื่อมโยงโลกของผู้ปกครองทางการมองเห็นกับโลกของคนปกติเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้ปกครองทางการมองเห็นนั้นถือว่าเป็น ผู้ที่มีอุปสรรคในการสื่อสารมากที่สุดในบรรดาผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นด้วยกัน (ศศโสฬส, 2542) จะเห็นได้จากการติดต่อสื่อสารของผู้ปกครองทางการมองเห็นจะต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในแต่ละครั้ง เพราะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ปกครองทางการมองเห็นได้เข้าถึงความทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว มากขึ้น รวดเร็ว และถ้ายังสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากเท่าไร รวดเร็วเท่าไร ก็ยิ่งจะเป็นการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้และการสร้างความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาเทคโนโลยีด้านนวัตกรรมสื่อสารจึงได้พัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือที่มีคุณสมบัติพิเศษที่รองรับการเข้าถึงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของผู้ปกครองทางการมองเห็น เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการสืบค้นข้อมูล

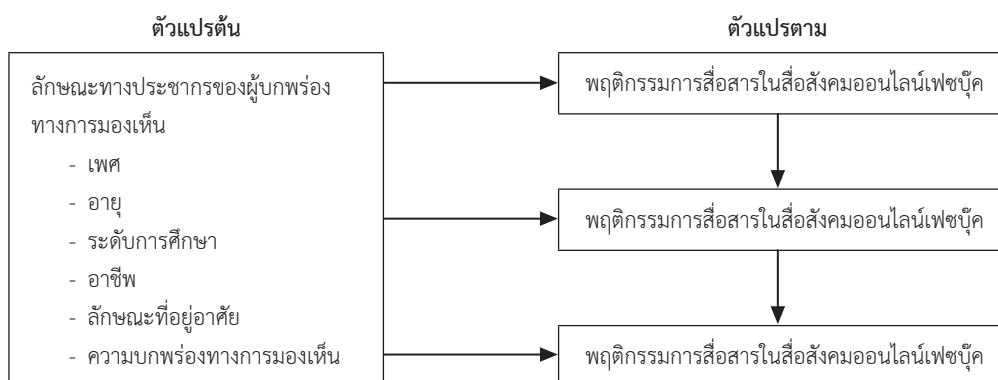
ความบันเทิง และที่สำคัญคือ การสื่อสาร ซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนในปัจจุบันมาก การใช้งานอินเทอร์เน็ต และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการสื่อสารสำหรับผู้คนในยุคปัจจุบันนี้ ดังนั้นผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยี การสื่อสารที่มีข้อมูลข่าวสารย่อมได้เปรียบมากกว่าผู้อื่น ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วเหมาะสมกับผู้ที่มีความพร้อมที่จะใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความพร้อมของร่างกาย การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ความรู้ในการใช้งาน เครือข่ายโทรคมนาคม รายได้ และการศึกษา ฯลฯ จึงทำให้เกิด “ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี” ที่เกิดช่องว่างของ “ผู้มีข่าวสาร” และ “ผู้ไร้ข่าวสาร” ระหว่างประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของโอกาส ในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ, 2537) ซึ่งมีประชากรกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนี้ เนื่องจากอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากข้อบกพร่องทางร่างกายคือ “ผู้พิการ” นั่นเอง

ดังนั้นจากความสำคัญและศักยภาพรวมถึงคุณประโยชน์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ รวมถึงความคาดหวังของผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กกำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายสำหรับคนปกติ ในปัจจุบันที่ทำให้เกิดความแตกต่างกันระหว่างผู้บกพร่องทางการมองเห็นกับคนปกติที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ผู้บกพร่องทางการมองเห็นนั้นมีการใช้ประโยชน์และมีความพึงพอใจ รวมถึงมีความคาดหวังกับสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กอย่างไร อีกทั้งภาคเอกชนก็ยังสามารถนำเอาข้อมูลไปปรับปรุงวางแผนในเชิงการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดและการโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดกลุ่มใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้บกพร่องทางการมองเห็นได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กกับพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กแตกต่างกัน

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัย

ความบกพร่องทางการมองเห็น

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

สมมุติฐานที่ 2 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กแตกต่างกัน

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัย

ความบกพร่องทางการมองเห็น

ตัวแปรตาม คือ ความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

ตัวแปรตาม คือ การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

สมมุติฐานที่ 3 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กแตกต่างกัน

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะทางประชากร ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัย

ความบกพร่องทางการมองเห็น

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

สมมุติฐานที่ 4 ความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

ตัวแปรต้น คือ ความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

2. ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก เนื่องจากประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มพิเศษและส่วนใหญ่อาศัยอยู่กรุงเทพมหานครที่เป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรหนาแน่น และมีความหลากหลายมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) พร้อมทั้งแบบสอบถามที่เป็นอักษรเบลล์ โดยแบบสอบถามดังกล่าวประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) และคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Questions)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 แหล่งปฐมภูมิ (Primary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม พูดคุย และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมใช้แบบสอบถามที่เป็นอักษรเบลล์ในการเก็บข้อมูลด้วย โดยการลงพื้นที่จัดเก็บในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บกพร่องทางการมองเห็น ที่มีลักษณะทางประชากรที่ต้องการศึกษาแตกต่างกันออกไป คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย ความบกพร่องทางการมองเห็น ซึ่งการเก็บแบบสอบถามด้วยวิธีดังกล่าวจะช่วยลดความโน้มเอียงของลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างได้

2.3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงอนุมาน

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการอธิบายถึงลักษณะของข้อมูลตามความแตกต่างกันในลักษณะต่าง ๆ โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลทางประชากร

การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-Test และ One-Way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างตามลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความคาดหวัง การใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก และใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังการใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก

3. ผลการวิจัย

ข้อมูลทางประชากรของผู้ปกครองทางการมองเห็น

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15-40 ปี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 53.80) รองลงมา คือ อายุระหว่าง 15-20 ปี (ร้อยละ 36.3) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-35 ปี (ร้อยละ 33.0) โดยมีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 37.0) รองลงมา คือ อนุปริญญา/ปวส. (ร้อยละ 25.8) และน้อยที่สุด คือ มัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 23.5) ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 33.5) รองลงมา คือ ค้าขาย (ร้อยละ 20.0) รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 16.8) และน้อยที่สุด คือ รับราชการ (ร้อยละ 6.0) โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกับคนปกติ (ร้อยละ 48.8) รองลงมา คือ อยู่ร่วมกับผู้ปกครองทางการมองเห็นด้วยกัน (ร้อยละ 36.3) และน้อยที่สุด คือ อยู่คนเดียวลำพัง (ร้อยละ 23.0)

ความคาดหวังจากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้ปกครองทางการมองเห็น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลถึงความคาดหวังที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก เพื่อที่ต้องการทราบเหตุการณ์ ข้อมูลข่าวสารและความเป็นไปต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.85$) มากที่สุด ความคาดหวังที่สามารถสนทนากับกลุ่มเพื่อนและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.73$) ต้องการที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราว และแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.65$) ถัดไป ความคาดหวังที่ต้องการหาคำแนะนำความคิดเห็นเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.58$) และความคาดหวังที่มีต่อความต้องการ สร้างความเป็นตัวตนของตนเอง ($\bar{X} = 3.50$) ตามลำดับ

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้ปกครองทางการมองเห็น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลถึงความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กที่สามารถสื่อสารแสดงออกถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของตนเอง โดยมีความพึงพอใจที่สามารถสร้างสรรค์ความเป็นตัวตนได้ ($\bar{X} = 3.78$) มีความพึงพอใจที่ได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน ($\bar{X} = 3.69$) ถัดไป มีความพึงพอใจต่อการรับความรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.65$) และที่น้อยที่สุด มีความพึงพอใจที่สามารถสื่อสารแสดงออกถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.39$)

พฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้ปกครองทางการมองเห็น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้เหตุผลถึงพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กว่าเพื่อที่จะสามารถยกระดับตนเองให้เป็นคนที่ทันสมัยในด้านของการ Tag รูปให้เพื่อนและคนรู้จัก ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ เพื่อการสื่อสารกับบุคคลทั่วไปที่รู้จัก ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างง่ายมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ เพื่อการสื่อสารกับกลุ่มสังคมที่ชื่นชอบ ($\bar{X} = 4.20$) เพื่อหาข้อมูลข่าวสารในสิ่งที่ชอบหรือสนใจ เช่น กลุ่มสังคมที่ชื่นชอบ (Fan pang) และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ($\bar{X} = 4.17$) และน้อยที่สุดคือ เพื่อสื่อสารกับเพื่อนสนิท ($\bar{X} = 4.05$)

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย และความบกพร่องทางการมองเห็นแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย และความบกพร่องทางการมองเห็นมีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย และความบกพร่องทางการมองเห็นแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย และความบกพร่องทางการมองเห็นมีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ความคาดหวัง ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีความคาดหวัง ความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

4. สรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านทางเว็บไซต์มีการพัฒนาขึ้น จากที่เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนสามารถสื่อสารแบบโต้ตอบกันได้ ในลักษณะของการสื่อสารแบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคล ซึ่งเทคโนโลยีด้านเว็บไซต์ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการสื่อสารรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า “เครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network)” โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ ได้ช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและระยะทางในการสื่อสารขยายเครือข่ายการสื่อสาร ดังนั้น เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่งผลให้รูปแบบของผู้คนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ถูกพัฒนาขึ้นหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้คนในปัจจุบันที่มีความต้องการแสดงตัวตนและมีบทบาทในสังคมมากขึ้น โดยมีลักษณะการใช้งานเป็นแบบสร้างพื้นที่ส่วนตัวบนเว็บไซต์ เป็นจุดโยงระหว่างบุคคลแต่ละบุคคลเข้าด้วยกันเพื่อแบ่งปันเรื่องราว และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่ติดตาม และสามารถแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันได้ ยังทำให้การสื่อสารระหว่างเพื่อนเก่าหรือเพื่อนใหม่และคนที่ไม่รู้จักเกิดขึ้นได้อย่างง่าย ซึ่งในโลกของความเป็นจริงแล้วอาจจะไม่ได้มีโอกาสที่จะเจอกันเลยทีเดียว เช่น ไฮไฟฟ์ (hi5) มายสเปซ (myspace) เฟซบุ๊ก (facebook) เป็นต้น การพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์บนเว็บไซต์เหล่านี้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อคนปกติ แต่เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถเอื้อประโยชน์ในด้านการสื่อสารให้กับบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งของสังคมที่กำลังเป็นผู้บริโภคและใช้ประโยชน์จากการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ก็คือ “ผู้บกพร่องทางการมองเห็น” ที่การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) เพิ่มมากขึ้น และส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้บกพร่องทางการมองเห็น ที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยี จะเห็นได้ว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ในการสื่อสารได้อย่างเท่าเทียมกับคนปกติในสังคม

สมมติฐานที่ 1 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook)

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย และความบกพร่องทางการมองเห็น มีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) แตกต่างกัน จะพบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่เป็นเพศหญิงจำนวน 208 คน ที่มีค่าร้อยละ 52.0 จะมีความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) มากกว่าเพศชาย จำนวน 192 คน ที่มีร้อยละ 48.0 โดยมีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 3.39 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 4.82 ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา จำนวน 130 คน

คิดเป็นร้อยละ 3.21 มีลักษณะที่อยู่อาศัยอยู่กับคนปกติ จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 2.79 และความบกพร่องทางการมองเห็นมาตั้งแต่กำเนิด จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 3.71 ซึ่งลักษณะประชากรศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นไม่สามารถรับรู้ด้วยการมองเห็นเหมือนกับคนปกติ ทำให้ผู้บกพร่องทางการมองเห็นคาดหวังแค่เพียงต้องการหากิจกรรมยามว่างเพื่อผ่อนคลายความเหงา และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ซึ่งผู้บกพร่องทางการมองเห็นไม่สามารถสร้างตัวตนของตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้ เนื่องจากผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีความบกพร่องทางการมองเห็นจึงไม่สามารถใช้คุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ที่มีทั้งวิดีโอ รูปภาพ การแชร์เพื่อเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับตนเอง เพื่อสร้างความเป็นตัวตนอีกหนึ่งตัวตนบนโลกของสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้ แต่เนื่องจากผู้บกพร่องทางการมองเห็นไม่สามารถใช้คุณสมบัติตรงนี้ของสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้ พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X ในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชน Gen-X ในเขตกรุงเทพมหานครที่ต้องการเป็นที่รู้จักและมีตัวตนในสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่มีค่าร้อยละ 3.98 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะทุกคนมีความต้องการที่จะเป็นที่รู้จักมีตัวตนในสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) เพื่อเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในสังคม ถ้าย้อนไปในอดีตที่การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ของคนปกติยังเป็นวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่เรียบง่ายจะมีตัวตนแค่ในโลกของความเป็นจริงเท่านั้น ต่อมาสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของทุกคน รวมทั้งผู้บกพร่องทางการมองเห็นด้วย ทำให้การดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงจนมีความรู้สึกว่ามีชีวิตที่กว้างขวางมากขึ้น แต่ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่มีการใช้งานที่หลากหลาย เช่น การสนทนา (chat) การแชร์ (share) การคอมเมนต์ (comment) ที่ปรากฏคุณสมบัติในการใช้งานของสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองกำลังสร้างให้มีตัวตนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) จึงได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว เพราะสามารถช่วยให้คนปกติมีคุณค่าและมีตัวตนบนโลกอีกใบหนึ่ง

สมมติฐานที่ 2 ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook)

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็น ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย และความบกพร่องทางการมองเห็น มีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ไม่แตกต่างกัน พบว่า ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 3.39 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 มีลักษณะที่อยู่อาศัยอยู่กับคนปกติ จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 3.51 ซึ่งลักษณะประชากรศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่ไม่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้เมื่อผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีพฤติกรรมการสื่อสารจากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองจนนำไปสู่ความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) เมื่อเปรียบเทียบกับในส่วนลักษณะประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) จะพบว่าผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีความพึงพอใจต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้ถูกคิดค้นและพัฒนาขึ้นมาสำหรับคนปกติ เมื่อผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีพฤติกรรมการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ทำให้อาจจะยังไม่เกิดความพึงพอใจมากนัก ในด้านการติดต่อสื่อสาร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กล่าวได้ว่าผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีความบกพร่องทางสรีระทางร่างกายที่แตกต่างจากคนปกติทำให้การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ไม่สะดวกและรวดเร็วอย่างที่ต้องการ

แต่อย่างไรก็ตามคนปกติและผู้บกพร่องทางการมองเห็นต่างก็มีความแตกต่างกันในเรื่องของความผู้บกพร่องทางร่างกายที่ทำให้คนปกติมีความพึงพอใจที่มากกว่าสำหรับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) แต่ในส่วนของผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่ไม่สามารถรับรู้ด้วยการมองเห็นแต่ใช้การรับรู้ด้วย “การฟัง” และ “การสัมผัส” แทนทำให้ผู้บกพร่องทางการมองเห็น มีอุปสรรคในด้านของการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) เมื่อเปรียบเทียบกับคนปกติกับผู้บกพร่องทางการมองเห็นจึงมีความพอใจในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนหรือคนรู้จักที่เป็นคนปกติ หรือกลุ่มผู้บกพร่องทางการมองเห็น เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ได้ สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) จึงสื่อที่สร้างโลกอีกโลกหนึ่งของการสื่อสารที่สามารถค้นหาเพื่อนใหม่ได้อยู่ตลอดเวลา ผู้บกพร่องทางการมองเห็น จึงลดความเหงาในสังคมลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้บกพร่องทางการมองเห็น คือ ผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีความพึงพอใจที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยรวม 3.58 อยู่ในระดับที่มาก การสื่อสารในเฟซบุ๊ก (facebook) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คือ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และบุคคลอื่น ๆ ได้ ที่มีค่าเฉลี่ย 4.08 สะท้อนให้เห็นว่าผู้บกพร่องทางการมองเห็นมีความพึงพอใจกับพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่มากในระดับการรับรู้ด้วยการฟังของผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่แตกต่างกับคนปกติที่ใช้การรับรู้ด้วยการมองเห็น

สมมติฐานที่ 3 ความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook)

ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวัง และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากกับพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางประชากรกับความคาดหวังต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับต่ำ ($r = 0.256$) และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) โดยความสัมพันธ์ที่พบอยู่ในระดับต่ำ ($r = 0.109$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) พบว่า ความคาดหวังของผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) มีความสัมพันธ์ระดับมาก ในขณะที่ความคาดหวัง ความพึงพอใจของผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) มีความแตกต่างกันตามอาชีพ และระดับการศึกษา โดยผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความคาดหวัง ความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และไม่ได้รับการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมของคน ซึ่งผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) เพื่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในปริมาณที่มาก เพื่อนำข้อมูลที่ต้องการศึกษานั้นมาเพิ่มความรู้ และนำความรู้ที่ตนเองได้ไปใช้ในการประกอบการศึกษา และการใช้งานของตนเองต่อไป หรือนำไปเป็นช่องทางในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่ดีกว่าและเหมาะสมกับความต้องการของตนเอง สำหรับสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ในปัจจุบันนี้จะเน้นหนักไปในทางของการติดต่อสื่อสาร และความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่มีการศึกษาสูงมักใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ที่มากกว่า และสามารถเข้าถึงการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ได้เข้าใจมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า และคนที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (facebook) ในด้านการติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล ข่าวสารที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์มากกว่าด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อเฟซบุ๊ก (Facebook) ในฐานะสื่อสังคมออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลการศึกษาลึกซึ้งยิ่งขึ้น อาจจะมีแนวโน้มการศึกษาทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview)

ข้อเสนอแนะทางสังคม

1. หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรมีการจัดสรรงบประมาณและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้บกพร่องทางการมองเห็นอย่างถูกวิธี มีอาชีพรองรับ และมีสถานที่ฝึกอบรมวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเพียงพอ และเล็งเห็นถึงประโยชน์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้บกพร่องทางการมองเห็น

1) การพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกของซอฟต์แวร์ทางด้านของ “เสียง” เนื่องจากเสียงมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของผู้บกพร่องทางการมองเห็นมาก เพราะสามารถช่วยให้ผู้บกพร่องทางการมองเห็นสามารถใช้งานได้สะดวกต่อวิถีการดำเนินชีวิตได้อย่างใกล้เคียงกับคนตาดี

2) การพัฒนาโปรแกรมการอ่าน เช่น การอ่านหนังสือ หรือเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว และความรู้ทางด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บกพร่องทางการมองเห็นให้สามารถใช้งานโดยการสแกนผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน (smartphone) ให้เป็นภาษาในรูปแบบ “เสียง” หรืออักษรเบรลล์สำหรับการใช้งานของผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่ช่วยให้ชีวิตประจำวันของผู้บกพร่องทางการมองเห็นให้ดีขึ้น

5. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์ตลอดจนกำลังใจที่ดีจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณท่านอาจารย์สหภาพ พ้อคำทอง ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งคอยชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษาแนะนำ และพร้อมที่จะคอยให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาที่ต้องการ

ขอขอบคุณผู้บกพร่องทางการมองเห็นที่น่ารักทุก ๆ ท่าน ในความกรุณาตอบแบบสอบถามอย่างตั้งใจ และเต็มใจ เพราะถ้าขาดพวกท่านงานวิจัยฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จลงได้ ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และคอยกดดันให้รีบเร่งทำงานวิจัยให้สำเร็จทันเวลาที่กำหนด ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องโครงการปริญญาโทคณะนิเทศศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือดำเนินการตามระเบียบวิธีของทางมหาวิทยาลัย และขอขอบคุณงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาใช้อ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

6. เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก กมลสุจินดา. 2557. การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการแสดงตัวตนของเจนเอเรชั่น: กรณีศึกษาความแตกต่างระหว่างเจนเอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์สและเจนเอเรชั่นวาย. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ณัฐรัชย์ แสงทอง. 2541. บทบาทของอินเทอร์เน็ตและอนาคตของอินเทอร์เน็ต. [online]. วันที่เข้าถึง 15 ตุลาคม 2558 จาก http://www.oocities.org/wu45201993/internet_story/018.htm

ศศโสฬส จิตรวานิชกุล. 2542. การศึกษาพฤติกรรมความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของคนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ องค์การมหาชน. 2556. [online]. วันที่เข้าถึง 16 ตุลาคม จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/11826/16115.pdf

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ. 2537. เทคโนโลยีการสื่อสาร. สืบค้นจาก <https://thanet.supong.wordpress.com>. [2558, 25 กรกฎาคม]

อนุชิต ขาบาเหน็จ. 2555. การจัดการความรู้ สำนักคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ.

พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก
Learning Disciplinary Behaviors of Junior High School Students
under the Foundation of the Church of Christ in Thailand
in the Western Region of Thailand

บัวลอย มธุรสวรรค์

Bouloy Mathurasawan

สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร

Email: Bouloy2011@gmail.com โทร. 086-161-6021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรม
การมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน และพฤติกรรมการมีวินัย
ในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาค
ตะวันตก 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิ
แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะ
การพักอาศัยในระหว่างเรียน และการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน 3) ศึกษาว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน
จากโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน
สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ปีการศึกษา 2560 จำนวน 306 คน ได้มาโดย
การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D) การทดสอบค่าทางสถิติ (t-test) ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ
ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามา (Stepwise Multiple Regression Analysis)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต

การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว

การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were : 1) to study the levels of Achievement motivation Future oriented, support disciplinary learning from family, support disciplinary learning from school, and Learning Disciplinary Behaviors of Junior High School Students of Under the Foundation of The Church of Christ in Thailand in The Western Region of Thailand. 2) to compare of Learning Disciplinary Behaviors of Junior High School Students Under the Foundation of The Church of Christ in Thailand in The Western Region of Thailand, by sex, grade level, academic level, accommodation characteristics during schooling, and activities participation in the Christian group in the school. 3) to determine Junior High School Students, Achievement motivation, Future oriented, support disciplinary learning from family, and support disciplinary learning from school as predictors of the learning disciplinary

behaviors junior high school students, sample were 306 students, of the school of under the Foundation of The Church of Christ in Thailand in The Western Region of Thailand, academic year 2017, derived by Stratified Random Sampling, Technique Instruments use to collect data were questionnaires construction by the researcher. Data were analyzed for percentage (%), mean (X), Standard Deviation (S.D.) t-test, One-Way ANOVA, and the Stepwise Multiple Regression Analysis.

Keywords: Learning disciplinary behaviors, Achievement motivation, Future oriented, Support disciplinary learning from family, support disciplinary learning from school

1. บทนำ

วินัยถือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะถ้าสังคมใดที่ขาดวินัยแล้วมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันก็จะขาดการเคารพกติกาซึ่งกันและกัน ดังนั้นสิ่งที่จะควบคุมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ก็คือความมีวินัย วินัยจะช่วยเสริมสร้างและรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องดีงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อย วินัยจะช่วยสร้างและเตรียมพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดีและมีระเบียบวินัย วินัยเป็นเสมือนเครื่องปรุงแต่ง ชัดเกล้านิสัยใจคอให้เป็นคนดี มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่จากผลการวิจัย ของเกียนโคลา และบานิกกี นักเรียนส่วนมากยังมีปัญหาเรื่องวินัย และ ปัญหาวินัยของนักเรียนนั้น เป็นปัญหาระดับชาติและเป็นปัญหาของโลก จะเห็นได้ว่าปัญหาวินัยของนักเรียน เป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการเรียนการสอนในห้องเรียน ปัญหาวินัยนักเรียนทำให้ครูต้องเข้มงวดกับนักเรียนมากขึ้น ฉะนั้นการสร้างระเบียบวินัย จึงเป็นนโยบายที่สำคัญ และเป็นนโยบายระดับชาติ ในการสอดแทรกการใช้ระเบียบวินัย กับการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการพัฒนานิสัยนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ที่จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย เพื่อที่จะผลักดันให้เยาวชนเติบโตขึ้น เป็นกำลังสำคัญของครอบครัวและประเทศชาติ โดยมีกฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมระเบียบวินัยของแต่ละโรงเรียน แต่จากการสรุปผลการดำเนินงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียน ปีการศึกษา 2559ที่ผ่านมา (รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสอบระดับชาติ (O-Net) สำนักงานพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ปีการศึกษา 2559) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการสอบไม่เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาที่มาจากด้านการขาดวินัยในการเรียนของนักเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียน และการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียน ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียน

พฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียน เป็นความสามารถของนักเรียนในการที่ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ เป็นแนวทางปฏิบัติของนักเรียนได้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง และบุคคลอื่น วินัยในการเรียนจึงมีความสำคัญในอันที่จะก่อให้เกิดประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนเอง ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. พฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียนในห้องเรียน
2. พฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียนนอกห้องเรียน

ดั่งมีนักจิตวิทยาได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียนไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน ดังที่ผู้วิจัยจะขอ ยกมาไว้ ดังนี้ ทฤษฎีการเกิดวินัยของแมเรอร์ (สินีนาฏ, 2543) การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาทั้งหลาย เชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้เริ่มแรกของทารกหรือ เด็ก ก็คือบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดาหรือผู้อื่นก็ได้ความรักและความผูกพันของเด็กก็นำไปสู่ การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอน

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำของนักเรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้ที่จะทำให้สำเร็จ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน มีความทะเยอทะยาน ที่ต้องการให้ผลงานออกมาเหนือผู้อื่น หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีความพยายามและมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อเพื่อให้ผลการเรียนของตนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันทำให้ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (McDermott. P.A. Mordell. M. and Stoltzfus, J.C., 2001) การจัดการเรียนการสอน ของนักเรียนในโรงเรียนสัญชาติอเมริกันเกี่ยวกับวินัยในชั้นเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สู่การเรียนรู้ด้วยภาษาของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,268 คน ที่มีอายุระหว่าง 6-17 ปี พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อวินัยในการเรียนของนักเรียน

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตคือการที่นักเรียนมีการกระทำที่ส่งผลต่อตนเอง ในอนาคต ความสามารถที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าและวางแผน โดยรองรับผลดีและป้องกันผลเสียเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย ในอนาคต สามารถบังคับตนเองให้รู้จักอดทนรอคอย ตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และบังคับตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนและสังคมได้ (สัดดาวัลย์ และคณะ, 2539) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย โดยศึกษาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีระเบียบวินัยของนักเรียน

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียนจากครอบครัว

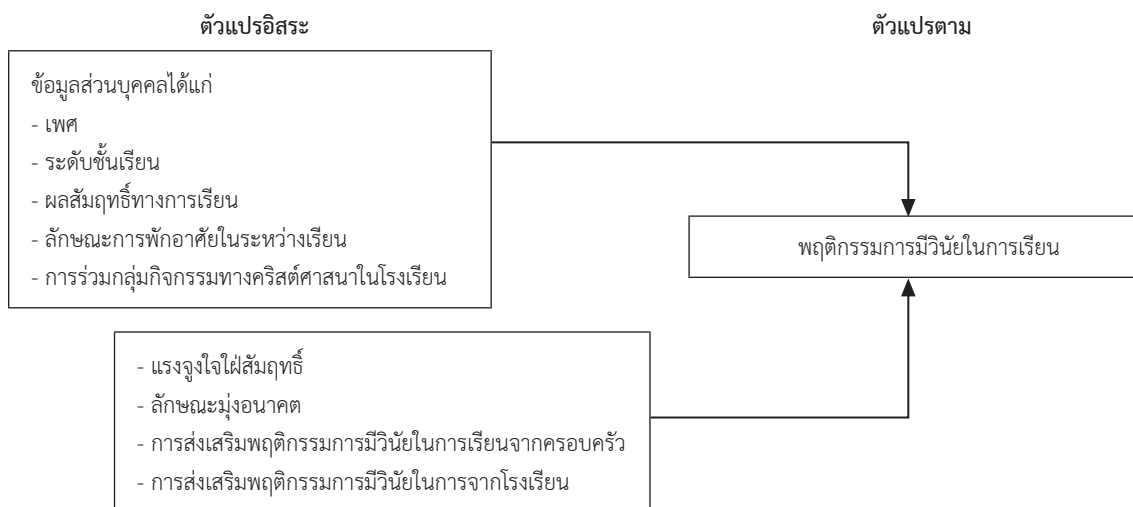
ผู้ปกครองสามารถมีบทบาทในการส่งเสริมการมีวินัยในการเรียนแก่นักเรียนคือ บทบาทในการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน (วิลาวัลย์, 2553) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านศรีตะกั่วป่า อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัย ในภาพรวมพบว่า ระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมาก

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียนจากโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า พฤติกรรมการณ์วินัยในโรงเรียนหมายถึง การที่นักเรียนรู้จักปกครอง ตนเองให้สามารถกระทำตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ ดังนั้นวินัยจึงเป็นกระบวนการ อย่างหนึ่งของการศึกษา ในการที่จะปรับปรุงและส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน และการส่งเสริมวินัยในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนประสบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของตนเองและส่วนรวม ระเบียบวินัยในการเรียนของโรงเรียนในประเทศไทย

อังกฤษ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในชั้นเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า ระเบียบวินัยในการเรียนของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ประกอบด้วยสถานศึกษา 4 แห่ง เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ และเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้ ประชากรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,309 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 6 ส่วน 8 คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีคำถาม 30 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นได้ .780 ลักษณะมุ่งอนาคต มีคำถาม 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นได้ .857 การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว มีคำถาม 30 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นได้ .889 การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน มีคำถาม 46 ข้อ วิเคราะห์ความเชื่อมั่นได้ .894 พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน มีคำถาม 58 ข้อ วิเคราะห์ความเชื่อมั่นได้ .934

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำนวน 306 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 มีระดับชั้นเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.00 - 3.00 จำนวน 169 คิดเป็นร้อยละ 55.2 มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ลงมา จำนวน 169 คน พักอาศัยในระหว่างเรียนโดยพักอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 เคยเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2

เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทำการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variance) ปรากฏว่ามีความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงจัดกลุ่มใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ลงมา จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8

การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตภาคตะวันตก พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5027$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5569$) และพฤติกรรมวินัยในการเรียนนอกห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.4310$) ส่วนการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9626, 3.7632, 3.6489$ ตามลำดับ) และมีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.4909$)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตภาคตะวันตก จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียน และการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางคริสต์ศาสนาในโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตาม เพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตามจำแนกตาม ระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตามจำแนกตาม การพักอาศัยในระหว่างเรียน พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตามการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางคริสต์ศาสนาในโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่มีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางคริสต์ศาสนาในโรงเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ตัวแปร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว และการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก โดยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ได้ร้อยละ 43.3 และสมการที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การวิเคราะห์ตัวแปรได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) และ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน (Y) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก

ตัวแปร	พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน (Y)	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2)	การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3)	การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4)
พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน (Y)	1				
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	.523***	1			
ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2)	.766***	.547***	1		
การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3)	.344***	.370***	.432***	1	
การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4)	.485***	.405***	.305***	.501***	1

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

จากตารางพบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .523, .766, .344, .485$ ตามลำดับ) โดย ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน (Y) มากที่สุด ($r = .766$) รองลงมา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) และ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) ($r = .523, .485, .344$ ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) และการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .547, .370, .405$ ตามลำดับ) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) และ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .423, .305$ ตามลำดับ) และ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($r = .501$)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) กับพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน (Y)

ลำดับของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	R	R ²	Adjusted R ²	R ² Change	b	Beta	t
การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3)	.501	.251	.248	.251	.301	.424	8.653***
การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4)	.604	.365	.361	.114	.363	.564	8.177***
ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2)	.642	.413	.407	.048	-.262	-.406	5.620***
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	.658	.433	.425	.020	.152	.175	3.262***
Constant = 1.918			S.E. = .26374			F = 10.640***	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) โดย การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ร้อยละ 25.1

การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.4 โดยที่การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) และการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 36.5 ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 3 สามารถทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 โดยที่ การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 41.3

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 4 สามารถทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 โดยที่การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว (X_3) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน (X_4) ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 43.3

4. สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 มีระดับชั้นเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ลงมา จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 มีลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียน โดยพักอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 และไม่เคยเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางคริสต์ศาสนาใน

โรงเรียน จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2

2. การวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน จากครอบครัว การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.6489$) ลักษณะมุ่งอนาคต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.4909$) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.7632$) การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9626$) มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5027$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนในห้องเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5569$) และด้านพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนนอกห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.4310$)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียน และการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน พบว่า

3.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

3.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน แตกต่างกัน

3.3 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

3.4 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ที่มีลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

3.5 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ที่มีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว และการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 43.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5027$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนในห้องเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5569$) และด้านพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนนอกห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.4310$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนด้านการเรียนการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ซึ่งนักเรียนส่วนมากพักอาศัยในระหว่างเรียนอยู่กับผู้ปกครองคิดเป็นร้อยละ 95.8 เพราะครอบครัวมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ครอบครัวนอกจากจะมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่นแล้ว ครอบครัวยังเป็นแหล่งสนับสนุนด้านวินัยในการเรียนของนักเรียน (Haggart, W., 2011) การส่งเสริมการมีวินัยในชั้นเรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีวินัยในชั้นเรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมการมีวินัยในชั้นเรียน และการส่งเสริม สนับสนุน วินัยจากครอบครัว ส่งผลต่อวินัยในการเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.6489$) ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผลต่อความสามารถด้านการเรียน เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน (Alderman. M. K., 2013) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อความสำเร็จในการเรียน ความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า การใช้กลยุทธ์เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ ประกอบกับสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน และมีวินัยในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.4909$) ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กอย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และด้านสังคม กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่น ส่งผลให้ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนลดลง ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ธัญญรัตน์, 2548) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มลักษณะของสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ กับความมีวินัยในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า การได้รับการสนับสนุนจากคนรอบด้าน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในการเรียน

4. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนจากครอบครัว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.7632$) ทั้งนี้แสดงว่า นักเรียนสามารถรับรู้ได้ว่า ผู้ปกครองสนใจเรื่องการเรียนรู้และสนับสนุน ส่งเสริมความมีวินัยในการเรียนของตนเอง จากที่นักเรียนตอบแบบสอบถามร้อยละ 95.8 มีลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียนอยู่กับผู้ปกครอง การสนับสนุน ส่งเสริมการมีวินัยจากครอบครัว มีอิทธิพลต่อความสามารถด้านการเรียนของนักเรียน (วิลาวัลย์, 2553) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลบ้านศรีตะกั่วป่า อำเภอดงตาล จังหวัดพังงา ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า ระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการสนับสนุน และเสริมกำลังใจ ระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน และอันดับสุดท้ายระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง คือ ด้านการให้ความรู้เพิ่มเติม

5. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9626$) ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นสถาบันที่ฝึกรบธรรมดานระเบียบวินัย และวินัยในการเรียนให้กับนักเรียนทุกคน ซึ่งจัดเป็นนโยบายสำคัญของทางโรงเรียน ที่มุ่งส่งเสริมความมีวินัย โดยมีกฎระเบียบปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน มีระเบียบปฏิบัติของฝ่ายปกครองของแต่ละสถาบัน มีคู่มือนักเรียนในการปฏิบัติตน มีกิจกรรมทางการเรียนที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย (Sugai. G. and Horner. R., 2002) วิวัฒนาการของความมีวินัยในการเรียน การสนับสนุนและส่งเสริมจากโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจุบันโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้นักเรียนมีวินัยในการเรียน และมีคุณลักษณะและพฤติกรรมในการเรียนในเชิงบวก

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย สามารถอธิบายได้ดังนี้

จากสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนหญิงและชายที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสนใจในกลุ่มเพื่อนมากขึ้น และมีการ

คบเพื่อนในวัยเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะต่างเพศกันและมีความสนใจคล้ายกัน นักเรียนหญิงและชายมีพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนทั้งชายและหญิง ส่งผลให้มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน (พระบุญทัน จารุณโณ, 2553) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ เทศบาลตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมความมีวินัยของนักเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตภาคตะวันตก ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียน แตกต่างกัน โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.5833$) มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.5266$, 3.3941 ตามลำดับ) ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถปรับตัวเข้าสู่ระบบการเรียนรู้แบบมัธยมศึกษา ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้มากขึ้น ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ปรับตัว ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งอาจยังปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาแห่งใหม่ยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นระดับหัวเลี้ยวหัวต่อในการตัดสินใจเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ต้องพบกับสภาวะกดดัน การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในตนเองและภายนอกของการเป็นวัยรุ่น ซึ่งอาจทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนลดน้อยลง (วิศิษฐ์, 2551) การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านบ่อวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้น คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต่างระดับชั้นเรียนกัน มีการปฏิบัติตามวินัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปฏิบัติตามวินัยมากกว่า

จากสมมติฐานข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตภาคตะวันตก ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 - 3.00 ตระหนักเห็นความสำคัญของการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตน จึงมีความพยายาม ขยัน อดทนในการเรียนทั้งในขณะเรียนในห้องเรียน และพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนนักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.01 - 4.00 โดยปกตินักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างดี (สิริวิมล, 2556) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนที่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม ในปี 2552 พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนที่ดีของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสมมติฐานข้อที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตภาคตะวันตก มีลักษณะการพักอาศัยในระหว่างเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.8 พักอาศัยในระหว่างเรียนอยู่กับผู้ปกครอง ได้รับการติดตามดูแลเรื่องการเรียนจากผู้ปกครอง ส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในการเรียน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้พักอาศัยกับผู้ปกครองในขณะเรียน ก็ได้รับการสนับสนุนการเรียนและด้านวินัยในการเรียนจากโรงเรียน อีกทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้นักเรียน มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียน (ปัญญาวดี, 2552) ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับผู้ปกครองส่วนมาก มีการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

จากสมมติฐานข้อที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตภาคตะวันตก ที่มีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียน ไม่แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยได้จัด

การศึกษาฝึกอบรมให้เยาวชน อย่างเสมอภาค ถึงแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางคริสต์ศาสนา ในโรงเรียน แต่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อเป็นการเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนทุกคน (สัญญา, 2549) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่า นักเรียนแต่ละชั้นเรียน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

จากสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียน จากครอบครัว และการส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาค ตะวันตก

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากครอบครัว และการส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนได้ ร้อยละ 43.3 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยจากครอบครัว เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรก สามารถทำนายพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียน ได้ร้อยละ 25.1 สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ปกครองที่สนใจเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น ส่งผลให้นักเรียนสนใจการเรียนรู้ของตนเองด้วย นักเรียนเอาใจใส่และมีความพยายาม ในการแสวงหาความรู้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพราะนักเรียนรับรู้ ว่า ตนเองได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว (Christenson. S. L. Rounds. T. and Gorney. D., 1992) ปัจจัยด้านครอบครัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยวินัยในชั้นเรียนผลการศึกษพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียน

2. การส่งเสริมพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนจากโรงเรียน เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็น ลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมการณ์มีวินัยในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัด มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เขตภาคตะวันตก ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.4 สามารถอธิบายได้ว่า โรงเรียนมีบทบาท สำคัญในการฝึกทักษะอบรมด้านวินัยแก่นักเรียนด้วยกระบวนการที่หลากหลาย เช่น สอดแทรกคำสอนเรื่องระเบียบวินัย ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีกฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติ มีคู่มือนักเรียนให้นักเรียนรับทราบเพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยมีครูเป็นผู้ฝึกอบรม (สริยา, 2546) ปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอ หนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมครู พฤติกรรม กลุ่มเพื่อน สภาพห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และวิธีการปกครองนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียน

3. ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับ 3 สามารถทำนายพฤติกรรม การณ์มีวินัยในการเรียน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนมีความมุ่งมั่นพยายาม ในการเรียนและ การแสวงหาความรู้ โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นส่งผลให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ทางเรียนและกฎระเบียบของสังคมได้ดี (ลัดดาวัลย์ และคณะ, 2539) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย โดย ศึกษาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะ มุ่งอนาคตและการควบคุมตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีระเบียบวินัยของนักเรียน

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 4 และสามารถทำนายพฤติกรรม การณ์มีวินัยในการเรียน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.0 สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแสดงให้เห็นถึง ความสามารถทางด้าน สติปัญญา ผู้ที่มีสติปัญญาดีย่อมมีความสามารถในการคิด พิจารณาว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ควรทำ หรือ ไม่ควรทำ และสามารถเลือกทำพฤติกรรมที่ส่งผลดีต่อตนเองได้ (McDermott. P. A. Mordell M. and Stoltzfus. J. C., 2001) การจัดการเรียนการสอนของนักเรียนในโรงเรียนสัณหาตอเมริกา วินัยในชั้นเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สู่การเรียนรู้ด้วยอวัจนภาษา ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,268 คน ที่มีอายุระหว่าง 6-17 ปี พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อวินัยในการเรียนของนักเรียน

5. เอกสารอ้างอิง

- ธัญรัตน์ โพธิสาร. 2548. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปัญญาดี ชมสุวรรณ. 2552. “ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพมหานคร.
- พระบุญทัน จารุณโณ (กณาลักษณ์). 2553. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ เทศบาลตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. 2539. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย โดยศึกษาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร: กรุงเทพฯ.
- วิลาวัณย์ เสมรสุต. (2553). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลบ้านศรีตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิศิษฐ์ อ้นขวัญเมือง. 2551. การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านบ่อวิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับชั้น คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรียา เหลาธรรม. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สินีนาน สุทธจินดา. 2543. การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียน สาขาพาณิชยการโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริวิมล ชูชีพพัฒนา. 2556. พฤติกรรมไม่เรียนรู้อะไรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3 จังหวัดมุกดาหาร. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สัญญา มีชัย. 2546. “ความสัมพันธ์ระหว่างการมีวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี”
- Alderman, M. K. 2013. Motivation for achievement: Possibilities for teaching and learning. Routledge.
- Christenson, S. L., Rounds, T., & Gorney, D. 1992. Family factors and student achievement: An avenue to increase students' success. School Psychology Quarterly, 7(3), 178.
- Haggart, W. 2011. Discipline and learning styles: an educator's guide. Worthy Shorts Inc.
- McDermott, P. A., Mordell, M., & Stoltzfus, J. C. 2001. The organization of student performance in American schools: Discipline, motivation, verbal learning, nonverbal learning. Journal of Educational Psychology, 93(1), 65.
- Sugai, G., & Horner, R. 2002. The evolution of discipline practices: School-wide positive behavior supports. Child & Family Behavior Therapy, 24(1-2), 23-50.

ผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

The effects of group counseling program on theory of cognitive
behavioral modification to prosocial behaviors of undergraduate students

ปิยธิดา รัตนคุณ เนตรนภา ปรียานุรักษ์ นันทนปพร ดุรงค์พันธุ์ และ กุลพัฒน์ ยิ่งดำนุ่น
Piyatida Ratanacoon, Netrunpa Preeyanurak, Nantapaporn Durongphan
and Kullaphat Yingdumnoon

ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิทยาการปัญญา วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
Centre of Excellence in Cognitive Science, College of Research Methodology and Cognitive Science,
Burapha University

E-mail: ratanacoon@gmail.com โทร : 0971290045

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ปีการศึกษา 2559 ที่มีผลคะแนน จากมาตราวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม อยู่ในระดับต่ำ และอาสาสมัครเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 30 คน สุ่มออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน ในกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวัดผล 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม การให้คำปรึกษากลุ่ม การปรับพฤติกรรมทางปัญญา

Abstract

The purposes of this research were to study the effect of the development of prosocial behavior to undergraduate students with a group counseling based on the theory of cognitive behavior modification. Thirty undergraduate students from Rajamangala University of Technology, academic year 2017, who had a low-level of prosocial behavior scores were randomly assigned to experimental and control group. The experimental group received the group counseling based on the theory of cognitive behavioral modification for the development of prosocial behaviors consisted of 10 sessions by which the participants had to undergo for 5 consecutive weeks while the control group did not receive the group counseling. Data which is collected by three phases of measurement; pre-test, post-test and follow-up were analyzed by average, standard deviation and t-test. : 1) After the experiment, the prosocial behavior scores at the post-test and the follow-up phases of experiment group were significantly higher than those of the control group at .05 level. 2) The prosocial behavior

scores at the post-test and the follow-up phases of experiment group were significantly higher than the pre-test phase at .05 level.

Keywords: Prosocial behavior, Group counseling, Cognitive behavioral modification

1. บทนำ

สถานการณ์ปัญหาเชิงจริยธรรมในสังคมไทยนับวันยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้คนในสังคมมีรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา สิ่งแวดล้อมเต็มไปด้วยตัวกระตุ้น สิ่งยั่วยุให้เกิดความเสื่อมเชิงจริยธรรม เกิดพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น การกระทำผิดในคดีอาญาต่อชีวิต ร่างกาย และมีลักษณะเป็นคดีอุกฉกรรจ์สะท้อนขวัญสูงชัน (กองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2558) มีจำนวนผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินสูงชัน (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2559) นอกจากนี้ พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมในด้านสังคม ยังตกต่ำลงทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม เช่น ความดูดาย แล้งน้ำใจ ขาดเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ และเห็นแก่ตัว

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) เป็นพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไว้ว่าการกระทำหรือพฤติกรรมการแสดงออกทางร่างกาย อันเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกเอาใจใส่มีน้ำใจ เห็นแก่ผู้อื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือสังคมด้วยความสมัครใจ เต็มใจ โดยไม่คาดหวังผลประโยชน์ตอบแทน เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ บริจาค แบ่งปัน การดูแล บลอบโยน ความเมตตา เคารพผู้อื่น การเชื่อฟัง ให้ความร่วมมือ เป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนสังคม ความยุติธรรม การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และการให้อภัย (Dovidio et al., 2017)

การพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสามารถทำได้หลายวิธี ที่นิยมใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม คือ การใช้ตัวแบบ (Modeling) และสื่อ (Media) บนหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ สิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ทางสังคม ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ด้วยวิธีการฝึกอบรมและการสั่งสอน (Training and preachings) การใช้กิจกรรมกีฬาประเภททีม การแจ้งบอกร้องขอและออกคำสั่ง (Prompts and directives) การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) การสร้างสภาพแวดล้อมเอื้อต่อสังคม (Creating a prosocial environment) และการสื่อสารเชิงบวกภายในครอบครัว (Communicating) ตามทฤษฎีโมเดลการเรียนรู้ทั่วไป (General learning model: GLM) การจัดสิ่งแวดล้อม จัดประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสังคม สามารถใช้พัฒนาพฤติกรรม เอื้อต่อสังคมของบุคคลได้ (Cingel and Krcmar, 2017; Kostelnik et al., 2012)

วิธีการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่มีประสิทธิภาพ และมีหลักฐานเชิงประจักษ์แสดงผลลัพธ์และผลกระทบที่ชัดเจน คือ การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification: CBM) เป็นกระบวนการปรับความคิด และพฤติกรรมของบุคคล เพื่อช่วยลด หรือปรับเปลี่ยน แก้ปัญหาทางด้านความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และสรีระ จากแนวคิดพื้นฐานว่า สิ่งเราไม่ได้มีผลต่อความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมโดยตรง แต่ต้องผ่านกระบวนการคิดของบุคคล ซึ่งในแต่ละบุคคลก็มีหลักการคิดแตกต่างกันไปตามพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ ดังนั้น การปรับเปลี่ยนความคิด จึงสามารถใช้ปรับสภาพอารมณ์และเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้ (Lochman et al., 2011; Miltenberger, 2012)

การให้คำปรึกษากลุ่ม (Group counseling) เป็นกระบวนการเสริมสร้างสัมพันธภาพและการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกร่วมแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต อารมณ์ความรู้สึกหรือพัฒนาพฤติกรรม โดยร่วมกันเรียนรู้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกทักษะ และให้ข้อมูลย้อนกลับภายในกลุ่ม ภายใต้บรรยากาศของความเห็นอกเห็นใจและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ความไว้วางใจ ยอมรับเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเอง เน้นส่งเสริมทัศนคติเชิงบวก และร่วมกันจัดการกับปัญหาหรืออุปสรรคด้วยวิธีการสร้างสรรค์

เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาชีวิตหรือสถานการณ์ที่ต้องการพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในอนาคตได้ (Corey, 2015; Powers et al., 2016)

ขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มี 8 ขั้นตอนตามลำดับ ประกอบด้วย 1) การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) 2) การประเมินพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive behavioral assessment) 3) ตรวจสอบตนเอง (Self-monitoring) จากการบิดเบือนทางปัญญาโดยการค้นหาความคิดอัตโนมัติ (Automatic thought) 4) ปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive restructuring) 5) การแก้ปัญหา (Problem solving) 6) การเปิดรับข่าวสาร (Exposure) 7) การทดลองพฤติกรรมใหม่ (Behavioral experiments) และ 8) การป้องกันการหวนกลับของพฤติกรรม (Relapse prevention) (Leddy, Anderson and Schulkin, 2013)

เนื้อหาความรู้ที่ใช้ในขั้นตอนการเปิดรับข่าวสาร (Exposure) เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ได้นำแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมเชิงบวกของ Goldstein (1998) มาปรับใช้ ซึ่งมีจำนวน 12 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเห็นแก่ผู้อื่น (Altruistic) 2) การพัฒนาอารมณ์เชิงบวก (Positive emotion) 3) การตัดสินใจเชิงจริยธรรม (Moral judgment or decision making) 4) การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) 5) การมองจากมุมของผู้อื่น (Perspective taking) 6) การรู้ซึ่งถึงความรู้สึก (Empathy) 7) ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) 8) ทักษะทางสังคม (Social skills) 9) ความสามารถในการเข้าสังคม (Sociability) 10) ความภูมิใจในตนเองและรับรู้คุณค่าของตนเอง (Self-esteem and values) 11) การควบคุมตนเอง (Self-regulation) และ 12) การแก้ปัญหาและการจัดการความเครียด (Coping skills and stress) ซึ่งนิยมนำมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในเด็กและเยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกา มาใช้ร่วมกับเนื้อหาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการทดลอง

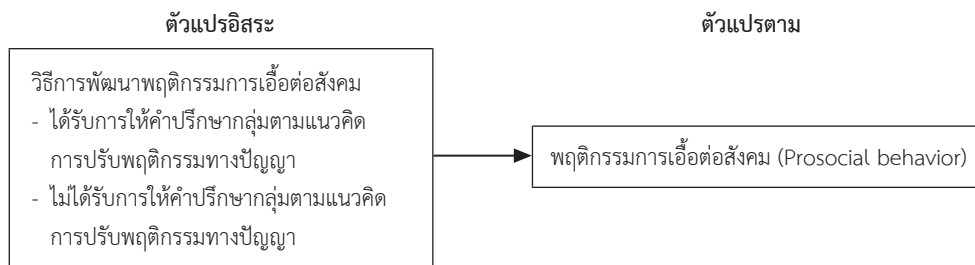
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คือบุคคลที่มีช่วงอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Young adults) ซึ่งมีผลการศึกษาพัฒนาการของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมแบบระยะยาว (Longitudinal study) ในหลายประเทศปรากฏว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นไปสู่วัยผู้ใหญ่ (Adulthood) มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในด้านการให้เหตุผลเอื้อต่อสังคม (Prosocial moral reasoning) เข้าใจในความต้องการและเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น (Perspective taking) แต่ในด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sympathy) และพฤติกรรมการช่วยเหลือ (Helping behaviors) กลับมีการชะลอตัวไม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไปตามอายุที่มากขึ้นอย่างที่ควรจะเป็น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ พัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยให้การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ห่วงดีต่อผู้อื่น ช่วยเหลือ เผื่อแผ่ มีน้ำใจ และแบ่งปัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญด้านอื่น ในบริบทไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา กับกลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มทดลองที่ได้รับ การให้คำปรึกษากลุ่ม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุระหว่าง 19-24 ปี ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ปีการศึกษา 2559 ที่ยินดีเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมการทดลอง โดยเรียงคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จากต่ำสุดขึ้นไป จำนวน 30 คน จากนั้นจับคู่คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน และจับคู่เพศเดียวกันแล้วสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial scales)

มาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เป็นมาตรวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาต่อมาจาก มาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของวัยผู้ใหญ่ ในประเทศอิตาลี (Prosocialness scale for adults: PSA) มาตรวัดแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การช่วยเหลือ (Helping) 2) การแบ่งปัน (Sharing) 3) การดูแล (Caring) และ 4) การรู้ซึ่งถึงความรู้สึก (Empathy) มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 16 ข้อ มาตรวัดเป็นชนิดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scales)

ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตใช้มาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในประเทศไทย เมื่อได้รับอนุญาต แล้วจึงดำเนินการแปลภาษามาตรวัด (Translation) จากนั้นนำไปหาคุณภาพของมาตรวัด ผลปรากฏว่า คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity index: CVI) เท่ากับ .89 แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านอำนาจจำแนก (Discrimination) พิจารณาจาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) ปรากฏว่ามีดัชนีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .44 ถึง .76 และตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) แบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .92

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อใช้พัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ดังนี้

2.1 สร้างโปรแกรม จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เอื้อต่อสังคม

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม โดยใช้การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) ผู้วิจัยนำโปรแกรมเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 3 คน ผลการพิจารณาดัชนีความตรงตามเนื้อหาสูงกว่า .80

2.3 ปรับปรุงแก้ไข โปรแกรม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 การทดลองใช้โปรแกรม (Pilot study) เพื่อลองใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อใช้พัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้งานจริง

2.5 จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม สำหรับนำไปใช้ในการทดลองจริง

2.6 โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ประกอบด้วย 1) ชื่อโปรแกรม 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 4) ลักษณะของโปรแกรม 5) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม จำนวน 10 ครั้ง (Sessions) ครั้งละ 60 นาที 6) แผนงานการบ้าน และ 7) แนวทางการประเมินผลพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยแบ่งระยะดำเนินการทดลอง ออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี เพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุระหว่าง 19-24 ปี ของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 300 คน ตอบมาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม แล้วคัดเลือกนักศึกษาที่มีผลคะแนนในระดับต่ำ โดยเรียงจากผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับต่ำสุดขึ้นไป จำนวน 60 คน สอบถามความสมัครใจ ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) และเกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด จำนวน 30 คน จึงทำการจับคู่กลุ่มตัวอย่างตามระดับคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Scores matching) เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน และจับคู่เพศเดียวกัน (Genders matching) ก่อนสุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) แบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ประกอบด้วยเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 10 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ประกอบด้วยเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 10 คน ซึ่งคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่ได้จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้ใช้เป็นคะแนนในระยะก่อนการทดลอง (Pre-test)

2. ระยะการทดลอง ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม ตามคู่มือโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อใช้พัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม กับกลุ่มทดลอง ด้วยโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ในห้องเรียนของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือนักศึกษากลุ่มควบคุม ให้ดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ และไม่เข้าร่วมกิจกรรมอื่นใดที่มีลักษณะส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แต่หากมีความจำเป็นต้องเข้าร่วมก็ขอให้แจ้งผู้วิจัยทราบเพื่อปรับวิธีดำเนินการทดลอง และตามหลักจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยต้องแจ้งกิจกรรมชัดเจนให้กลุ่มควบคุม โดยจัดให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อใช้พัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม แบบเดียวกับที่จัดกระทำให้กับกลุ่มทดลอง แก่กลุ่มควบคุมหลังการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว 1 เดือน

3. ระยะหลังการทดลอง ให้นักศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ตอบมาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หลังจากการทดลองครั้งที่ 10 ซึ่งเป็นขั้นตอนป้องกันการหวนกลับของพฤติกรรมและยุติการปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยตรวจให้คะแนน และเก็บรวบรวมไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test)

4. ระยะติดตามผล หลังจากการทดลองเสร็จสิ้น เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ได้ตอบมาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม จากนั้นตรวจให้คะแนนและเก็บรวบรวมเป็นผลคะแนนในระยะติดตามผล (Follow-up) ข้อมูลที่ได้ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในขั้นตอนต่อไป

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Pretest and posttest control group design (Edmonds & Kennedy, 2017, p.38)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบที แบบกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent sample t-test) และแบบกลุ่มไม่สัมพันธ์กัน (Independent sample t-test)

3. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

คะแนน	กลุ่มทดลอง (n = 15)			คะแนน	กลุ่มควบคุม (n = 15)		
	ระยะก่อนทดลอง	ระยะหลังทดลอง	ระยะติดตามผล		ระยะก่อนทดลอง	ระยะหลังทดลอง	ระยะติดตามผล
รวม	754	1013	992	รวม	772	756	764
Mean	50.26	67.53	66.13	Mean	51.46	50.40	50.93
SD.	2.37	3.04	2.41	SD.	2.16	1.72	1.57

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลเป็น 50.26 67.53 และ 66.13 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็น 51.46 50.40 และ 50.93 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะก่อนการทดลอง (Pre-test) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมระยะก่อนการทดลอง					
	n	df	Mean	SD.	t	p
กลุ่มทดลอง	15	28	50.26	2.37	1.44	.15
กลุ่มควบคุม	15		51.46	2.16		

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะก่อนการทดลอง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่าในระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม มีคะแนนเส้นฐาน (Base line) ของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ก่อนการทดลองที่ไม่แตกต่างกัน หรือมีความเท่าเทียมกันก่อนการทดลอง

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะหลังการทดลอง (Post-test) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมระยะหลังการทดลอง					
	n	df	Mean	SD.	t	p
กลุ่มทดลอง	15	28	67.53	3.04	18.96*	.00
กลุ่มควบคุม	15		50.40	1.73		

*p < .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะหลังการทดลอง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมระยะหลังการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะติดตามผล (Follow-up) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมระยะติดตามผล					
	<i>n</i>	<i>df</i>	<i>Mean</i>	<i>SD.</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มทดลอง	15	28	66.13	2.41	20.39*	.00
กลุ่มควบคุม	15		50.93	1.57		

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะติดตามผล ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันโดยกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมระยะหลังการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มทดลองระหว่างระยะก่อนการทดลอง กับระยะหลังการทดลอง

ระยะ	คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของกลุ่มทดลอง					
	<i>n</i>	<i>df</i>	<i>Mean</i>	<i>SD.</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนการทดลอง	15	14	50.26	2.37	18.01*	.00
หลังการทดลอง	15		67.53	3.04		

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มทดลองระหว่าง ระยะก่อนการทดลอง กับระยะหลังการทดลอง แตกต่างกันโดยคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มทดลองระหว่างระยะก่อนการทดลอง กับระยะติดตามผล

ระยะ	คะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของกลุ่มทดลอง					
	<i>n</i>	<i>df</i>	<i>Mean</i>	<i>SD.</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนการทดลอง	15	14	50.26	2.37	18.66*	.00
ติดตามผล	15		66.13	2.41		

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มทดลอง ระหว่าง ระยะก่อนการทดลอง กับระยะติดตามผล แตกต่างกันโดยคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สรุปและอภิปรายผล

นักศึกษาระดับปริญญาตรีกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทางการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีกลุ่มควบคุม ในระยะ หลังการทดลอง ระยะติดตามผล ระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผลซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1, 2, 3 และ 4 ผลของการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาสังคม (Social cognitive skills) ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษา ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม

(Social relations) และพฤติกรรมทางสังคม (Social behaviors) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลของการใช้โปรแกรมปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมและลดพฤติกรรมอาย (Shyness) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) และพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงขึ้นและมีพฤติกรรมอายต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลของโปรแกรมการรับรู้พฤติกรรมสังคมทางบวกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลของการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในประเทศอังกฤษ ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะทางสังคม และคะแนนพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เอกสารอ้างอิง

- กองสารนิเทศ. 2558. รายงานสถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม ประจำปีงบประมาณ 2558, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. 2559. รายงานสถิติคดีของศาลทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ.2559. กระทรวงยุติธรรม.
- Cingel, D. P., & Krcmar, M. 2017. Prosocial Television, Preschool Children's Moral Judgments, and Moral Reasoning: The Role of Social Moral Intuitions and Perspective-Taking. *Communication Research*, 0093650217733846.
- Corey, G. 2015. Theory and practice of counseling and psychotherapy. Nelson Education.
- Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., Schroeder, D. A., & Penner, L. A. 2017. The social psychology of prosocial behavior. Psychology Press.
- Kostelnik, M. J., Gregory, K. M., Soderman, A. K., & Whiren, A. P. 2012. Guiding Children's Social Development and Learning. (7 nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Leddy, M. A., Anderson, B. L., & Schulkin, J. 2013. Cognitive-behavioral therapy and decision science. *New Ideas in Psychology*, 31(1), 173-183.
- Lochman, J. E., Powell, N. P., Boxmeyer, C. L., & Jimenez-Camargo, L. 2011. Cognitive-behavioral therapy for externalizing disorders in children and adolescents. *Child and adolescent psychiatric clinics of North America*, 20(2), 305-318.
- Miltenberger, R. G. 2012. Behavior Modification: Principles and Procedures, (5 nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Powers, J. D., Swick, D. C., Wegmann, K. M., & Watkins, C. S. 2016. Supporting prosocial development through school-based mental health services: A multisite evaluation of social and behavioral outcomes across one academic year. *Social Work in Mental Health*, 14(1), 22-41.

การศึกษารูปแบบความผิดพลาดของการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนและครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

An Investigation of the English Word Stress Production Error of
Thai EFL 4th - 6th Grade Students and Teachers

ปิยนารถ อินทร์เจริญ และ อรุษา พิมพ์สวัสดิ์

Piyanart Incharoen and On-Usa Phimsawat

สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี

E-mail: newpiyanart@gmail.com โทร. 090-1361189

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความผิดพลาดการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำ และสาเหตุความผิดพลาดการเน้นเสียงในระดับคำของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 77 คน และครูผู้สอนนักเรียนดังกล่าว 3 คน โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำทั้ง 4 ปัจจัย ตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) ได้แก่ (1) การเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) (2) การเน้นเสียงของคำประสมในภาษาอังกฤษ (Compound Words) (3) การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphology Structure) และ (4) การเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) โดยนำแบบทดสอบการอ่านชุดคำศัพท์ ทั้งหมด 40 คำ จากผลการวิเคราะห์นักเรียนออกเสียงเน้นพยางค์ในระดับคำไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่เข้าใจเรื่องหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษที่มีผลกระทบท่อการเน้นเสียง โดยผลการเฉลี่ยคำที่เน้นเสียงพยางค์ผิด คิดเป็นร้อยละ 41.30 และผลการวิเคราะห์ครูผู้สอนออกเสียงเน้นพยางค์ในระดับคำได้ถูกต้องในระดับดีมาก โดยคิดผลเฉลี่ยคำที่เน้นเสียงพยางค์ผิดเพียงร้อยละ 5 สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำ เนื่องจากไม่เข้าใจเรื่องหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษและน้ำหนักพยางค์ที่มีผลต่อการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษและอิทธิพลของภาษาแม่ของผู้เรียนอีกด้วย

คำสำคัญ: การเน้นเสียง การเน้นเสียงคำ การเน้นเสียงพยางค์ การเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำ ความผิดพลาดในการเน้นเสียง สาเหตุความผิดพลาดในการเน้นเสียง ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

Abstract

This study applies Phillip Carr's four word stress assignments that are syllable weight, compound words, morphological structure, and syntactic category. The purpose of this study is to find the word stress production errors and reasons of the errors of Thai EFL 4th – 6th grade students and teachers. Probability sampling with random simple sampling is applied to select 77 students and 3 teachers from Anubannongyai School in Chonburi Thailand as participants. The participants pronounced 40 words from each word stress assignments and were recorded. The pronunciations were checked by a native speaker of English. It was found that Thai EFL 4th – 6th grade students produced word stress errors that the most is syntactic category in 41.30 percent and Thai EFL 4th – 6th grade students' teachers produced a little bit word stress errors in 5 percent. The thesis is

concluded Thai EFL 4th – 6th grade students produce word stress errors because they do not understand the syntactic category and the syllable weight. Moreover, the interference of the students was a reason of the errors because the students did not pronounce final consonant sound and sounds that do not exist in Thai language.

Keywords: Stress, Word stress, Syllable stress, Word stress production error, Thai EFL

1. บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญสำหรับคนไทยในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น ทางธุรกิจ ทางการเมือง และทางวิชาการ มากกว่า 70 ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับทางราชการ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินเดียและประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น และสำหรับอีกมากกว่า 100 ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย คือ ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนรู้ เพื่อศึกษาบทความหรือทฤษฎีต่างๆ แม้กระทั่งเป็นภาษากลางที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ภาษาอื่น ๆ อีกด้วย (David, 2012) การออกเสียงภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้การออกเสียงภาษาอังกฤษจึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการสื่อสาร การที่ผู้เรียนจะสามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยทักษะย่อยหลาย ๆ ทักษะประกอบกัน ซึ่งหนึ่งในทักษะที่สำคัญสำหรับการพูด คือ การออกเสียง การออกเสียงภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิดทางภาษาและอาจจะส่งผลให้การสื่อสารครั้งนั้นล้มเหลวได้ (เตือนจิต, 2548 ; Tawonwong, 2003)

การออกเสียงผิดพลาดส่วนหนึ่งเกิดจากการได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ของผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาในการสื่อสารเนื่องจากผู้ฟังเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน (Gilakjani and Ahmadi, 2011) ดังนั้นการออกเสียงจึงเป็นประเด็นที่ท้าทายผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนต้องพยายามออกเสียงให้ถูกต้องสำหรับคนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) ปัญหาของคนไทยในการออกเสียงภาษาอังกฤษไว้ว่า ปัญหาของการออกเสียงของคนไทยเกิดจากความแตกต่างของเสียงระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีหน่วยเสียงสระและพยัญชนะในภาษาอังกฤษหลายตัวที่ไม่พบในภาษาไทย ดังที่ บรรณภรณ์รัตน์ โชติกเสถียร (2528) ได้ยกตัวอย่างเสียงในภาษาอังกฤษบางเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย เป็นเหตุให้เกิดปัญหากับคนไทยเมื่อต้องออกเสียงนั้น ๆ เช่น /v/ ในคำว่า “van” คนไทยส่วนใหญ่ออกเสียง “ว” ในภาษาไทย ประเด็นถัดมาที่คนไทยมีปัญหาในการออกเสียง คือ การเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำและทำนองในระดับประโยค (นิภา, 2549) ระบบเสียงของภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างกันโดยสิ้นเชิง จากการศึกษากระบวนการแปลงเสียงในภาษาอังกฤษ การศึกษาอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง ลักษณะของเสียงที่เปล่งออกมาเป็น เสียงพยัญชนะ เสียงสระ เสียงหนักเสียงเบา หรือทำนองเสียง เพื่อให้เข้าใจความหมายของถ้อยความของเจ้าของภาษามากขึ้น

ดังนั้น การออกเสียงให้ถูกต้องในระดับคำจึงมีความสำคัญในการสื่อสาร ผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมักสนใจในระดับคำศัพท์ก่อน เพื่อนำมาเรียงเป็นประโยคในลำดับต่อไป ส่วนใหญ่นักเรียนต่างชาติที่ย้ายถิ่นฐานเข้าไปอาศัยในสหรัฐอเมริกาที่เรียนภาษาอังกฤษจะเริ่มเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับคำศัพท์ก่อนอย่างอื่น ลักษณะที่ผู้เรียนเริ่มฝึกพูดจะเป็นประโยคโครงสร้างแบบไม่ซับซ้อนที่เพียงสื่อสารในเบื้องต้น ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ คือ การเน้นเสียงพยางค์ผิดตำแหน่งในระดับคำ ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจในการรับรู้ของผู้ฟัง (เรืองสิน, 2556)

การเน้นเสียงที่ไม่ถูกต้องว่า ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาด (Kelly, 2003) คำภาษาอังกฤษที่เน้นเสียงพยางค์ผิดส่งผลต่อความหมายของคำเช่นเดียวกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยที่ทำในหมู่ผู้เรียนชาวไทย กล่าวคือ ผู้เรียนชาวไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนชาวไทยที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษต่ำจะมีปัญหาในการรับรู้

และการเน้นเสียงภาษาอังกฤษ (นิภา, 2549) นักเรียนเกิดข้อบกพร่องในการออกเสียง ทั้งที่นักเรียนมีความรู้เรื่องคำศัพท์เป็นอย่างดี ธีรวัลย์ ปั่นทอง (2558) ได้สรุปปัญหาการเรียนออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยเกิดเป็นผลมาจากอิทธิพลของภาษาแม่และการจัดการเรียนการสอน และได้เสนอแนวคิดว่าจะมีการศึกษาการออกเสียงภาษาอังกฤษของครูผู้สอนในระดับชั้นที่ศึกษาด้วย เนื่องจากครูเป็นตัวแทนของนักเรียน และเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน รวมทั้งดูแลการออกเสียงของนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบความผิดพลาดของการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นนี้เป็นระดับที่เรียนภาษาอังกฤษอย่างน้อย 3 ปี ได้เรียนรู้คำศัพท์ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 550 - 1,200 คำ รวมถึงการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของครูผู้สอนของนักเรียนดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ ศึกษาการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของภาษาอังกฤษของนักเรียน และศึกษารูปแบบการเน้นเสียงในระดับคำของครูผู้สอน โดยเลือกศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งหมดในโรงเรียนอนุบาลหนองใหญ่ ที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนนั้น ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการเน้นเสียงภาษาอังกฤษตรงตามรูปแบบการเน้นเสียงของเจ้าของภาษาหรือไม่ จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะจากงานวิจัยพบว่า มีงานวิจัยจำนวนไม่มากนักที่ศึกษาการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำ ทั้งผู้เรียนและครูผู้สอน ผู้วิจัยจึงจัดทำงานวิจัยฉบับนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนและครูผู้สอนให้มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของนักเรียนและครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โรงเรียนอนุบาลหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี โดยงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของครูผู้สอนนักเรียน ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ
3. เพื่อหาสาเหตุความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ
4. เพื่อหาสาเหตุความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำของครูผู้สอนที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเน้นเสียงของพยางค์ในระดับคำ (Word Stress Assignment)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเน้นเสียงของพยางค์ในระดับคำ (Word Stress Assignment) ตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) มีดังต่อไปนี้

1. การเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ (Syllable Weight) ในภาษาอังกฤษ

พยางค์ที่ได้รับเสียงหนักมีน้ำหนักของหน่วยเสียงมากกว่าพยางค์อื่น กล่าวคือ สระเสียงยาวมีจังหวะเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งยาวกว่าพยางค์อื่น นอกจากนี้การลงเสียงหนักเกิดจากการเปล่งเสียงพยางค์ที่มีเสียงสระประสม (Diphthong Vowel) และพยางค์ที่มีพยัญชนะที่มีเสียงพยัญชนะท้ายคำมากกว่าหนึ่งเสียง ซึ่งเกิดจากการเปล่งเสียงสระและพยัญชนะติดต่อกันอย่างกระชั้นชิด ปัจจัยดังกล่าวนี้ทำให้พยางค์นั้นมีการเปล่งเสียงที่หนักกว่าพยางค์อื่น

2. การเน้นเสียงของคำประสม (Compound Words) ในภาษาอังกฤษ

คำประสม (Compound Words) มีผลต่อการลงเสียงหนักเบาเช่นกัน เช่น “gréenhouse” เป็นคำประสม หมายถึง “เรือนกระจก” แต่ “green hóuse” ไม่ใช่คำประสมเป็นนามวลีที่มีคำคุณศัพท์ขยาย หมายถึง “บ้านสีเขียว” การเน้นพยางค์จะสังเกตได้ว่า การเน้นพยางค์หลัก (Primary Stress) ในคำประสมจะอยู่ที่คำแรกและการเน้นพยางค์รอง (Secondary Stress) จะอยู่ที่คำที่สอง ถ้าไม่ใช่คำประสมการเน้นพยางค์จะอยู่ที่คำที่สอง และการเน้นพยางค์รองจะอยู่ที่คำแรก

3. การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำ (Morphological Structure) ในภาษาอังกฤษ

โครงสร้างหน่วยคำ (Morphological Structure) ในภาษาอังกฤษเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เปลี่ยนพยางค์ที่เน้นเสียง กล่าวคือ หน่วยคำเติม (Affixes) ที่ทำให้เกิดคำใหม่จากการทำหน้าที่เป็นประเภของคำหรือให้ความหมายใหม่แก่คำ การเปลี่ยนพยางค์ที่เน้นเสียงก่อนใส่หน่วยคำเติมมี 1 ประเภทได้แก่ หน่วยคำอนุพันธ์ (Derivational Morphemes) ในภาษาอังกฤษ เป็นหน่วยคำไม่อิสระ เมื่อเติมเข้ากับฐาน (Base) แล้วทำให้เกิดเป็นคำใหม่ โดยประเภของคำและ/หรือความหมายของคำเปลี่ยนไป

4. การเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำ (Syntactic Category) ในภาษาอังกฤษ

นอกเหนือจากการเติมหน่วยคำอนุพันธ์กับคำกริยาเพื่อสร้างคำนามแล้ว ภาษาอังกฤษยังมีการสร้างคำนามจากคำกริยาโดยการเปลี่ยนการเน้นพยางค์ (stress) และการเปลี่ยนพยางค์ท้ายคำด้วย คำสองพยางค์ที่เป็นได้ทั้งคำนามและคำกริยา ถ้าเป็นคำนามลงเสียงเน้นหนักที่พยางค์แรกของคำถ้าเป็นคำกริยาลงเสียงเน้นหนักที่พยางค์หลังของคำ

จากการศึกษาปัจจัยทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้มีผลต่อการเน้นเสียงพยางค์ในคำ (Carr, 2013) คือ น้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) ซึ่งหากพยางค์ไหนเปล่งเสียงยาวกว่า เนื่องจากมีสระเสียงยาว สระเสียงประสม และเสียงพยัญชนะท้ายมากกว่าหนึ่งเสียง จะทำให้พยางค์นั้นมีเสียงที่ยาวกว่าและเน้นเสียงที่พยางค์นั้น ๆ นอกจากนี้คำประสมในภาษาอังกฤษ (Compound Words) ก็มีส่วนทำให้การเน้นเสียงต่างกันไป หากเน้นเสียงผิดที่คำประสมอาจจะทำให้ความหมายเปลี่ยนก็เป็นได้ และโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphological Structure) ก็มีผลต่อการเน้นเสียงมากจากคำอนุพันธ์ที่เติมท้ายคำแล้วทำให้เปลี่ยนการเน้นพยางค์ตามไปด้วย และสุดท้ายคือ หน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) มีส่วนทำให้การเน้นเสียงพยางค์เปลี่ยนไปเช่นกัน หากมีการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำผิดตำแหน่ง จะทำให้การสื่อความหมายผิดพลาดไปจากเจตนาของผู้พูดด้วย

2. วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 77 คน และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน โรงเรียนอนุบาลหนองใหญ่ อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รายการคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มี คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์ ตั้งแต่ 2 พยางค์ 3 พยางค์ 4 พยางค์ ตามที่ปรากฏคำศัพท์ภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษา รวบรวมโดยสถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายสุ่มคำศัพท์ในแต่ละปัจจัยจำนวน 10 คำ คือ (1) การเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) จำนวน 10 คำ (2) การเน้นเสียงของคำประสมในภาษาอังกฤษ (Compound Words) จำนวน 10 คำ (3) การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphology Structure) จำนวน 10 คำ และ (4) การเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) จำนวน 10 คำ รวมคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 40 คำ

เก็บรวบรวมโดย สร้างรายการคำศัพท์ จำนวน 40 คำ ที่ปรากฏในคลังคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยจัดเป็นหมวดหมู่คำศัพท์ตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเน้นเสียงพยางค์ในคำ ตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) คือ (1) การเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) (2) การเน้นเสียงของคำประสมใน

ภาษาอังกฤษ (Compound Words) (3) การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphology Structure) และ (4) การเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) ซึ่งการจัดหมวดหมู่ของคำศัพท์ตามปัจจัยนี้สามารถระบุได้ว่าครูผู้สอน และนักเรียนไม่สามารถตระหนักถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเน้นเสียงได้ บันทึกเสียงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 77 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศอ่านคำศัพท์โดยเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำ จำนวน 40 คำ บันทึกเสียงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 3 คน ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศอ่านคำศัพท์โดยเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำ จำนวน 40 คำ โดยครูจะเข้าทดสอบก่อนนักเรียน บันทึกเสียงโดยผู้วิจัย ฟังและทำเครื่องหมายการเน้นเสียงในระดับคำลงในรายการคำศัพท์รายบุคคลจากเสียงที่บันทึกไว้โดยเจ้าของภาษา โดยใช้แบบบันทึก

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความผิดพลาดการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำศัพท์ทั้งหมด 40 คำ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษผิดพลาดมากที่สุด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษผิดพลาดมากเป็นลำดับ 2 ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษผิดพลาดน้อยที่สุด

ความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำ ผู้วิจัยได้แบ่งสาเหตุความผิดพลาดตามหมวดหมู่คำศัพท์จากปัจจัยของการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) ของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่าการเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) เป็นสาเหตุให้นักเรียนเน้นเสียงผิดพลาดมากที่สุด การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphology Structure) เป็นสาเหตุให้นักเรียนเน้นเสียงผิดพลาดเป็นลำดับ 2 สาเหตุจากการเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) นักเรียนเน้นเสียงผิดพลาดเป็นอันดับ 3 และสาเหตุการเน้นเสียงของคำประสมในภาษาอังกฤษ (Compound Words) นักเรียนเน้นเสียงผิดพลาดน้อยที่สุด

ครูผู้สอนที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำอยู่บ้างเพียงเล็กน้อย จากคำศัพท์ทั้งหมด 40 คำ พบว่าครูผู้สอนมีความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำร้อยละ 5 ของคำศัพท์ทั้งหมด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุความผิดพลาดตามหมวดหมู่คำศัพท์จากปัจจัยของการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) ของครูผู้สอนนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่าการเน้นเสียงของคำประสมในภาษาอังกฤษ (Compound Words) ของครูผู้สอนไม่มีคำใดออกเสียงผิดพลาดเลย แต่อย่างไรก็ตามการเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphology Structure) และการเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) มีการเน้นเสียงผิดพลาดเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 6.67

อภิปรายผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษของนักเรียน และครูผู้สอนนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ คำศัพท์ทั้งหมดจำนวน 40 คำ จาก 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษ (Word Stress Assignment) ตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) ทำให้พบ 4 เรื่อง ได้แก่ กระบวนการสร้างคำในภาษาอังกฤษ (Word formation) ความสัมพันธ์ของการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน การออกเสียงท้ายคำ (Final Sound) และการไม่ออกเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการออกเสียงภาษาอังกฤษ การเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษที่ผิดพลาดนั้น สาเหตุมาจากภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของนักเรียนไม่มีการเน้นเสียงหนักเบาที่พยางค์ ภาษาไทยใช้ระบบของวรรณยุกต์เพื่อให้เสียงและความหมายที่แตกต่าง รวมไปถึงเสียงสะกดท้ายคำในภาษาอังกฤษไม่เป็นไปตามมาตราตัวสะกดของภาษาไทย นักเรียนจึงใช้เสียงที่

คล้ายคลึงกันที่มีตามมาตรฐานวัดสะกดในภาษาไทย นอกจากนี้นักเรียนยังไม่แปลงเสียงบางเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย ประเด็นต่าง ๆ มาจากอิทธิพลของภาษาแม่ทั้งสิ้น (Zhang and Yin, 2009) ผู้เรียนประสบปัญหาเรียนการเน้นเสียงเป็นผลมาจากอิทธิพลจากภาษาแม่ที่มีเสียงวรรณยุกต์ รวมทั้งชั่วโมงการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีเพียง 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จึงทำให้การฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษน้อย (นิภา, 2549) ผู้เรียนที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษต่ำจะมีปัญหาในการรับรู้และการเน้นเสียงภาษาอังกฤษอีกด้วย

4. สรุปผล

จากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษ จากคำศัพท์ 40 คำ โดยแบ่งเป็น 4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) จำนวนปัจจัยละ 10 คำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 77 คน และครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนดังกล่าว ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 3 คนแล้วนั้น ทำให้สามารถสรุปผลได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความผิดพลาดในการเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษ และถึงแม้ว่าครูผู้สอนนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเน้นเสียงพยางค์ระดับคำในภาษาอังกฤษมีความผิดพลาดเช่นกัน แต่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย โดยผู้วิจัยวิเคราะห์สาเหตุความผิดพลาดของนักเรียน และครูผู้สอนทั้ง 4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเน้นเสียงระดับคำในภาษาอังกฤษ (word Stress Assignment) ตามกรอบแนวคิดของ Carr (2013) ได้แก่ (1) การเน้นเสียงตามน้ำหนักพยางค์ในภาษาอังกฤษ (Syllable Weight) (2) การเน้นเสียงของคำประสมในภาษาอังกฤษ (Compound Words) (3) การเน้นเสียงตามโครงสร้างหน่วยคำในภาษาอังกฤษ (Morphology Structure) และ (4) การเน้นเสียงตามหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ (Syntactic Category) จากการวิจัยทั้ง 4 ปัจจัยเป็นสาเหตุส่งผลให้มีการเน้นเสียงพยางค์ในระดับคำผิดพลาดของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

5. เอกสารอ้างอิง

- เดือนจิต จิตต์อารี. 2548. แปลให้เป็นแล้วเก่ง. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นต์.
- นิภา อังเจริญ. 2549. การสำรวจการรับรู้เสียงหนัก-เบาและลงเสียงหนัก-เบาในคำภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เรืองสิน ปลื้มปิ่น. 2556. การกระจายของการเน้นเสียง ของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ในหนังสือแบบเรียน. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Carr, P. 2013. English Phonetics and Phonology. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- David Crystal. 2012. English as a global language. New York: Cambridge University Press.
- Tawanwong, M. 2003. The difficulties in teaching and learning English pronunciation. Bangkok: Master thesis, M.A., Thammasat.
- Zhang, F., & Yin, P. 2009. A Study of Pronunciation Problems of English Learners in China. Asian Social Science, 141-146.

ศักยภาพในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ: ศึกษากรณี

สำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ

The Potentiality of Migrant Workers Policy Implementation: A Case Study of Samutprakarn Provincial Employment Office

พรนัชชา พุทธหุน

Pornnatcha Buddhahun

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

pnc_b@hotmail.com โทร. 0817349455

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ โดยอาศัยตัวแบบของ George C. Edward III ที่เสนอแนวคิดว่าศักยภาพขององค์กรใด ๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กัน 4 ปัจจัยด้วยกัน คือ โครงสร้างขององค์กร ทรัพยากรที่องค์กรใช้ การสื่อสารเพื่อความเข้าใจในนโยบายและเจตคติของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงจำนวน 15 คน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการมาจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีปริมาณไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับภาระงานที่มีมาก สถานที่ทำงานคับแคบ แออัด พื้นที่ให้บริการประชาชนผู้มาติดต่อราชการไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีปัญหาเรื่องแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ตรงกันและขาดความชัดเจน ทั้งมีการเปลี่ยนแปลงแนวการปฏิบัติบ่อยครั้ง ทำให้เกิดความสับสน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติบางรายที่ไม่มีความเข้าใจในนโยบายอย่างชัดเจน ทำให้ตอบคำถามผู้มาใช้บริการผิด ๆ จากการใช้ดุลยพินิจของตนเอง ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่บั่นทอนศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติลงอย่างมาก

คำสำคัญ: ศักยภาพ นโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ องค์กร

Abstract

This research aims to study the potential of the Samutprakarn Provincial Employment Office to implement the migrant workers policy. Based on the model of George C. Edward III, he proposed that the potential of any organization to implement the policy may be studied four factors related. Those are the organizational structure, resources used by the organization, communication for understanding the policies and attitudes of officials. Researcher used qualitative research methods and collected data from structured interviews from 15 randomly selected samples. The findings are that the problems and obstacles that effected the potential of policy implementation of the Samutprakarn Employment Office were from the lack of enough responsible staffs to get jobs done. Workplace is confined to crowded areas. The staffs also have problems with the mismatched approach and lack of clarity. The guideline of practices were often changed which caused confusing among staff. Some officials do not have clear policy understanding. They often gave the wrong answer to the people who come to the office. These are the factors that drastically reduce the potential for policy implementation

Keywords: Potential, Policy, Policy Implementation, Organization

1. บทนำ

แรงงานต่างด้าวในประเทศไทยที่เป็นประเด็นปัญหาใหญ่อยู่ในปัจจุบันนี้ ก็คือแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย จากปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศไทยและความแตกต่างกันในทางเศรษฐกิจกลายเป็นปัจจัยดึงดูดแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ถึงแม้ว่าแรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะเป็นประโยชน์และมีความจำเป็นสำหรับประเทศไทยอยู่พอสมควรก็ตาม แต่จำนวนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ได้หลั่งไหลเข้ามาอย่างมากมาย ได้ก่อให้เกิดปัญหาและเกิดผลกระทบต่าง ๆ ในสังคมไทยเป็นอย่างมาก

ด้วยสาเหตุเหล่านี้ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อบริหารจัดการกับปัญหาแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการตราพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวเพื่อให้มีการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ และการทำงานของคนต่างด้าว รวมทั้งให้มีคณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวเข้ามาดูแลเชิงนโยบาย ทั้งนี้มีหน่วยงานหลายฝ่ายรับผิดชอบในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติร่วมกัน กล่าวคือการแก้ไขปัญหาลูกข่ายแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอย่างเป็นระบบจึงต้องทำในลักษณะองค์รวม แต่ละหน่วยงานจะรับมอบภารกิจที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง และกระทรวงแรงงาน ซึ่งเป็นองค์การที่รับผิดชอบโดยตรงตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าวและพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

จากสภาพของปัญหาในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายด้านนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาศักยภาพในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานที่ส่งผ่านภารกิจไปที่สำนักงานจัดหางานในระดับภูมิภาคคือระดับจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมและมีแรงงานต่างด้าวมาทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ
- 2) เพื่อศึกษาทรัพยากรของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- 3) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อความเข้าใจในนโยบายของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
- 4) เพื่อศึกษาเจตคติของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
- 5) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาศักยภาพในการนำนโยบายควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมา ลาวและกัมพูชาไปปฏิบัติ

ขอบเขตด้านสถานที่

ศึกษาศักยภาพในการนำนโยบายควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมา ลาวและกัมพูชาไปปฏิบัติของสำนักงานจัดหางาน จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตด้านเวลา

เป็นการศึกษาในช่วงเวลาระหว่างตุลาคม พ.ศ. 2560 - กันยายน พ.ศ. 2561

2. วิธีการดำเนินการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ข้าราชการ ผู้ซึ่งปฏิบัติงาน ณ สำนักงานกรมการจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ

2. กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จึงใช้วิธีเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 15 คน ดังต่อไปนี้

หัวหน้าสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ	1 คน
นักวิชาการแรงงานฝ่ายต่าง ๆ จำนวน	14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Format interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและมีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว มีการตรวจสอบความสามารถวัดได้ โดยมีความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ในการที่จะสัมภาษณ์ผู้ใดผู้วิจัยก็จะใช้ชุดคำถามเดียวกัน โดยที่การสัมภาษณ์นั้นจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เป็นรายบุคคล ซึ่งก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยทำการแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบก่อนล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะทำการขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจดบันทึกการสนทนาก่อนทุกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

1.2 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียด

1.3 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ ประมวลระเบียบปฏิบัติ ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Format interview) โดยที่ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ไปตามชุดคำถามที่กำหนดเอาไว้ในแบบสัมภาษณ์ และในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อที่จะนำเอาข้อมูลที่ได้ทำการบันทึกไว้เหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกเป็นแต่ละประเด็นตามที่ต้องการที่จะศึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกตามประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกัน อาทิเช่น ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ เป็นต้น ก่อนจะนำเอาข้อมูลนั้นไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

4. นำเอาข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในเรื่องของการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติในส่วนของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

3. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเอกสาร พบว่า ในปัจจุบันกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางมากขึ้น เพราะการกำหนดนโยบายจะดีเลิศเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วเกิดความล้มเหลว นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน ต่อทรัพยากรธรรมชาติ สูญเสียเวลาอันมีค่าไปแล้ว ยังอาจส่งผลกระทบทางการเมืองของผู้ตัดสินใจนโยบายอีกด้วย

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2554) ได้สรุปความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาจกล่าวได้ดังนี้

1. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย ในกรณีที่นำนโยบายไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จ จะส่งผลให้ผู้ตัดสินใจนโยบายได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนเพราะได้เลือกดำเนินนโยบายที่ถูกต้องและเลือกหน่วยปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลดีต่ออนาคตทางการเมืองของผู้ตัดสินใจนโยบาย ในทางตรงกันข้ามหากนำนโยบายไปปฏิบัติแล้วประสบความล้มเหลว จะส่งผลให้ผู้ตัดสินใจนโยบายถูกตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบจากประชาชน ทั้งต่อการเลือกนโยบายที่ไม่เหมาะสมและความบกพร่องในการควบคุมและกำกับดูแลหน่วยปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลในทางลบต่ออนาคตทางการเมืองของผู้ตัดสินใจนโยบายโดยตรง

2. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่นำนโยบายไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ จะทำให้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้รับการแก้ไขด้วยดี กลุ่มเป้าหมายมีความพอใจต่อผลงานของรัฐบาลผู้รับผิดชอบ ในทางตรงกันข้ามหากนโยบายที่ปฏิบัติประสบความล้มเหลว ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายยังไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายขาดความเชื่อมั่นและยังคงเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งหามาตรการใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหาต่อไป และสภาพปัญหาอาจจะทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้น ต้นทุนสูงขึ้น และใช้บุคลากรมากขึ้นอีกด้วย

3. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อหน่วยปฏิบัติ ในกรณีที่นำนโยบายไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ หน่วยปฏิบัติจะได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากประชาชนและผู้กำหนดนโยบาย ในทางตรงกันข้าม หากนโยบายที่ปฏิบัติประสบความล้มเหลว หน่วยปฏิบัติจะถูกตำหนิว่าทำงานอย่างไร้ประสิทธิภาพและทำให้หน่วยปฏิบัติถูกมองในแง่ลบจากประชาชนและผู้บังคับบัญชาได้

4. ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร เนื่องจากถ้าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ แสดงว่า การใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่า เพราะสามารถแก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายหรือของสังคมอย่างได้ผล ในทางตรงกันข้ามถ้าหากการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความล้มเหลวแสดงว่าการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่าหรือเกิดการสูญเสีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดทรัพยากรในการแก้ไขปัญหาสาธารณะอื่น ๆ ด้วย ทรัพยากรในที่นี้หมายถึงความรวมทั้งบุคลากรงบประมาณ อุปกรณ์และเวลาที่ต้องใช้ไปทั้งหมด

5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ ถ้าหากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติตามแผนงานและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีและมีความสุข ในทางตรงข้าม หากนโยบายที่ปฏิบัติประสบความสำเร็จล้มเหลว ย่อมหมายถึงความล้มเหลวในแผนงานและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ด้วย ทำให้การพัฒนาประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ปัญหาของประชาชนจะไม่ได้รับการแก้ไข

6. ความสำคัญต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะในกระบวนการวิเคราะห์นโยบายนั้นการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเข้าไปมีบทบาทตั้งแต่กระบวนการกำหนดทางเลือกนโยบาย กล่าวคือนักวิเคราะห์นโยบายจะต้องคำนึงถึงการพิจารณาทางเลือกนโยบายที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเท่านั้น เพื่อให้มั่นใจว่าทุกทางเลือกที่นำมาวิเคราะห์จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียและในการจัดทำทางเลือกนโยบาย ก็จะต้องคำนึงถึงการกำหนดแนวทางการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถนำไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เมื่อถึงขั้นตอนการตัดสินใจเลือกทางเลือกนโยบาย ผู้ตัดสินใจนโยบายจะต้องพยายามเลือกทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมที่พึงปรารถนาของสังคมเพื่อเป็นหลักประกันว่าทางเลือกนโยบายจะสามารถนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริงตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ เมื่อผู้ตัดสินใจเลือกนโยบายแล้ว การมอบหมายให้หน่วยงานใดเป็นผู้กำหนดนโยบาย ต้องมั่นใจว่าหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจะต้องมีศักยภาพเพียงพอในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องประเมินผลควบคู่กันไปด้วย จนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้ประเมินผลจะต้องทำการประเมินระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเปรียบเทียบกับเป้าประสงค์ของนโยบาย เพื่อตรวจสอบว่าประสบความสำเร็จในระดับใด ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงนโยบายให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นและถ้าปรากฏว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จล้มเหลว เพราะผู้ปฏิบัติไม่มีศักยภาพเพียงพอ ผู้ประเมินจะต้องนำเสนอให้ปรับปรุงหน่วยปฏิบัติให้เหมาะสมหรือความล้มเหลวเกิดจากนโยบายไม่มีความเหมาะสม ผู้ประเมินอาจเสนอให้ยกเลิกนโยบายนั้นเสีย (Terminate) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะ

สมพร เพื่องจันทร์ (2552) ได้สรุปว่าเราอาจแบ่งตัวแบบและทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ตัวแบบบนลงล่าง (Top-down approach) มองว่าความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับกลุ่มข้าราชการในระดับบน
2. ตัวแบบจากล่างขึ้นบน (Bottom-up approach) มองว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับข้าราชการระดับล่าง
3. แบบผสม จะไม่มองสุดขั้วอย่างสองแบบแรก เพราะแต่ละนโยบายมีความแตกต่างกันไป กระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงแตกต่างกันไปด้วย

ตัวแบบที่จะนำมาใช้ในการวิจัยเป็นตัวแบบ (สมพร, 2552) ซึ่งได้อธิบายว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 4 ตัวแปร กล่าวคือ การสื่อความหมาย (Communication) ทรัพยากร (Resources) เจตคติ (Dispositions or attitudes) และโครงสร้างทางการบริหาร (Bureaucratic structure) กล่าวคือ

การสื่อความหมาย หมายความว่า ถ้าเราต้องการที่จะให้การปฏิบัติตามนโยบายมีผลสำเร็จแล้ว บุคคลที่มีหน้าที่ในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนว่าผู้กำหนดนโยบายต้องการให้ทำอะไรบ้าง คำสั่งที่ออกมาจะต้องแพร่กระจายไปโดยมีความถูกต้อง ชัดเจนและคงเส้นคงวา

ทรัพยากร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งประการหนึ่ง คำว่าทรัพยากรนี้หมายรวมทั้งบุคลากรที่เหมาะสมกับภารกิจ ข้อมูลข่าวสาร อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

เจตคติ จากการที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติแต่ละคน แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมุมมองที่แตกต่างกัน อาจเป็นสาเหตุให้เจ้าหน้าที่เหล่านี้ใช้ดุลยพินิจของตนเองอย่างกว้างขวางในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะถ้าไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาของนโยบาย ก็จะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ หรือไม่ก็ยืดเวลาแบบเช้าชามเย็นชาม การนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะมีปัญหาได้

โครงสร้างของระบบราชการ ในกระบวนการการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานใด ๆ ถ้าโครงสร้างไม่เอื้อ มีหน่วยงานน้อย เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ขาดการกระจายงาน ระเบียบที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสม ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะเกิดขึ้น

ผลการวิจัยภาคสนาม

ผู้วิจัยใคร่ขอสรุปผลการสัมภาษณ์โดยแยกเป็น 5 ประเด็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ

ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องต่างด้าวไม่เพียงพอในแต่ละวันจะมีการแจ้งเข้าและออกแบบเสรี ทำให้งานเพิ่มขึ้นมาก ควรนำเจ้าหน้าที่มาช่วยสกรีนเอกสาร และ เจ้าหน้าที่ที่ตรวจเอกสารควรจะมีความรู้ความเข้าใจในพระราชกำหนดการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวปี พ.ศ. 2561 ขาดการติดต่อสื่อสารกับผู้ติดต่อด้าน ขาดสถานที่ในการจัดเก็บเอกสารที่มีปริมาณมาก การทำงานของเจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดความรับผิดชอบ และความเข้าใจในเรื่องต่างด้าวของเจ้าหน้าที่ไม่ตรงกัน แนวทางในการปฏิบัติงานไม่มีความชัดเจน เนื่องจากพระราชกำหนดฉบับล่าสุดที่ออกมาไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ฯ ในการปฏิบัติงาน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานลำบากมาก

2. เพื่อศึกษาทรัพยากร (Resources) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผลการศึกษาพบว่า จำนวนบุคลากรที่ได้รับการจัดจ้างไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ประการที่สอง ตัวบุคลากรบางคนไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และความเข้าใจไม่เหมือนกัน จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ประการที่สาม อาคารสถานที่ยังไม่เอื้ออำนวย เครื่องมือเครื่องใช้ยังมีปริมาณน้อย ไม่พอต่อความต้องการของเจ้าหน้าที่

3. การเพื่อศึกษาการสื่อความหมาย (Communication)

ผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่บางรายไม่มีความเข้าใจนโยบายอย่างชัดเจน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายบ่อยครั้ง สำหรับการอธิบายงานหรือสอนงานไม่ทั่วถึง มีการอธิบายงาน มีการบอกสอนกันในกลุ่มเล็ก แล้วค่อยมาบอกต่อ ๆ กัน ก็จะทำให้ตอบคำถามผู้มาใช้บริการผิด ๆ ได้ หรือ ทำงานไปด้วยความที่ไม่เข้าใจ ก็ต้องกลับมาแก้ไขอีก และที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายและกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย หากไม่มีการอบรมหรืออธิบายจากหัวหน้างานก็อาจจะทำให้งานผิดพลาดได้

4. เพื่อศึกษาเจตคติ (Disposition) ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนมองว่าการที่เงินเดือนไม่มีการปรับตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้คนที่มีความรู้และมีความสามารถพิเศษออกไปทำงานที่อื่น และองค์การยังขาดการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ในองค์การได้เติบโตในหน้าที่การงาน บางส่วนมองว่าปัญหาอยู่ที่การนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติไม่มีความชัดเจนทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องใช้ดุลยพินิจแก้ปัญหาไปตามสถานการณ์อยู่บ่อยครั้ง ควรตั้งศูนย์การให้คำปรึกษาข้อขัดข้องในการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มีการอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติและมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และไม่มีการโยกย้ายงานบ่อย เนื่องจากจะต้องทำให้เรียนรู้งานใหม่อยู่เสมอ

5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องต่างด้าวไม่เพียงพอ ขาดการติดต่อสื่อสารงานกับผู้ติดต่อด้าน ขาดสถานที่ในการจัดเก็บเอกสารที่มีปริมาณมาก การทำงานของเจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดความรับผิดชอบ และ ความเข้าใจ

ในเรื่องต่างตัวของเจ้าหน้าที่ไม่ตรงกัน แนวทางในการปฏิบัติงาน ไม่มีความชัดเจน เนื่องจากพระราชกำหนดฉบับล่าสุดที่ออกมา ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การมีการโยกย้ายงานบ่อย ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานลำบากมาก

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างการบริหารราชการของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย โครงสร้างของสำนักงานฯ ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ คือฝ่ายควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวนั้นเอง โดยที่กรมการจัดหางานได้กำหนดภารกิจของฝ่ายไว้ คือ มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงาน โครงการประชุมนายจ้างโครงการ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ โครงการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โครงการจัดทำทะเบียนแรงงาน โครงการตรวจสอบการทำงานของคนต่างด้าวและสถานประกอบการ โครงการตรวจสอบปราบปราม จับกุมและดำเนินคดีคนต่างด้าวและสถานประกอบการ โครงการศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว โครงการจัดตั้งศูนย์ประสานแรงงานประมง การพิจารณาอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวประเภททั่วไป ส่งเสริมการลงทุนบุคคลในพื้นที่สูง การพิจารณาอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาวและกัมพูชา งานบันทึกข้อมูลและจัดทำทะเบียนคนต่างด้าว งานผลิตใบอนุญาตทำงาน (ตท.11) งานตรวจสอบการทำงานของคนต่างด้าวและสถานประกอบการ (ตามข้อร้องเรียนตรวจสอบตามแผนปฏิบัติการ) งานรับเรื่องร้องทุกข์/ร้องเรียน งานเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2560 งานการนำเข้าคนต่างด้าวเข้ามาทำงานภายใต้ MOU และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ในขณะที่มีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในฝ่ายเพียง 39 คน และเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณแรงงานต่างด้าวที่ทะลักเข้ามาในจังหวัดสมุทรปราการซึ่งเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากวันละ 500 - 600 คน ทำให้เกิดปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ประสิทธิภาพในการให้บริการกับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการจึงมีปัญหา ส่งผลให้ศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วย (เยาวลักษณ์, 2539) ศักยภาพของบุคคลหรือองค์การ หมายถึง พลังความสามารถของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีอยู่ในตัวซึ่งสามารถจะนำออกมาใช้เพื่อดำเนินการหรือประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในขอบเขตได้เป็นผลสำเร็จ อนึ่งจะมีลักษณะที่ไม่ตายตัว แต่อาจจะทำให้มีมากขึ้นหรือแข็งแรงขึ้นจากการพัฒนา (Edwards III and Sharkansky, 1979) การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติก็คือการศึกษาระบบราชการนั่นเอง ทั้งนี้เนื่องจากราชการคือผู้กุมกำลังคน งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์และอำนาจตามกฎหมาย หน่วยงานราชการจึงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวอีกด้วย

ในประเด็นเรื่องความชัดเจนของระเบียบและแนวปฏิบัติในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติของสำนักงานฯ พบว่ามีเจ้าหน้าที่จำนวนมากที่มองว่านโยบายและกฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติ ไม่มีความชัดเจนเพียงพอ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความลำบาก ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับมุมมองของ Edwards III and Sharkansky (1979) ที่เสนอแนวคิดที่ว่าผลกระทบของการนำนโยบายไปปฏิบัติประการสำคัญประการหนึ่ง คือโครงสร้างของระบบราชการและขั้นตอนมาตรฐานในการทำงาน เพราะวิธีการทำงานที่ถูกขั้นตอนตามลำดับขั้นการบังคับบัญชา ประกอบด้วยกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการจะเป็นกลไกที่เอื้อประโยชน์ต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่หากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ขาดความยืดหยุ่น ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติเช่นกัน ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของเบเกอร์และนูซาเออร์ (พรวรรณ, 2547) สภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์การที่มีความแน่นอน มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการทำงานอย่างละเอียดแน่นชัด ซึ่งจะนำองค์การไปสู่ความมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์การที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่แน่นอน

2. ทรัพยากร (Resources) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่าในด้านความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ดีเยี่ยม แต่ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานของแต่ละคนแตกต่างกันไป ความเข้าใจในนโยบายที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นด้วยการจัดอบรม สัมมนาอย่างเป็นระบบ (บรรยงค์, 2546) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น จะสำเร็จได้ต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ การที่มีระบบและทำอย่างต่อเนื่องติดต่อกันในทุกระดับ เพราะคนที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ จึงจะเกิดผลสำเร็จแก่องค์กรได้

ด้านความพร้อมของวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ นั้น พบว่าวัสดุเครื่องใช้สำนักงานมีเพียงพอ แต่ยังขาดแคลนครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน และอาคารสถานที่ยังคับแคบ ไม่เพียงพอที่จะให้บริการกับประชาชนที่มาติดต่อจำนวนมากในแต่ละวันได้ รวมทั้งยังกระทบต่อการปฏิบัติงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ อันเนื่องมาจากเนื้อที่ในสำนักงานคับแคบ ไม่สะดวก ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย (ศุภชัย, 2550) การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับปัจจัยประการหนึ่ง คือ ความพอเพียงของทรัพยากร โดยมีปัจจัยหลายประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ ความพอเพียงของการสนับสนุนด้านการเงิน กำลังและคุณภาพของบุคลากร และปัจจัยพอเพียงทางด้านการบริการ (เกรียงศักดิ์, 2553) ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อการบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงานประการหนึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ การจัดการในองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน องค์การต้องเริ่มสร้างความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเสนอแนวคิดแนวปฏิบัติในวิธีการปรับปรุงการบริหารและการจัดการ การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งสภาพความพร้อมขององค์การในด้านที่ดิน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เงินทุน เทคโนโลยีและศักยภาพของบุคลากร (วิชาดา, 2540) ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายการจัดระบบแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายไปปฏิบัติ พบว่าปัญหาประการหนึ่งเกิดจากความไม่พร้อม ด้านทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ

3. การสื่อความหมาย (Communication)

จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจในนโยบายแรงงานต่างด้าวพอสมควร แต่เข้าใจเฉพาะนโยบายพื้นฐานที่ไม่ลึกซึ้งมากนัก ส่วนใหญ่มองว่านโยบายมีความชัดเจนปานกลาง บางเรื่องยังไม่ชัดเจน อาศัยประสบการณ์ในการทำงานและองค์ความรู้ที่ได้สั่งสมมาในการตัดสินใจ บางครั้งต้องใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะที่ไม่ใช่เป็นนโยบายหลัก มีการจัดอบรมให้กับพนักงานราชการ แต่ไม่มีการจัดอบรมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจในนโยบายที่ออกมา มีการอธิบาย ประชุมทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงาน ก่อนลงมือปฏิบัติงานจริง มีการอธิบายงาน มีการบอกสอนกันในกลุ่มเล็ก แล้วค่อยมาบอกต่อ ๆ กัน ซึ่งทำให้ความหมาย หรือการสื่อสารคลาดเคลื่อนได้ (Edwards III and Sharkansky, 1979) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติประการหนึ่งคือ ภูมิหลังและค่านิยมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ โดยมองว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัตินั้น ผู้รับผิดชอบ ในการปฏิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นโยบายหรือโครงการนั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เพราะผู้ปฏิบัติจะมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจและตัดสินใจ เช่น เลือกปฏิบัติเฉพาะคำสั่งหรือข้อบังคับที่ไม่ขัดต่อความรู้สึก ค่านิยม และผลประโยชน์ส่วนตน หรือบิดเบือนคำสั่ง ทำให้ผลลัพธ์ที่ออกมาต่างกับเจตนารมณ์เดิมของนโยบาย (วิชาดา, 2540) ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายการจัดระบบแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายไปปฏิบัติ ที่ว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือการที่ผู้ปฏิบัติไม่มีความชัดเจนต่อนโยบาย

4. เจตคติ (Disposition) ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนเห็นด้วยกับนโยบาย รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา แต่เห็นว่าควรจะมีกำหนดกระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากปริมาณงานที่เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบมีมาก ทำให้ทุกคนต้องทำงานหนัก โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลกำหนดให้มีการลงทะเบียนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ทำให้เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งเกิดความท้อแท้ได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ (ศุภชัย, 2550) การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือทัศนคติของผู้นำเอานโยบายไปปฏิบัติ สามารถพิจารณาได้จากประเด็นต่าง ๆ คือทัศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย หากผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ มีความผูกพันต่อนโยบาย ก็มีผลต่อความสำเร็จของนโยบายนั้น

5. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการ มาจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีปริมาณไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับภาระงานที่มีมาก สถานที่ทำงานคับแคบ แออัด พื้นที่ให้บริการประชาชนผู้มาติดต่อราชการไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีปัญหาเรื่องแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน และขาดความชัดเจน ทั้งมีการเปลี่ยนแปลงแนวการปฏิบัติบ่อยครั้ง ทำให้เกิดความสับสน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติบางรายที่ไม่มีความเข้าใจในนโยบายอย่างชัดเจน ทำให้ตอบคำถามผู้มาใช้บริการผิด ๆ จากการใช้ดุลยพินิจของตนเอง ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่บั่นทอนศักยภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติลงอย่างมาก

แนวทางแก้ไขตามกรอบแนวคิด (Edwards III, 1980) ก็คือสำนักงานฯ จำต้องแบ่งภารกิจของนโยบายโดยการแปลงนโยบายเป็นแผนงาน หรือโครงการ แล้วมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละแผนงานหรือโครงการ เป็นการกระจายภารกิจ สร้างความเข้าใจในนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชัดเจน สร้างความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติภารกิจ มีกระบวนการในการอบรม สัมมนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสร้างเจตคติที่ดีต่อนโยบายและการปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยทีมงานที่เข้มแข็ง

4. สรุป

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการที่ส่งผลทำให้ศักยภาพในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรปราการมีปัญหา คือ ประการแรก โครงสร้างสำนักงานจัดหางาน จังหวัดสมุทรปราการพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องต่างด้าวไม่เพียงพอในแต่ละวัน มีการแจ้งเข้าและออกแบบเสรี ทำให้งานเพิ่มขึ้นมาก ควรนำเจ้าหน้าที่มาช่วยคัดแยกเอกสาร และเจ้าหน้าที่ที่ตรวจเอกสารควรจะมีความรู้ความเข้าใจในพระราชกำหนดการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวปี พ.ศ. 2561 ขาดการติดต่อสื่อสารกับผู้ติดต่อกัน ขาดสถานที่ในการจัดเก็บเอกสารที่มีปริมาณมาก การทำงานของเจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดความรับผิดชอบ และความเข้าใจในเรื่องต่างด้าวของเจ้าหน้าที่ไม่ตรงกัน แนวทางในการปฏิบัติงานไม่มีความชัดเจน เนื่องจากพระราชกำหนดฉบับล่าสุดที่ออกมาไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานลำบากมาก ประการที่สองทรัพยากร (Resources) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ 1. จำนวนบุคลากรที่ได้รับการจัดจ้างไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน 2. ตัวบุคลากรบางคนไม่มีคุณภาพที่จะรับผิดชอบในภาระงานได้ เจ้าหน้าที่มีความรู้และความเข้าใจไม่เหมือนกันจึงส่งผลการทำงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และ 3. อาคารสถานที่ยังไม่เอื้ออำนวย เครื่องมือเครื่องใช้ยังมีปริมาณน้อยไม่พอต่อความต้องการของเจ้าหน้าที่ ประการที่สาม การสื่อความหมาย (Communication) พบว่าปัญหาและอุปสรรค คือเจ้าหน้าที่บางรายไม่มีความเข้าใจนโยบายอย่างชัดเจน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายบ่อยครั้ง สำหรับการอธิบายงานหรือสอนงานไม่ทั่วถึง มีการอธิบายงาน มีการบอกสอนกันในกลุ่มเล็ก แล้วค่อยมาบอกต่อ ๆ กัน ก็จะทำให้ตอบคำถามผู้มาใช้บริการผิด ๆ ได้ หรือ ทำงานไปแล้ว ด้วยความที่ไม่เข้าใจ ก็ต้องกลับมาแก้ไขอีก และที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายและกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย หากไม่มีการอบรมหรืออธิบายจากหัวหน้างาน อาจจะทำให้งานผิดพลาดได้ และประการที่สี่ เจตคติ (Disposition) ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ พบว่าเจ้าหน้าที่บางส่วนมองว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานคือการที่เงินเดือนไม่มีการปรับตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้คนที่มีความรู้และมีความสามารถพิเศษออกไปทำงานที่อื่น และองค์การยังขาดการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ในองค์การได้เติบโตในหน้าที่การงาน บางส่วนมองว่าปัญหาอยู่ที่การนำนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ

ไม่มีความชัดเจนทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องใช้ดุลยพินิจแก้ปัญหาไปตามสถานการณ์อยู่บ่อยครั้ง ควรตั้งศูนย์การให้คำปรึกษาข้อขัดข้องในการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มีการอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติและมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และไม่มีการโยกย้ายงานบ่อย เนื่องจากจะต้องทำให้เรียนรู้งานใหม่อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ แต่ใช้กรอบหรือตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่แตกต่างกันไป จะช่วยให้สามารถมองภาพของประสิทธิภาพในการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวไปปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้น
2. ควรทำเรื่องเดียวกันนี้ แต่ใช้สำนักงานจัดหางานจังหวัดอื่น ๆ เพื่อการศึกษาเชิงเปรียบเทียบผลที่ได้จากการวิจัย ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขององค์กรได้
3. ควรศึกษาความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาติดต่อกัน
4. ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการหรือผู้ใช้แรงงานต่างด้าวเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องรวมทั้งนโยบายแรงงานต่างด้าวของรัฐบาล

5. เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เติงจิรวงศ์. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักทางหลวงชนบทที่ 10 (เชียงใหม่). วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรยงค์ โตจินดา. 2546. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: รวมสาสน์.
- พรพรรณ จันทรสข. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานคลังจังหวัด กรมบัญชีกลาง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เยาวลักษณ์ ศิริสุวรรณ. 2539. ศักยภาพเทศบาลเมืองนครปฐมในการจัดการด้านอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิชาดา ไตรรัตน์. 2540. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายการจัดระบบเพื่อควบคุมการทำงานของแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายไปปฏิบัติ. ภาคนิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศุภชัย ยาวะประภา. 2550. นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2554. นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมพร เฟื่องจันทร์. 2552. นโยบายสาธารณะทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Edwards III, George C. 1980. Implementing Public Policy. San Francisco: W.H. Freeman and Company.
- Edwards III, George C. and Ira Sharkansky. 1979. The Policy Predicament: Making and Implementing Public Policy. San Francisco: W.H. Freeman and Company.

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านนา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

The Relationship Between Transformation Leadership and Effectiveness of Secondary School Administration in Banna District, Na-Korn-Na-yok Province under the Secondary Educational Service Area Office 7

พรหมพิริยะ พนาสนธิ และ กรปภา เจริญชันษา

Phrompiriya Panarson and Kornpapar Charoenshansa

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Kt_home@yahoo.com Tel. 081-4595552

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบตัดขวาง ประชากรคือครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 139 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการใช้ตารางเลขของ เครจซี; และ มอร์แกน (Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Culster Random Sampling) แล้วคิดเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person's product Moment Correlation Coefficient) 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน 2) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และ 4) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ 2. การบริหารประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึงต่ำสุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก 2) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 4) ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 5) ความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียน (Y_{tot}) สำหรับโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กัน ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.72$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียน (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์

ทางบวกทั้งหมดทุกคู่โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ (1) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{X4Ytot} = 0.77$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบสนับสนุนกับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{X1Ytot} = 0.74$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{X3Ytot} = 0.73$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (4) ส่วนความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบสั่งการกับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r_{X2Ytot} = 0.18$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยมีคู่ย่อยคู่หนึ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 คือความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบสั่งการกับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียน

คำสำคัญ: ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are three-fold: 1) To study school administrator's transformational leadership in Banna District, Na-Kon-Na-yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7 2) To study the effectiveness of school administration in Banna District, Na-Kon-Na-yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7 3) To study the relationship between school administrator's transformational leadership and effectiveness of school administration in Banna District, Na-Kon-Na-yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7. This research was used cross-sectional design. The population were 139 teachers from 3 secondary schools which were in Banna district and under The Secondary Educational Service Area Office 7. The sample were selected by cluster random sampling which compose of 103 teachers. The tool was 5 rating scale questionnaire and datum were analyzed by computer statistical packaged with percentage, mean, standard deviation. The hypotheses were tested by Person's product Moment Correlation Coefficient. 1) The school administrator's transformational leadership in Banna District, Na-Kon-Na-yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7 were at high level in over all. When we considered in each aspect, we could sort from high to low mean as (1) Supportive Leadership (2) Participative Leadership (3) Achievement-oriented Leadership and (4) Directive Leadership. 2) The effectiveness of school administration in Banna District, Na-Kon-Na-yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7 were at high level in over all. When we considered in each aspect, we could sort from high to low mean as (1) The ability to adjust surrounding which effect to inside and outside (2) The ability to allocate for performance resort (3) The satisfaction for teacher's working (4) The knowledge, love to read, and seek knowledge by yourself of student and (5) The ability to use media, innovation and technology of teacher. 3) The relationship between school administrator's transformational leadership and effectiveness of school administration in Banna District, Na-Kon-Na-yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7, was at positive high level in over all at .01 significant. When considered for relationship in sub-pair, found that the relationship between transformational leadership and effectiveness administration had positive relationship in every sub-pair which could sort from high to low relationship as : (1) The relationship between supportive leadership and effectiveness of school administration was high level at .01 significant. (2) The relationship between participative leadership

and effectiveness of school administration was high level at .01 significant. (3) The relationship between achievement-oriented leadership and effectiveness of school administration was high level at .01 significant. (4) The relationship between directive leadership and effectiveness of school administration was low level at .05 significant which one sub-pair had non relationship both .01 and .05 significant.

Keywords: School administrator's transformational leadership, Effectiveness of school administration

1. บทนำ

สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษา ที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวง และระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจ ของสถานศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหาร ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงาน อีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประสบ ผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนคือ ระบบ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วม การบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนโดยเป็นความสามารถ ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ประสิทธิภาพของโรงเรียน เกิดจากโรงเรียนที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวย ต่อการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอ และมีทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายใน และภายนอก และสามารถสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู (พิมพรรณ, 2552) กล่าวโดยสรุป ประสิทธิภาพ ในการบริหารสถานศึกษา ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ภายใต้ข้อจำกัดของการบริหารโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีศักยภาพในการบริหารสถานศึกษา เพราะในปัจจุบันมีบริบทในด้านต่าง ๆ ที่กระตุ้น ให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมประเทศไทย เช่นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงด้วยระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ด้านเศรษฐกิจที่เต็มไปด้วยระบบทุนนิยม ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องระดมทุนบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ด้านนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาล ทำให้ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องจัดการทรัพยากร ทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วย ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรทางกายภาพ คือสินทรัพย์ของหน่วยงาน หรือสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยทรัพย์สินถาวรที่เป็นวัสดุ ครุภัณฑ์ ทรัพย์สินที่เป็นที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้าง ทรัพยากรทางกายภาพ ที่มีส่วนสำคัญ ที่เชื่อมโยงกับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง นอกจากจะมีความรอบรู้ในเชิงการบริหาร บทบาทหน้าที่และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์แล้ว ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมี E-leadership หรือ ผู้นำยุคใหม่อย่างแท้จริง ซึ่งถือว่าเป็นผู้ควบคุมกลไก หรือขับเคลื่อนการศึกษา

ไปสู่เป้าหมาย

นอกจากนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหาร ก็ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล กล่าวคือความสำเร็จของผลงาน มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหาร หรือผู้นำ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้น มีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพเพียงใด ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลัง และใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้เพราะหากภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงใด ผลผลิตขององค์กรจะสูงมากเท่านั้น ในการบริหารสถานศึกษา ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก ต่อการพัฒนางานองค์กรให้บรรลุประสิทธิผล อย่างมีประสิทธิภาพ และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรม และเจตคติในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหาร และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ (Bass and Avolio, 1994) คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี (charismatic or idealized influence) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational motivation) 3) การกระตุ้นการใช้ปัญญา (intellectual stimulation) 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration)

การที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนไปในทิศทางที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการพัฒนางานหรือโรงเรียนนั้น ก็คือความสามารถของผู้บริหาร ในการริเริ่มกระบวนการค้นคว้าใหม่ หรือเป้าหมายนั้น ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ (พิรพรรณ, 2552) ดังนั้น ประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องทำให้เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานที่โรงเรียนสามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริการ การจัดการเรียนการสอน จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยในระดับสูง แต่จากการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2560 พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2559 อีกทั้งผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียน (O-Net) ปีการศึกษา 2560 ก็มีค่าเฉลี่ยนรวมทุกวิชา ต่ำกว่าปีการศึกษา 2559 (สถาบันทดสอบทางภาษาแห่งชาติ, 2560)

จากปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และความสำคัญของภาวะผู้นำดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำต่าง ๆ ของผู้บริหาร เพราะถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางด้านวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จากบทบาทและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักวิชาการต่าง ๆ โดยยึดตามแนวทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์และมิทเชลล์ (House & Mitchell, 1974) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) คล้ายกับพฤติกรรมมุ่งมิตรสัมพันธ์ ผู้นำจะเป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 2) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) คล้ายกับพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งกิจสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของผู้นำ ที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการใช้คำสั่งเกี่ยวกับการทำงาน แจ้งความคาดหวังให้ทราบ บอกวิธีทำงาน กำหนดเวลาทำงานสำเร็จให้ทราบ พร้อมกับกฎระเบียบต่าง ๆ ในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement-Oriented Leadership) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย สร้างมาตรฐานด้วยความเป็นเลิศสูงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความมั่นใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำงานได้มาตรฐานสูงได้สำเร็จ 4) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการขอคำปรึกษา ก่อนที่จะตัดสินใจ มีการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนางานของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

2.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์และมิตเชลล์ (House and Mitchell, 1974:81-97) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership)
- 2) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership)
- 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement-Oriented Leadership)
- 4) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Leadership)

ประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ตามแนวคิดของ ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson, 1985) ในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 องค์ประกอบหลักคือ

- 1) ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน
- 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู
- 3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู
- 4) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ศึกษาในครั้งนี้เป็น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 103 คน สุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 2 ตัวแปรคือ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามแนวทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายของ เฮ้าส์ และมิทเชลล์ (House and Mitchell, 1974) กับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของ ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson, 1985) โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรที่ 1

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน
4 แบบ

- 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน
- 2) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ
- 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ
- 4) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

ตัวแปรที่ 2

ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย
5 องค์ประกอบ

- 1) ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน
- 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู
- 3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู
- 4) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 เครื่องมือในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบตัดขวาง (Cross-sectional Design) ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮ้าส์และมิทเชลล์ (House & Mitchell, 1974:81-97) ของผู้บริหารโรงเรียนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน

3.2 วิธีสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิภาพของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามของ จักรพรรดิ คงนะ (2561) และ ยุคตันทน์ หวานฉ่ำ (2555) มาพัฒนาเพื่อเป็นแบบสอบถามของงานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา เขต 7

3. สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนนิยามปฏิบัติการ

4. เขียนข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ โดยสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ

5. ตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

5.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบดูความถูกต้องของเครื่องมือว่ามีความแม่นยำตรงกับเรื่องที่ทำการศึกษาหรือไม่ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาหรือวัดคุณสมบัติการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด แล้วนำมาคำนวณค่า IOC

5.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบ้านนา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1974 : 161)

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ขออนุญาตจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” โรงเรียนเขาเพิ่มนาริพลวิทยา โรงเรียนเลขธรรมกิตติวิทยาคม เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือจากบุคลากรเพื่อตอบแบบสอบถาม

3.3.2 ดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3.3.3 นำคะแนนที่ได้ มาหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Preliminary Data Analysis) เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.4.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียน ของโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบวัดประเมินค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามค่าน้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนน

3.4.3 นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารประสิทธิภาพโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยใช้วิธี

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Person's product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้ว นำเอาค่ามาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2553:316) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.30	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันน้อย
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. ผลของการวิจัย

4.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X} = 4.29$) 2) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.23$) 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.18$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X} = 3.34$)

4.2 การบริหารประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึงต่ำสุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.43$) 2) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.21$) 3) ความพึงพอใจในการทำงานของครู ($\bar{X} = 4.20$)

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียน (Y_{tot}) สำหรับโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กัน ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.72$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียน (Y_{tot}) เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในรูปแบบทั้ง 4 รูปแบบ (X_1, X_2, X_3, X_4) กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนภาพรวมตามตัวแปร $X(Y_{tot})$ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมดโดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{X4Y_{tot}} = 0.77$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบสนับสนุนกับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{X1Y_{tot}} = 0.74$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{X3Y_{tot}} = 0.73$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ส่วนความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบสั่งการกับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r_{X2Y_{tot}} = 0.18$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยมีคู่ย่อยคู่หนึ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์ทั้งที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 คือ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบสั่งการกับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียน

5. สรุปผลและอภิปรายผล

จากการการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

5.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันมีการปรับโครงสร้างการบริหารงาน

มีการปฏิรูปการศึกษา รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ผู้บริหารจึงเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย นโยบาย วางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา (จรัส, 2554) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการทั้งปวง ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ กล่าวคือ มีศิลปะของการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ให้คล้อยตามวัตถุประสงค์ของตน สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักถึงความประสงค์ของตนที่ต้องการบริหารงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดจนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เชื้อเพลิง เคารพนับถือให้ความช่วยเหลือ มีอำนาจเหนือบุคคลอื่น มีความสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในองค์กร นอกจากนั้นยังพบว่า

5.1.1 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนโดยตรง มีการพัฒนาการบริหารจัดการโดยการอบรม ศึกษาดูงาน และ ศึกษาต่อให้เกิดวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน (นิรมล, 2559) แบบสภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (กัญญา, 2556) การบริหารงาน แบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.1.3 ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลา, 2553) ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับ จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

5.1.4 ภาวะผู้นำแบบสั่งการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จากประสบการณ์ใน การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มใหญ่ที่สุดมีประสบการณ์ระหว่าง 5 - 10 ปี สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 27 ข้อ 1 และ 4 ที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ผู้บริหารว่า มีอำนาจ ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษากำหนด และจัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษาในสถานศึกษา

5.2 การบริหารงานประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (วินัย, 2547) การจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียน มีความรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องใช้เทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม ครูต้องสร้าง กระบวนการและวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทั้งเนื้อหาวิชาและคุณธรรมจริยธรรม เพราะกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน จะเป็นวิธีการที่ติดตัวนักเรียน สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง เหมาะสม

5.2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วย ตนเองของนักเรียน ตามความคิดเห็นของครู ที่มีต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก (พิมพรรณ, 2552) พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากความสนใจ ตระหนัก เห็นความสำคัญมีความต้องการจะพัฒนาตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองมีความรับผิดชอบตนเอง ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า สืบค้นข้อมูล หาความรู้ รักการอ่านแสวงหาความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนและความรู้ ทั่ว ๆ ไป ด้วยตนเอง

5.2.2 ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครูตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก (วิเศษ, 2552) ความพึงพอใจในการทำงานของครู เป็นความรู้สึก ทศนคติของครูที่มีต่อการทำงาน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ถ้าสถานศึกษาที่ครูมีความพึงพอใจในการทำงานสูง ย่อมทำให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งความพึงพอใจสามารถวัดได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความสำเร็จ 2) ความก้าวหน้า 3) อำนาจหน้าที่ 4) นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติ 5) ค่าตอบแทน 6) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 7) ความมีอิสระ 8) เพื่อนร่วมงาน 9) ค่านิยมทางจริยธรรม 10) เกียรติและศักดิ์ศรี 11) ความรับผิดชอบ 12) การให้บริการสังคม 13) ความมั่นคงในการทำงาน 14) สถานภาพทางสังคม 15) กิจกรรมการทำงาน 16) สภาพในการทำงาน 17) มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

5.2.3 ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ความสำคัญของการใช้สื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ คือ โรงเรียนจะต้องสามารถจัดให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ปฏิริยาตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น ตื่นเต้นขึ้น ช่วยลดเวลาในการอธิบายของครูผู้สอนให้น้อยลง ดังนั้น นวัตกรรมต่าง ๆ เทคนิควิธีการแบบใหม่ ๆ สามารถช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีปฏิริยาในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้บริหารที่ดีจะต้องให้บริการกับครูผู้สอน และผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติหน้าที่ของเขาให้สมบูรณ์ที่สุดด้วยการสร้างความพร้อมของเครื่องมือ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้ได้เสมอ

5.2.4 ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยผู้บริหารมีการจัดสรรทรัพยากรทุกด้านให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

5.2.5 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายใน และภายนอก ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเรียม สุขกล้า (2553) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้น โรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนจะต้องทันสมัย ทันกับความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนควรมีนวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ มีการค้นคว้าและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาดร่มรื่น เพื่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารและครูจะต้องมีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน รวมถึงการปรับหลักสูตร เพื่อให้โรงเรียนก้าวหน้า ทันสมัย ทันกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารกับการบริหารประสิทธิภาพโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 สามารถอธิบายได้ ดังนี้

5.3.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการบริหารประสิทธิภาพโรงเรียนในอำเภอบ้านนา โดยภาพรวมเป็นไปในทางบวกระดับสูง ($r_{xy} = 0.74^{**}$) (เฉลา, 2553) การวิเคราะห์การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ การบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกและอยู่ในระดับสูง

5.3.2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบสั่งการ มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมเป็นไปในทางบวกระดับน้อย ($r_{xy} = 0.18^*$) เกือบจะมีความสัมพันธ์ไปในทางลบ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการ เป็นรูปแบบผู้นำที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับงานเป็นหลัก เข้าควบคุม สั่งการ ผลักดันให้เกิดผล ควบคุมการตัดสินใจ แจกแจงบทบาท กำหนดกฎเกณฑ์ วิธีปฏิบัติงานและความคาดหวังที่ชัดเจน มีมาตรการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด จะไม่ให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในทีมมากนัก เหมาะกับสมาชิกในทีมที่มีความพร้อมน้อย มีข้อจำกัดด้านทักษะความสามารถ และยังขาดความมุ่งมั่นใส่ใจในงาน จึงต้องให้คำชี้แนะขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ชัดเจน ใกล้ชิด ดังเห็นได้จากครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 55.2 ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 10 ปี จึงยอมรับรูปแบบการบริหารแบบสั่งการ ทฤษฎี X (Theory X) ที่เห็นว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่แท้จริงนั้น มนุษย์ไม่ชอบทำงาน หากมีโอกาสหลีกเลี่ยงได้ก็พยายามหลีกเลี่ยง เห็นว่าวิธีที่จะทำให้มนุษย์ทำงานได้นั้น ต้องใช้วิธีบังคับ ควบคุม ช่มชู้ สั่งการ และลงโทษ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ยังมีครูอีกจำนวนหนึ่งที่ยอมรับการสั่งงานโดยตรงจากผู้บริหาร (วิเศษ, 2552) องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ โดยมีองค์ประกอบหนึ่งที่กล่าวถึง การจัดสรรทรัพยากร

5.3.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบมุ่งความสำเร็จ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นไปในทางบวกระดับสูง ($r_{xy} = 0.73^{**}$) (เรียม, 2553) วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งโดยรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.4 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบให้มีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการบริหารประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นไปในทางบวกระดับสูง ($r_{xy} = 0.77^{**}$) (กัญญา, 2556) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้

6.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารให้ชัดเจนขึ้น ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

6.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและข้าราชการครู ในการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน ควรให้ความสำคัญในประเด็นใดบ้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนให้สูงขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมองเห็นประเด็นที่ควรมีการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

6.2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) กับการบริหารงานวิชาการหรืองาน 4 ฝ่ายกับเขตพื้นที่อื่น ๆ

6.2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารในอนาคต

6.2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารต่อไป

6.2.4 ควรศึกษาการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียน ในเชิงลึกเพื่อใช้ประกอบกับผลงานวิจัยในด้านการบริหารประสิทธิภาพของโรงเรียน ในด้านอื่น ๆ เพื่อความมั่นใจในการนำไปประยุกต์ใช้

7. เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เพ็ชรนอก. 2556. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- จรัส อติวิทยากรณ์. 2554. หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เนลา ระโหฐาน. 2553. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชลบุรี เขต 2. หลักสูตรบริหาร การศึกษา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- นิรมน พันศรี. 2559. แบบสภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- พิมพ์พรณ สุริโย. 2552. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเทศบาล กลุ่มการศึกษา ท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิรพรรณ ทองปั้น. 2552. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เรียม สุขกล้า. 2553. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วินัย คำประดิษฐ์. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1-2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิเศษ ภูมิวิชัย. 2552. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี.
- House, R. J. & Mitchell, R.R. 1974. 'Path goal theory of leadership.' Journal of Contemporary Business. 3, 81-97.

การพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี

Development of Participative Management of

Chanthaburi Farmer Council

เพ็ญนา หัสรังค์ สิริวัฒน์ จิระเดชประไพ ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล สถาพร ดิยง
และ ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์

Pennapa Hassarang, Siriwat Jiradetprapai, Laksanaporn Rojpitakul

Sathaporn Deeying and Preecha Dilokwutthisit

สาขาการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

E-mail : pennapa_work@windowslive.com โทร.087-1282614

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการณ์ดำเนินงานและปัญหาของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี 2. ศึกษาการพัฒนา
รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง
คุณภาพ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 33 คน แบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก
และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้ สภาพการณ์และปัญหาของสภา
เกษตรกรจังหวัดจันทบุรี คือ การดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัดยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากเกษตรกรในจังหวัด
จันทบุรีและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง และด้วยเหตุนี้เองจึงไม่มีส่วนร่วมอย่าง
เหมาะสมกับสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีดังกล่าว รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นด้วยองค์ประกอบ
4 ด้านคือ 1. ด้านการร่วมคิด สภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการด้านการมีส่วนร่วมในด้านการคิด เพื่อสร้าง
ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมของทุกคน ที่จะนำมาซึ่งความภูมิใจในการทำงานร่วมกัน 2. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน
ของสภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการด้านการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการวางแผน 3. ด้านการปฏิบัติงานของ
สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วน of สภาเกษตรกรจังหวัด
และในส่วน of สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด 4. ด้านการติดตามประเมินผล สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีส่วนร่วม
ในการติดตามประเมินผลเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงาน ขยายภารกิจ และเครือข่าย รูปแบบบริหารจัดการ
แบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี ได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วม
สนทนากลุ่มว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สภาเกษตรกร จันทบุรี

Abstract

This research were to study : 1) circumstances and performances problems of Chanthaburi
Farmer Council, and 2) development of participative management model of Chanthaburi Farmer
Council. The sample used for this qualitative research was comprised of 33 experts and related
persons, obtained by purposive sampling. The tools used for data collection was in-depth interview
and group discussion. The collected data was analyzed by means of content analysis. The results of
the study were as follows: Circumstances and performances problems of Chanthaburi Farmer Council
were that the performances of the council were not satisfactory since Chanthaburi farmers and
related persons did not really understand their roles and duties, and consequently, they did not
appropriately participate with the council. The developed participative management model was

comprised of 4 aspects as follows: (1) Thinking participation: Chanthaburi Farmer Council should enhance thinking participation process which would create sense of belonging in farmers in order that they would be proud in working together. (2) Operation: planning in which every farmer could participate in various steps of planning. (3) Taking action: every farmer could participate or take action in activities of Chanthaburi Farmer Council and the Office of Provincial Council, and (4) Evaluation: members of the Farmer Council should participate in evaluation and follow up in order to improve and extend the council's mission and connection. The model was approved by the expert and related persons who joined the group discussion. They assured that the model was appropriate and could be effectively applied in real situations.

Keywords: participative management, farmer council, Chanthaburi

1. บทนำ

กว่า 30 ปีที่เกษตรกรเรียกร้องให้มีการจัดตั้งสภาเกษตรกร เพื่อหวังให้เกษตรกรมีหน่วยงานในการดูแลโดยตรง และต่อสู้เพื่อให้ผ่านความเห็นชอบพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติมาหลายยุคหลายสมัยของรัฐบาล เมื่อกฎหมายสามารถออกใช้ใน พ.ศ. 2553 จึงมีการก่อตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติที่เป็นเสมือนตัวแทนของภาคเกษตรกรรม โดยเจตนารมณ์ของการจัดตั้งสภาเกษตรกรก็เพื่อเป็นองค์กรตัวแทนภาคเกษตรที่เป็นกลไกในการสะท้อนปัญหาด้านการเกษตร และเป็นตัวแทนเพื่อเสนอนโยบายและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้ภาครัฐเกิดการรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพขององค์กรเกษตรกร เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการรวมกันเป็นเครือข่าย

พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2553 โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการคุ้มครองและรักษาประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูปและการตลาด ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนพัฒนาเกษตรกรรมและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร เพื่อสนับสนุนสิทธิและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อให้รัฐรักษาเสถียรภาพด้านราคาและความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง และมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้านการปฏิบัติตามนโยบายเกษตรกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคเกษตรกรรมและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

เมื่อเข้าสู่การขับเคลื่อนงานจริงในพื้นที่พบว่าบทบาทของสภาเกษตรกรจังหวัดยังใช้ศักยภาพที่มีได้ไม่เต็มที่ ทำให้เกษตรกรไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จากปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น การใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดเข้ามาแก้ไขปัญหาก็จะช่วยทำให้สามารถจัดการปัญหาได้ดีมากขึ้น ตรงตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติอย่างแท้จริง และเนื่องจากผู้วิจัยได้ทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรในจังหวัดจันทบุรีมากกว่า 15 ปี พบว่าปัญหาที่สำคัญในการทำงานคือการมีส่วนร่วมในการบริหาร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกษตรกรได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงผ่านกลไกของสภาเกษตรกรจังหวัดที่มีอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานที่ยั่งยืน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ดำเนินงานและปัญหาของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี และ

ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

2.1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี พนักงานสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี แกนนำเกษตรกรผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดจันทบุรี ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก ประกอบด้วย 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี พนักงานสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี แกนนำเกษตรกรผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดจันทบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ ที่ปรึกษาสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกโดยพิจารณาจากลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญและประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้ คือ 1. ดำเนินงานร่วมกับสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี มาไม่น้อยกว่า 1 ปี 2. มีความเข้าใจบริบทการดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี 3. ยินดีเข้าร่วมงานวิจัย

กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ สมาชิกสภาเกษตรกรระดับจังหวัด/พนักงานสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี/แกนนำเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ/ภาควิชาการ/ภาคประชาชน/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมและสื่อ) จำนวน 21 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มพนักงานสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มแกนนำเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ/ภาควิชาการ/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมและสื่อ) จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ที่ปรึกษาสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี/สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี/ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ/ภาควิชาการ/ภาคประชาชน/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมและสื่อ) จำนวน 12 คน ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ปรึกษาสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ/ภาควิชาการ/ภาคประชาชน/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมและสื่อ) จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 21 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกประเด็น (สมศักดิ์, 2538)

เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกคำตอบแบบละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะอธิบายแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผล แนวคิด แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมาย โดยใช้ทฤษฎีในการตีความ และมีจุดเน้นในการสัมภาษณ์ในเรื่องการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีเป็นสำคัญ

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) (ชาย, 2554) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ รวบรวมการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9-12 คน เพื่อให้เห็นแนวคิด ความคิดเห็น หรือแนวทางการสนทนาอย่างลึกซึ้ง

โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อช่วยเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้มาจากวิธีการอื่น ๆ ได้ดีขึ้น 2. เพื่อตรวจสอบความเป็นจริงของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาก่อน 3. เพื่อดูข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่ได้แสดงออกมาด้วยคำพูด

2.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี และรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาแล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวคำถามการสนทนากลุ่มตามกรอบที่กำหนด
3. ผู้วิจัยนำแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ต่อไป
4. ผู้วิจัยนำแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของถ้อยคำที่ใช้ในการสัมภาษณ์
5. ผู้วิจัยนำแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่แนะนำมา ในการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
6. ผู้วิจัยจัดทำแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาและครอบคลุมประเด็นสำคัญในการวิจัย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้มีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

1. ขออนุญาตจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 21 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 วิธีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกและจัดการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่เพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้แจ้งผู้ให้ข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด ซึ่งในการนี้ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้และผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัย หรือการเปิดเผยข้อมูลต่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและกำกับดูแลงานวิจัย

2.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเชิญผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้องมากยิ่งขึ้น เป็นการช่วยเสริมให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี

3. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น และนำมาเป็นรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

(Content Analysis) โดยจะนำเอาข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เบื้องต้นด้วยการจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกะเทียบเคียงแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความชัดเจนและสมบูรณ์ในการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้เสนอการสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามประเด็นหลัก ดังนี้

3.1 สภาพการณ์การดำเนินงานและปัญหาของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี

3.1.1 การบริหารจัดการ สภาเกษตรกรจังหวัดเป็นเสมือนตัวแทนของเกษตรกรที่มุ่งหวังให้เกษตรกรที่ว่ากันว่าเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ของประเทศได้มีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาอาชีพและวิถีชีวิตของเกษตรกรด้วยตนเองอย่างแท้จริง เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เป้าหมายดังกล่าวจะเป็นเป้าหมายของทุก ๆ คน มีใช้เป้าหมายของใครคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ที่เกษตรกรเรียกร้องให้มีการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติมากกว่า 30 ปี เพื่อหวังให้เกษตรกรมีหน่วยงานในการดูแลโดยตรง เมื่อมีสภาเกษตรกรแห่งชาติเกิดขึ้นแล้ว ถ้าสามารถปฏิบัติได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฯ จะส่งผลดีต่อเกษตรกรอย่างยิ่ง ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลดีต่อเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก (สื่อโรจน์, 2554) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนด้วยระบบท่อและภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลตะพง อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรโดยระบบท่อในตำบลตะพงในปัจจุบัน อยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ซึ่งทั้งระดับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้ใช้น้ำทางการเกษตร ได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านวิชาการ และด้านเทคนิค ทุกภาคส่วนในตำบลตะพงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ระดับนโยบาย การดำเนินการ โดยการจัดทำประชาคมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรในตำบลตะพงนั้น ไม่เพียงแต่มีการจัดการด้วยระบบท่อของภาครัฐเท่านั้น แต่ได้มีการบริหารจัดการแบบบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ยึดหลักแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการกระจายแหล่งเก็บน้ำในหมู่บ้าน ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ ตลอดจนนำระบบสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนน้ำ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำภาคการเกษตร หรือคณะกรรมการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ นอกจากนี้ยังได้มุ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อความเข้มแข็งในการเรียกร้องปกป้องสิทธิของตน ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์โดยตรงในการรวมกลุ่มเพื่อแสดงถึงจุดยืนและข้อเรียกร้องต่าง ๆ ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับการดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัดในการให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อความเข้มแข็งในการเรียกร้องปกป้องสิทธิของตนที่เป็นสิทธิประโยชน์โดยตรงในการรวมกลุ่มจะส่งผลดีต่อเกษตรกร เพื่อให้อาชีพเกษตรกรได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม มีอำนาจในการต่อรอง และเกษตรกรเห็นคุณค่าในอาชีพเกษตรกร

3.1.2 การกระจายอำนาจในการทำงานตามความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ผลการศึกษาค้นพบว่าสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานภาคการเกษตรมายาวนาน สามารถผลักดันการทำงานที่เข้มแข็งของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี แต่ต้องใช้ความรู้ความสามารถนั้นให้ตรงตามสถานการณ์ ตรงตามเป้าหมายในการสร้างรูปธรรมความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มกันด้วยความสามัคคี เพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นของเกษตรกร เพื่อเกษตรกรและโดยเกษตรกร จึงจะส่งผลต่ออำนาจในการต่อรองและส่งออกของเกษตรกรได้ (จักรพงษ์ และคณะ, 2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : บ้านท่าปาเปา ตำบลท่าปลาตุก อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน พบว่า ชาวบ้านมีประวัติการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าในระดับหนึ่ง ผ่านมิติของวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ก่อให้เกิดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ในโลกปัจจุบันที่มีการเปิดการค้าเสรีที่มีผลต่อภาคการเกษตรจากการเข้ามาตีตลาดของสินค้าจากต่างประเทศ ที่ไทยร่วมเปิดเสรี

ทางการค้า ดังนั้น สภาเกษตรกรจะเป็นองค์กรที่ช่วยป้องกันปัญหาทางการแข่งขันด้านการเกษตรที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต (ขจรศักดิ์, 2551) พบว่าการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ เกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ บ้านจำหู่ที่ 6 พบว่าสมาชิกภายในกลุ่ม ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม รวมถึงยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการรวมกลุ่มอาชีพ ผู้นำกลุ่มเป็นเพียงนามธรรมที่ไม่มีอำนาจหรือเครื่องมือที่ใช้ในการบังคับหรือสั่งการ โครงสร้างการรวมกลุ่มยังเป็นไปในลักษณะผู้นำที่ไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ปัญหาจึงมีอยู่ว่าจะหาอย่างไรให้สภาเกษตรกรจังหวัดสามารถเข้าไปสร้างความร่วมมือกับบุคคลอื่น หน่วยงานอื่นในการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นเหมือนการถ่ายทอดที่มีบุคคลอยู่สองฝ่ายคือ ผู้ขอความร่วมมือ และผู้ให้ความร่วมมือ ความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้เมื่อฝ่ายผู้ให้เต็มใจและยินดีจะให้ความร่วมมือ เหตุผลที่ทำให้ขาดความร่วมมือไม่ช่วยเหลือกัน บางครั้งมาจากความไม่เข้าใจว่ากำลังจะทำอะไร ทำแล้วได้อะไร หรือบางครั้งได้มีการหารือทำความเข้าใจแล้วแต่ยังมีความสงสัยหรือมีประเด็นสาเหตุอื่น ๆ เช่น การขัดผลประโยชน์ ไม่อยากให้อีกหนึ่งได้ดีกว่า สัมพันธภาพไม่ดี วัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่ายไม่ตรงกัน ไม่เห็นด้วยกับวิธีทำงาน ขาดความพร้อมที่จะร่วมมือ ประเด็นเหล่านี้ก็ต้องกลับมาถอดบทเรียนเพื่อหาวิธีการทำงานเหมาะสมสอดคล้องและเห็นเป้าหมายเดียวกัน

3.1.3 การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาค้นพบว่า ยังไม่มีความชัดเจนในหน้าที่ของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี และความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเกษตรกรที่ได้รับ ทำให้สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด ไม่ได้ใช้บทบาทหน้าที่ตามที่ควรจะเป็น ภาพการสื่อสารงานตามบทบาทหน้าที่จึงไม่ถูกสื่อสารออกไปต่อสังคม มีแต่บทบาทเดิมที่เคยทำงานอยู่ก่อนแล้ว เพื่อให้สามารถใช้ศักยภาพของสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดอย่างเต็มศักยภาพ ตามความถนัดและความเชี่ยวชาญของแต่ละคน บทบาทเหล่านี้หากได้รับการสนับสนุนและได้รับการมอบความไว้วางใจที่ดีต่อกันและกัน โดยที่แต่ละคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ต้องกลัวว่าได้รับผลกระทบที่จะมีต่อเนื่องมาภายหลัง สามารถทำให้เกิดการเปิดเผยต่อกัน และกล้าที่จะเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (Elliott, 1994) การมีส่วนร่วมผลการวิจัย พบว่า การเพิ่มความร่วมมือ และการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของการทำงาน การเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรระดับจังหวัด สมาชิกสภาเกษตรกรต้องสามารถสะท้อนถึงมุมมองและปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้ เป็นตัวแทนแห่งความหวังของเกษตรกร ในการที่จะเชิดชูอาชีพการเกษตรให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยสามารถนำเอาประสบการณ์ความรู้และทักษะของแต่ละคนมาใช้ในการทำงานให้ได้แผนงานที่ดีสมบูรณ์ขึ้น และนำไปปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จได้ดีขึ้น (สุนันต์, 2554) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ในการพัฒนาชุมชน โดยได้แบ่งลำดับขั้นในการมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล จะเห็นได้ว่าการเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมีความสำคัญในการวางแผนการทำงานในหน้าที่ สภาเกษตรกรจังหวัดต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจน เป็นแนวทางการดำเนินงานที่ต้องการทำให้สภาเกษตรกรจังหวัดบรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังไว้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

3.1.4 การเชื่อมประสานการทำงานกับหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาค้นพบว่า ลักษณะท่าทีของผู้นำเกษตรกรมีผลต่อการทำงานในภาพรวมขององค์กร เป็นเหมือนสัญลักษณ์สำคัญขององค์กรของสภาเกษตรกรจังหวัดในการเปิดติดต่อประสานงาน การแสดงบทบาทผู้นำในการช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ให้สามารถแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้เป็นบทบาทสำคัญในการเป็นสภาเกษตรกรจังหวัด แสดงถึงบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การทำงานต้องใช้ทักษะหลากหลายด้าน เพื่อให้สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือ หากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อหน่วยงานก็จะทำให้งานดำเนินไปได้ดี (กิตติพจน์, 2552) รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการบริหารจัดการป่าชุมชนคลองตะเกรา อำเภอนาทะเยียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว 5 ประการ คือ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลการอนุรักษ์ 2) ความสนใจต่อข่าวสารข้อมูลการอนุรักษ์ 3) ศักยภาพของผู้นำอย่างเป็นทางการ 4) ศักยภาพของผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ 5) ศักยภาพของผู้นำทุกคนในชุมชน ถ้าเชื่อมโยงกับแนวความคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่าผู้นำมีส่วนสำคัญในภาพรวมองค์กร เป็นเสมือนทิศทางในการทำงาน ผู้นำบางคนเข้าใจ

กันคิดว่า การมีส่วนร่วม คือการปล่อยให้ทุกคนทำได้ตามอำเภอใจ ผู้นำบางคนเชื่อว่าการมีส่วนร่วมคือสัญญาของความอ่อนแอ และผู้นำบางคนไม่เข้าใจถึงการใช้การมีส่วนร่วมกับหน้าที่การบริหาร ผู้นำที่มีความเข้าใจจะมีการพิจารณาถึงแนวความคิดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) และชี้ให้เห็นถึงแนวทางบางอย่างของการใช้แนวความคิด การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาหรือเป็นการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานให้เกิดความสามัคคี ลดการต่อต้านในหน่วยงานและปรับเปลี่ยนไปสู่วิธีการที่มีประสิทธิภาพ

3.1.5 การสื่อสารประชาสัมพันธ์องค์กร ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การแสวงหาแนวร่วมใหม่ คือกลุ่มเกษตรกร เกษตรกร องค์กรใหม่ ๆ ที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือมีความสำคัญมากในการขับเคลื่อนงานภาคการเกษตร ในจังหวัดของสภาเกษตรกรจังหวัด มีหลายกลุ่มองค์กรที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับสภาเกษตรกรจังหวัด ทั้งกลุ่มของเกษตรกรที่ต้องการปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรปลอดภัย กลุ่มเกษตรกรที่ต้องการเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ แนวร่วมกลุ่มนี้จะเป็นส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานส่งผลต่อการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัด ในการที่จะทำให้กลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มแนวร่วมอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัด ดังนั้นการสื่อสารประชาสัมพันธ์องค์กรเพื่อดึงดูดให้แนวร่วมเก่าและแสวงหาแนวร่วมใหม่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง (พฤกษ์พงศ์, 2550) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแม่สาย โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย คือการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง การมีส่วนร่วมของประชาชน พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน นโยบายการจัดการขยะของประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า เทศบาลตำบลแม่สาย ไม่สามารถดำเนินการเก็บรวบรวม ขนย้าย และกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งชุมชนยังขาดการจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิด และขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคมในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการระดมสรรพกำลังมาทำงานร่วมกัน สำหรับในกรณีของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายใหม่ ๆ โดยเฉพาะให้มีการประชาสัมพันธ์การทำงานผ่านการเชื่อมโยงเครือข่าย การแสวงหาเครือข่ายใหม่ ๆ ในพื้นที่และให้องค์กรเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีมากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกิดผลดีและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการ ต้องใช้การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการเข้าร่วมในการตัดสินใจ ถือเป็นโอกาสอันดีสำหรับการทำงานที่จะลดการต่อต้านและปรับเปลี่ยนไปสู่แนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

3.2 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปเป็นประเด็นของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมได้ ดังนี้

3.2.1 ด้านการร่วมคิด ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมด้านการร่วมคิด เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมของทุกคน ซึ่งจะนำมาสู่ความรู้สึกถึงความสบายใจในการทำงานร่วมกัน (Swanaburg, 1996) การแบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่จะต้องมีการไว้วางใจกัน (Trust) เป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วมให้คนมีความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) ส่งผลต่อการทำงานที่ดี (ดวงแก้ว, 2543) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ต้องประกอบด้วย การไว้วางใจซึ่งกันและกันในองค์กร (สัมฤทธิ์, 2545) ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว และการมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยา คือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลงในขณะเดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมั่นใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

3.2.2 ด้านการวางแผน ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน พิจารณาดัดสนใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไหร่ ทำที่ไหน ทำไม่ต้องทำ ทำเพื่อใคร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ

และมีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นอย่างไร การวางแผนจะช่วยให้เกิดการประสานสัมพันธ์ภายในของสภาเกษตรกรจังหวัด ทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความราบรื่นและสามารถตรวจสอบความสำเร็จของเป้าหมายได้ ซึ่งคุณภาพของการวางแผนจะมีมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของทุกคนที่เป็นผู้ปฏิบัติงานทั้งเจื่อนไซ ข้อจำกัด และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มี (กิตติพิจน์, 2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการบริหารจัดการป่าชุมชนคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เมืองค้ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว 5 ประการ คือ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลการอนุรักษ์ 2) ความสนใจต่อข่าวสารข้อมูลการอนุรักษ์ 3) ศักยภาพของผู้นำอย่างเป็นทางการ 4) ศักยภาพของผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ 5) ศักยภาพของผู้นำทุกคนในชุมชน วิธีการที่เหมาะสมในอันที่จะพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนคลองตะเกรา ก็คือ การพัฒนาศักยภาพของผู้นำอย่างเป็นทางการ และผู้นำอย่างไม่เป็นทางการในด้านความสนใจ ความตั้งใจทุ่มเท และวิธีการที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ นอกจากนี้การดำเนินการแจกข่าวสารข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าต่อไปอีกนั้นก็จะส่งผลกระทบในทางบวกต่อระดับความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข่าวสารข้อมูลนั้นส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดจะเข้าใจในการทำงานได้มาจากการร่วมวางแผนการทำงานร่วมกัน (ถวิล, 2545) ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ทำให้เกิดเป็นพันธะสัญญาพร้อมที่จะให้ตรวจสอบตลอดจนช่วยให้การสนับสนุนในการนำไปปฏิบัติร่วมรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเป็นมรรควิธีหนึ่งในการพัฒนาหรือเป็นการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน ให้เกิดความสามัคคี ลดการต่อต้านในการทำงานร่วมกันและเพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่วิธีการที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมเข้ากับสภาเกษตรกรจังหวัด

3.3.3 ด้านการดำเนินงานการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมในการดำเนินงาน ทั้งกับในส่วนของสภาเกษตรกรจังหวัด และในส่วนของสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด (สุนันต์, 2554) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ในการพัฒนาชุมชน โดยได้แบ่งลำดับขั้นในการมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล การให้สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจะทำให้สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติตามภารกิจต่าง ๆ ขององค์กร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันต่อภารกิจและองค์กรในที่สุด การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจึงเป็นการที่สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดได้เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ได้รับ (อัจฉนพร, 2552) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพญา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพญา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมกำหนดเป้าหมาย รองลงมาด้านการมีบทบาทร่วมกันในการปฏิบัติงาน ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสารเป็นอันดับสุดท้าย (Elliott, 1994) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจในโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพของโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู อาจารย์กับการรับรู้ของครูใหญ่เกี่ยวกับความร่วมมือกัน และการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียนและได้เสนอแนะองค์ประกอบ ในการจัดโครงสร้างและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผล การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจไปใช้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการทำงานการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมีความสำคัญอย่างมาก

3.3.4 ด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ทุกคนสามารถติดตามประเมินผลการทำงานของสภาเกษตรกรจังหวัด เป็นกระบวนการสำคัญของการทบทวนเป้าหมายว่าเป็นไปตามที่ได้วางไว้หรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็น

การตัดสินใจและวางแผนได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การวางแผนและตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยการวางแผนและตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับการรับผลประโยชน์ และการตรวจสอบและประเมินผลในกิจการพัฒนาด้วย จะเห็นว่าการวางแผนและตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องเกือบโดยตรงกับการปฏิบัติ และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และการตรวจสอบและประเมินผลด้วย นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการตรวจสอบและประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย หากสภาเกษตรกรจังหวัดมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงาน และถอดบทเรียนการทำงาน เพื่อหาวิธีการทำงานที่สามารถแก้ปัญหาได้ชัดเจนเป็นระบบมากขึ้นก็จะทำให้สภาเกษตรกรจังหวัดดำเนินการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

4. สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้เสนอการสรุปผล ดังนี้

4.1 สภาพการณ์และปัญหาของสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี คือ การดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัดยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง และด้วยเหตุนี้เองจึงไม่มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมกับสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีดังกล่าว

4.2 รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นด้วยองค์ประกอบ 4 ด้านคือ 1. ด้านการร่วมคิด สภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการด้านการมีส่วนร่วมในด้านการคิด เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันของทุกคนที่จะนำมาซึ่งความภูมิใจในการทำงานร่วมกัน 2. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานของสภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีกระบวนการด้านการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการวางแผน 3. ด้านการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดทุกคนต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วน of สภาเกษตรกรจังหวัด และในส่วน of สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด 4. ด้านการติดตามประเมินผล สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดต้องมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงาน ขยายภารกิจ และเครือข่าย

5. กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาจากคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ ดร.สถาพร ตีอิ่ง, อาจารย์ ดร.ปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก ที่ได้สละเวลาเป็นประธานคณะกรรมการสอบเค้าโครงและสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านในสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรีและสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดจันทบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด ญาติพี่น้อง ที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีตลอดมา

6. เอกสารอ้างอิง

กิตติพจน์ เพิ่มพูน. 2552. การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการบริหารจัดการป่าชุมชนคลองตะเกรา อำเภอนาทะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช. 2551. รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพเกษตรกรผักปลอดสารพิษบ้านจำหู่ที่ 6 ตำบลปรางคก อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดลำปาง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ. 2556. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : บ้านท่าปาเปา ตำบลท่าปลาตึก อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ชาย โพธิ์สิตา. 2554. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน).
- ถวิล มาตรฐาน. 2545. การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- ดวงแก้ว กอแก้ว. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความผูกพันในองค์กรและเจตคติต่อองค์กร : กรณีศึกษา ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาบางกะปิ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พฤกษ์พงศ์ วิสุทธิ์ดวงคุณ. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแม่สาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลือโรจน์ จินดารัตน์วงศ์. 2554. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืนด้วยระบบท่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลตะพง อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุนันต์ เสาโสม. 2554. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบะนัง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2545. หลักทฤษฎีการมีส่วนร่วมในองค์กร. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2538. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- อรรถพร หิรัญอมรกุล. 2552. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพญา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) สังกัดเมืองพญา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Elliott, D. C. 1994. Collaborative, Decentralized Management and Perceptions of Quality Schooling Outcome. Dissertation Abstracts International, 52(10), 125.
- Swansburg, R. C. 1996. Management and leadership for nurse managers (2th ed.). Bonton: Jones and Bartlett.

รูปแบบภาวะผู้นำและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของ พยาบาลวิชาชีพกลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์ Leadership Style and Motivation Affecting Work Effectiveness of Professional Nurse in Chularat Hospital Group

ไพริน ลินทรัพย์ และ จิราพร ระโหฐาน

Pairin Sinsub and Jiraporn Rahotan

หลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

E-mail: 60800227@east.spu.ac.th โทร. 096-9846959

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ 3) เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ 4) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ คือพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในกลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย การทดสอบความแปรปรวนและการวิเคราะห์สมการเส้นถดถอยพหุคูณ พยาบาลวิชาชีพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก พยาบาลวิชาชีพที่ตอบแบบสอบถามมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันไปจกปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน รายได้แตกต่างกัน รูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับมากและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านนโยบายองค์กร ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านคุณค่าของวิชาชีพ ด้านความเป็นอิสระในงาน ด้านลักษณะงานและด้านค่าตอบแทนตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบภาวะผู้นำ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พยาบาลวิชาชีพ ประสิทธิภาพ

Abstract

The research has objectives that are 1) To study the effectiveness of professional nurses. 2) To compare the different demographic factors affecting work effectiveness of professional nurses. 3) To study the leadership styles that affecting work effectiveness of professional nurses. 4) To study the motivation affecting work effectiveness of professional nurse. Sample were 300 professional nurses working in Chularat hospital. Tools used in data collection of this research was questionnaire. Statistics were percentage, average mean, standard deviation, analysis variance and multiple regression analysis. Most professional nurses of the respondents rated the effectiveness of the job as a whole more productive. Professional nurses who responded to questionnaires were different in, personality, age, status, work experience, department and income. Leadership styles that affect the effectiveness of professional nurses were at a high level. Motivation in work performance affect the performance of professional nurses were organization policy, relationship, professional values, independence at work, job description and Compensation.

Keywords: Leadership style, Work motivation, Professional nurse, Effectiveness

1. บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทย ปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ประเทศไทยมีการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน ด้านระบบสุขภาพก็ปรับเปลี่ยนตาม ธุรกิจการบริการสุขภาพของประเทศไทยได้เติบโตและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลเอกชนมีการแข่งขันกันในเรื่องของการสร้างรายได้และเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพ มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลที่มีขนาดใหญ่และมีเครือข่ายจะมีความได้เปรียบทั้งด้านต้นทุน บุคลากร และการเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้บริการ โรงพยาบาลที่มีขนาดกลาง เล็ก และกลุ่ม Stand Alone จะทำธุรกิจได้ยากกว่า ยกเว้นที่เจาะลูกค้าเฉพาะกลุ่มหรือเป็นโรงพยาบาลเฉพาะทาง ทั้งนี้แนวโน้มการขยายการลงทุนในธุรกิจโรงพยาบาล ทั้งด้านสาขาและพื้นที่ ตลอดจนขอบเขตการให้บริการ จะส่งผลให้การแข่งขันในธุรกิจเพิ่มขึ้น

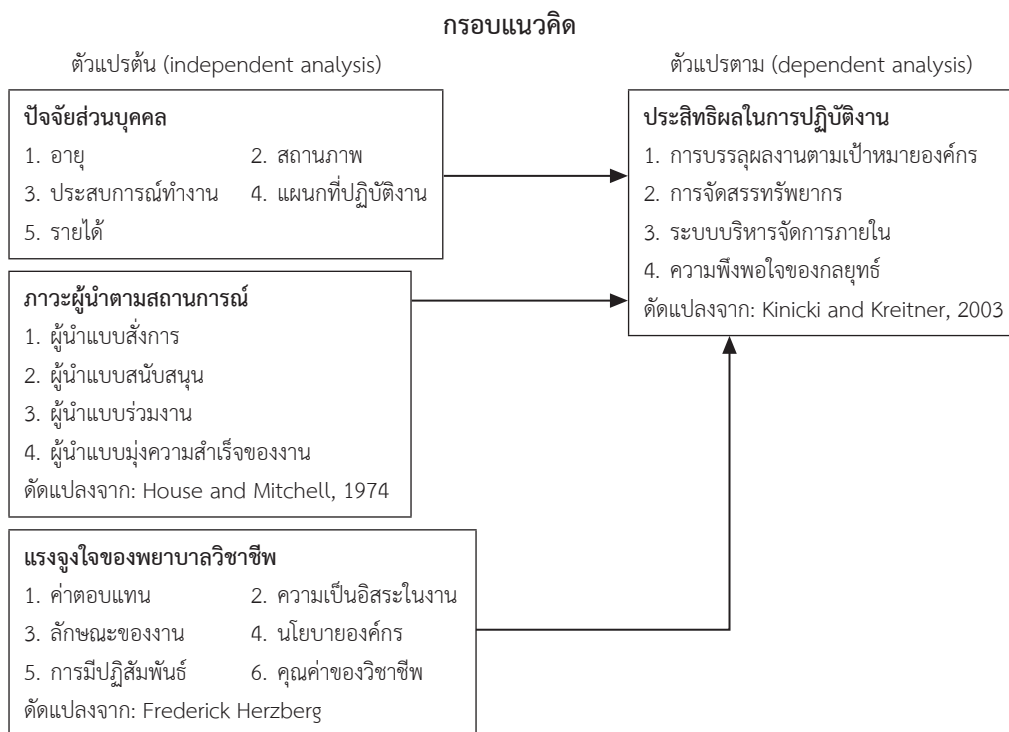
สถานการณ์ดังกล่าวทำให้โรงพยาบาลมีความต้องการบุคลากรทางการแพทย์วิชาชีพทั้งด้านการบริหาร และด้านปฏิบัติการเพิ่มขึ้น และผู้บริหารทางการแพทย์ควรมีคุณสมบัติของภาวะผู้นำดีในการนำ ส่งเสริม ช่วยเหลือผู้อื่นให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ขององค์กร เพราะเป็นบุคคลที่สำคัญในการเชื่อมโยงในการนำนโยบายบริหารสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อให้ได้ผู้นำที่ดีที่สามารถจูงใจให้ผู้นับตามปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

จุดประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
3. เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
4. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
2. รูปแบบภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
3. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา รูปแบบภาวะผู้นำ และแรงจูงใจ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกที่มีอายุงานมากกว่า 1 ปีขึ้นไปและพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ ที่ปฏิบัติงานเป็นพนักงานในกลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์

2. วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์ การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการเก็บข้อมูลจำนวน 300 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยนำเสนอผลการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มโรงพยาบาลทุกระดับในเครือโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey Research Method) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผลการทดลอง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	จำนวนคน	ร้อยละ
1. อายุ		
21 - 35 ปี	171	57.00
36 - 50 ปี	90	30.00
51 ปีขึ้นไป	39	13.00
รวม	300	100.00
2. สถานภาพ		
โสด	170	56.70
สมรส	130	43.30
รวม	300	100.00
3. ประสบการณ์การทำงาน		
1 - 3 ปี	38	12.70
4 - 6 ปี	81	27.00
7 - 9 ปี	56	18.70
10 ปีขึ้นไป	125	41.70
รวม	300	100.00
4. แผนกที่ปฏิบัติงาน		
แผนกผู้ป่วยนอก	82	27.30
แผนกผู้ป่วยใน	111	37.00
แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน	33	11.00
แผนกผู้ป่วยวิกฤต	39	13.00
แผนกห้องผ่าตัด	24	8.00
แผนกห้องคลอด	11	3.70
รวม	300	100.00
5. รายได้		
15,000 - 20,000 บาท	24	8.00
20,001 - 30,000 บาท	50	16.70
30,001 - 40,000 บาท	111	37.00
40,001 - 50,000 บาท	66	22.00
50,001 บาทขึ้นไป	49	16.30
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

1. ข้อมูลปัจจัยประชากรศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าพยาบาลวิชาชีพตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 56.70 มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 41.70 ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยใน คิดเป็นร้อยละ 37.00 มีรายได้ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.00

2. ด้านรูปแบบภาวะผู้นำโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมา ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างให้คะแนนด้านผู้นำแบบร่วมงาน ($\bar{X} = 4.20$) ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X} = 4.09$) อันดับสาม คือด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 3.99$) และอันดับสี่ คือ ด้านผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ

3. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างให้คะแนน อันดับแรก คือ ด้านลักษณะของงานโดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{x} = 3.98$) อันดับสอง คือ ด้านนโยบายองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) อันดับสาม คือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) อันดับสี่ คือ ด้านคุณค่าของวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) อันดับห้า คือ ด้านค่าตอบแทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และอันดับหก คือด้านความเป็นอิสระในงาน ($\bar{x} = 3.45$) ตามลำดับ

4. ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างให้คะแนน อันดับแรก คือ ด้านการบรรลุผลงานตามเป้าหมายองค์กรโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$) อันดับสอง คือ ด้านการจัดสรรทรัพยากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) อันดับสาม คือ ด้านความพึงพอใจของกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) และอันดับสี่ คือ ด้านระบบบริหารจัดการภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) ตามลำดับ

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ได้แก่ สถานภาพ อายุ ประสบการณ์ทำงาน แผนก รายได้ มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดย 1) จำแนกสถานภาพ สมรส จะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า โสด 2) จำแนกตามอายุ พยาบาลวิชาชีพ 36-50 ปีจะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า พยาบาลที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปกับพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุ 21-35 ปีตามลำดับ 3) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไปจะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน 7-9 ปี และพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน 4-6 ปี จะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-3 ปี ตามลำดับ 4) จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า วิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกห้องผ่าตัดจะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกห้องคลอด พยาบาลที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยวิกฤตจะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกอุบัติเหตุฉุกเฉินและพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน แผนกนอกจะมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยใน ตามลำดับ 5) จำแนกตามรายได้ ด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีรายได้ 50,001 บาทขึ้นไป มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีรายได้ 40,001 - 50,000 บาท และพยาบาลวิชาชีพที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท กับรายได้ 15,001 - 20,000 ตามลำดับ

2. รูปแบบภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพค่าสัมประสิทธิ์ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ด้านผู้นำแบบร่วมงานและผู้นำแบบสั่งการส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพทุกด้านเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของรูปแบบภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ($\beta = 0.53$) ด้านผู้นำแบบร่วมงาน ($\beta = 0.14$) และด้านผู้นำแบบสั่งการ ($\beta = 0.08$)

3. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ค่าสัมประสิทธิ์ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานรวมด้านนโยบายองค์กร ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และด้านคุณค่าของวิชาชีพส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพทุกด้านเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของแรงจูงใจส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านนโยบายองค์กร ($\beta = 0.54$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ($\beta = 0.21$) และด้านคุณค่าของวิชาชีพ ($\beta = 0.14$)

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน และรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์จากการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มโรงพยาบาลจุฬารัตน์ต่างกันประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในสังกัดกลุ่มอำนวยการโรงพยาบาลตราดผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ สถานภาพ รายได้ ระยะเวลาในการทำงาน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2. รูปแบบภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำรวมด้านผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานและด้านผู้นำแบบร่วมงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพทุกด้าน (ธัญญามาส, 2557) ภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงานกรณีศึกษาบริษัทซิลลิคฟาร์ม จำกัด (ชุดิมา, 2557) อิทธิพลของภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ จากผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานรวมด้านนโยบายองค์กร ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และด้านคุณค่าของวิชาชีพส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพทุกด้าน (รุ่งทิพา, 2552) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทโรงพยาบาลปิยะเวท จำกัด (มหาชน) และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านลักษณะงานด้านการยอมรับนับถือ (เพ็ญพิชชา, 2556) แรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านรูปแบบภาวะผู้นำที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติโดยรวมมากที่สุด คือผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน และเมื่อดูเฉพาะด้าน จะพบว่า ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จงานยังมีสิ่งที่ผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานจะต้องพัฒนาในด้านการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานและการพัฒนาปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงควรเสนอให้ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลส่งเสริมและพัฒนาผู้นำโดยการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมภาวะผู้นำ การจัดกิจกรรมพัฒนาองค์กร กิจกรรมการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม (Team building) ให้กับผู้นำเพิ่มเติมเพื่อสร้างความรักความผูกพันให้กับพนักงาน มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน

2. ด้านแรงจูงใจ ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลควรสนับสนุนด้านค่าตอบแทนกับภาระงานของพยาบาลวิชาชีพที่สามารถแข่งขันได้ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน สร้างเครื่องมือและโปรแกรมการประเมินการจ่ายค่าตอบแทนที่มีความเหมาะสม หรืออาจให้สวัสดิการด้านอื่น ๆ ทดแทน เช่น การสรรหาพยาบาลคัดเลือกพยาบาลวิชาชีพที่มีศักยภาพ (Talent) และส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพโดยการ จัดทำความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ด้านสายการบริหารและด้านการพยาบาลเฉพาะทางให้กับพยาบาลวิชาชีพ หรือโรงพยาบาลอาจสร้างนโยบายให้อิสระในการทำงานมากขึ้นให้พยาบาลมีโอกาสในเลือกเวลาในการปฏิบัติงานได้เอง

3. ด้านประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพได้รับความก้าวหน้าในการทำงานมากขึ้น (Multiple career paths) เพราะเนื่องจากอาชีพพยาบาลเป็นลักษณะสายอาชีพที่สั้น แต่ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน มีการเติบโตทางธุรกิจ (Business unit) ใหม่ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา อาจจะทำให้พยาบาลวิชาชีพมีโอกาสเปลี่ยนสายงานในหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถที่ตนเองสนใจได้ เพราะความก้าวหน้าในการทำงานนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นตำแหน่งที่สูงขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเป็นการมอบหมายงานที่ยากและท้าทายความสามารถ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำหัวหน้าพยาบาลประจำการกับความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการที่ส่งผลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้แนวความคิดด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลระหว่างเพื่อนร่วมงาน ความก้าวหน้าและความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่องช่วงวัย (Generation) และปัจจัยด้านประสบการณ์ทำงานของพยาบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โรงพยาบาลรัฐและเอกชน ให้มีพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญและความชำนาญปฏิบัติงานในองค์กร

5. เอกสารอ้างอิง

- ชุดิมา นพเก้า. 2557. อิทธิพลของภาวะผู้นำของหัวหน้าหอพักผู้ป่วยต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบริหารการพยาบาล. มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ธัญญา มาส โลจนานนท์. 2557. ภาวะผู้นำและแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงานกรณีศึกษา บริษัท ซิลลิค ฟาร์มา จำกัด. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพ็ญพิชชา ล้วนดี. 2556. แรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน) สาขาวิชาวิทยาการสังคมและการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งทิพา อินตะใจ. 2552. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โรงพยาบาลปิยะเวท จำกัด (มหาชน) พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กระบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล กรณีศึกษาชุมชนประมงพื้นบ้าน อ่าวปากบารา สตูล

Civil Society Movement for Marine Resources Management : The Case Study of Folk fishing Community Pak Bara Bay Satun

มยุรีโซ๊ะ บาโงสุเอตา และ บัวพันธ์ พรหมพักพิง

Mayusoh Ba-ngosueta and Buapun Promphakping

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: nextperson99@gmail.com โทร. 082-8276185

บทคัดย่อ

สถานการณ์ความตึงเครียดของชุมชนตำบลปากน้ำที่มียุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่ผนวกกับการคาดการณ์ถึงผลกระทบด้านทรัพยากรทางทะเล และวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่เพื่อแสดงจุดยืนทางสังคมที่ต้องการเห็นความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเลในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาบริบทด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งและโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของภาครัฐในท้องถิ่นโดยองค์กรภาคประชาสังคม ตลอดจนการเข้าร่วมเจรจาต่อรองนโยบายการพัฒนาของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ซึ่งใช้การศึกษาบริบทพื้นที่ทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ บทความ วิจัย และในเว็บไซต์ เป็นต้น และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการศึกษา พบว่า มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อสร้างอำนาจในการเจรจาต่อรองกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ที่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางทะเลจำนวนมาก และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อชุมชนและระบบนิเวศทางทะเล นอกจากนี้ยังมีการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลโดยการทำบ้านปลาให้ปลาวางไข่ ทำธนาคารปูเพื่อเพิ่มประชากรปู และมีการกำหนดมาตรการในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลร่วมกัน

คำสำคัญ: ภาคประชาสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง กระบวนการเคลื่อนไหว ประมงพื้นบ้าน

Abstract

The tautness situation in community of Tam Bon Pak Nam that caused by strategy development mega project in area supplemented with marine resources impact anticipation and local community way of life, which followed by the movement of group and organization from civil society stand up for the sustainable of marine resources in the future that demanded this research project to study is the context of marine and coastal resources management and strategy development mega project in area consisted of government policy negotiation that effects on marine and coastal resources. The result demonstrated that the local context consisted of groups and organizations of civil society that instituted as official and un-official groups under the marine and coastal sustainable development idea. Moreover, the local was participated a social movement under the data of society potential in negotiation with strategy development mega project. Which is used to study the context of related areas such as documents, books, articles and research on Psych Web etc. and in-depth interviews. The need for huge amounts of marine resources. It is expected that this could affect communities and marine ecosystems. There is also conservation. And to restore the marine

resources by making fish house to fish. Do crab banks to increase crab populations. There is a common set of measures for the utilization of marine resources.

Keywords: Civil society, Marine and coastal resources, Official group, Unofficial group, Folk fishing

1. บทนำ

บริบททางกายภาพของภาคใต้มีสภาพภูมิประเทศที่ติดทะเล ซึ่งฝั่งตะวันออกจะติดกับทะเลอ่าวไทย และฝั่งตะวันตกจะติดกับทะเลอันดามันทำให้เกิดชุมชนชายฝั่งทะเล ซึ่งสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านทำให้เกิดความสัมพันธ์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล การใช้ชีวิตนั้นแฝงด้วยหลักความเชื่อที่ว่าทะเล คือ ชีวิต ซึ่งแฝงด้วยองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น เรื่องการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดูแลแหล่งปลาทูชุกชุม การใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ การคาดการณ์เรื่องลมฟ้าอากาศเพื่อวิเคราะห์ถึงความปลอดภัยในการทำประมง และการได้มาซึ่งสัตว์น้ำที่ต้องการนั้นจะคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อระบบนิเวศน์ กล่าวคือ ไม่จับสัตว์น้ำเกินความจำเป็น ใช้เครื่องมือที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการฟื้นฟูทะเลเพื่อความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเล (บรรจงและคณะ, 2545) ในทางกลับกันพัฒนาการขององค์กรภาคประชาสังคมที่มีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งเริ่มจากการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน ชาวประมงพื้นบ้านเพื่อจัดตั้งเป็นสมาคมสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านแห่งประเทศไทย 13 จังหวัดภาคใต้ในปี พ.ศ.2536 ได้ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต นอกจากนี้องค์กรภาคประชาสังคมในภาคใต้ต้องเผชิญหน้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ที่อาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อทรัพยากรทางทะเล ซึ่งในตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูลก็เป็นพื้นที่เป้าหมายของโครงการขนาดใหญ่เช่นกัน (MRG Online, 2551; บรรจงและคณะ, 2545)

จากนโยบายการพัฒนาจากภาครัฐและการพัฒนาเครื่องมือการประมงที่ทันสมัยดังกล่าวส่งผลเสียต่อทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งและชาวประมงพื้นบ้านโดยตรงทำให้มีการรวมกลุ่มของภาคประชาสังคมในพื้นที่เพื่อแสดงจุดยืนทางสังคมโดยผลักดันให้รัฐกลับไปทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่อีกครั้ง อย่างไรก็ตามการรวมกลุ่มของภาคประชาสังคมในพื้นที่จำเป็นต้องมีการยกระดับหรือการพัฒนาศักยภาพขององค์กรภาคประชาสังคมเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (แก้วตา, 2558) ในทางกลับกันพัฒนาการขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล มีการขยายตัวของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งเริ่มจากการรวมชาวประมงพื้นบ้านและสมาชิกในชุมชนโดยมีนักวิชาการ ข้าราชการ กำนัน และตัวแทนชาวประมงพื้นบ้านเป็นผู้ริเริ่มและพัฒนาเพื่อยกระดับกลุ่มให้เป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมองว่าการต่อสู้กับอำนาจรัฐและอำนาจนายทุนขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อรับมือและตอบโต้กับอำนาจดังกล่าวได้ นอกจากนี้ทางองค์กรภาคประชาสังคมมีการตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง เพื่อขับเคลื่อนงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งให้กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้งและเกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำ นอกจากนี้ยังมีการณรงค์เชิงนโยบายเพื่อให้รัฐได้ทบทวนกฎหมาย มาตรการ และแผนพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านและทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง อย่างไรก็ตามการก่อตัวของชาวประมงพื้นบ้านและสมาชิกในชุมชนเป็นองค์กรภาคประชาสังคมขึ้นมานั้นต้องการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ และการให้ความสำคัญกับความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ทั้งนี้การเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่มีเป้าหมายในการสร้างพลังอำนาจการต่อรอง สร้างกระบวนการเคลื่อนไหวแนวใหม่ในการแสดงจุดยืนทางสังคมเพื่อเรียกร้องถึงสิทธิในการจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งโดยชุมชน และการรณรงค์เชิงนโยบายเพื่อให้เกิดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มาจากชุมชน โดยมีกลุ่มองค์กรภาคประชาสังคมรวมทั้งสมาชิกชาวประมงพื้นบ้านเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเคลื่อนไหวดังกล่าว

ดังนั้นบทความชิ้นนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งและโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของภาครัฐในท้องถิ่นโดยองค์กรภาคประชาสังคม ตลอดจนการเข้าร่วมเจรจาต่อรองนโยบายการพัฒนาของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งโดยศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดนิเวศวิทยาการเมืองที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบหลัก คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลผ่านกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ผลักดันให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่ชุมชนเป็นคนกำหนด รวมถึงการรณรงค์เชิงนโยบายให้เกิดการตรวจสอบโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ในพื้นที่ และแนวคิดภาคประชาสังคมที่อธิบายถึงการก่อตัวของกลุ่มคนที่มีจิตสำนึก ห่วงเหินในทรัพยากรทางทะเล โดยรวมตัวในรูปแบบกลุ่มหรือองค์กรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีเป้าหมายในการปกป้อง อนุรักษ์ และฟื้นฟู เพื่อให้ทรัพยากรมีความยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนการสร้างอำนาจในการเจรจาต่อรองกับภาครัฐ ภาคเอกชน และต่อรองกับฝ่ายโครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งในเบื้องต้นบทความชิ้นนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของบริบทพื้นที่ แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง และแนวคิดภาคประชาสังคม ดังนี้

บริบทพื้นที่อ่าวปากบารา

อ่าวปากบาราเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพของชาวประมงพื้นบ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอลงขัน จังหวัดสตูล ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน คือ บ้านบ่อเจ็ดลูก บ้านปากบารา บ้านเกาะบุโหลน บ้านตะโล๊ะไผ่ บ้านท่ายาง บ้านท่ามาลัย และบ้านท่าพะยอม ซึ่งมีชุมชน 4 หมู่บ้านที่ติดทะเล มี 1 หมู่บ้านที่มีลักษณะทางกายภาพเป็นเกาะ และอีก 2 หมู่บ้านติดลำคลองที่เชื่อมกับอ่าวปากบารา ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพประมงพื้นบ้าน เกษตรกร ธุรกิจท่องเที่ยว และอื่น ๆ ตามลำดับ

ในทางกลับกันชุมชนแห่งนี้เป็นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ที่มีหน่วยงานรัฐและบริษัทเอกชนเป็นเจ้าของโครงการดังกล่าว ซึ่งโครงการขนาดใหญ่นั้นมีโครงการย่อยอีกหลายโครงการ เช่น โครงการทำเรื่อน้ำลึก ปากบารา รถไฟรางคู่ นิคมอุตสาหกรรม ท่อส่งน้ำมัน เป็นต้น ซึ่งในรายละเอียดของโครงการฯ ดังกล่าวนั้นมีการระเบิดภูเขา 8 ลูก การถมทะเล การตัดทราย การเพิกถอนพื้นที่อุทยาน และตัดดินโคลนในพื้นที่ก่อสร้างโครงการฯ ไปทิ้งกลางทะเล อย่างไรก็ตามการสร้างโครงการฯ ดังกล่าวนั้นแน่นอนเลยว่าอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งกระทบต่อชุมชน กระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวประมงพื้นบ้าน นอกจากสถานการณ์ด้านยุทธศาสตร์ที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่แล้วชาวประมงพื้นบ้านยังมีความขัดแย้งกับนายทุนที่ทำธุรกิจเรือประมงพาณิชย์ ซึ่งเรือประมงพาณิชย์ได้ทำการลบล้างเขตของชาวประมงพื้นบ้านอีกทั้งยังใช้เครื่องมือที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทำให้ทรัพยากรและสัตว์น้ำวัยอ่อนได้รับผลกระทบ

แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง

นิเวศวิทยาการเมืองเป็นแนวคิดที่วิเคราะห์ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นหลัก โดยมองว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติล้วนมาจากแผนพัฒนาโครงการขนาดใหญ่หรือยุทธศาสตร์การพัฒนาจากภาครัฐ ซึ่งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการเก็บเกี่ยวทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ (ปรีชา, 2543) ในทางกลับกันนิเวศวิทยาการเมืองยังสนใจเรื่องการเคลื่อนไหวทางสังคมที่นำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นประเด็นในการเคลื่อนไหวทางการเมือง อย่างไรก็ตามการช่วงชิงพื้นที่ทางการเมืองของกลุ่มเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องสู้กับอำนาจภาครัฐและอำนาจของภาคเอกชน โดยเฉพาะต้องสู้กับวาทกรรมการพัฒนาที่มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาครัฐ ดังนั้นการเคลื่อนไหวทางสังคมของภาคประชาชนและกลุ่มเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมจะเคลื่อนไหวในรูปแบบการรณรงค์ ชุมนุมประท้วง รูปแบบการปฏิรูป และการสร้างข้อมูลชุมชนเพื่อผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะที่มาจากภาคประชาชนโดยตรง (จุฑาทิพ, 2550) อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ใช้แนวคิดนิเวศวิทยาการเมืองเป็นกรอบในการมองปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และใช้เป็นแนวทางในการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต (ปรีชา, 2543)

แนวคิดภาคประชาสังคม

แนวคิดภาคประชาสังคมได้พัฒนาการมาจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่สร้างความไม่เป็นธรรมทางสังคมให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะปัญหาความยากจน ปัญหาการละเมิดสิทธิต่าง ๆ เมื่อประชาชนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้มีความคิดที่จะพยายามสร้างกลุ่มเพื่อให้เกิดพลังอำนาจในการต่อรองกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน เป็นต้น (เอนก, 2542) ดังนั้นสามารถอธิบายความหมายของ “ภาคประชาสังคม” ที่ครอบคลุมทุกประเด็นไม่สามารถอธิบายได้ เนื่องจากขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนนั้น ๆ โดยสามารถแยกเป็นภาคประชาสังคมที่มีการแบ่งประเภทตามลักษณะงานที่ทำอาจอยู่ในรูปแบบประชาคม แบบเสรีนิยม และแบบขบวนการทางสังคมแนวใหม่ ซึ่งมีการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กร และการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการบูรณาการงานให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ธีรยุทธ, 2547)

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการประสานความร่วมมือในทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างบูรณาการซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาของประเทศ ในทางกลับกันยุทธศาสตร์การพัฒนานั้นไม่ได้ตอบโจทย์หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนแต่อย่างใด จึงมีองค์กรภาคประชาชนที่มีการแสดงความเป็นพลเมือง สร้างความเป็นตัวตนของประชาชน เพื่อกำหนดแผนพัฒนาโดยชุมชน จากปรากฏการณ์ทางสังคมที่สร้างให้ภาคประชาสังคมมีบทบาทในการแสดงพลังอำนาจการเจรจาต่อรองจากภาครัฐ และภาคธุรกิจ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมรวมถึงการสนับสนุนให้เกิดประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบ (ผาสุกและคณะ, 2543) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดภาคประชาสังคมมาปรับใช้กับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากแนวคิดภาคประชาสังคมเป็นกรอบในการมองปรากฏการณ์ หรือกระบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในชุมชนประมงพื้นบ้าน เพื่อเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนของชุมชนในการสร้างแรงผลักดันให้เกิดขบวนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนประมงพื้นบ้านโดยตรง และสิ่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ เนื่องจากเป็นยุคที่มีการติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมทั้งภายในและภายนอกได้สะดวกมากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาสังคมอย่างหนาแน่น อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ต้องแลกด้วยความสูญเสียทรัพยากรจำนวนมากจากนโยบายภาครัฐ ทำให้กลุ่มองค์กรภาคประชาสังคมจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการเข้าถึงข้อมูล มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง และจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการเคลื่อนไหวในอนาคต อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ใช้แนวคิดภาคประชาสังคมเป็นแนวทางในการวิเคราะห์พัฒนาการขององค์กรภาคประชาสังคม และใช้เป็นแนวทางในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อผลักดันให้เกิตนโยบายสาธารณะที่มาจากภาคประชาสังคมอย่างไรก็ตามการได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ต้องผ่านกระบวนการศึกษาอย่างรอบด้าน ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนจะอธิบายวิธีการศึกษาโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2. วิธีการศึกษา

บทความชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study Approach) โดยมุ่งที่จะศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ภายใต้กระบวนการต่อสู้กับรัฐและนายทุน ซึ่งชุมชนเป้าหมายเป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ (ท่าเรือน้ำลึกปากบารา) มุ่งการศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) จากหนังสือ บทความ วารสาร วิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ เริ่มจากการศึกษาแนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง แนวคิดภาคประชาสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตเพื่อสามารถคาดการณ์สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะลึกตามประเด็นที่

กำหนดไว้ ซึ่งเน้นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงทั้งหมด 8 องค์กร คือ สมาคมรักษะทะเลไทย ร้านคนจับปลา สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนอ่าวปากบารา กลุ่มริฟการ์เดียนไทยแลนด์ กลุ่มสองล้อรักษ์บ้านเกิด กลุ่มธนาคารปู และเครือข่ายชุมชนรักษะอ่าวปากบารา ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มหรือองค์กรที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้นำ และสมาชิก หรือผู้ที่มีบทบาทสูงสุดของกลุ่มหรือองค์กร ทั้งกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงสมาชิกที่เป็นชาวประมงพื้นบ้านด้วยจำนวนองค์กรละ 2 คน รวม 16 คน ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 30-45 นาที โดยประมาณ

3. ผลการศึกษาและอภิปราย

จากบริบทพื้นที่ และแนวคิดดังกล่าวก็นำไปสู่กระบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในพื้นที่ในการปกป้อง อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล ดังนี้

โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ (ท่าเรือน้ำลึกปากบารา)

ในอ่าวปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอลงู จังหวัดสตูล เป็นพื้นที่เป้าหมายของแผนพัฒนาภาคใต้ โดยรัฐมีแผนที่จะสร้างท่าเรือน้ำลึกปากบารา ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลปากน้ำสร้างในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา ดังนั้นการก่อสร้างโครงการจึงจำเป็นต้องเพิกถอนพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราบางส่วนออก นอกจากนี้แม้จะมีโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบาราเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องสร้างนิคมอุตสาหกรรมด้วยเพื่อรองรับการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของประเทศ รวมถึงการสร้างสะพานเชื่อมเศรษฐกิจสงขลา-สตูล โครงการรถไฟรางคู่ คลังพักตู้คอนเทนเนอร์ และในกระบวนการสร้างนั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ใช้ดินเพื่อถมทะเลโดยระเบิดภูเขา 8 ลูก ขุดทราย 5 พันล้านลูกบาศก์เมตร ถมทะเล 4 พันกว่าไร่ และพื้นที่ทางนิเวศอื่น ๆ นับว่าเป็นการพัฒนาที่ต้องแลกกับความสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากตำบลปากน้ำเป็นชุมชนประมงพื้นบ้านทำให้เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศน์ทางทะเล ชาวประมงพื้นบ้าน และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนอีกด้วย

การบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง

กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งให้เกิดความยั่งยืนนั้นทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่มีกิจกรรมการปกป้อง อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งด้วยการทำบ้านปลาหรือซัง เพื่อให้สัตว์น้ำมีพื้นที่ในการวางไข่ตลอดจนเป็นที่พักอาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อนอีกด้วย กิจกรรมการทำธนาคารปูเพื่อเพิ่มประชากรปูให้มากขึ้นโดยมีคณะกรรมการและสมาชิกชาวประมงพื้นบ้านนำปูมาที่ไซนอกกระตอมมาอนุบาลในถังที่เตรียมไว้ เมื่อแม่ปูมาไข่ไข่ออกจนหมด นำแม่ปูคืนให้กับสมาชิกที่มาฝากแล้วนำลูกปูวัยอ่อนปล่อยสู่ท้องทะเล และการปล่อยสัตว์น้ำวัยอ่อนเพื่อเพิ่มประชากรปลาให้มากขึ้น โดยกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ และสมาชิกชาวประมงพื้นบ้านร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอันดามันตอนล่าง (สตูล) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งด้วยการประกาศห้ามจับสัตว์น้ำบริเวณที่ทำการอนุรักษ์ และกำหนดขนาดของสัตว์น้ำเพื่อไม่ให้มีการจับสัตว์น้ำที่ไม่โตเต็มวัย

กระบวนการเจรจาต่อรอง

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการติดตามสถานการณ์การเคลื่อนไหวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรองว่ามีผลกระทบด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่อย่างไร มีการแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชาวประมงพื้นบ้านหรือไม่อย่างไร และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการวิเคราะห์สถานการณ์ดังกล่าวนี้จะมีช่องทางในการร่วมการวิเคราะห์และประเมินผลสถานการณ์นั้นผ่านกลุ่มไลน์ (Line) และกลุ่มเฟซบุ๊ก (facebook) จากนั้นจะมีการลงความเห็นทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่จะต้องทำอย่างไรเพื่อตอบสนองสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภายนอกหรือ

ภาคีเครือข่ายติดตามแผนพัฒนาภาคใต้ เช่น มูลนิธิอันดามัน คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ (กป.อพช.ใต้) ทีมสื่อมวลชน นักกฎหมาย และนักวิจัยอิสระ ซึ่งเป็นทีมงานเฝ้าระวังสถานการณ์โดยภาพรวมทั้งหมดของภาคใต้ ซึ่งจะประสานงานกับเครือข่ายในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ อย่างไรก็ตามผลการเฝ้าระวัง ติดตามประเมินผลสถานการณ์ดังกล่าวไม่น่าจะนำไปสู่การยื่นข้อเสนอเพื่อเปิดโต๊ะเจรจากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงเจตนารมณ์และจุดยืนทางสังคมตามสิทธิที่ประชาชนควรได้รับ

2. ยื่นข้อเสนอในการเจรจา ในการบวนการยื่นข้อเสนอในการเจรจานั้นทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ ซึ่งจะรวมกลุ่มกันในนามเครือข่ายรักษ์อ่าวปากบารา โดยมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องการยื่นข้อเสนอแล้วมาวางแผนร่วมกันว่าจะมีแนวทางอย่างไรบ้างในการเจรจานั้น สิ่งทีทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ส่วนใหญ่ถ้าประเด็นไม่เร่งด่วนนั้นจะใช้เวทีสมัชชาในการเจรจา แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากเป็นประเด็นเร่งด่วนทางเครือข่ายรักษ์อ่าวปากบาราจะประสานกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมเจ้าท่า สำนักงานประมงจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนัดหมายในการเจรจาต่อรอง

3. การเจรจาต่อรอง ในกระบวนการเจรจาต่อรองนั้นทางเครือข่ายรักษ์อ่าวปากบาราจะมีการนัดหมายเพื่อเปิดโต๊ะเจรจาโดยการเจรจานั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ทีม คือ 1) ทีมเจรจาต่อรอง เป็นแกนนำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในการเจรจาต่อรอง มีทั้งตัวแทนชุมชน ตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน นักกฎหมาย และสื่อมวลชนหรือนักข่าวอิสระ 2) ทีมสนับสนุน เป็นชาวบ้านทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากแผนพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่ เช่น ชาวประมงพื้นบ้าน บริษัททัวร์ไกด์นำเที่ยว เป็นต้น ซึ่งทีมทั้งสองทีมนี้จะมีการประชุมวางแผนกันก่อนเพื่อให้เข้าใจในจุดประสงค์ในการเจรจาต่อรอง และในกระบวนการต่อรองนั้นจะใช้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยเริ่มจากการตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นข้อมูลเรื่องความไม่เหมาะสม และความไม่สมเหตุสมผลในการสร้าง และข้อมูลผลกระทบบางส่วนจากโครงการขนาดใหญ่รวมถึงความคุ้มทุนในการสร้างด้วย บางเรื่องทางเครือข่ายฯ ได้ทำรายงานเป็นเอกสารเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเนื้อหาในเอกสารนั้นจะประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงของโครงการขนาดใหญ่ให้หน่วยงานดังกล่าวตรวจสอบว่าข้อมูลไหนบ้างที่ไม่เห็นชอบด้วยกฎหมาย และสังคมไม่มีส่วนร่วม นอกจากนี้ได้นำผลการศึกษาทางด้านวิชาการที่จัดทำโดยชุมชน เช่น ความหลากหลายทางสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศทางทะเล วิถีชีวิตของชุมชน และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นการสร้างข้อมูลชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการต่อสู้กับโครงการขนาดใหญ่ นับว่าเป็นเครื่องมือในการต่อรองเพื่อหาข้อสรุปและหาทางออกที่เป็นธรรม จะมีกำหนดวันและเวลาในการติดตามและประเมินผลการเจรจาในเวลาต่อมา เป็นระยะ ๆ

4. ติดตามผลการเจรจาต่อรอง เป็นขั้นตอนการติดตามความคืบหน้าของข้อเสนอกับหน่วยงานในการเจรจานั้นทางทีมงานของเครือข่ายรักษ์อ่าวปากบาราได้ทำการติดตามแล้วประเมินผลตามเงื่อนไขของเวลาที่กำหนดไว้ในเวทีการเจรจาต่อรอง เพื่อสรุปผลการเจรจาต่อรองว่าทางฝ่ายรัฐหรือฝ่ายโครงการพัฒนาฯ ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างได้ทำตามข้อตกลงหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ถ้าผลการเจรจาไม่เป็นผลสำเร็จทางเครือข่ายรักษ์อ่าวปากบาราจะดำเนินการต่อโดยส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อให้คณะกรรมการสิทธิฯ เข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการต่อไป

ผลการเจรจาต่อรอง

จากการเจรจาต่อรองของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่อ่าวปากบารา พบว่า ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกาศยกเลิกการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมซึ่งผิดต่อวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนั้น ทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ยืนยันว่าในพื้นที่ไม่จำเป็นต้องสร้างโครงการขนาดใหญ่ท่าเรือน้ำลึกปากบารา เนื่องจากด้วยศักยภาพของพื้นที่สามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพียงพออยู่แล้ว หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการขนาดใหญ่มองว่ามีความจำเป็นในการสร้างอีก ทางกลุ่มหรือ

องค์กรภาคประชาสังคม และคนในชุมชนตำบลปากน้ำ อำเภอลง จังหวัดสตูล ให้มีการศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (EHIA) และให้เป็นไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด

อภิปรายผลตามแนวคิด

การศึกษาในครั้งนี้ให้ความหมาย “นิเวศวิทยาการเมือง” เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มคนที่มีความห่วงหา และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง โดยใช้กระบวนการต่อสู้เชิงนโยบาย เพื่อให้ภาครัฐทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่ตลอดจนสร้างความยั่งยืนให้กับทรัพยากรทางทะเล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (ไชยรัตน์, 2540) ที่ให้ความหมายว่า “นิเวศวิทยาการเมือง” เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่ที่นำประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในการขับเคลื่อน เพื่อให้รัฐดำเนินการทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการศึกษาของ (ประชา, 2541) ได้ให้ความหมายว่า แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง เป็นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ กับธรรมชาติ และนำเสนอประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สามารถสร้างความมั่นคงและยั่งยืนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาในครั้งนี้ได้ให้ความหมาย “ประชาสังคม” เป็นการรวมตัวของทุกสาขาวิชาชีพที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายจากภาครัฐ และตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์ โดยการจัดตั้งเป็นกลุ่ม สมาคม องค์กรชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างพลังอำนาจในการต่อรองนำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะที่มาจากชุมชนเป็นคนกำหนดที่เน้นความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (สมศักดิ์, 2551) ที่ให้ความหมายว่า “ประชาสังคม” เป็นกระบวนการในการสร้างจิตสำนึกของบุคคลหรือองค์กร เพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทางสังคม การเมือง ศิลธรรม และรวมถึงการบริหารชุมชน สังคม และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

อภิปรายผลตามผลการศึกษา

ผลการวิจัยด้านกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในตำบลปากน้ำว่าการรวมกลุ่มขององค์กรภาคประชาสังคมเกิดจากสถานการณ์ปัญหาที่มาจากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่จากภาครัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยทางผู้มีส่วนได้เสียเสียมีการตอบโต้ด้วยการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนตามกฎหมาย เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองตรวจสอบข้อเท็จจริง และแสดงจุดยืนทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (สุพิชฌาย์, 2557) ได้เสนอว่าปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดจากการใช้อำนาจของภาครัฐและภาคธุรกิจในการช่วงชิงพื้นที่แหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่ผ่านวาทกรรมการพัฒนาที่ทันสมัย อย่างไรก็ตามผลของการพัฒนานั้นจะนำไปสู่กระบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคมในพื้นที่เนื่องจากยุทธศาสตร์การพัฒนานั้นส่งผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ และสอดคล้องกับแนวความคิดภาคประชาสังคมของ (กฤษฎา และคณะ, 2556 ; ธเนศ, 2554) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อสังคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ กลุ่มอาจจะอยู่ในรูปแบบการจดทะเบียนเป็นองค์กรนิติบุคคลหรือไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มีการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ส่งผลให้เกิดอำนาจในการต่อรองกับภาครัฐ และภาคธุรกิจ

ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งของกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมมีการบริหารจัดการโดยการนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะ และมีการบริหารจัดการโดยชุมชนในการสร้างความยั่งยืนให้กับทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งด้วยการทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรรวมทั้งมีการสร้างกติกาหรือมาตรการในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (ฮัสสัน, 2555) ได้นำเสนอเกี่ยวกับกระบวนการรวมกลุ่มของกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่ที่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบด้านทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งจากกลุ่มนายทุน ดังนั้นกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่

มีการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อปกป้องและหาแนวทางในการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

ด้านกระบวนการเจรจาต่อรองทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อเปิดโต๊ะเจรจา ซึ่งในกระบวนการเจรจานั้นจะส่งตัวแทนผู้จากกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่รวมทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนา ดังกล่าว การเจรจาต่อรองนั้นจะใช้ผลการศึกษาทางด้านวิชาการที่จัดทำโดยชุมชน เช่น ความหลากหลายทางสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศทางทะเล วิถีชีวิตของชุมชน และสภาพแวดล้อมทางสังคมในการต่อรอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (แก้วตา, 2558) ได้เสนอจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาสังคมมาจากรัฐมีนโยบายการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งรูปแบบการเคลื่อนไหวก็แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เช่น การเผชิญหน้าโดยตรงกับภาครัฐ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มภาคประชาสังคมด้านข้อมูล การรณรงค์สาธารณะ และการตอบโต้ภาครัฐด้วยการสร้างข้อมูลชุมชนเพื่อเสนอศักยภาพชุมชน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนากิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างหลากหลายตามแนวทางสันติวิธี

4. สรุป

อ่าวปากบารา เป็นอ่าวที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ทางรัฐบาลมีความสนใจในการดำเนินการพัฒนายุทธศาสตร์โครงการขนาดใหญ่ท่าเรือน้ำลึกปากบารา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากมหาศาลในการสร้างทั้งทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง จำเป็นต้องเพิกถอนพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา และเวียนคืนที่ดินของชาวบ้านในพื้นที่ จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีกลุ่มหนึ่งที่มีความห่วงหาพันทรัพยากรทางทะเล และเห็นต่างจากรัฐ รวมตัวกันก่อตั้งกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อปกป้อง อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล เพื่อแสดงให้เห็นว่าทางชุมชนไม่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว และในพื้นที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะประกอบอาชีพ รวมถึงสร้างความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง

อย่างไรก็ตามทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงถึงศักยภาพของพื้นที่ และเสนอแนวทางการพัฒนาที่ชุมชนเป็นคนกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยการสร้างกระบวนการเจรจาทันทีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประมงพื้นบ้านและร่วมกันหาแนวทางในการจัดการร่วมกัน โดยใช้ข้อมูลข้อเท็จจริงรวมถึงศักยภาพของพื้นที่และศักยภาพของทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งที่ต้องแลกกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นหากมีการสร้างโครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่จริง และนำเสนอประเด็นเรื่องความคุ้มค่าในการสร้างโครงการดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ชุมชนต้องสูญเสียไป นอกจากนี้ทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมได้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งด้วยการทำบ้านปลาเพื่อให้สัตว์น้ำมีพื้นที่ในการวางไข่ และทำธนาคารปูเพื่อเพิ่มประชากรปูให้มากขึ้น และร่วมกันกำหนดมาตรการในการดูแลทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในอนาคต ในทางกลับกันทางกลุ่มหรือองค์กรภาคประชาสังคมที่เป็นทางการในพื้นที่มีทักษะที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง

5. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้พัฒนาผลงานด้านวิชาการเพื่อเป็นที่ยอมรับซึ่งได้รับโอกาสจาก อาจารย์ ผศ.ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง เป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการพัฒนางานวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาด้านวิชาการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณอาจารย์เป็นอย่างยิ่งที่มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของผู้วิจัยอย่างต่อเนื่องและขอขอบคุณผู้นำ บุคลากร และสมาชิกของสมาคมรักษ์ทะเลไทย ร้านคนจับปลา กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนอ่าวปากบารา สมาคมชาวประมงพื้นบ้านปากน้ำ กลุ่มธนาคารปู กลุ่มริฟการ์เดียน กลุ่มสองล้อรักษ์บ้านเกิด และเครือข่ายชุมชนรักษ์อ่าวปากบาราที่ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้

6. เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา บุญชัย และคณะ. 2556. บทบาทภาคประชาสังคมในการคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- แก้วตา สังขชาติ. 2558. ประชาสังคมกับการเคลื่อนไหวแนวทางสันติวิธีต่อกรณีทำเรื่อน้ำลึกลับปากบารา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. 2550. การเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2540. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. 2554. การเมืองไทยสองเสี่ยง? : สภาพปัญหา แนวโน้ม และทางออกของวิกฤติการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์.
- บรรจง นະแส และคณะ. 2545. การจัดการทรัพยากรโดยชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ประชา หุตานุวัตร. 2541. การเมืองสีเขียว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2543. เศรษฐศาสตร์สีเขียวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิชฌาย์ ปัญญา. 2557. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง. นิเวศวิทยาการเมืองว่าด้วยการสร้างเขื่อนดอนสะโฮง แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ปีที่ 10 (2) : 159-180.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2551. ขบวนการประชาสังคมกับการพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น: ขอนแก่น บุ๊คเซ็นเตอร์.
- ฮัสสัน ดุมาลิ. 2555. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษา: กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี. วารสารการเมืองการปกครอง. ปีที่ 3 (1) : 59-78.
- MRG Online. 2551. ขบวนการประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้. ค้นเมื่อ 06 ตุลาคม 2560, สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9510000038195>.

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

The Industrial Waste Management Efficiency of Manufactures in the Eastern Economic Corridor (EEC)

มะลิวัลย์ สุขรักษา

Maliwan Sukraksa

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

E-mail: Maliwan11.aa@gmail.com โทร. 084-9203168

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม 2) ศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม 3) ศึกษาระดับความรู้ในการบริหารจัดการกากของเสียที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม 4) ศึกษาปัจจัยเชิงใจในการบริหารจัดการกากของเสียที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) กลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 387 โรงงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสมการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) โรงงานที่ตั้งอยู่ในการนิคมอุตสาหกรรมมีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมได้ดีกว่าโรงงานที่ตั้งอยู่นอกการนิคมอุตสาหกรรมทั้ง ด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านสิ่งแวดล้อม จังหวัดระยองมีประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม รองลงมาเป็นจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา โรงงานขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมเป็นระบบมากกว่าโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนประเภทของการประกอบกิจการโรงงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม 2) ด้านกระบวนการบริหารจัดการพบว่าการประสานงาน การควบคุมและการสั่งการมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย พ.ร.บ.ของกระทรวงอุตสาหกรรม การค้ำประกันของกากของเสียออกใบกำกับและบำบัดนอกโรงงานอย่างถูกต้องและมีการควบคุมป้องกันกากของเสียอุตสาหกรรมไม่ใหรั่วไหลออกนอกบริเวณโรงงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) โรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 14000, ISO 18000, ISO 26000, ISO 50001 และโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐานเป็นโรงงานสีเขียว Green Industry รวมถึงการได้รับรางวัล 3Rs Award พบว่ามีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสีย ให้เกิดขึ้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ควรให้ความสำคัญกับโรงงานนอกการนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the efficiency of the industrial waste management 2) study about the process factors affecting the efficiency of the industrial waste

management 3) study the knowledge about the industrial waste management of manufacturers in the Eastern Economic Corridor (EEC) and 4) study motivation factors related to the industrial waste management of manufacturers in the Eastern Economic Corridor (EEC). The population of this research included 387 manufactures. Questionnaires were employed as a tool for data collection. Frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression were substantially used for statistical analysis. The results of this study found that 1) manufacturers located in the industrial estates performed better than those situated outside the industrial estates in terms of industrial waste management which includes cost, time management, and environmental management. Rayong Province performed significantly better than Chonburi and Chachoengsao provinces in terms of efficiency in industrial waste management. Large enterprises systematically outperformed those small and medium-sized ones. However, types of manufacturing business did not significantly affect industrial waste management. 2) With regard to the management, it is found that coordination, controlling, and ordering had impacted the efficiency in industrial waste management with statistical significance at 0.05. That is, systematic coordination, controlling, ordering, clear planning and policy resulted in better efficiency. 3) Most manufacturers have decent knowledge in legal acts and regulations of the Ministry of Industry and abide by the law. 4) Manufacturers with ISO 14000, ISO 18000, ISO 26000, ISO 50001, Green Industry factories as well as those with the 3Rs Award efficiently performed their industrial waste management in terms of cost, time management, and impact on environment with statistical significance at 0.05. As a consequence, in order to effectively enhance the industrial waste management in EEC, a greater emphasis should be placed on small and medium-sized factories located outside the industrial estates.

Keywords: Efficiency, Waste management

1. บทนำ

รัฐบาลได้มีนโยบายในการส่งเสริมภาคธุรกิจกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยให้ดีขึ้นและได้ใช้ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเป็นพื้นที่นำร่อง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นกลุ่มเขตอุตสาหกรรมที่สำคัญอันดับต้นของประเทศอยู่แล้ว ซึ่งประกอบไปด้วยโรงงานขนาดใหญ่ โรงงานขนาดกลาง และโรงงานขนาดเล็ก อีกทั้งยังเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยทำให้เกิดการเพิ่มของโรงงานอย่างรวดเร็ว และทำให้มีจำนวนกากของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงานที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ หากปล่อยไว้ไม่รีบดำเนินการจัดการกับกากของเสียที่เกิดขึ้น จะก่อให้เกิดปัญหา และอันตรายทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชาติ ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดมาตรการควบคุมและกำจัดดูแลปริมาณกากของเสียอุตสาหกรรม ที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงานที่เข้มงวดมากขึ้น เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาปัญหาด้านการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเนื่องจากการสูญเสียงบประมาณในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมกรณีที่มีการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมตามที่สาธารณะ จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกรมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นผู้ดูแลในเรื่องการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตของโรงงานต่าง ๆ ให้มีการบริหารจัดการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม

เมื่อภาคธุรกิจอุตสาหกรรมถูกระตุ้น กากของเสียอุตสาหกรรมที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงาน จะมีการบริหารจัดการกันอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการทบทวนหลักการบริหารจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพมาเป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ดัดแปลงเอาทฤษฎีของ Henri Fayol (ค.ศ.1841-1925) ที่เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เรื่อง กระบวนการทางการบริหารจัดการเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ปัจจัย ที่เรียกว่า POCCC ได้แก่ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดการองค์การ) Commanding (การสั่งการ) Coordinating (การประสานงาน) Controlling (การควบคุม) และหลักการบริหารอีก 14 ข้อ รวมถึงทฤษฎีแนวความคิดของ Peterson and Plowman (1953) ดัดแปลงมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และกำหนดตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และเพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม กฎหมายข้อบังคับ พ.ร.บ. ประกาศของของกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นความรู้ในการศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ พ.ร.บ. ตามประกาศของกรมโรงงานอุตสาหกรรมอย่างถูกต้อง

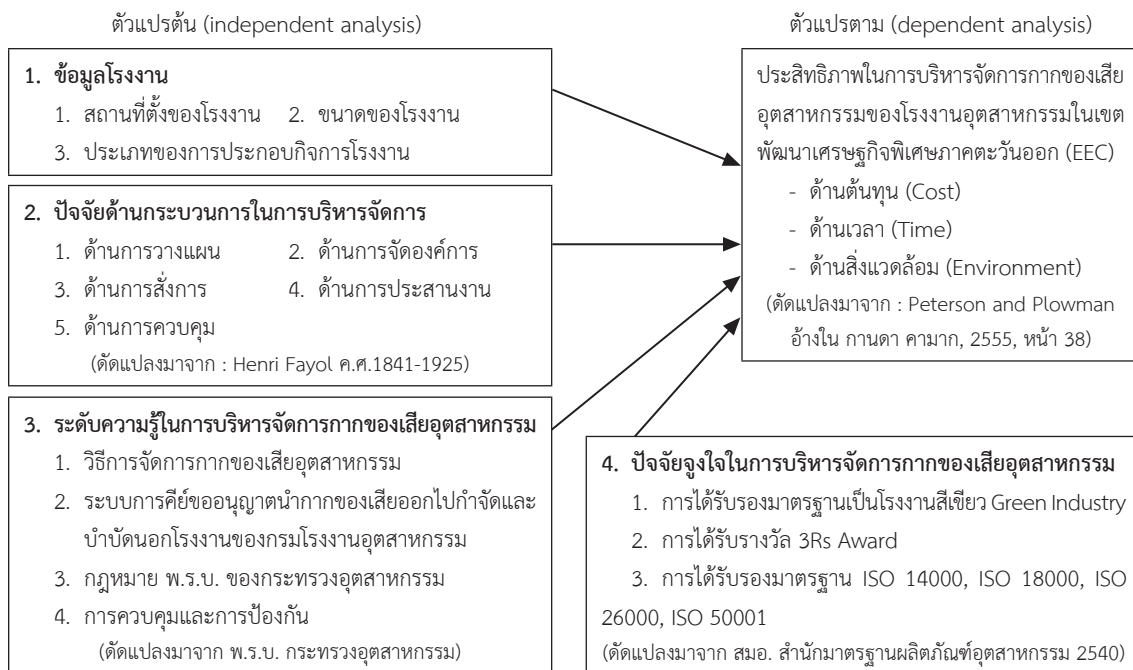
วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
3. เพื่อศึกษาระดับความรู้ในการบริหารจัดการกากของเสียที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
4. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการบริหารจัดการกากของเสียที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านลักษณะของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
3. ระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกากของเสียมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก(EEC)
4. ปัจจัยจูงใจในการบริหารจัดการกากของเสียมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ข้อมูลของโรงงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยแบ่งเป็นโรงงานขนาดใหญ่ โรงงานขนาดกลาง และโรงงานขนาดเล็ก แบ่งออกเป็นประเภทของการประกอบกิจการโรงงาน และสถานที่ตั้งของโรงงาน แบ่งเป็นโรงงานที่ตั้งอยู่ในการนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานที่ตั้งอยู่นอกการนิคมอุตสาหกรรม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) คือ ตัวแปรต้นประกอบด้วยกระบวนการในการบริหารจัดการองค์การ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุมความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ความรู้เรื่องกฎหมาย พ.ร.บ. ของกระทรวงอุตสาหกรรม และปัจจัยจูงใจในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ส่วนตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ในด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านสิ่งแวดล้อม

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีองค์ความรู้จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์ความรู้ในเรื่องกฎหมาย พ.ร.บ. ของกระทรวงอุตสาหกรรมและประกาศของกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยและการนำเสนอถึงระเบียบวิธีวิจัยในครั้งนี้ โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์การศึกษาวิจัยดังรายการต่อไปนี้

1. ข้อมูลโรงงานและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลโรงงานและกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลโรงงาน

โรงงานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงงานในจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา แยกออกมาได้ดังนี้

โรงงานในการนิคมอุตสาหกรรม

- จังหวัดชลบุรีมีทั้งหมด	1,955	โรงงาน
- จังหวัดระยองมีทั้งหมด	1,091	โรงงาน
- จังหวัดฉะเชิงเทรา มีทั้งหมด	326	โรงงาน
รวมทั้งหมด	3,372	โรงงาน

โรงงานนอกการนิคมอุตสาหกรรม

- จังหวัดชลบุรีมีทั้งหมด	4,311	โรงงาน
- จังหวัดระยองมีทั้งหมด	2,393	โรงงาน
- จังหวัดฉะเชิงเทรา มีทั้งหมด	1,837	โรงงาน
รวมทั้งหมด	8,541	โรงงาน

รวมโรงงานทั้งในนิคมอุตสาหกรรมและนอกนิคมอุตสาหกรรมจำนวน 11,913 โรงงานที่ได้แจ้งประกอบกิจการไว้

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ จะได้กลุ่มตัวอย่าง 387 โรงงาน จากโรงงานทั้งหมดในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

3. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลโรงงานของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลโรงงาน (สถานที่ตั้ง)	จำนวน	ร้อยละ
โรงงานที่ตั้งอยู่ในการนิคมอุตสาหกรรม	278	71.8
โรงงานที่ตั้งอยู่นอกการนิคมอุตสาหกรรม	109	28.2
รวม	387	100.0
2. ข้อมูลโรงงาน (จังหวัดที่ตั้ง)	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดชลบุรี	204	52.7
จังหวัดระยอง	113	29.2
จังหวัดฉะเชิงเทรา	70	18.1
รวม	387	100.0
3. ข้อมูลโรงงาน (ขนาดโรงงาน)	จำนวน	ร้อยละ
โรงงานขนาดเล็ก	126	32.6
โรงงานขนาดกลาง	175	45.2
โรงงานขนาดใหญ่	86	22.2
รวม	387	100.0
4. ข้อมูลโรงงาน (ประเภทการประกอบกิจการของโรงงาน)	จำนวน	ร้อยละ
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	75	19.4
กลุ่มยานยนต์และเครื่องจักรกล	91	23.5
อุตสาหกรรมสิ่งทอและของใช้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	36	9.3
เครื่องดื่มอาหารแปรรูปและเครื่องใช้อุปโภคบริโภค	53	13.7
พลาสติก แก้ว กระดาษ นวัตกรรม เหล็กและแบบแม่พิมพ์	92	23.8
อุตสาหกรรมปิโตรเคมี น้ำมัน โรงหลอม และโรงชุบ	40	10.3
รวม	387	100.0

จากตารางที่ 1 ข้อมูลโรงงานของกลุ่มตัวอย่าง

1. สถานที่ตั้ง พบว่าโรงงานที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม มีจำนวน 278 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 71.8 และอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีมีจำนวน 204 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 52.7
2. ขนาดโรงงาน พบว่าโรงงานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นโรงงานที่มีขนาดกลางจำนวน 175 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 45.2
3. ประเภทการประกอบกิจการโรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทอุตสาหกรรมพลาสติก แก้ว กระเจ๊ก นี้อต สกรู เหล็กและแบบแม่พิมพ์ จำนวน 92 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 23.8

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพในการบวนการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพในการบวนการบริหารจัดการ กากของเสียอุตสาหกรรม	n = 387		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านการวางแผน (Planning)	3.88	0.70	มาก	1
ด้านการจัดองค์การ (Organization)	3.75	0.74	มาก	2
ด้านการสั่งการ (Leading)	3.65	0.77	มาก	4
ด้านการประสานงาน (Coordinating)	3.60	0.77	มาก	5
ด้านการควบคุม (Controlling)	3.70	0.73	มาก	3
รวม	3.70	0.67	มาก	

ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการวางแผนเป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.88$) ด้านการจัดองค์การเป็นอันดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการควบคุมเป็นอันดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการสั่งการเป็นอันดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.64$) และด้านการประสานงานเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.60$)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ กากของเสียอุตสาหกรรม	n = 387		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
วิธีการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม	3.65	0.70	มาก	2
ระบบการคีย์ขออนุญาตนำกากของเสียออกไปกำจัดและบำบัด	3.63	0.75	มาก	3
นอกโรงงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรม				
กฎหมาย พ.ร.บ.ของกระทรวงอุตสาหกรรม	3.62	0.69	มาก	4
การควบคุมและการป้องกัน	3.74	0.73	มาก	1
รวม	3.66	0.66	มาก	

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่าทุกเรื่องอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องการควบคุมและการป้องกันเป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.74$) เรื่องวิธีการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมเป็นอันดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.65$) เรื่องระบบการคีย์ขออนุญาตนำกากของเสียออกไปกำจัดและบำบัดนอกโรงงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นอันดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.63$) และเรื่องกฎหมาย พ.ร.บ. ของกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.62$)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยจูงใจ ในกระบวนการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยจูงใจ	n = 387		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
การได้รับรองมาตรฐานเป็นโรงงานสีเขียว Green Industry				
เป็นการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานท่าน	3.39	0.84	ปานกลาง	3
การได้รับรางวัล 3Rs Award				
เป็นการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานท่าน	3.48	0.81	มาก	2
การได้รับรองมาตรฐาน ISO 14000 , ISO 18000 , ISO 26000 , ISO 50001				
เป็นการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานท่าน	3.82	1.00	มาก	1
รวม	3.56	0.79	มาก	

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยจูงใจในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โรงงานส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการได้รับรองมาตรฐาน ISO 14000, ISO 18000, ISO 26000, ISO 50001 เป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.82$) การได้รับรางวัล 3Rs Award เป็นอันดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.48$) การได้รับรองมาตรฐานเป็นโรงงานสีเขียว Green Industry เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.39$)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวม

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม	n = 387		ระดับ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	SD		
ด้านต้นทุน (Cost)	3.70	0.76	มาก	1
ด้านเวลา (Time)	3.63	0.71	มาก	2
ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)	3.43	0.71	มาก	3
รวม	3.60	0.65	มาก	

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านต้นทุน (Cost) เป็นอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.70$) ด้านเวลา (Time) เป็นอันดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.63$) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.43$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลด้านสถานที่ตั้งของโรงงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าโรงงานที่ตั้งอยู่ในการนิคมอุตสาหกรรมมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมมากกว่าโรงงานที่ตั้งอยู่นอกการนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่ด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) จังหวัดฉะเชิงเทรามีค่าระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมน้อยกว่าจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง ส่วนด้านต้นทุน (Cost) และด้านเวลา (Time) พบว่า จังหวัดฉะเชิงเทรามีค่าระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมน้อยกว่าจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง

2. ขนาดของโรงงานที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าโรงงานขนาดเล็กมีค่าระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมน้อยกว่าโรงงานขนาดกลางและโรงงานขนาดใหญ่ ส่วนด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time)

และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) พบว่าโรงงานขนาดเล็กมีค่าระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมน้อยกว่าโรงงานขนาดกลางและโรงงานขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประเภทของการประกอบกิจการโรงงานที่แตกต่างกัน พบว่าประเภทของการประกอบกิจการโรงงานที่แตกต่างกันมีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายอยู่ที่ร้อยละ 68 พิจารณาค่าคะแนนมาตรฐานโดยเรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการควบคุม ($\beta = 0.32$) เป็นลำดับที่ 1 ด้านการประสานงาน ($\beta = 0.31$) เป็นลำดับที่ 2 ด้านการสั่งการ ($\beta = 0.14$) เป็นลำดับที่ 3

5. ระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกากของเสียมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายอยู่ที่ร้อยละ 74 พิจารณาค่าคะแนนมาตรฐานโดยเรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ กฎหมาย พ.ร.บ. ของกระทรวงอุตสาหกรรม ($\beta = 0.38$) เป็นลำดับที่ 1 ระบบการคีย์ข้อมูลฐานนำกากของเสียออกไปกำจัดและบำบัดนอกโรงงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ($\beta = 0.22$) เป็นลำดับที่ 2 การควบคุมและการป้องกัน ($\beta = 0.17$) เป็นลำดับที่ 3

6. ปัจจัยเชิงใจในการบริหารจัดการกากของเสียมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายอยู่ที่ร้อยละ 72 พิจารณาค่าคะแนนมาตรฐานโดยเรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การได้รับรองมาตรฐาน ISO 14000, ISO 18000, ISO 26000, ISO 50001 ($\beta = 0.31$) เป็นลำดับที่ 1 การได้รับรองมาตรฐานเป็นโรงงานสีเขียว Green Industry ($\beta = 0.20$) เป็นลำดับที่ 2 และการได้รับรางวัล 3Rs Award ($\beta = 0.16$) เป็นลำดับที่ 3

4. อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะโรงงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม สถานที่ตั้งของโรงงานพบว่าโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ทั้งด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ได้ดีกว่าโรงงานที่ตั้งอยู่นอกนิคมอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยจังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรีมีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมได้ดีกว่าจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ท่าเลที่ตั้งของโรงงานมีข้อได้เปรียบต่อการแข่งขันในด้านการบริหารจัดการที่ดีอย่างมีระบบ ขนาดของโรงงาน พบว่าโรงงานขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมได้ดีกว่าโรงงานขนาดกลางและโรงงานขนาดเล็กทั้งด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ไพฑูริย์, 2555) การจัดการมลพิษอุตสาหกรรม สำหรับโรงงานข้ามชาติทางยุโรปและโรงงานญี่ปุ่น มีประสิทธิภาพในระดับสูงและโรงงานขนาดใหญ่มีการจัดการมลพิษที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อมูลปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พบว่าด้านการประสานงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นด้านการควบคุมและด้านการสั่งการ เมื่อโรงงานมีการประสานงาน ควบคุมการทำงานและสั่งงานได้อย่างเป็นระบบ มีการจัดการองค์การและวางแผนงาน มีนโยบายที่ชัดเจนทำให้กระบวนการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (จินตนา, 2546) การจัดการของเสียโรงงานประกอบรถยนต์เป็นระบบที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายแผนงานและกิจกรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

3. ข้อมูลระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกากของเสียมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พบว่าการมีความรู้

ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย พ.ร.บ. ของกระทรวงอุตสาหกรรม การศึกษารายงานของเสียออกปฏิกิจและบำบัดนอกโรงงานอย่างถูกต้องและมีการควบคุมป้องกันกากของเสียอุตสาหกรรมไม่ให้รั่วไหลออกนอกบริเวณโรงงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ทั้งด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) (ศิริวรรณ, 2559) ได้ศึกษาการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานแปรรูปอาหารแช่แข็งในจังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่ากากของเสียอุตสาหกรรมเกิดจากทุกหน่วยงานในโรงงานและโรงงานมีการคัดแยกของเสียอุตสาหกรรมที่แหล่งกำเนิด มีการขออนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน โดยโรงงานมีวิธีการบำบัดและกำจัดในเบื้องต้น ในการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมมีวิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างกันตามแต่ละชนิดของกากของเสียอุตสาหกรรม

4. ข้อมูลปัจจัยจุใจในการบริหารจัดการกากของเสียมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พบว่าโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 14000, ISO 18000, ISO 26000, ISO 50001 และโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐานเป็นโรงงานสีเขียว Green Industry รวมถึงการได้รับรางวัล 3Rs Award มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ทั้งด้านต้นทุน (Cost) และด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) (ธนกร, 2558) แนวทางการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14001 สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศึกษาแนวทางการจัดทำระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินสมรรถนะขององค์กรนำเสนอแนวทางในการประยุกต์ ใช้ระบบอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมขององค์กร

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยด้านลักษณะของโรงงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสีย ให้เกิดขึ้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ควรให้ความสำคัญกับโรงงานนอกการนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก

2. จากการศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการทั้งหมด 5 ด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมโรงงานต้องมีการวางแผนกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์เป้าหมายอย่างชัดเจน กำหนดโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการจัดการกากของเสียภายในโรงงานและโรงงานควรมีแผนรองรับสถานะที่มีความเสี่ยงหรือเกิดเหตุฉุกเฉิน มีการควบคุมป้องกันกากของเสียภายในโรงงาน คัดแยกกากของเสียที่เป็นอันตรายและกากของเสียที่ไม่เป็นอันตรายอย่างเป็นสัดส่วน ควบคุมการรั่วไหลของเสียไม่ให้ออกนอกบริเวณโรงงาน

3. จากการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม พบว่าโรงงานบางโรงงานยังขาดความรู้เรื่อง กฎหมาย พ.ร.บ. ของกระทรวงอุตสาหกรรม ระบบการศึกษารายงานกากของเสียอุตสาหกรรมออกปฏิกิจและบำบัด มาตรการควบคุมป้องกัน เพื่อให้การบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายแผนการพัฒนาให้ความรู้เรื่อง กฎหมาย พ.ร.บ. ระบบการศึกษารายงานกากของเสียออกปฏิกิจและบำบัด มาตรการควบคุมป้องกัน เพื่อให้โรงงานได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและสามารถนำไปพัฒนาประสิทธิภาพได้

4. จากการศึกษาปัจจัยจุใจในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม พบว่าส่วนใหญ่โรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 14000 , ISO 18000 , ISO 26000 , ISO 50001 โรงงานที่ได้ รับรางวัล 3Rs Award และการได้รับรองมาตรฐานเป็นโรงงานสีเขียว Green Industry จะมีการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมทั้งด้านต้นทุน (Cost) ด้านเวลา (Time) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้กับโรงงานที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน ทางหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ในกาให้รางวัล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะทั่วไปของโรงงาน กระบวนการในการบริหารจัดการ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ปัจจัยเชิงจิต ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องปัญหาและผลกระทบในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมที่ตรงกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการนำผลการวิจัยมาใช้และศึกษา
2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปผู้ศึกษาคควรมีการศึกษาสภาพแวดล้อมและชุมชนใกล้เคียงกับโรงงาน การทำ CSR และ MOU ร่วมกับชุมชน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ให้สอดคล้องกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

5. เอกสารอ้างอิง

- จินตนา จันทะเวียง. 2546. การจัดการของเสียโรงงานประกอบรถยนต์ กรณีศึกษา : บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ธนกร กันนัย. 2558. แนวทางการประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 สำหรับธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม กรณีศึกษา บริษัท โปรดักส์เซ็นเตอร์ เซอร์วิส จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารพัฒนสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพฑูรย์ สิงห์ไข่มุกข์, ชาญชัย จิตเหล่าอาพร, สมาน งามสนธิ, บุญเรือง ศรีเหรียญ. 2555. ประสิทธิภาพนโยบายมลพิษอุตสาหกรรมไทย. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศิริวรรณ พงศ์วิริยะกาญจน์. 2559. การจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของโรงงานแปรรูปอาหารแช่แข็งในจังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การศึกษามโนทัศน์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์
ของลาสเลย์และแมทซินสกี

A Study of Mathematics concept and Retention of Mathematics concept
on Triangle topic for Prathomsuksa 5 students by using a Concept
formation model of Lasley and Matczynski

วรรณวิษา สุขใหม่ สัจจารักษ์ ลาตสูงเนิน วิวรรณ กาญจนวจิ และ นิติภูมิ อัครวิติสกุล
Wanvisa Sukmai, Sajjarak Ladsungnern, Viwan Kanjanawajee
and Nitiphoom Adsawatithisakul

สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
e-mail: somwanvisasukmai@gmail.com โทร. 084-927-5586

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 3) ศึกษาความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 101 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 5/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำนวน 31 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 11 แผน เวลา 11 คาบเรียน และแบบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ 1. มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี เรื่อง รูปสามเหลี่ยม มีความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์

คำสำคัญ: มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี

Abstract

The purposes of this research were : 1) Compare the mathematics concept on Triangle topic for Prathomsuksa 5 students by using a Concept formation model of Lasley and Matczynski before and after studying, 2) Compare the mathematics concept on Triangle topic for Prathomsuksa 5 students

by using a Concept formation model of Lasley and Matczynski with threshold value at 60 percent of score, 3) Study the Retention of Mathematics concept on Triangle topic for Prathomsuksa 5 students by using a Concept formation model of Lasley and Matczynski. The population of this research were Prathomsuksa 5 students in 2nd semester of academic year 2560 of Anubansansanook School, NakhonRatchasima Primary Educational Service Area Office 2, consisting of the 3 classroom, 101 students. The sample were Prathomsuksa 5/3, in 2nd semester of academic year 2560 of Anubansansanook School, NakhonRatchasima Primary Educational Service Area Office 2, consisting of the 31 students, which selected randomly through cluster random sampling technique. The research instrument of this research as follows: 11 of learning activity plans by using a Concept formation model of Lasley and Matczynski, the Mathematics concept test consists of 20 items. The data was analyzed with the arithmetic mean, percentage, standard deviation and t-test. 1. The mathematics concept achievement in topic of triangle, of Prathomsuksa 5 students after using a Concept formation model of Lasley and Matczynski was higher than before with the significant at .05 2. The mathematics concept achievement in topic of triangle, of Prathomsuksa 5 students after using a Concept formation model of Lasley and Matczynski, higher than the threshold value at 60 percent of score at the .05 level of statistical significance. 3. Prathomsuksa 5 students after using a Concept formation model of Lasley and Matczynski in topic of triangle had retention of mathematics concept.

Keywords: Mathematics concept, Concept formation model of Lasley, Matczynski

1. บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิด ทั้งความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน, 2551) นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนาให้แต่ละบุคคลเป็นคนที่มีสมบูรณ์ เป็นพลเมืองดีเพราะคณิตศาสตร์เสริมสร้างควมมีเหตุผล ความเป็นคนช่างคิด ช่างริเริ่มสร้างสรรค์ มีระบบระเบียบในการคิด มีการวางแผนในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนมีลักษณะของความเป็นผู้นำในสังคม (สิริพร , 2545)

จากความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิชาคณิตศาสตร์มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา โดยได้แบ่งสาระการเรียนรู้ออกเป็น 6 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ สาระที่ 2 การวัด สาระที่ 3 เรขาคณิต สาระที่ 4 พีชคณิต สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น และสาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเนื้อหาในสาระที่ 3 เรขาคณิต เป็นเนื้อหาที่สามารถฝึกให้นักเรียนมีเหตุผลมากกว่าจะเชื่อ การเดาสุ่ม เนื่องจากในการพิสูจน์นักเรียนจะต้องแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นเหตุ และอะไรเป็นผลที่ต้องพิสูจน์ อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับการนำไปใช้ในด้านเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ ต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจในเรขาคณิต เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป (สมวงษ์, 2551)

นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการคิด คำนวณ และการใช้สติปัญญา ความคิดทางคณิตศาสตร์เป็นความคิดที่เกิดจากการสรุปความคิดที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือความคิดที่เกิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เราเรียก

ความคิดเหล่านี้ว่า ความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ (concept) (เวชฤทธิ์, 2555) ซึ่งมีโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญมากสำหรับครูและนักเรียน เนื่องจากโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เป็นความคิดสำคัญและความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่ง ๆ หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของคณิตศาสตร์ ในด้านการคำนวณ ความสัมพันธ์ จำนวนและการให้เหตุผล (Good, 1959) และสามารถเก็บไว้ในความจำระยะยาวในลักษณะของความคิดรวบยอดหรือความรู้สึกลึกซึ้งหนึ่งตามความเข้าใจ นอกจากนี้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ยังถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพราะความสำเร็จทางการเรียนคณิตศาสตร์ขึ้นอยู่กับความเข้าใจถึงมโนทัศน์ที่ถูกต้องในสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ หากว่านักเรียนมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ที่ดีและถูกต้องแล้ว ก็จะสามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดี จนส่งผลให้นักเรียนมีความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ (อัมพร, 2547)

ความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื่องจากจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ จนสามารถจำเนื้อหาและสาระสำคัญต่าง ๆ เหล่านั้น จนนำไปประยุกต์ใช้ในเนื้อหาอื่น ๆ ได้ต่อไป ซึ่งความคงทนของมโนทัศน์ คือ การจดจำความรู้ หรือมโนทัศน์ที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว หรือเคยมีประสบการณ์รับรู้มาแล้ว และสามารถระลึก นึกถึงได้ เมื่อถึงช่วงระยะเวลาไปช่วงหนึ่ง เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ค่อนข้างมากจึงต้องอาศัยความจำ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการเรียนความสามารถในการสะสมความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว และสามารถถ่ายทอดออกมาได้ (จิราภา, 2544) ซึ่งความจำคือการคงเหลืออยู่ของความรู้เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งไปแล้ว จึงถือว่าความจำเป็นสิ่งสำคัญมาก สำหรับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพราะถ้านักเรียนสามารถจำหรือเก็บความรู้ที่เรียนผ่านไปได้นานเท่าใด ก็จะทำให้มีพื้นฐานในการเรียนเรื่องต่อไปได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้นหากนักเรียนมีความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์แล้ว ก็จะส่งผลถึงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ของโรงเรียนอนุบาลแสนสนุก ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนัก ซึ่งจะเห็นได้จากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Educational Test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละของวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558-2559 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 41.79 และร้อยละ 38.51 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยตามมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว พบว่า มาตรฐานที่ 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ซึ่งเป็นมาตรฐานหนึ่งที่บรรจุอยู่ในสาระที่ 3 เรขาคณิต มีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนลดลงอย่างชัดเจน คือได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.57 และร้อยละ 19.15 และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2558-2559 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 40.57 และร้อยละ 35.09 (งานวิชาการโรงเรียนอนุบาลแสนสนุก, 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนต่ำลงและไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ตามที่โรงเรียนกำหนด ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาเรื่อง รูปสามเหลี่ยมเป็นเนื้อหาที่มีมโนทัศน์มากกว่าเนื้อหาอื่น ๆ ในสาระเรขาคณิต และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกลักษณะสำคัญของรูปสามเหลี่ยมชนิดต่าง ๆ ได้ จัดอยู่ในมโนทัศน์เรื่อง ชนิดของรูปสามเหลี่ยม หรือ เมื่อกำหนดโจทย์ให้นักเรียนสร้างรูปสามเหลี่ยม โดยระบุขนาดและส่วนประกอบให้นักเรียนไม่สามารถสร้างรูปสามเหลี่ยมได้ เนื่องจากไม่เข้าใจในขั้นตอนการสร้างรูปสามเหลี่ยม จัดอยู่ในมโนทัศน์เรื่องการสร้างรูปสามเหลี่ยม และการหาพื้นที่ของรูปสามเหลี่ยม นักเรียนจะจำเพียงสูตรเพื่อนำมาใช้ ไม่ได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากกับพื้นที่ของรูปสามเหลี่ยม จัดอยู่ในเรื่อง พื้นที่ของรูปสามเหลี่ยม เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่นักเรียนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้และผลที่ตามมาคือ นักเรียนจดจำวิธีการแก้ปัญหาโดยขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (อัมพร, 2545), (เวชฤทธิ์, 2557) และจากการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาสาเหตุที่นักเรียนขาดมโนทัศน์ พบว่าสาเหตุหลัก ๆ คือ ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ คือ วิธีการสอนของครูเน้นการบรรยาย อธิบายให้นักเรียน โดยขาดการฝึกให้นักเรียนหาข้อสรุปด้วยตนเอง และปัญหาด้านตัวนักเรียน คือ นักเรียนไม่ชอบคิด ไม่ชอบแก้ปัญหา จากสาเหตุ

ดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงมโนทัศน์ของรูปสามเหลี่ยมอย่างลึกซึ้งและถ่องแท้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ เป็นวิธีสอนที่จะส่งผลให้นักเรียนมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เพราะนักเรียนจะสามารถสร้างมโนทัศน์ได้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำของนักเรียนเอง จะส่งผลให้นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์นั้นอย่างละเอียด ถูกต้อง ครบถ้วน และอาจทำให้นักเรียนจดจำมโนทัศน์นั้นได้ดี และยาวนาน เมื่อนักเรียนจดจำมโนทัศน์ได้นาน นักเรียนก็จะสามารถนำมโนทัศน์นั้นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (ชัยพร, 2525) และจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มีหลากหลายรูปแบบ แต่จากการศึกษาค้นคว้ารูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในมโนทัศน์อย่างลึกซึ้ง คือ การจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการสร้างมโนทัศน์ ซึ่งเป็นแนวคิดของลาสเลย์และแมทซินสกี (Lasley and Matczynski, 2002) เป็นรูปแบบการสร้างมโนทัศน์ที่ได้พัฒนามาจากแนวคิดของทาบา เน้นให้ครูพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน จุดประสงค์ของการสร้างมโนทัศน์ คือ การทำให้นักเรียนสามารถแยกแยะแนวคิดต่าง ๆ และขยายตัวอย่างเฉพาะไปสู่ประเภทของมโนทัศน์ที่กว้างขึ้น เป็นการใช้ความคิดในระดับสูง กระทำกับข้อมูลในวิธีที่จะจัดโครงสร้าง แนวคิด และตัวอย่าง เพื่อสรุปเป็นความหมาย โดยลาสเลย์และแมทซินสกีได้พัฒนารูปแบบการสร้างมโนทัศน์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้จะเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่ามโนทัศน์คืออะไร เกิดขึ้นอย่างไร สามารถทำให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับมโนทัศน์ ตีความหมาย และขยายความของมโนทัศน์นั้นเองได้ จนสามารถสร้างมโนทัศน์ได้ด้วยตัวเอง โดยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การผลิตข้อมูล ขั้นที่ 2 การจัดกลุ่มข้อมูล ขั้นที่ 3 การตั้งชื่อกลุ่ม ขั้นที่ 4 การขยายประเภทข้อมูล และขั้นที่ 5 การสรุปปิด ทั้งห้าขั้นข้างต้นแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง ตั้งแต่ขั้นแรกจนขั้นสุดท้ายที่นักเรียนสามารถสรุปมโนทัศน์ได้เอง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจมโนทัศน์นั้นอย่างลึกซึ้ง จนเกิดความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอื่นได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนคณิตศาสตร์ และเนื้อหาเรื่อง รูปสามเหลี่ยม เป็นเนื้อหาที่ใช้ต่อยอดในระดับสูงขึ้นไป ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษามโนทัศน์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้อคณิตศาสตร์ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้สอน ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้อคณิตศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60
3. เพื่อศึกษาความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของ ลาสเลย์และแมทซินสกี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษามโนทัศน์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี มีขั้นตอนการสร้างมโนทัศน์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการผลิตข้อมูล ขั้นการจัดกลุ่มข้อมูล ขั้นการตั้งชื่อกลุ่ม ขั้นการขยายประเภทข้อมูล และขั้นการสรุปปิด ซึ่งสามารถ

สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังรูป 1

รูป 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. วิธีดำเนินการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 101 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 31 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ซึ่งห้องเรียนนั้นได้จัดแบบความสามารถของนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างโมทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 11 แผน แผนละ 1 คาบเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 31 คน โดยใช้แบบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก จำนวน 31 คน ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างโมทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี จำนวน 11 แผน แผนการเรียนรู้ละ 1 คาบเรียน

3. ทำการทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก จำนวน 31 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

4. เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ฉบับเดิมไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลแสนสนุก จำนวน 31 คน พร้อมกันทั้งหมดกันอีกครั้ง เพื่อวัดความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test for dependent sample)
2. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for One sample)
3. เปรียบเทียบความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบทั้ง 2 ครั้งของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for dependent)

3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำเสนอตามตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	31	8.29	3.04	14.18*	.000
หลังเรียน	20	31	15.84	2.77		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำเสนอตามตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนวัดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 60	$\bar{x}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	20	31	12	15.84	2.77	7.72*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี มีความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ นำเสนอตามตาราง 3

ตาราง 3 การศึกษาค่าเฉลี่ยคะแนนวัดความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	20	31	15.84	2.77	1.044	.305
สอบวัดความคงทน	20	31	15.52	3.17		

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษามโนทัศน์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่ามโนทัศน์คืออะไร เกิดขึ้นอย่างไร สามารถทำให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับ มโนทัศน์ ตีความหมาย และขยายความของมโนทัศน์นั่นเองได้ จนสามารถสร้างมโนทัศน์ได้ด้วยตัวเอง โดยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การผลิตข้อมูล เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนจะมีโอกาสได้สร้างมโนทัศน์ร่วมกัน ขั้นที่ 2 การจัดกลุ่มข้อมูล ในขั้นนี้นักเรียนจะเป็นผู้จัดกลุ่มข้อมูลด้วยตนเองโดยการสังเกต คิด วิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันทางมโนทัศน์เข้าด้วยกันตามการรับรู้ของตนเอง โดยครูจะเป็นผู้ตรวจสอบการจัดกลุ่มของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสังเกตและกระบวนการคิดเพื่อจัดกลุ่มของข้อมูล ขั้นที่ 3 การตั้งชื่อกลุ่ม นักเรียนได้ฝึกการตั้งชื่อกลุ่มของข้อมูลที่นักเรียนจัดขึ้น โดยชื่อที่ตั้งขึ้นจะต้องสามารถสื่อความหมายของกลุ่มนั้น ๆ ได้ ขั้นที่ 4 การขยายความประเภทข้อมูล ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ขยายความเข้าใจจากข้อมูลที่ครูกำหนดให้เพิ่มเติม ขั้นที่ 5 การสรุปปิด ในขั้นนี้นักเรียนจะร่วมกันสรุปและอธิบายข้อมูลแต่ละกลุ่มว่ามีลักษณะอย่างไรหรือสรุปความหมายของข้อมูลแต่ละกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในมโนทัศน์อย่างลึกซึ้ง จะเห็นได้ว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง ตั้งแต่ขั้นแรกจนนักเรียนสามารถสรุปมโนทัศน์ได้ในขั้นสุดท้าย ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจมโนทัศน์นั้นอย่างลึกซึ้ง (สิรินทิพย์, 2542) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์สามารถพัฒนากระบวนการสร้างมโนทัศน์ได้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สมพร, 2557) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้โปรแกรม The geometer's Sketchpad เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างเสริมมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อนุพันธ์และการแก้โจทย์ปัญหาอนุพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad ด้วยวิธีการสร้างเสริมมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการจัดระบบข้อมูล ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจนเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ตนเองเรียนได้มากยิ่งขึ้นและส่งผลให้มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ปราณี, 2549) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการสร้างมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้โมเดลการสร้างมโนทัศน์มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สถาปนา, 2558) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี มีความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดจนสามารถสร้างมโนทัศน์ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำของนักเรียนเองจะส่งผลให้นักเรียนเข้าใจมโนทัศน์นั้นอย่างละเอียด ถูกต้อง ครบถ้วน และอาจทำให้นักเรียนจดจำมโนทัศน์นั้นได้ดี และยาวนาน ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำมโนทัศน์มาใช้ในการทำแบบทดสอบวัดความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ได้ (Gorrell, 1989) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการสร้างตัวอย่างของมโนทัศน์ที่มีต่อความคงทนในการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สามารถสร้างตัวอย่างของมโนทัศน์ได้ด้วยตัวเองมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้สร้างตัวอย่างของมโนทัศน์ด้วยตัวเอง (อรพรรณ, 2555) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์และความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ มีความคงทนในการเรียนรู้โดยคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4. สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษามโนทัศน์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. การเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การศึกษาความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี มีความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ โดยค่าเฉลี่ยคะแนนในการทดสอบหลังเรียนและทดสอบวัดความคงทนไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้
 - 1.1 จากการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ช่วยให้นักเรียนมีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความคงทนของมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป และการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอนซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการสอนมากกว่าการสอนแบบปกติ ดังนั้นครูจะต้องเตรียมความพร้อม สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และต้องควบคุมเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม

1.2 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี จะมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่ถนัดในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ดังนั้นครูจะต้องอธิบายและทบทวนคำถามที่ใช้ในการถามหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ จนสามารถตอบคำถามของครูได้

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกี ทุก ๆ แผนการจัดการเรียนรู้ครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน และให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาหน้าชั้นเรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ครูควรสุมนักเรียนในกลุ่มให้ออกมาหน้าชั้นเรียนไม่ซ้ำกัน เพื่อให้ทุก ๆ คนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกีไปใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ในหน่วยสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น

2.2 ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ของลาสเลย์และแมทซินสกีไปใช้ในการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

5. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิราภา เตังไตรรัตน์. 2544. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยพร วิชชาวุธ. 2525. ความจำมนุษย์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี พรภวิชัยกุล. 2549. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์โดยใช้โมเดลการสร้างมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนอนุบาลแสนสุข. 2560. รายงานประจำปีของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559. นครราชสีมา : โรงเรียนอนุบาลแสนสุข.
- เวชฤทธิ์ อังกะภักขจร. 2555. ครบเครื่องเรื่องความรู้สำหรับครูคณิตศาสตร์ : หลักสูตรการสอนและการวิจัย. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- _____. 2557. การศึกษามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนิสิตวิชาเอกคณิตศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา. 25(2) : 93-108.
- สถาปนา บุญมาก. 2558. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพร บุญประมวล. 2557. การใช้โปรแกรม The geometer's Sketchpad เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสร้างเสริมมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อนุพันธ์ และการแก้โจทย์ปัญหาอนุพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมวงษ์ แปลงประสพโชค. 2551. ความสำคัญของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์. [Online] from <http://203.172.205.25/ftp/intranet/mc41/area/gif-math02.htm>.
- สิริพร ทิพย์คง. 2545. หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สิรินทิพย์ พูลศรี. 2542. ผลของการใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อรพรรณ เลื่อนแป้น. 2555. การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสร้างมโนทัศน์ที่มีต่อมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับอนุกรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัมพร ม้าคอง. 2547. การพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในประมวลบทความหลักและแนวทางการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- Good. 1959. Dictionary of education United States of America : McGraw. Hill Book Company.
- Gorrell, J and other. 1989. Effect of self-generated example on elementary school student retention of science of science school concept. [Online] from://www.eric.ed.gov/[4/03/06].
- Lasley and Matczynski. 2002. Instructional model: Strategies for teaching in a diverse Society (2nd ed). Belmont : Wadsworth.

ไทยพวนสุพรรณบุรี : การศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Thai Puan SuphanBuri : The Study and Analysis of Cultural Attraction Standard

วาสนา เล็กเปลียน

Wasana Lerkplien

สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

wasanatoya@gmail.com 092- 2833851

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชากรไทยพวน หมู่ที่ 2 - 3 ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และนักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสำรวจ บันทึกภาพถ่าย การสังเกต การสอบถาม และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนไทยพวนในจังหวัดสุพรรณบุรีมีประวัติความเป็นมายาวนาน มีวัดลานคาเป็นศูนย์กลางของชุมชน ชุมชนมีวัฒนธรรมและมีอัตลักษณ์เฉพาะของตนเอง มีโบราณสถานรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นใหม่ que แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยพวน ซึ่งเอื้อประโยชน์หรือเป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน พบว่าในแต่ละด้านมีศักยภาพ และความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ทั้งสามด้าน คือ 1) ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจภาพรวมอยู่ในระดับดี ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หัวข้อมีการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง 2) ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน และหัวข้อมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุน จัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ หัวข้อมีการกำหนดขอบเขต ช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ ส่วนปัญหาที่ต้องพัฒนาให้ดีขึ้น คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หัวข้อมีการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง และด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ หัวข้อมีการกำหนดขอบเขตช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่ และการบริการ

คำสำคัญ: ไทยพวน มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Abstract

This research aims to study the history and importance of cultural tourism. Analyze standards of cultural attractions of Thai Puan community. The samples were The population of Thai Puan Moo 2 - 3 Khok Kham District, Bang Pla Ma District Suphanburi Province And 200 tourists. And field surveying. Photo taking, observation, interview and interview. The research found that Thai Puan community in Suphanburi has a long history. Lanka Temple is the center of community. The community has its own unique culture and identity. There are ancient ruins and rebuilt tourist sites that reflect the identity of Thai people. The advantage or strength of cultural tourism. The analysis of the standard of cultural tourism in each of three aspects has the potential and readiness to develop

as a cultural tourism in all three aspects : 1) the potential for attractiveness is good. 2) The potential for tourism is at a high level, including the development of basic facilities such as water. Street lighting, accommodation etc can accommodate the current traveler. 3) The potential for tourism management, including the topic of the scope, the time, and the number of tourists. Appropriate to the potential of space and service. The problem that needs to be improved is the potential for attracting tourism at amoderate level. Topics include activities that demonstrate the continuity of cultural traditions. The potential fortourism management is defined as the scope of time. Including the limited number of tourists to match the potential of the area and services.

Keywords: Thai Puan, the Standard of Cultural Tourism

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาลเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมในสาขาอื่น ๆ เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน แต่ละกลุ่มล้วนก็มีมีชนบทรรมนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่ผดแผกไปจากคนพื้นเมืองดั้งเดิม ในบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ “ลาวพวน” หรือ “ไทยพวน” จัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในประเทศ ชาวไทยพวนที่อพยพมาจากประเทศลาว ตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีได้อาศัยกระจายตัวกันอยู่ใน 23 จังหวัด ชาวไทยพวนนิยมปลูกบ้านเรือนอยู่กันเป็นคุ้ม ๆ ตามริมน้ำ ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และรับจ้างทั่วไป มีชนบทรรมนิยมประเพณี ความเชื่อ ภาษา และอาหารพื้นบ้านเป็นของตนเอง มีความผูกพันระบบเครือญาติเผ่าพันธุ์ (สายหยุด, 2554) “พวน” ว่าเป็นชุมชนไทย คือกลุ่มคนไทยกลุ่มหนึ่งที่สืบเชื้อสายมาจากชาวพวนในเมืองพวนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันตั้งอยู่ที่เขตเชียงขวางทางตะวันออกของหลวงพระบางติดกับประเทศเวียดนาม ชนกลุ่มนี้มีถิ่นฐานอยู่ในลาวเรียกว่า “ลาวพวน” เมื่ออยู่ในประเทศไทยเรียกว่า “ไทยพวน” ชาวไทยพวนที่อาศัยอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ จะมีภาษาพูด ความเชื่อ ชนบทรรมนิยมประเพณี รวมถึงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ผลิตภัณฑ์ของชาวไทยพวนซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เช่น ด้านศิลปหัตถกรรม ได้แก่ ผ้าทอตีนจก ผ้ามัดหมี่ ม่อฮ่อม ไม้กวาด เครื่องจักสาน ด้านผลิตภัณฑ์อาหาร ได้แก่ ปลาสาม ปลาห้า น้ำพริกพวน เป็นต้น และเชื่อว่าไทยพวนเหล่านี้จะยังคงรักษาและสืบทอดเอกลักษณ์ของกลุ่มไปยังรุ่นลูกหลานอย่างต่อเนื่อง (สนิท, 2525)

จังหวัดสุพรรณบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนอาศัยอยู่มากเป็นอันดับ 3 ของประเทศประมาณหนึ่งหมื่นหกพันคน ตั้งถิ่นฐานอยู่ใน 8 ตำบล 26 หมู่บ้านของอำเภอบางปลาม้า (พงษ์, 2551) สืบเนื่องการบริการวิชาการของสาขาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ทำให้ทราบว่าชาวชุมชนไทยพวนบ้านเก่าห้องลานค้ายรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น ประเพณีกำฟ้าและพาสู่สี่ เป็นต้น มีสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจเกี่ยวข้องกับชาวไทยพวนหลายแห่ง คนในชุมชนมีความต้องการที่จะอนุรักษ์สืบสาน วัฒนธรรมประเพณีของตนให้คงอยู่ และพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนก่อให้เกิดรายได้กับคนในชุมชนต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องไทยพวนสุพรรณบุรี : การศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนที่จะนำไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบริการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และสนับสนุนคนในชุมชนให้เกิดสำนึกรักในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจหลักส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดความยั่งยืนมากขึ้น

2. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

โดยสรุปแนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว (2549) ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งทีแสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย สรุปว่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติ ความเป็นมาของชุมชนชาติพันธุ์โบราณสถาน ประเพณี และวัฒนธรรม จากอดีตถึงปัจจุบันที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน

2.2 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดในการกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับให้หน่วยงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ได้มีการกำหนดองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน ได้แก่ (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว., 2549)

องค์ประกอบที่ 1 ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

หมายถึงการที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจ หรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวเช่นความโดดเด่นและมีความมีเอกลักษณ์ ความงดงามทางสถาปัตยกรรม และศิลปกรรม รวมถึงความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของคนในอดีต อีกทั้งศักยภาพและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวด้วย มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ 1.คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม 2. ศักยภาพทางกายภาพ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

หมายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้มีความสำคัญ และมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งวัฒนธรรมอาจมีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูง แต่มีข้อจำกัดในการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ส่งผลให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 2) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ

หมายถึงความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งประวัติศาสตร์แก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดการพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่าง ๆ ที่จะมผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมี 2 ด้าน ได้แก่ 1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว 2. การจัดการด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย

การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3 องค์ประกอบ การให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญสำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชม องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญของคะแนนรองลงมา และองค์ประกอบด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวมีความสำคัญของคะแนนน้อยที่สุด

3. วิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาสภาพจริงในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนไทยพวนสุพรรณบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ นำคำตอบจากแบบสอบถามมาเป็นข้อมูลทางสถิติอธิบายความหมายด้วยการบรรยาย

3.1 ขอบเขตของวิจัย

1) ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทยพวนสุพรรณบุรี จากนั้นศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพในการบริหารจัดการ

2) ขอบเขตพื้นที่ คัดเลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจง (purposive sampling) เลือกชุมชนเป็นพื้นที่ศึกษาคนพวนอยู่ที่หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

3) ขอบเขตประชากร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ประชากรในหมู่ที่ 2-3 และนักท่องเที่ยว 200 คน ในพื้นที่ศึกษา

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสำรวจความคิดเห็น เนื้อหาสอดคล้องกับความเป็นมา และมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเป็นคำถามตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลวิเคราะห์เพื่อสรุปผลโดยหลักการและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนไทยพวน จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการศึกษาพบว่าไทยพวนจังหวัดสุพรรณบุรีอพยพจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว เข้ามาประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2322 - 2370 (ถนัด, 2550) บ้านเก่าห้องบริเวณรอบวัดลานคาซึ่งปัจจุบันคือหมู่ที่ 3 ตำบลโคกคราม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พื้นที่ทำการศึกษามีเป็นชุมชนชาวไทยพวนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2364 ยังรักษาวินัย วิถีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ทางพันธุ์ไว้ได้อย่างมั่นคง จุดเด่นด้านวัฒนธรรมประเพณีและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในชุมชนที่จะพัฒนาศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ มีดังนี้

1. ประเพณีวันสารทไทยพวน จัดขึ้นในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี
2. ประเพณีกำฟ้า หรือคำฟ้า จัดขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี
3. ประเพณี “พาสู่เสือ” ประเพณีสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาแบบไทยพวน
4. วัดลานคามิบุษบกขุนปั้นอายุ 100 กว่าปี แห่งเดียวในจังหวัดสุพรรณบุรี
5. หลวงพ่อพระพุทธรูปเจ้าห้องพิชิตมาร อายุกว่า 300 ปี
6. รอยพระพุทธรูปไม้ตะเคียนที่ยาวที่สุดในประเทศไทย
7. โรงเรียนวัดลานคาซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกริมแม่น้ำสุพรรณบุรี
8. บ้านเก่าห้อง อนุสาวรีย์ขุนกำแหง ศาลปู่เจ้า-ย่าเมืองไทยพวน
9. ตลาดเก่าห้องร้อยปี และหอดูโจร แห่งเดียวในประเทศไทย

4.2 วิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจความคิดเห็นด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับคะแนน		
	X	SD	ความหมาย
ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว			
1. ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถีชีวิตจากชุมชนอื่น มีคุณค่าที่ควรอนุรักษ์ และสืบสานต่อไป	3.66	1.136	มาก
2. มีการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง	3.20	1.172	ปานกลาง
3. ความงดงามทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือการสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น	3.48	1.110	มาก
4. ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.42	.950	มาก
5. ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้	3.58	.986	มาก
6. ความผูกพันของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่น	3.70	1.072	มาก
7. ชุมชนท้องถิ่นมีความสนใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของตน	3.44	1.033	มาก
8. มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.32	1.125	ปานกลาง

จากตารางแสดงแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความเห็นว่ามาตรฐานอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ระดับมาก เรียงลำดับได้แก่ ความผูกพันของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กับชุมชนท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถีชีวิตจากชุมชนอื่น มีคุณค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบสานต่อไปความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ ความงดงามทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือการสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น ชุมชนท้องถิ่นมีความสนใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของตน ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว และที่อยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงพัฒนา ได้แก่ หัวข้อมีการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 2 ผลการสำรวจความคิดเห็นด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับคะแนน		
	X	SD	ความหมาย
ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว			
1. มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน	3.85	.932	มาก
2. มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนจัดการด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.42	.950	มาก

จากตารางแสดงผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่ามาตรฐานอยู่ในระดับมากทั้งสองหัวข้อ ได้แก่ หัวข้อ มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน และ หัวข้อมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจความคิดเห็นด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับคะแนน		
	X	SD	ความหมาย
ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว			
1. มีการดูแลรักษา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในแหล่งท่องเที่ยว	3.76	.981	มาก
2. มีการกำหนดขอบเขต ช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ	3.36	1.025	ปานกลาง
3. มีการติดตาม และการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	3.50	1.165	มาก
4. มีการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว	3.82	.755	มาก
5. มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ของท้องถิ่น	3.60	.948	มาก
6. มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่อยู่โดยรอบ	3.82	.104	มาก
7. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	3.78	.919	มาก
8. ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์และรายได้จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม	3.60	1.143	มาก

จากตารางแสดงผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวด้านศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับมากถึงระดับปานกลาง ระดับมากได้แก่หัวข้อมีการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว รองลงมาตามลำดับมีดังนี้ หัวข้อมีกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่อยู่โดยรอบ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นมีการดูแลรักษา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์และรายได้จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม และหัวข้อมีการติดตามและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว และที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หัวข้อมีการกำหนดขอบเขต ช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ

จากการวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวสามารถจัดลำดับตามคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

1. มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
2. มีการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว
3. มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว
4. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
5. มีการดูแลรักษาปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
6. ความผูกพันของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กับชุมชนท้องถิ่น
7. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถี จากชุมชนอื่น
8. มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม
9. ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์และรายได้จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว
10. ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้
11. มีการติดตาม และการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

12. ความมั่งคั่งทางด้านการศิลปวัฒนธรรม หรือการสร้างประทับใจแก่ผู้พบเห็น
13. ชุมชนท้องถิ่นมีความสนใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณี
14. ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง
15. มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ให้การสนับสนุนจัดการ
16. มีการกำหนดขอบเขต ช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะ
17. มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว
18. มีการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่

ผลการศึกษาชุมชนไทยพวนสุพรรณบุรีพบว่าอพยพจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว เข้ามาประเทศไทยกว่าสองร้อยปี วิถีชีวิตชาวไทยพวนยังรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้อย่างเข้มแข็ง มีจุดเด่นมีศักยภาพการท่องเที่ยวทั้งทางด้านประเพณีวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวรวม 9 รายการ พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ผลวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวมมีความเห็นระดับมากแทบทุกด้านด้านศักยภาพในการดึงดูดใจ (รสีกา และคณะ, 2547) แต่ละท้องถิ่นต่างก็มีศักยภาพและความโดดเด่นในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในเรื่องความเป็นมาและความเก่าแก่ของประวัติศาสตร์ โบราณสถาน วิถีชีวิตความงามในศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งถือเป็นจุดแข็งในการส่งเสริมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนในด้านศักยภาพในส่วนที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้นคือมาตรฐานด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการกำหนดขอบเขตช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะ กับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ ซึ่งต้องอาศัยชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาซึ่งยังขาดความเข้าใจ (ระพีพรรณ และคณะ, 2545) ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละพื้นที่โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่พบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีส่วนในการจัดการท่องเที่ยวในระดับน้อย ด้านการรองรับนักท่องเที่ยวมีความเห็นในระดับมาก (รัฐทิติยา, 2544) ศักยภาพของชุมชนนอกจากจะต้องมีความพร้อมด้านองค์ประกอบที่ดึงดูดใจ ตลอดจนสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอแล้วจะต้องมีการบริหารจัดการภายในชุมชนที่ดี ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวนั้นความเห็นปานกลาง ที่ต้องนำไปปรับปรุง คือมีการกำหนดขอบเขต ช่วงเวลา รวมถึงการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะ กับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ (วันสาต, 2553) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและต้องพัฒนาการบริหารจัดการเป็นสำคัญ หากได้รับการพัฒนาและบริหารจัดการที่ถูกต้องก็จะเป็นการเพิ่มคุณค่าของทั้งแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

5. สรุป

ความเป็นมาและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนไทยพวน จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าชุมชนไทยพวนสุพรรณบุรีมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่าสองร้อยปี วัดลานคาเป็นศูนย์กลางของชุมชน ชุมชนมีวัฒนธรรมและมีอัตลักษณ์เฉพาะของตนเอง มีโบราณสถานรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวไทยพวน ซึ่งเอื้อประโยชน์หรือเป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ส่วนผลการวิเคราะห์มาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้ง 3 ด้าน พบว่ามีศักยภาพและความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก คือมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน รวมถึงมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนจัดการด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้นคือมาตรฐานด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องการจัดกิจกรรมซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมถึงด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้าน

การกำหนดขอบเขต ช่วงเวลา รวมถึงการจัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่ และการบริการ ซึ่งต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

6. ข้อเสนอแนะ

1. งานประเพณีและวัฒนธรรมของไทยพวน เช่น งานกำฟ้า เผาข้าวหลาม งานสารทพวนซึ่งส่วนมากจะไม่ตรงกับวันหยุดประจำสัปดาห์ หากเป็นไปได้ควรให้มีการจัดงานแบบจำลอง กำหนดวันใดวันหนึ่งในรอบปี ถือเป็นการจัดนิทรรศการไปด้วยเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบ จะได้ไม่พลาดโอกาสเมื่องานไม่ตรงกับวันหยุด

2. แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน เช่นบ้านเก่าห้อง หอดูโจร ถือว่าเป็นโบราณสถานแห่งเดียวในประเทศควรจะได้จัดให้มีนิทรรศการป้ายประวัติให้จัดให้มีมัคคุเทศก์ คอยอธิบายให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลอีกทั้งควรจะมีสินค้าพื้นเมือง อันเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชนไทยพวนวางจำหน่ายใกล้พื้นที่ท่องเที่ยวด้วย

3. หน่วยงานของรัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล อำเภอจังหวัด ควรให้การสนับสนุนชุมชน ทั้งทางด้านการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ในการมีส่วนร่วมอีกทั้งสนับสนุนทางด้านงบประมาณให้แก่ชุมชน ให้สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของชุมชนต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ไทยพวนสุพรรณบุรี : การศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม” เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก งบประมาณผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2557 สาขาวิชาการท่องเที่ยว งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ไทยพวน อาจารย์พงษ์ พันธุ์ศิริ ประธานชมรมไทยพวนจังหวัดสุพรรณบุรี ดร.ณัด ยนต์ทอง ประชาสัมพันธ์ชมรมไทยพวนแห่งประเทศไทย ที่กรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปฏิบัติงาน ชาวชุมชนไทยพวน และนักท่องเที่ยวในชุมชนไทยพวนบ้านเก่าห้องลานคา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูลในการจัดทำวิจัยอย่างดียิ่ง

8. เอกสารอ้างอิง

- ณัด ยนต์ทอง. 2550. “กว่าจะถึงวัดลานคา” ใน คนพวน. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์.
- พงษ์ พันธุ์ศิริ. 2551 “ชุมชนคนพวนสุพรรณบุรี” ใน คนพวน 2. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์.
- รสิกา อังกูร. 2544. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัฐติยา หิรัณยหาด. 2544. “แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอดำม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ. 2545. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพและข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันสาด ศรีสุวรรณ. 2553. การศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สายหยุด เกิดผล. 2554. เอกสารประกอบการสัมมนาไทยพวนทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : ชมรมไทยพวนแห่งประเทศไทย.
- สนิท สมักรการ. 2525. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาทางสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2549. คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.

แนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Co-working adaptation Approach between Village/Subdistrict Leaders and Local Government Leaders

ศิริพงษ์ ศรีงาม จันทรชลี มาพุท และ มานพ แจ่มกระจ่าง

Siripong Sringam, Chanchalee Mapudh and Manop Jamkrajang

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

kumnin2510@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จำนวน 23 คน และการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 1) สภาพปัญหาการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ด้านบุคคลการทำงานขาดการประสานงาน เกิดความขัดแย้งทางความคิด การทำงานมีลักษณะงานที่ซ้ำซ้อน ด้านองค์กรเกิดความขัดแย้งในการทำงาน เนื่องจากในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำงานไม่ประสานกันต่างคนต่างทำขาดการหารือร่วมกัน 2) แนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งสองฝ่ายต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในการทำงานร่วมกัน ดังนี้ ต้องมีการปรับตัว (Adjustment) มีการสร้างคน (Blend) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Sharing) มีการทำงานที่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน (Same) มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (Participation) มีผู้นำองค์กรที่ดี (Good Leadership) มีการยอมรับ (Accept) มีจิตใจ “ธรรมาภิบาล (Good Governance) และมีความสามัคคี (Unity)

คำสำคัญ: แนวทาง การปรับตัว การทำงานร่วมกัน

Abstract

The purpose of this research were 1) to study problem state adaptation between Village Sub distich Leaders and Local Government Leaders. 2) Co-watching adaptation between Village Sub distich Leaders and Local Government Leaders. Phase I: Key note consisted of 23 by In-depth interview Phase II: Key note consisted of by Focus group, analyses by the content analysis. 1. Cooperationadaptation between Village Sub distich Leaders and Local Government Leaders. 2. Strategy cooperation adaptation between Village Sub distich Leaders and Local Government Leaders ABSSPLAGU model, A: adaptation, B: Blend, S: Sharing, S: Standard, P: Participation, L: Leadership, A: Accept, G: Good Governance and U: Unity.

Keywords: Co-watching, Adaptation, Approach

1. บทนำ

แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เกศินี, 2550) โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต และ 2) แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี (จิรวรรณ, 2552)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครองซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้านที่เรียกกันว่า “การปกครองท้องที่” กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ช่วยในเรื่องการประสานงานการประชุมลูกบ้านการแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ลูกบ้านรับทราบและดูแลความสุขทุกข์ของลูกบ้านในด้านต่าง ๆ ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีสถานะที่เป็นทั้งผู้แทนประชาชนและเป็นผู้นำของชุมชน (ชาญชัย, 2547)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการท้องถื่นนั้น ๆ กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ มีส่วนเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดถือปฏิบัติด้วย ดังนั้นการดำเนินงานเพื่อปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ แต่ก็ต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ปัญหาโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปยังท้องถื่นนั้นเพื่อให้คนในท้องถื่นปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของคนในท้องถื่น ดังนั้นกฎหมายที่ว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทจึงกำหนดให้มีสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ สามารถออกบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ และมีหน้าที่ในการกำกับดูแลบริหารของผู้บริหารท้องถื่น ซึ่งผู้มีหน้าที่ดูแลบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามข้อกำหนดของกฎหมายโดยทั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถื่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากราษฎรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถบริหารงานและพัฒนาท้องถื่นให้เป็นไปตามความต้องการของราษฎรในพื้นที่โดยอิสระที่จะใช้ดุลยพินิจในการออกกฎระเบียบ และดำเนินการบริหารภายในกรอบอำนาจหน้าที่ หากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารงานให้เป็นไปตามความต้องการของราษฎรได้ ราษฎรก็สามารถร่วมลงชื่อเพื่อถอดถอนได้ ซึ่งเป็นครรลองที่ถูกต้องและชอบธรรมตามหลักประชาธิปไตย (นครินทร์และคณะ, 2546)

ในการทำงานเราไม่สามารถทำงานเพียงลำพังคนเดียวได้ต้องมีการประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานซึ่งการประสานงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์จะต้องเริ่มจากการสร้างสัมพันธ์ที่ดี ต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นจึงจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีแต่ก็อาจมีบางคนที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ซึ่งก็ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการทำงานตามมาและอาจส่งผลกระทบไปถึงคุณภาพของงานอีกด้วย ช่วงแรกของการทำงานมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่ต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจวัฒนธรรม ค่านิยม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวคิดแนวทางในการทำงาน ดังนั้น การปรับตัวจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกัน ผู้ที่มีการปรับตัวได้ดีก็จะได้เปรียบกว่าผู้ที่ปรับตัวไม่ได้ดี การปรับตัวไม่ได้ดีหรือการปรับตัวไม่ได้จะทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน ระหว่างองค์กรท้องที่และองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จ การปรับตัวเกิดขึ้นเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเป็นเรื่องปกติของการทำงานบางคนมีพฤติกรรมที่สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีบางคนประสบปัญหาในการทำงานร่วมกับคนอื่น จะเห็นได้จากการไม่ได้รับความช่วยเหลือ หรือร่วมมือใด ๆ รวมทั้งการไม่ได้รับข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องการคนเราไม่สามารถทำงานคนเดียวเพียงลำพังได้ทุกคนย่อมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่มากก็น้อย การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้หากสามารถปรับตัวเองให้ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ย่อมจะได้รับความร่วมมือ การยอมรับ และความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการทำงาน รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในหน่วยงานและองค์กรเป็นอย่างดี (Robbins, 2012) การปรับตัวเป็นบุคลิกของผู้ที่มีความสามารถในการปรับพฤติกรรมของตนเองในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ผู้ที่มีสติสูงจะสามารถนำองค์กรไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ในทุกสถานการณ์ ผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวสูงจะเหมาะที่จะอยู่ในตำแหน่งของผู้นำในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างเช่นในปัจจุบัน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษาการปรับตัวและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว รวดเร็ว ประสบความสำเร็จรวดเร็วถูกต้องเกิดประโยชน์แก่สังคมมากที่สุด เพื่อนำไปสู่ความสันติสุขของสังคมในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อกำหนดแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาประสบการณ์ตรงของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 23 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน ดังนี้

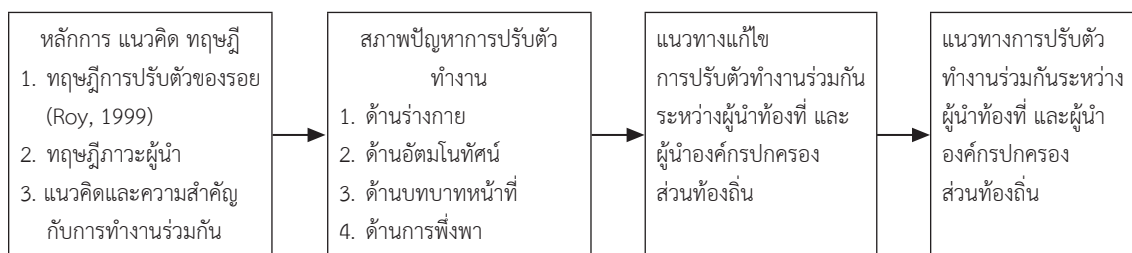
1. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน	1 คน
2. นายกเทศมนตรี จำนวน	2 คน
3. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน	1 คน
4. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จำนวน	4 คน
5. ปลัดจังหวัด จำนวน	1 คน
6. ท้องถิ่นจังหวัด จำนวน	1 คน
7. เจ้าคณะอำเภอแม่ขาม จำนวน	1 รูป
8. ผู้แทนภาคประชาชน จำนวน	3 คน

พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี

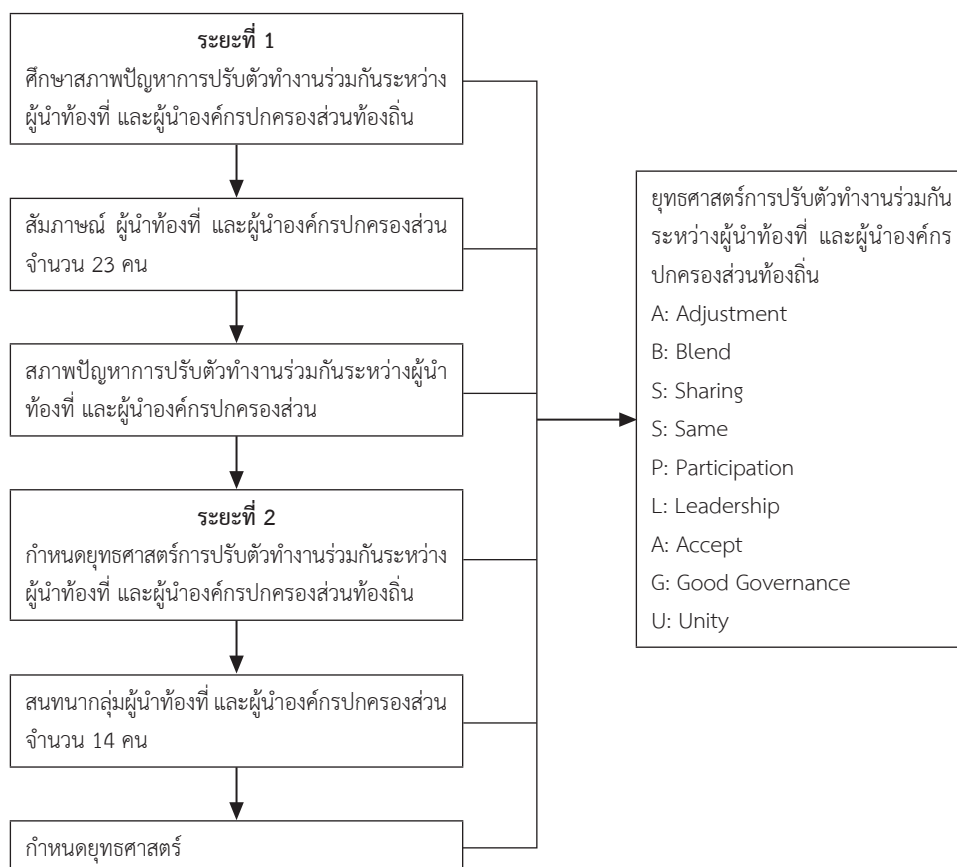
ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีการปรับตัวประกอบด้วย การปรับตัว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาซึ่งกัน แนวคิดการทำงานร่วมกัน แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)
2. หาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำประเด็นคำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เจาะลึก เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบให้คำแนะนำเกี่ยวกับความเหมาะสม และความถูกต้องก่อนลงเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กับ ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 23 คน หลังจากที่ได้องค์ประกอบปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 การกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่จะสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สัมภาษณ์ คือ ผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ทบทวนผู้สัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบ วัน เวลาและทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์

1.3 ส่งเอกสารประกอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกตามขั้นตอน ดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองและเรื่องที่ทําวิจัยพร้อมวัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.4.2 ผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.3 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในแต่ละองค์ประกอบโดยผู้วิจัยต้องเตรียมผู้ช่วยนักวิจัย 1 คนในการบันทึกผลการสัมภาษณ์และบันทึกเทปการสนทนาและกำหนดช่วงระยะเวลาในการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 23 คน มาสรุปเป็นรายคนและสรุปภาพรวมของผลการสัมภาษณ์ออกเป็นรายองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านแล้วทำการสังเคราะห์แนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละด้านร่วมกับอาจารย์ ที่ปรึกษาคุณกัญญิณณ์และสร้างเป็นแบบย่นย่อแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากภาคสนามและนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดระเบียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สภาพปัญหาการปรับตัวทำงานร่วมกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยใช้การอธิบายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้น สร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมบนฐานของการใช้แนวคิดต่าง ๆ ประกอบในการวิเคราะห์ และนำผลการศึกษาจากเก็บรวบรวมข้อมูลมาหาข้อสรุป จากนั้นทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ภาคประชาชนในพื้นที่มีส่วนรับรองความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) คือ

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตรวจสอบข้อมูล ด้านเวลา สถานที่ และบุคคลที่ต่างกัน จะต้องได้ข้อมูลที่ตรงกัน

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) การตรวจสอบข้อมูลจากการเก็บข้อมูลในภาคสนาม หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาเทียบเคียงเพื่อหาข้อสรุปข้อมูลที่ได้

3. การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) คือ การรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยหลักการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลสามเส้าตลอดเวลา เช่น ในการสัมภาษณ์ในช่วงเวลาเดียวกัน ได้ใช้คำถามเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้หลายคนแสดงความคิดเห็น เป็นการตรวจสอบข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคลที่ต่างกัน ต้องได้ข้อมูลที่ตรงกันเพื่อตรวจสอบให้เกิดความมั่นใจและโดยใช้วิธีการอื่นศึกษา เช่น การเข้าไปพูดคุยเพิ่มเติม การสังเกต และการสัมภาษณ์กลุ่มอย่างไม่เป็นทางการในกรณีที่มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันในวาระต่าง ๆ เช่น ในการประชุมประจำเดือน เป็นต้น องค์กรจะช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลไปด้วย ทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ กันยายน - ธันวาคม 2560

การสนทนากลุ่ม

เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อกำหนดแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 ท่าน

เวลาในการสนทนากลุ่ม วันที่ 8 ธันวาคม 2560 สถานที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จันทบุรี ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดประเด็นและวัตถุประสงค์
2. กำหนดทีมงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note-taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
3. ประสานงานเชิญผู้ร่วมสนทนากลุ่มตามที่กำหนด
4. เตรียมสถานที่ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม
5. ดำเนินการสนทนากลุ่มรวบรวมข้อมูลและสรุปประเด็นการสนทนากลุ่ม
6. สรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลังจากที่ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน ผู้วิจัยส่งข้อมูลเกี่ยวกับสรุปผลการสนทนารายบุคคล กลับไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้วสรุปแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละองค์ประกอบว่ามีแนวทางอย่างไรแล้วส่งข้อมูลกลับไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 14 คน ว่าประเด็นในการสร้างแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครบถ้วน สมบูรณ์ดังที่ผู้วิจัยสรุปหรือไม่ และให้ทรงคุณวุฒิยืนยันอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ถอดเทปจากการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูล
2. จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่รวบรวมมาได้และนำข้อมูลมาสรุปเนื้อหา (Content Analysis)

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมควบคู่กับการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบข้อมูล โดยผู้วิจัยสอบถามซ้ำจากผู้ให้ข้อมูล เมื่อมีความสงสัยหรือไม่เข้าใจ นำข้อมูลที่ถอดเทปแล้วไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง

3. ผลการศึกษา

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องที่ และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านบุคคล เกิดจากการทำงานไม่ประสานงานกันต่างคนต่างทำ ท้องที่ประสานท้องถิ่น ท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญงบประมาณการพัฒนาท้องถิ่นมีงบในการพัฒนาเพื่อหาคะแนนเสียงกับประชาชน หวังประโยชน์ทำให้ไม่ยั่งยืนไม่ราบรื่น ไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นการขัดแย้งกันทางความคิด ระเบียบไม่ชัดเจน ท้องถิ่นไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ท้องถิ่นทำงานเพื่อมีฐานคะแนนเสียง ไม่คำนึงถึงส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ให้ความสำคัญ ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาความขัดแย้งที่เป็นผลมาจากการเลือกตั้งทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกผู้นำท้องที่ไม่มีงบประมาณแต่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณการทำงานแบบบูรณาการต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการบริหาร ถ้าท้องถิ่นและท้องที่

ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันจะทำให้เกิดปัญหาขึ้นเช่น เกิดจากความขัดแย้งในผลประโยชน์ในพื้นที่การทำงานร่วมกัน จะประสบปัญหาในเรื่องของแนวคิดและกระบวนการที่แตกต่างกัน ของท้องถิ่นที่จะคำนึงถึงงานและเป้าหมาย ส่วนท้องถิ่นจะคำนึงงบประมาณและฐานเสียง ปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้าใจในบทบาทและบริบทของตนเอง การขาดการประสานงาน ปิดบังข้อมูลมีผลประโยชน์แอบแฝง

ด้านองค์กร การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ต้องมีการทำงานที่ดี มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีจิตสำนึกร่วมกันเป็นเจ้าของ บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ คุณภาพ และบริการที่ดี เช่น การตรงต่อเวลา การมีวินัยในตนเอง ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง ซื่อสัตย์ ขยัน ทุ่เมเท อุทิศตัวเพื่องานเป็นต้น หลีกเลี่ยงเหตุของการทำงานแบบขาดประสิทธิภาพ เช่น ดิดหน้าจ้อ ทำงานหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน กังวลมากเกินไป จัดระเบียบตัวเองไม่ได้

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตำบลและหมู่บ้าน จะได้รับการแก้ไขมาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเป็นสำคัญ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการแสดงบทบาทในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่นในการยุติปัญหาความขัดแย้งไม่ให้กลายเป็นข้อพิพาทเป็นคดีความสู่ศาล ซึ่งการแสดงออกถึงบทบาทของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่ละวิสัยย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของความขัดแย้ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาและอำนาจในการจัดการปัญหาความขัดแย้งการสร้างสมานฉันท์ในท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเข้าไปมีบทบาทผู้บริหารท้องถิ่นและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรใช้งานประเพณีของแต่ละพื้นที่ทำให้เกิดประโยชน์ ในท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมที่ฝังงมอยู่ในพื้นที่เช่น งานตักบาตรเทโวมีประชาชนมาร่วมงาน โดยใช้วัฒนธรรม และประเพณี รวมทั้งลานกีฬาเกิดประโยชน์ในด้านการสร้างความสามัคคี และความสมานฉันท์การปฏิบัติงานในปัจจุบันควรเปลี่ยนแนวคิด ทศนคติในการทำงานใหม่ ให้นึกถึงเป้าหมายเป็นหลัก กฎ ระเบียบ เป็นเครื่องมือในการทำงาน

การทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัญหาที่พบเห็นบ่อย ๆ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดจากการทำงานเน้นคะแนนเสียงและผลประโยชน์มาก่อน ของท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นกับท้องถิ่น ทำงานไปด้วยกันไม่ได้ ไม่มีการวางแผน หรือทำแผนร่วมกัน ต่างคนต่างทำแข่งขันจากการเลือกตั้ง ทำงานร่วมกันไม่ได้ ต้องมีการปรับให้เป็นส่วนไป ส่วนใหญ่ไม่ได้รับความเป็นธรรมไม่ได้รับความร่วมมือที่ดีปิดบังข้อเท็จจริงทำให้องค์กรสับสนและเสื่อมเสีย และปัญหาที่เกิดจากการบริหารงบประมาณวิธีการแก้ไขผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นด้วยเพราะผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดประชาชนและรู้ปัญหามากกว่า เกิดความขัดแย้งส่วนตัวหรือคนละชั่วกันผลประโยชน์ไม่ครบถ้วน เช่น ผู้นำท้องถิ่น จะลงพื้นที่หมู่บ้านตนเอง ผู้นำท้องถิ่นจะลงพื้นที่ฐานเสียงตัวเอง ควรแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน ส่วนการขัดกันในเรื่องผลประโยชน์ไม่ลงตัว ต้องแก้ไขให้การทำงานเพื่อมุ่งเป้าหมายไปที่ประชาชนในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้การปรับตัวในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ควรแบ่งอำนาจหน้าที่กันทำรับผิดชอบ ทำงานประสานกัน พึ่งพาซึ่งกันและกัน ไม่แข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อน ต้องมีการคานอำนาจอย่างถูกต้องต้องมีความเป็นธรรม และเสมอภาคโปร่งใสชัดเจนสามารถตรวจสอบได้และยอมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน ทำให้ท้องถิ่นกับท้องถิ่นสามารถทำงานร่วมกันได้โดยยึดปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นตัวตั้ง ยึดหลักกฎหมาย และหลักรัฐศาสตร์ร่วมกันในการทำงานต้องมีความยืดหยุ่นในการทำงานยึดผลประโยชน์ของชาวบ้านเป็นหลักมีการอบรมประชุมด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือประโยชน์ชาติเป็นหลักมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นและท้องถิ่น มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันบ่อย ๆ เพื่อการทำงานชุมชน พื้นที่ทุกฝ่ายต้องหันหน้ามาคุยกันเพราะอยู่ในพื้นที่เดียวกันและมีแนวทางร่วมกันจัดเวทีสัมมนาให้ความรู้ความเข้าใจ ต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันระดมความคิด การปรับตัวต้องมีการพูดคุยและแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนถ้ามีปัญหาอะไรต้องมาพูดคุยทำความเข้าใจกันให้ชัดเจน มีการเสริมสร้างให้ความรู้ จัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของทั้งสองฝ่ายให้บ่อยครั้งในการดำเนินงานให้ทุกกิจกรรมต้องตั้งคณะกรรมการร่วม ให้มีคณะกรรมการทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ ผู้นำต้องให้ความสำคัญกิจกรรมในชุมชน และร่วมกันทุกกิจกรรม ควรมีการสร้างบุคลากรที่เข้มแข็ง

ระยะที่ 2 แนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกำหนดเป้าหมาย และการกำหนดแนวทางการปรับตัวทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งสองฝ่ายต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในการทำงานร่วมกัน ดังนี้ มีการยอมรับ (Accept) มีจิตใจ “ธรรมาภิบาล (Good Governance) และมีความสามัคคี (Unity)

แนวทางที่ 1 ต้องมีการปรับตัว (A: Adjustment) เป็นการปรับตัวของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น ที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวทางที่ 2 มีการสร้างคน (B: Blend) เป็นการระดมความคิดเพิ่มระบบงาน และจัดบริการเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้จะต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างรวดเร็วเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงบริการต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นและท้องถิ่นพยายามที่จะจัดบริการนั้น ๆ ในการสร้างคนจะต้องมีการปรับตัวในการทำงานร่วมกันด้วย

แนวทางที่ 3 มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Sharing) ต้องเป็นการทำงานด้วยใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มองส่วนรวมเป็นหลักในการพัฒนา ควรจัดบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ควรที่จะกำหนดค่านิยมร่วมขึ้นมา โดยการสร้างค่านิยมร่วมของทุกคนในองค์กรเพื่อเป็นลักษณะขององค์กรในการดำเนินงานหรือเป็นทิศทางความมุ่งมั่นทั้งคนในองค์กรจะร่วมบริหารงานไปด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังต้องกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เด่นชัดเพื่อป้องกันการโกงกินและสร้างความเชื่อมั่นของคนในหน่วยงาน

แนวทางที่ 4 มีการทำงานที่อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน (S: same) มีการดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เป็นระเบียบ ประหยัด คุ่มค่า ยั่งยืน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะมีการบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน เช่น การบริการในสำนักงาน มีแผนผัง ขั้นตอนเห็นเด่นชัดเข้าใจง่ายสามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนจริงและเหมาะสม มีการจัดระบบข้อมูลแยกแยะเป็นหมวดหมู่เพื่อให้การบริการสะดวกรวดเร็วขึ้น เป็นระบบระเบียบและช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เป็นต้น มีการบริหารภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า

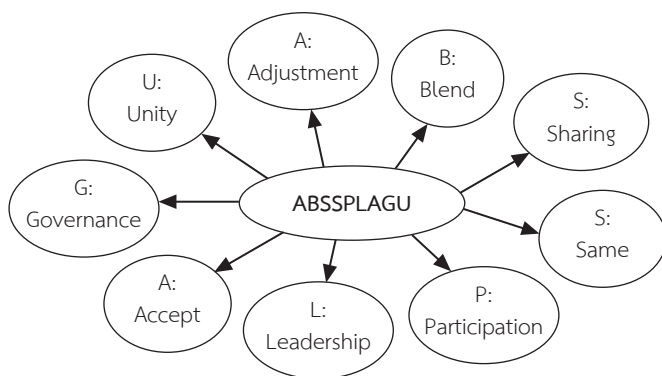
แนวทางที่ 5 มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน (P: Participation) การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการดีเด่น จะมีการเปิดโอกาสให้ทุกส่วนทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายนักการเมืองท้องถิ่น (สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) นักปกครองท้องถิ่น (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน) ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกเรื่องและทุกกระบวนการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนจะทำให้การดำเนินงานราบรื่น เรียบร้อยและประสบความสำเร็จ โดยการมีส่วนร่วมนี้ โดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการจัดทำประชาคมในการร่วมกันวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

แนวทางที่ 6 มีผู้นำองค์กรที่ดี (Good Leadership) ผู้นำองค์กรที่ดี คือ ผู้นำที่มีคุณลักษณะของภาวะผู้นำสูงมาก สามารถจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม และปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ในการทำงานได้อย่างชัดเจน และมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่มุ่งผลประโยชน์ต่อประชาชน มีลักษณะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่แท้จริงที่สำคัญต้องเป็นคนที่มีคุณธรรม ซึ่งเรียกว่า “จิตใจธรรมาภิบาล” คือ บริหารงานด้วยความโปร่งใสและมีความรับผิดชอบสูง

แนวทางที่ 7 มีการยอมรับซึ่งกันและกัน (A: Accept) หมายถึง การที่คนเรามีพฤติกรรมที่คล้าย ๆ กันอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือ อะไรก็ตามที่ตรงกับความรู้สึกและความรู้สึกของตนเอง จะทำให้คนเรายอมรับสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วขึ้นหรือการที่ใครก็ตามสามารถทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ตรงกับความรู้สึกและความรู้สึกของอีกคน คน ๆ นั้นก็จะสามารถพูดคุย สื่อสารและเข้ากันได้กับอีกคนอย่างไม่ต้องสงสัย และถ้าเราสามารถทำให้เขาเข้าใจได้ หรือ ทำให้ตรงกับความรู้สึกของเขาได้แล้ว เราก็จะสามารถที่จะโน้มน้าว หรือผลักดันให้เขาเหล่านั้นทำในสิ่งที่ถูกต้อง และดีสำหรับเขาได้เช่นกัน ซึ่งการเปิดใจยอมรับประกอบ ด้วยความสามัคคี (unity) การเสียสละ (sacrifice) และความอดทน (patient)

แนวทางที่ 8 มีการบริหารแบบโปร่งใส (G: Good Governance) คุณลักษณะที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี คือ จะมีการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสหลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า และดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

แนวทางที่ 9 มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (U: Unity)มีการทำงานร่วมกัน มีความสามัคคีความปรองดอง ความเมตตาและความเอื้ออาทรต่อกัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มเดียวกันจึงง่ายต่อการบริหารจัดการ รวมไปถึงการทำงานร่วมกันของข้าราชการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในชุมชนและการร่วมมือและประสานงานกับภาครัฐทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ สถาบันการศึกษา ต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งการที่ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือกันจึงก่อให้เกิดความสามัคคีกันทำให้การทำงานราบรื่นไม่เกิดความขัดแย้ง งานจึงประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของแนวทาง “ABSPLAGU”

4. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรแยกหน้าที่ในการทำงานกันให้ชัดเจนระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. สร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน
4. สนับสนุน ให้การศึกษา คำปรึกษา แนะนำในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การปรับตัวของผู้นำในการทำงานร่วมกัน

5. ผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ หาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันทุก ๆ ด้าน และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน

6. ควรมีการทำงานร่วมกันจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเทียบเคียง (Benchmarking) การปรับตัวทำงานร่วมกันกับภาคอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงหรือแตกต่างกัน
2. ควรมีการวิจัยการปรับตัวทำงานร่วมกันในด้านอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การปรับตัวทำงานร่วมกันในภาคอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียง
4. ปรับระบบการจัดแบ่งการทำงานควรแบ่งแยกตามหน้าที่กันอย่างชัดเจน
5. ควรมีการประชุมปรึกษาหารือการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไปในทิศทางเดียวกัน

5. เอกสารอ้างอิง

- เกศินี พรหมตัน. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปีของเทศบาลตำบลแม่ใจจังหวัดเชียงใหม่. ปรินญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรวรรณ อินทรีย์สังวร. 2552. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. 2547. บทบาทสื่อมวลชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2554.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. 2546. ความคิด ความรู้ และอำนาจทางการเมืองในการปฏิวัติ 2475. กรุงเทพฯ:ฟ้าเดียวกัน.
- Robbins, Stephen. P. 2012. Management. New Jersey: Pearson Education.

**ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก**
**Trainees' Experiences in an Integrated Training Program
at Rajamangala University of Technology Tawan-ok**

สยมพร บุญเกิด
Sayumporn Boonkerd

กองบริหารงานบุคคล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Email: Sayumporn60@gmail.com โทร. 090 990 7733

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเผยประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการวิจัยใช้วิธีปรากฏการณ์วิทยา การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อระบุผู้เข้าร่วมที่มีประสบการณ์เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 10 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกต และการวิจัยเอกสาร ได้ศึกษาประเด็นสำคัญจำนวน 6 ประเด็น ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ 2) ความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน 3) ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมนี้ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรมนี้ 5) ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม และ 6) ความสนใจของผู้ปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่าผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและการเลือกฟังก์ชันที่ไม่ครอบคลุมและไม่สอดคล้องกับความต้องการการฝึกอบรม งานวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ จากประเด็นทั้ง 6 ประเด็น ผู้จัดการโครงการ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร และผู้กำหนดนโยบาย ควรพิจารณาสภาพอากาศหรือฤดูกาล พร้อมทั้งสถานที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของโปรแกรมการฝึกอบรม ทั้งนี้ไม่ควรคำนึงถึงแต่การจำกัดเวลาหรืองบประมาณหัวข้อ ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรม (TNAP) จึงจำเป็นต้องกำหนดกรอบรูปแบบข้อมูลหลักสูตรและการมีส่วนร่วมของโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อผลประโยชน์ที่ดีที่สุดร่วมกัน

คำสำคัญ: การฝึกอบรม การพัฒนาตนเอง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Abstract

The purpose of this research article was to reveal the perspectives of the trainees who have had the experience participating in a training program in Rajamangala University of Technology Tawan-ok in Chonburi ,Thailand. A phenomenology strategy was applied to the research design, together with a qualitative research. A research report was presented by a descriptive analysis. The setting involved purposive sampling used to identify 10 participants who had experience participating in the training programs of Rajamangala University of Technology Tawan-ok. The data was collected by in-depth, semi-structured interviews, observation, and documentary research. The study focused on 6 major issues: (1) understanding practitioners concerned with effective training performance, (2) feeling of practitioners, (3) achieved benefits from this training, (4) problems and hindrances in this training, (5) comments and suggestions of training practitioners, (6) practitioners' interest. The findings suggested that the project manager, management director, and the policy maker should consider the weather or season, the location that facilitated for providing the activity not only adhere with time

limits or budget saving topics in order to achieve the most benefits of the training program. Also, the findings revealed that the practitioners had certain problems such as targeting assignments and selecting functions which did not cover and correspond with training needs. Therefore, the Training Need Analysis Process (TNAP) was needed to frame the pattern, course, and involvement data of the training program for the best mutual benefits.

Keywords: training, self-development, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

1. บทนำ

บุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ คือองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งขององค์กร องค์กรหนึ่ง จะสามารถดำเนินการใด ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรภายในองค์กรนั้น (จำเนียร จวงตระกูล, 2536, อ้างใน ชูชัย สมितिไกร, 2548) การที่องค์กรจะพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีค่านิยม และเจตคติที่เป็นไปในทิศทางบวกและทิศทางเดียวกับองค์กร ส่วนการที่องค์กรจะมีบุคลากรที่มีศักยภาพตลอดจนมีขวัญกำลังใจที่ดีในการทำงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเสริมสร้างและปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการที่นิยมและแพร่หลายในการบริหารงานบุคคลในปัจจุบัน คือ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถ ทักษะความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะ ตลอดจน เสริมสร้างวิสัยทัศน์ และเจตคติที่ดีต่องานและองค์กรนั่นเอง (สุภาพรและยุทธร, 2545) การฝึกอบรมบุคลากร ซึ่งเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของการพัฒนาองค์กรและบุคลากร จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดและความสำเร็จขององค์กร (ชูชัย, 2548)

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การกระทำที่เสริมสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้แก่ตนเอง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยอาศัยวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมีการกระทำด้วยตนเองหรือได้รับการสนับสนุนจากองค์กรด้วย (อจศรา, 2556) การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองโดยปรับพฤติกรรมใหม่ของบุคคลให้เป็นคนที่สมบูรณ์แบบไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเองด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสภาพแวดล้อมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บุคคลที่สามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลา ย่อมปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ (จิราภรณ์, 2559)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นองค์กรรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคม มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ มีวิทยาเขตในสังกัด 4 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ วิทยาเขตอุเทนถวาย วิทยาเขตบางพระ และวิทยาเขตจันทบุรี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นกลไกหลักของการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย อันเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้ สถานการณ์แข่งขันและการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ดำเนินไปอย่างรวดเร็วภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การเตรียมความพร้อมและการสร้างเสริมให้บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยให้มีความรู้ความสามารถ มีความตื่นตัวต่อการปฏิบัติงาน และร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบ บนพื้นฐานของความเป็นมาตรฐานสากล สามารถวางแผน ดำเนินการ และแก้ไขปัญหาในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นการจัดโครงการฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ทั้ง 4 วิทยาเขต ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จึงเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การสร้างเสริมศักยภาพการทำงานของบุคลากรให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกต่อไป โดยโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการตื่นตัวและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ให้เล็งเห็นความสำคัญของความสามัคคี และมีเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรภายใต้วัฒนธรรมองค์กรเดียวกัน ตลอดจนร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์และกำหนดบทบาท

ภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานสนับสนุนให้สอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกันกับนโยบายของมหาวิทยาลัยฯ เพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยฯ ให้ก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ซึ่งหลักสูตรในการฝึกอบรมประกอบด้วย กิจกรรม Walk Rally และการอบรมให้ความรู้ในภาคทฤษฎี จำนวนทั้งสิ้น 8 หัวข้อ ได้แก่ ความรู้เรื่องมนุษย์และพฤติกรรมมนุษย์ มนุษย์ในองค์กรต้องการอะไร เทคนิคการสร้างทีมงานและการทำงานเป็นทีม การสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำ ข้อคิดของผู้นำทีมงาน การบริหารความขัดแย้งในทีมงาน และการสร้างและพัฒนาทีมงาน โดยใช้ระยะเวลาในการจัดโครงการเป็นเวลาทั้งสิ้น 3 วัน 2 คืน การจัดโครงการดังกล่าวได้มีการกำหนดรูปแบบและหัวข้อการอบรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีการประเมินผล ปรับปรุง และใช้ผลจากข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการ ซึ่งผู้วิจัยได้มีบทบาทในการบริหารจัดการโครงการดังกล่าวนี้ ตั้งแต่การพิจารณา รูปแบบ หลักสูตร หัวข้อ และกิจกรรมต่าง ๆ มาโดยตลอด และได้คลุกคลีกับผู้เข้าร่วมอบรมโครงการนี้ตั้งแต่เบื้องต้นจนเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเหมาะสมต่อการบรรยายสิ่งต่าง ๆ ที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม เช่น ประสบการณ์ ความต้องการการสนับสนุน อุปสรรค และประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมอบรมจากโครงการดังกล่าว สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานและชีวิตประจำวัน ซึ่งประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร การบริหารงบประมาณ การพัฒนาองค์กร และการวิจัย ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน และผู้ที่สนใจการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ นำไปปรับใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้เข้าร่วมอบรมต่อวิธีการจัดการอบรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน
2. เพื่อระบุการรับรู้ของผู้เข้าร่วมอบรมต่อผลลัพธ์การจัดการอบรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. เพื่อระบุสิ่งที่ทำให้ผู้ร่วมอบรมประสบความสำเร็จในการนำประโยชน์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้
4. เพื่อแสดงให้เห็นอุปสรรคในการนำประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการไปประยุกต์ใช้
5. เพื่อแสดงให้เห็นความต้องการของผู้เข้าร่วมอบรมในการจัดโครงการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

2. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาจากโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรที่ผู้วิจัยมีบทบาทในการจัดทำและเข้าร่วมสังเกตการณ์ ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการประเมินผลโครงการจากแบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้เข้าร่วม ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนที่เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 10 คน ที่เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน โดยพิจารณาลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม ดังนี้

- 1) เป็นบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานภายในหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากผู้บังคับบัญชา ให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 10 คน หน่วยงาน ได้แก่ กองกลาง กองคลัง กองออกแบบ กองพัฒนานักศึกษา สำนักงานอธิการบดี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักวิทยบริการและ

เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนา

2) เป็นบุคลากรสายสนับสนุนที่เข้าร่วมกิจกรรมและการอบรมตามหลักสูตรจนครบกำหนดของโครงการดังกล่าว และ

3) เป็นผู้ที่มีความพร้อมและยินดีให้ความร่วมมือในการบอกเล่าถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยใช้วิธีปรากฏการณ์วิทยานำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเครื่องมือ ในการวิจัยใช้การตอบแบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

การเตรียมตัวผู้วิจัย ได้พัฒนาผู้วิจัยมีความสามารถในการตั้งข้อสงสัย มีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง มีความละเอียดในการสังเกต และมีความชำนาญในการบรรยายให้ผู้อื่นเข้าใจ และต้องฝึกตนเองให้เป็นผู้ฟังที่ดี วิเคราะห์คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้ให้ข้อมูลให้บอกรายละเอียดได้มากที่สุดครอบคลุมและถูกต้องมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมด้านสภาพร่างกายให้แข็งแรง พร้อมทั้งจะออกภาคสนาม เตรียมความพร้อมด้านสภาพจิตใจให้เป็นกลาง และลดความประหม่าตื่นเต้นในขณะที่ยดำเนินการสัมภาษณ์ในสถานการณ์จริง พร้อมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสัมภาษณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม เช่น เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก ปากกา และอื่น ๆ ที่จำเป็น

การเตรียมแนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดลองการสร้างแนวคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากวิธีการสร้างแนวคำถามสัมภาษณ์ตามหลัก 6 ข้อ โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและฝึกให้ผู้วิจัยได้ลงมือทดลองการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ซึ่งคำถามที่สร้างขึ้นนั้นเป็นคำถามปลายเปิดและทดลองใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นก่อนการสัมภาษณ์ในสถานการณ์จริง

การควบคุมคุณภาพการวิจัย ผู้วิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัยนี้ ต้องมีคุณสมบัติของความยืดหยุ่น น่าเชื่อถือ มีความอดทน การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางตามบริบทนั้น ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีสถานะภาพ 2 สถานะ คือ เป็นผู้วิจัยและเป็นผู้บริหารโครงการนี้ด้วย เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความลำเอียงในทุกขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยจึงควบคุมการได้มาซึ่งคุณภาพของการวิจัยดังนี้

ความเชื่อมั่น ดำเนินการดังนี้ สร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยกับผู้เข้าร่วมฝึกอบรมตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ ปกป้องและขอคำแนะนำ ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาทั้งหมดจากผู้เชี่ยวชาญ บันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่ได้รับการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ และจดบันทึกสะท้อนคิดถึงความรู้สึกและข้อคิดเห็นอื่น ๆ นอกเหนือจากการสัมภาษณ์และการสังเกต ทั้งนี้ ในการดำเนินกระบวนการทุกขั้นตอน มีผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง

ความน่าเชื่อถือ ใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การทำแบบสอบถาม การสังเกต การบันทึกสะท้อนคิด และนำผลที่ได้มาให้ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยเชิงคุณภาพตรวจสอบผลลัพธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตลอดระยะเวลาการทำวิจัย

ความสอดคล้อง ใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบแนวคิด สมมติฐาน งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกัน จากบันทึกสาเหตุและเหตุผล อ้างอิงหลักฐานคำพูด สิ่งที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งวิจัยเอกสาร และนำเสนอรายงานในการอภิปรายร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันผลของการวิจัย

การพิทักษ์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยปฏิบัติตนใกล้ชิดและปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล สร้างสัมพันธ์ภาพและความไว้วางใจตั้งแต่ต้นกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุดโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตและการวิเคราะห์เอกสาร ดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงการเป็นผู้ฟังที่ดี รักษาระเบียบวินัยในการตรงต่อเวลา เลือกสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์และสอดคล้องกับความสะดวกสำหรับผู้ให้ข้อมูล มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูล ยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างราบรื่นและได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

การสังเกต ผู้วิจัยทำการสังเกตการณ์เข้าร่วมฝึกอบรมของผู้ให้ข้อมูลตลอดโครงการ ทั้งในการเข้าฟังบรรยายในห้องประชุม การทำกิจกรรมภาคสนาม การพักผ่อนในช่วงเวลาพักเบรกและช่วงเวลาหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละวัน จนกระทั่งเข้านอน โดยสรุปแล้วใช้ระยะเวลาในการสังเกตทั้งสิ้น 3 วัน 2 คืน

การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาเอกสารดังต่อไปนี้

1) รายละเอียดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

2) เอกสารประกอบการบรรยาย ของวิทยากร

3) เอกสารการรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมภาคทฤษฎีและการปฏิบัติฐานกิจกรรมภาคสนามของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

4) รายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ถอดเทปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกออกมาเป็นรูปแบบเอกสาร

2) ศึกษาและอ่านทบทวนเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลให้มากที่สุด

3) เลือกใช้วิธีหรือประโยคในการให้ความหมายหรือการอธิบายข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามหลักภาษา

4) จัดระเบียบข้อมูลด้วยการใส่หมายเลขกำกับให้เป็นหมวดหมู่

5) นำประเด็นย่อยที่จัดเรียงแล้วมาจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วตั้งเป็นประเด็นหลัก พร้อมปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเป็นระยะๆ

6) นำประเด็นต่าง ๆ มาเรียบเรียงให้ถูกต้องและสละสลวยตามหลักภาษา เพื่ออธิบายสิ่งที่ได้ศึกษาวิจัย

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก 6-8 กุมภาพันธ์ 2562 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และสอบถามจากบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 10 คน จากหน่วยงาน ได้แก่ กองกลาง กองบริหารงานบุคคล กองคลัง กองพัฒนานักศึกษา สำนักงานอธิการบดี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันวิจัยและพัฒนา เนื่องจากผู้วิจัยมีบทบาทในการเป็นกรรมการและการบริหารจัดการโครงการฝึกอบรมในครั้งนี้ด้วย ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เอกสารประกอบการบรรยายของวิทยากรในหลักสูตรการจัดฝึกอบรม แบบประเมินผลการจัดฝึกอบรมของโครงการ และแบบบันทึกสะท้อนคิดหลังการสัมภาษณ์ แบบบันทึกสรุปประเด็นและรายงานความก้าวหน้ากับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน เป็นหนึ่งในโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยความรับผิดชอบของกองบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาและสร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานของสายสนับสนุน ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ให้มีศักยภาพที่จะตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าให้กับมหาวิทยาลัย โดยจัดให้ครอบคลุมบุคลากรทั้ง 4 วิทยาเขต จำนวน 80 คน เป็นระยะเวลา 4 วัน สถานที่จัดการฝึกอบรมที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับในการจัดอบรมครั้งนี้คือ บุคลากรเกิดการตื่นตัวและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาเล็งเห็นความสำคัญของความสามัคคี และมีเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรภายใต้วัฒนธรรมองค์กรเดียวกัน ตลอดจนได้ร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์และกำหนดบทบาทภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานสนับสนุนให้สอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกันกับนโยบายของมหาวิทยาลัย ตริยุมความพร้อมให้บุคลากรสนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยฯ เข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพสูงต่อไป

1.2 ข้อมูลทั่วไปของสถานที่ที่ทำการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ กระจายอยู่ตามวิทยาเขตในสังกัดทั้ง 4 แห่ง ตามความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของแต่ละวิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตบางพระ จังหวัดชลบุรี วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ วิทยาเขตอุเทนถวาย จังหวัดกรุงเทพมหานคร และวิทยาเขตจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยมีสำนักงานอธิการบดี ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารงานทั้ง 4 วิทยาเขต อยู่ที่วิทยาเขตบางพระ มีหน่วยงานภายในสังกัด ประกอบด้วย กองคลัง กองกลาง กองบริหารงานบุคคล กองพัฒนานักศึกษา กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันวิจัยและพัฒนา

1.3 ข้อมูลส่วนบุคคล

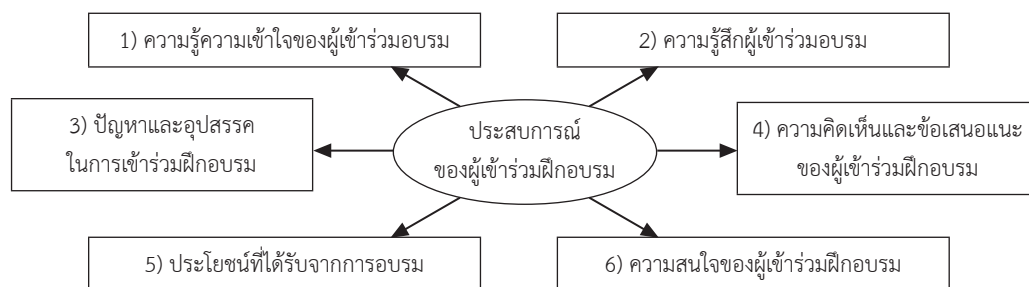
เป็นบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานภายใน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 10 คน ที่ได้เข้าร่วมในโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน หลักสูตร “พัฒนาตน พัฒนางาน ร่วมประสานเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย” ของมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น เพศชายจำนวน 3 คน เพศหญิง จำนวน 7 คน อายุการทำงาน 1-2 ปี จำนวน 7 คน 2-3 ปี จำนวน 1 คน 3-4 ปี จำนวน 1 คน และมากกว่า 4 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน รายละเอียดแสดงในตาราง ข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ ระดับอายุการทำงาน

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตาม เพศ และอายุการทำงาน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)
เพศ	
หญิง	7
ชาย	3
อายุการทำงาน (ปี)	
1 - 2	7
2 - 3	1
3 - 4	1
มากกว่า 4 ปีขึ้นไป	1

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมโครงการ

ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์จัดฝึกอบรม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 10 คน รวมทั้งการวิจัยเอกสารและแบบบันทึกที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นดังต่อไปนี้

แผนภาพ แสดงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

2.1 ความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร

ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมบรรยายถึงความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรไว้ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลากรในลักษณะนี้มาบ้างแล้ว จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการ และผลที่ได้รับจากการจัดฝึกอบรมในระดับหนึ่ง เช่น เข้าใจว่าการฝึกอบรมเป็นการจัดให้บุคลากรมารวมกลุ่ม และทำกิจกรรม เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาตนเองและการทำงาน ดังตัวอย่างคำบอกเล่า ต่อไปนี้

“...เป็นโครงการที่นำบุคลากรของหน่วยงาน ไปร่วมฝึกปฏิบัติและร่วมทำงานร่วมกัน โดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้และเป็นเชิงปฏิบัติการ อาจจะเปลี่ยนจากหน่วยงานของเราเป็นสภาพแวดล้อมอื่น ๆ จัดที่อื่น ๆ เพื่อตัดความวิตกกังวลจากงานที่ทำอยู่ แล้วก็ให้ทุกคนสามารถเสนอความคิดได้ และนำความรู้ที่ได้ฝึกอบรม มาพัฒนางานและตนเองมากขึ้น...”

P7

“...การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรโดยส่วนตัวแล้วเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ๆ (เน้นเสียง) ก็คือว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นตัวสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้...”

P4

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับ Goldstein, 1993 อ้างใน ชูชัย สมธิโก (2548) ที่ว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ ของบุคลากร เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในกาปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

2.2 ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

ความรู้สึกที่ผู้เข้าร่วมอบรมมีทั้งด้านบวกและด้านลบด้วยเหตุผลที่ต่างกันออกไป ซึ่งความรู้สึกด้านบวกนั้น ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่ รู้สึกดี มีความสุข และตื่นเต้นประทับใจ ที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม มีบางส่วนที่มีความรู้สึกด้านลบนั้นซึ่งมักเกิดก่อนที่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรม แต่หลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลงก็ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการฝึกอบรม รวมถึงความยินดีที่จะได้เข้าร่วมฝึกอบรมในครั้งต่อไป อีกทั้งความต้องการที่อยากให้เพื่อนร่วมงานได้เข้ารับการฝึกอบรมเหมือนกับตนเองอีกด้วย ดังตัวอย่างการบอกเล่าของผู้เข้าร่วมอบรมดังต่อไปนี้

2.2.1 ความรู้สึกด้านบวก

“...รู้สึกตื่นเต้น อยากไปเพราะปกติไม่ค่อยได้ไปไหนอะคะ พอมีโครงการฝึกอบรมก็ตื่นเต้นที่อาจารย์ให้โอกาสเราไป รู้สึกดีใจเพราะว่าชอบอยู่แล้วโครงการแบบนี้อะคะ...มีทัศนคติด้านบวกกับการฝึกอบรมอยู่แล้ว ก็เลยรู้สึกตื่นเต้นไปหมดทุกอย่างเลย”

P7

“...รู้สึกอยากไปเข้าร่วมอบรมครั้งนี้ เพราะเคยเข้าร่วมโครงการแบบนี้มาบ้าง ทำให้ได้เจอคนอื่น ๆ ที่อยู่มหาลัยเดียวกัน ได้ออกไปข้างนอก นอกจากอยู่ในที่ทำงาน ตลอดเวลาที่เข้าร่วมก็มีความสุขดี...”

P10

นอกจากความรู้สึกทั้งด้านบวกของผู้เข้าร่วมอบรมที่บอกเล่ามาในขั้นต้นแล้ว ยังมีคำบอกเล่าที่แสดงความรู้สึกที่แตกต่างระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมอบรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง รวมทั้งความรู้สึกด้านบวกที่เห็นประโยชน์ของการฝึกอบรมและต้องการให้เพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตัวเอง เหมือนกับที่ตนได้มีโอกาส ดังตัวอย่างคำบอกเล่าต่อไปนี้

“...รู้สึกเฉย ๆ นะ ไปก็ได้ไม่ไปก็ได้ แต่พอไปแล้วรู้สึกดีมากคะ เพราะตัวเรากำลังคิดว่าเมื่อไหร่จะมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาตนเองที่มีประโยชน์จริง ๆ ละที พอทางมหาวิทยาลัยจัดโครงการฝึกอบรมครั้งนี้ขึ้น ซึ่งผิดกับที่คนอื่นเค้าพูดกันคือ มันได้รับความรู้ ประทับใจมาก เพราะตัวเองอยากได้รับความรู้ด้านนี้อยู่แล้ว...”

P4

“...คือจริง ๆ แล้วก็ไม่ได้ไม่อยากไปอยู่แล้วเพราะถูกเลือกให้ไปไม่ได้สมัครใจ ก็เลยคิดว่าไม่น่าสนใจเท่าไร คิดในแง่ลบมาก แต่พอไปถึงแล้ว ก้าวแรกที่ไปถึง บรรยากาศดีมาก สถานที่ดีมาก ไม่เหมือนที่คิดเอาไว้...”

P8

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สารทิศ สกลุค (2550) ในการศึกษาประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่จัดสรรแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสุขใจ คือความรู้สึกทางด้านบวกที่เกิดขึ้น ถือเป็นผลสำเร็จของการฝึกอบรม และสอดคล้องกับ สุวดี แยมเกสร (2547) ที่พบว่า ความสุขใจ เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดในการทำนายพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

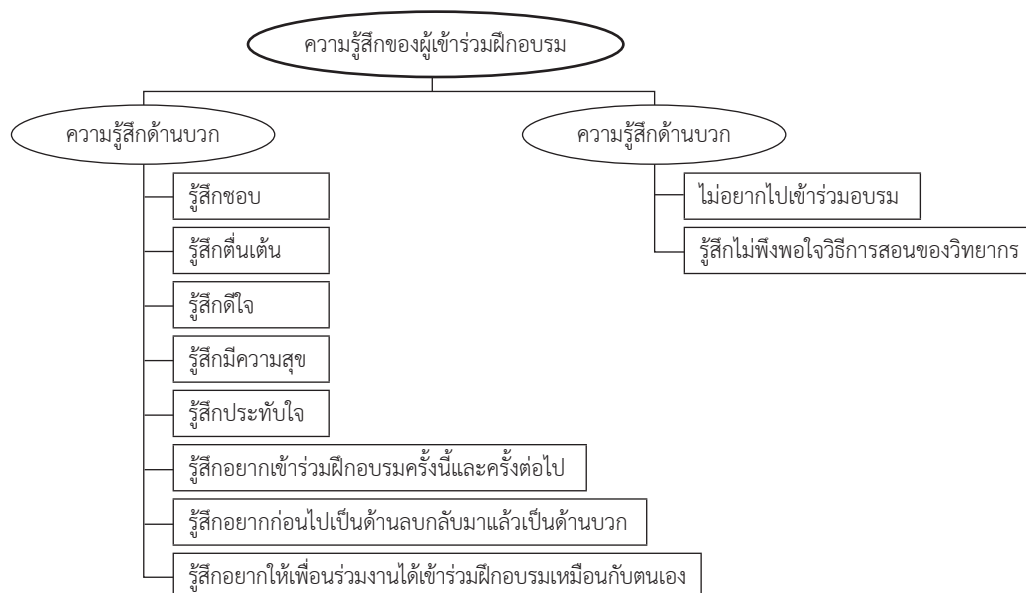
2.2.2 ความรู้สึกด้านลบที่มีต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม

“...ก็ตอนแรกรู้ว่าต้องไปคนเดียวก็เลยไม่อยากไป เพราะสถาบันและหน่วยงานละคนจ๋า ไม่มีเพื่อน เราไม่สนิทกับคนอื่นนอกห้องทำงาน ถ้าไปสองคนก็ดีกว่านอนด้วยกันได้...”

P5

“...รู้สึกว่าจะไม่อยากไป ต้องร่วมกับวิทยาเขตอื่นด้วยเลยไม่อยากไป...”

P8

แผนภาพแสดงความรู้สึกของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมฝึกอบรม

ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับประโยชน์จากการเข้าอบรม ดังนี้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับบุคคล เช่น ได้รู้จักตัวเองและรู้คุณค่าตัวเองมากยิ่งขึ้น มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย รู้จักการทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ได้มีรูปภาพที่ดีจากเพื่อนผู้เข้าร่วมอบรมคนอื่น ๆ ได้เครือข่ายเพิ่มเติม ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรในด้านการประสานงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันได้ ดังตัวอย่างการบอกเล่าของผู้เข้าร่วมอบรมดังต่อไปนี้

“...สิ่งที่ได้รับผลสำเร็จคือ การที่ได้ทำงานเป็นกลุ่ม การที่ได้รู้จักบุคคลมากขึ้นนะครับ ก็คือ จะทำให้การทำงานกลับมาใช้ในชีวิตประจำวันของเรา สามารถติดต่อประสานงานได้ง่ายขึ้น ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้ง่ายขึ้นครับ...”

P1

“...ได้เพื่อนเพิ่มทั้งในวิทยาเขตเดียวกันและนอกวิทยาเขต การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เพื่อเกิดการยอมรับความคิดเห็นมากขึ้น การทำงานเป็นทีม และความสามัคคีเพิ่มขึ้น อย่างที่วิทยากรสอนเรื่องความละเอียดถี่ถ้วนและความรอบคอบในการทำงาน กิจกรรมต่าง ๆ สอนให้เสียสละ ใช้ความคิดร่วมกัน ในแนวทางเดียวกัน...”

P5

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ (สุภาพร และยงยุทธ, 2546) ประโยชน์ของการฝึกอบรม ว่าเป็นกระบวนการที่เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคคลในสังคมใดสังคมหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ให้มีสมรรถภาพการทำงานที่สูงขึ้น เพราะเมื่อผ่านการฝึกอบรม ก็จะสามารถนำได้ความรู้ เทคนิค และวิธีการ ไปใช้ในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ และมีการติดต่อประสานงานที่ดีขึ้น ทั้งนี้ สรุปประโยชน์ที่ได้รับ ได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้รับหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมฝึกอบรม	
ประโยชน์ด้านบุคคล	ประโยชน์ด้านองค์กร
1. รู้จักความสามัคคี	1. การประสานงานขององค์กรสะดวกขึ้น
2. รู้จักความมีวินัย	2. การประสานงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. เป็นการทบทวนตัวเองรู้จักตัวเองและรู้คุณค่าของตัวเองมากขึ้น	3. ได้เครือข่ายในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานเพิ่มเติม
4. รู้จักความอดทน	
5. รู้หน้าที่ของตนเอง	
6. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	
7. รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	
8. ได้รู้จักเพื่อนเพิ่มเติม	
9. มีความตรงต่อเวลา	
10. รู้จักความเสียสละมีน้ำใจ	
11. มีความกล้าแสดงออก	
12. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	
13. รู้จักการทำงานเป็นทีม	
14. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	
15. แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์	

2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมฝึกอบรม

ปัญหาและอุปสรรคของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม มีทั้งปัญหาทางด้านร่างกาย เช่น ไม่สบาย เนื่องจากอากาศร้อน ท้องเสียระหว่างการเข้าร่วมอบรม เป็นต้น และทางด้านจิตใจ เช่น ความวิตกกังวลในงานที่ได้รับมอบหมายทำให้ไม่มีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรมของการฝึกอบรม การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน เป็นต้น ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม เช่น อากาศร้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่บอกล่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานที่และสภาพอากาศของการจัดฝึกอบรมครั้งนี้ ยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมพึงพอใจและเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม ส่วนปัญหาอื่น ๆ ก็เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น นอนดึก ตื่นแต่เช้ามืด ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อความพร้อมของสภาพร่างกายในการเข้าร่วมฝึกอบรมอีกด้วย ดังตัวอย่างการบอกล่าของผู้เข้าร่วมอบรมดังต่อไปนี้

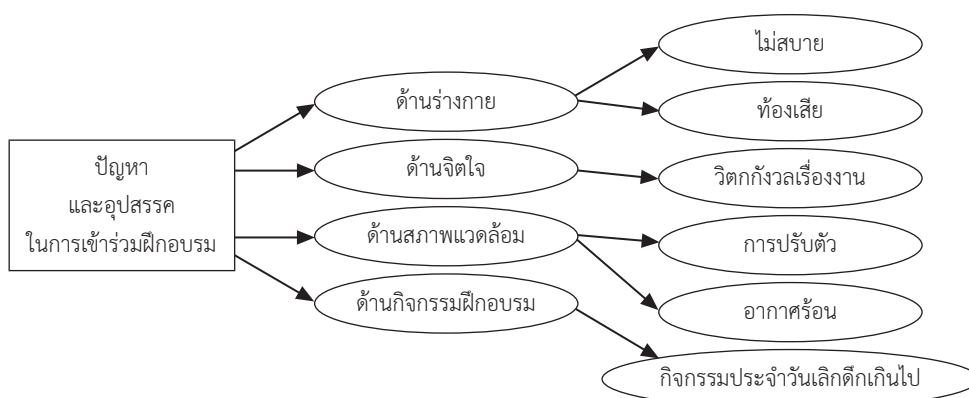
“...ก็มีเรื่องอากาศ อากาศร้อนมาก ทำให้วันแรกที่ไปไม่สบายเลย แต่ทนายาก็ดีขึ้น ดีที่ไปครั้งนี้ไม่มีกิจกรรมภาคสนามมากเหมือนที่เคยไปมาก่อน ส่วนมากก็เป็นการฟังบรรยายในห้อง ใช้ความคิดกันมากกว่า...”

P9

“...คงเป็นเรื่องของอากาศ อากาศค่อนข้างจะร้อนมาก แล้วก็ไม่สะดวกเวลาจะซื้อของใช้ ร้านค้าที่จะซื้อไม่มี แล้วก็เรื่องเวลาที่จำกัดด้วย คงเป็นเพราะคนเยอะ อาจจะรวมกันยาก ต้องกำหนดเวลาไว้อีก...”

P4

สรุปปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมฝึกอบรมในรูปแบบของแผนผัง ได้ดังนี้

แผนผังแสดงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมฝึกอบรม

2.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

2.5.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโครงการที่เข้าร่วม

“...ต้องยอมรับว่าเป็นการจัดกลุ่มใหญ่ ก็อาจจะไม่เหมาะกับผู้ที่เข้าร่วมฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแน่นอนว่า บุคคลที่ได้รับคัดเลือก หนึ่งคือ เป็นบุคลากรในระดับปฏิบัติงานเท่านั้นนะครับ ก็คือ สามารถนำไปปรับปรุงตัวเองได้เท่านั้น แต่ยังไม่สามารถปรับปรุงองค์กรได้...เท่าที่รู้มาเป็นการให้หน่วยงานส่งตัวแทนไป ผมมองว่าประโยชน์มันยังน้อยเกินไป...”

P1

“...หัวข้อที่ได้เรียนรู้มาก็ได้อยู่แล้วนะ มีประโยชน์ดี จริง ๆ แล้วถ้าเป็นไปได้ น่าจะจัดแค่วิทยาเขตเดียว มีการแลกเปลี่ยนกิจกรรมกันซัก 2-3 วันก็น่าจะดี...”

P5

จากคำบอกเล่าต่าง ๆ นี้ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมแต่ละคนที่มีต่อการฝึกอบรมในครั้งนี้ นอกจากจะเข้าร่วมแล้วผู้เข้าอบรมยังสามารถเสนอความคิดเห็นทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ชี้ให้ผู้จัดเห็นข้อบกพร่องของการฝึกอบรม เช่น การกำหนดและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมฝึกอบรมยังไม่ทั่วถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรม ตลอดจนการเสนอแนะถึงแนวทางในการจัดฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้จัดและองค์กรที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการฝึกอบรม

2.5.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทั่วไป

“...บุคลากรที่เข้าร่วมควรมีการคัดสรรสักนิดนึง ให้เหมาะสมกับหลักสูตรที่จัด เพราะสิ่งสำคัญที่สุดที่ผมมองนะครับในการฝึกอบรมต้องสามารถนำกลับมาใช้ได้ ถ้าเลือกบุคคลที่ไม่เหมาะสม การอบรมก็จะสูญเปล่า ถ้าจัดเราก็ต้องจัดให้อะไรจากตรงนั้นบ้าง...”

P1

“...ถ้าถามว่าจำเป็นไหม ก็บอกเลยว่าจำเป็นครับ อย่างที่บอกไว้ คือเรื่องคนเป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นการฝึกอบรมยังมีความจำเป็นอยู่และควรทำให้ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดของการฝึกอบรมไปเรื่อย ๆ...”

P1

นอกจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการฝึกอบรมขององค์กรที่ผู้เข้าร่วมอบรมได้มีประสบการณ์ตรงในการเข้าร่วมที่เสร็จสิ้นไปแล้ว ยังพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมได้เสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรว่าควรมีการคัดเลือกบุคคลให้ตรงกับหลักสูตรภายใต้การตัดสินใจของหัวหน้าหรือ

ผู้บังคับบัญชา อีกทั้งควรมีการปรับปรุงหลักสูตร วิทยากร และรูปแบบการจัดฝึกอบรมให้มีความทันสมัยและสามารถนำผลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงให้มากที่สุด ตลอดจนต้องมีการจัดอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2.6 ความสนใจของผู้เข้าร่วมอบรม

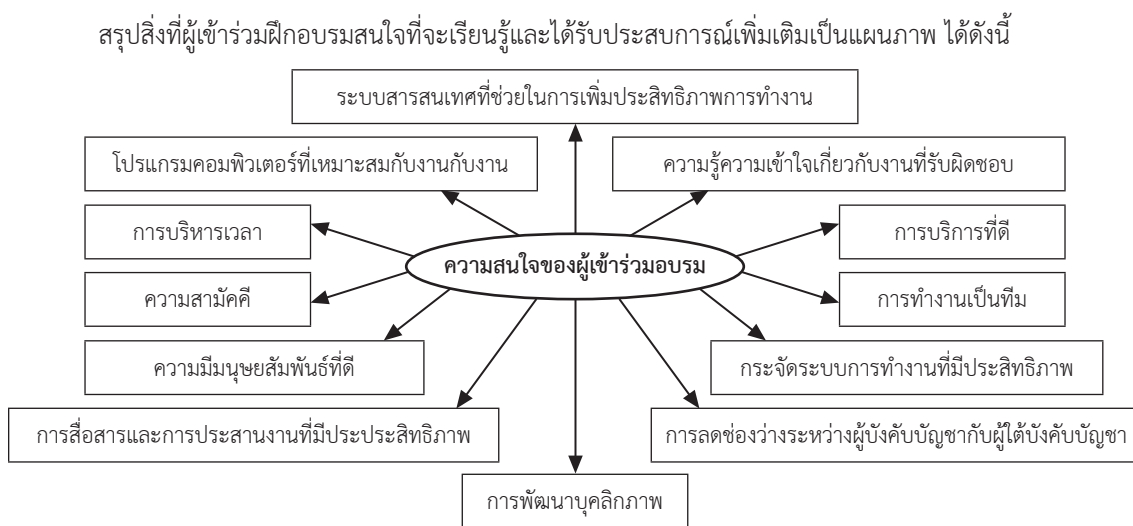
จากการสอบถามถึงความสนใจเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต้องการ หากมีโอกาสเข้าร่วมฝึกอบรมในครั้งต่อไป ผู้เข้ารับการอบรมได้บอกถึงองค์ความรู้ หัวข้อ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจมากมาย เช่น การพัฒนาบุคลากร การบริการ การจัดระบบงานที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารและการประสานงาน เป็นต้น โดยไม่ละทิ้งเรื่องของความสามัคคี และการทำงานเป็นทีมซึ่งมีอยู่ในหลักสูตรที่ได้เข้าร่วมในครั้งนี้อยู่แล้ว แต่ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ก็ยังสนใจและให้ความสำคัญกับเรื่องของการจัดฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความสามัคคีและการทำงานเป็นทีม ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านระบบสารสนเทศที่จำเป็นต่อการทำงานทั้งหมดจำเป็นทั้งต่อการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่างการบอกเล่าของผู้เข้าร่วมอบรม ดังต่อไปนี้

“...ผมอยากได้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการลดช่องว่างระหว่างผู้ได้บังคับบัญชา สามารถทำงานร่วมกันได้ ผมมองว่าทุกวันนี้เรื่องต่อตรงจุดนี้สำคัญเหมือนกัน..ถ้าเป็นเรื่องใกล้ตัวก็จะเป็นเรื่องอารมณ์เพราะค่อนข้างที่จะตรง ถ้าอยากได้ก็อยากได้หัวข้อเกี่ยวกับการลดความเป็นตัวตนลง...”

P1

“...เรื่องของนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่นำมาใช้กับงานได้ ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นระบบสารสนเทศหรือว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วก็เรื่องการจัดระบบงานไม่ให้คั่งค้างคะ...”

P4

แผนภาพแสดงความสนใจของผู้เข้าร่วมอบรม

จากผลการวิจัยในประเด็นนี้ มีความสอดคล้องกับ ชูชัย สมितिไกร (2548) ที่กล่าวถึง การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมหนึ่ง ๆ เพื่อทราบ วัตถุประสงค์ความต้องการขององค์กร ความต้องการของผู้ร่วมฝึกอบรม หลักสูตร วิธีการ และปัจจัยอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดฝึกอบรม ซึ่งผู้จัดฝึกอบรมหลาย ๆ ท่านละเลยทำให้ผลการฝึกอบรมไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4. สรุป

ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมฝึกอบรมบรรยายถึงประสบการณ์ในการเข้าร่วมฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมอบรม ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมฝึกอบรม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม และ ความสนใจของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ซึ่งข้อมูลสรุปได้จากประเด็นต่าง ๆ สามารถตอบปัญหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยทั้งวัตถุประสงค์หลักที่ต้องการบรรยายถึงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน และวัตถุประสงค์เฉพาะทั้ง 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรที่แตกต่างกัน แต่โดยภาพรวมแล้ว ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ และผลที่ได้รับจากการจัดฝึกอบรมในระดับหนึ่ง คือรับรู้และเข้าใจว่าการฝึกอบรมเป็นการจัดให้บุคลากรมารวมกลุ่ม และทำกิจกรรม เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการทำงานและองค์กร ส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมในโครงการพัฒนาบุคลากรมาบ้างแล้ว และความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมในครั้งนี้ ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นเรื่องความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในข้อ 1 ที่ต้องการบรรยายการรับรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต่อการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนของการศึกษาวิจัย

2. ความรู้สึกที่ผู้เข้าร่วมอบรมมีทั้งด้านบวกและด้านลบด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งความรู้สึกด้านบวกนั้นผู้เข้าร่วมอบรมรู้สึกตื่นเต้นและรู้สึกดี ที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม มีความสุข ในการเข้าร่วมกิจกรรม และประทับใจ ในสถานที่ วิทยากร และเพื่อนผู้เข้าร่วมอบรม รวมทั้งความรู้สึกด้านบวกที่เห็นประโยชน์ของการฝึกอบรมและต้องการให้เพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตัวเอง เหมือนกับที่ตนมี บางคนที่มีความรู้สึกด้านลบ คือ ไม่อยากเข้าร่วมฝึกอบรมเนื่องจากกังวลเรื่องงาน และความรู้สึกด้านลบซึ่งมักเกิดก่อนที่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรม แต่หลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลงก็เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการฝึกอบรม สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นเรื่องความรู้สึกของผู้เข้าร่วมอบรม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในข้อ 1 ที่ต้องการบรรยายการรับรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต่อการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ของการศึกษาวิจัย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม หลังจากการฝึกอบรมสิ้นสุดลง ผลจากการบรรยายของวิทยากรในภาค ทฤษฎี และกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเห็นถึงประโยชน์ที่ได้นับจากการเข้าร่วมที่แตกต่างกันออกไป มีทั้งประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับบุคคล เช่น ได้รู้จักตัวเองและรู้คุณค่าตัวเองมากยิ่งขึ้น มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี รู้จักการทำงาน เป็นทีมมากขึ้น รวมถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ได้มิตรภาพที่ดีจากเพื่อนผู้เข้าร่วมอบรมคนอื่น ๆ ได้เครือข่ายเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรในด้านของการประสานงานที่ สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในข้อ 3 ที่ต้องการบรรยายการรับรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต่อสิ่งที่ทำให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมประสบความสำเร็จในการนำประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการไป ประยุกต์ใช้ในการทำงาน ของการศึกษาวิจัย

4. ปัญหาและอุปสรรคของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม มีทั้งปัญหาทางด้านร่างกาย คือไม่สบาย เนื่องจากอากาศร้อน ท้องเสียระหว่างการเข้าร่วมอบรม และปัญหาทางด้านจิตใจ คือ ความวิตกกังวลในงานที่รับผิดชอบทำให้ไม่มีความสุข ในการเข้าร่วมกิจกรรมของการฝึกอบรม ต้องการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน ส่วนปัญหาทางด้าน สภาพแวดล้อมที่ชัดเจน คือ อากาศร้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่บอกล่า แสดงให้เห็นว่า สถานที่และ

สภาพอากาศของการจัดฝึกอบรมครั้งนี้ ยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเกิดความพึงพอใจและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมอบรม ส่วนปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องทั่วไป เช่น นอนดึก ตื่นแต่เช้ามืด ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อความพร้อมของสภาพร่างกายในการเข้าร่วมฝึกอบรมอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมฝึกอบรม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ที่ต้องการบรรยายการรับรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต่ออุปสรรคที่ทำให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมไม่ประสบผลสำเร็จในการนำประโยชน์ที่ได้ได้รับจากโครงการมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของการศึกษาวิจัย

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม แบ่งออกเป็น ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยและข้อบกพร่องของการฝึกอบรม คือ คิดเห็นว่าการกำหนดและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมฝึกอบรมยังไม่ทั่วถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรม ตลอดจนการเสนอแนะถึงแนวทางในการจัดฝึกอบรมในครั้งต่อไปที่จะต้องจัดอย่างต่อเนื่องและคำนึงประโยชน์ของผู้เข้าร่วมอบรมและองค์กรให้มากที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้จัดและองค์กรที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการฝึกอบรม นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมอบรมยังเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นถึงภาพรวมของการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทั่วไปว่า ควรมีการคัดเลือกบุคคลให้ตรงกับหลักสูตร ภายใต้การตัดสินใจของหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา อีกทั้งควรมีการปรับปรุงหลักสูตร วิทยากร และรูปแบบการจัดฝึกอบรมให้มีความทันสมัยและสามารถนำผลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงให้มากที่สุด ตลอดจนต้องมีการจัดอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นเรื่องความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ที่ต้องการบรรยายการรับรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต่อการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน ของการศึกษาวิจัย

6. ความสนใจของผู้เข้าร่วมอบรม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามถึงความสนใจเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต้องการได้รับหากมีโอกาสเข้าร่วมฝึกอบรมในครั้งต่อไป ซึ่งความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความสนใจ คือ การพัฒนาบุคลิกภาพ การบริการ การจัดระบบงานที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารและการประสานงาน และยังคงให้ความสนใจและให้ความสำคัญเรื่องของความสามัคคี และการทำงานเป็นทีมซึ่งมีอยู่ในหลักสูตรที่ได้เข้าร่วมในครั้งนี้อยู่แล้ว ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับงาน โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านระบบสารสนเทศที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งความสนใจที่จะเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่สอดคล้องและมีประโยชน์ต่อตัวผู้เข้าร่วมอบรมและองค์กรแทบทั้งสิ้น ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นเรื่องความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 6 ที่ต้องการบรรยายการรับรู้ของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมต่อความต้องการในการเข้าร่วมโครงการในครั้งต่อไป ของการศึกษาวิจัย

ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

ด้านการจัดการ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมประสบปัญหาเรื่อง การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการคัดเลือกผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ไม่มีความทั่วถึงและไม่ตรงกับต้องการของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม เนื่องจากผู้จัดโครงการและผู้บริหารของมหาวิทยาลัย มุ่งเน้นเพียงให้โครงการเสร็จสิ้นตามนโยบาย โดยไม่คำนึงถึงความต้องการและประโยชน์ ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมจะได้รับอย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรประสบความสำเร็จและได้ผลสูงสุด ผู้จัดโครงการและผู้บริหาร จะต้องดำเนินการสำรวจความต้องการ (Training Need) ของบุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสำรวจรูปแบบ หลักสูตร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรมที่บุคลากรต้องการ เพื่อประโยชน์และผลลัพธ์ในทางบวกที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและผู้จัดโครงการ ตลอดจนองค์กรจะได้รับร่วมกันมากที่สุด

ด้านการจัดฝึกอบรม จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมประสบปัญหาเรื่องสภาพอากาศที่ร้อนอบอ้าว ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกและเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมและการรับรู้ประโยชน์จากการฝึกอบรมได้เต็มที่เท่าที่ควร

ซึ่งโครงการในครั้งนี้ในฐานะของผู้บริหารจัดการโครงการ มีเหตุผลจำกัดเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ จึงเลือกจัดฝึกอบรมในช่วงเดือนเมษายน ที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอากาศร้อนที่สุดในประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบดังที่ผู้เข้าอบรมให้ข้อมูล ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการจัดฝึกอบรม ผู้จัดหรือผู้ที่มีส่วนในการจัดฝึกอบรม ควรคำนึงถึงสภาพอากาศ หรือฤดูกาล ตลอดจนสถานที่ ที่จัดฝึกอบรม ให้เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมและการฝึกอบรม ให้มากที่สุด

5. เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ พรหมทอง. 2559. การพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เมษายน 2559 - มิถุนายน 2559.
- ชูชัย สมितिไกร. 2548. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร Personnel training in organizations. พิมพ์ครั้งที่ 4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- สุภาพร พิศาลบุตร และ ยงยุทธ เกษสาคร. 2546. การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. วี เจ พรินต์ติ้ง. กรุงเทพฯ.
- อจศรา ประเสริฐสิน. 2556. การพัฒนาตนเอง สำคัญอย่างไรในชีวิตและการทำงาน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ปีที่ 5 ฉบับที่ 10 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556.

**ความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ,
การปฏิบัติตามกฎระเบียบและการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์
ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง**

**The Relationship Between the Organization Support, Government Policy,
Regulatory Compliance and Good Governance: An Empirical Investigation
of the Revenue Department, Ministry of Finance**

อัศววิช รอบคอบ และ อีราภรณ์ ลิมานนท์วราไชย

Aukkarawit Robkob and Teeraporn Leemanonwarachai

ภาควิชาการบัญชี, คณะการบัญชีและการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

e-mail: phaiboon.r@mbs.msu.ac.th; Tel. 091-839-7428

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา นำมาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเปิดตาราง Krejcie และ Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จำแนกสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาตามภูมิภาค กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้คอมพิวเตอร์ ได้จำนวน 278 หน่วยตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังเจ้าพนักงานสรรพากรพื้นที่และสรรพากรพื้นที่สาขา จนได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ใช้งานได้ทั้งสิ้น 156 ฉบับ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและทดสอบสมมติฐานและการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดีส่งเสริมให้กรมสรรพากรมีภาพลักษณ์ของการกำกับดูแลที่ดีเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น ผู้บริหารของกรมสรรพากรสามารถสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของความเป็นหน่วยงานการกำกับดูแลที่ดีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สนับสนุนให้ผู้บริหารและเจ้าพนักงานสรรพากรร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการกำกับดูแลที่ดีภายใต้การสนับสนุนของกรมสรรพากรและภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้กรมสรรพากรมีภาพลักษณ์ของการกำกับดูแลที่ดีและธรรมาภิบาลในระดับที่เพิ่มสูงขึ้นได้

คำสำคัญ: การสนับสนุนจากองค์กร นโยบายของภาครัฐ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การกำกับดูแลที่ดี

Abstract

This study aims at examining the relationship between organization support, government policy, Regulatory Compliance and good governance: an empirical investigation of the Revenue Department, Ministry of Finance. The sample size was randomly selected from Area Revenue Office and Area Revenue Branch Office in Thailand using Krejcie and Morgan table and at the confidence of 95%. As a result, the questionnaires were posted to 278 units of Area Revenue and Area Revenue Branch Office. The 156 completed questionnaires were analyzed using descriptive statistics and multiple linear regressions. Overall, the results show that organization supports, government policy,

Regulatory Compliance, have a positive effect on good governance. The Revenue Department, Ministry of Finance promote the entity's good governance to the public. The results showed that organizational support, government policy, and policy implementation has a positive effect to good governance. Consequently, the management team of Revenue Department could encourage good governance within the organization, as well as consistently encourage and continuously promote the entity's good governance and increase high governance to the future.

Keywords: Organization Support, Government Policy, Regulatory Compliance, Good Governance.

1. บทนำ

ปี 2560 องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ทำการสำรวจและจัดอันดับประเทศและดินแดนกว่า 180 แห่งทั่วโลก ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ปี 2017 พบว่า ประเทศไทย มีลำดับคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก (Corruption Perceptions Index: CPI) เพิ่มขึ้นจากลำดับ 35 เป็นลำดับ 37 ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก พบว่า อันดับขยับมาที่ 96 จาก 101 ใน 180 ประเทศ (Transparency International, 2018) แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งถือเป็นนโยบายหลักที่รัฐบาลท่าน พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีของไทย ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและถือเป็นวาระแห่งชาติ รวมถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และอีกหลาย ๆ หน่วยงานได้มีการผลักดันมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพ กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต การป้องกันการทุจริตในหลาย ๆ ฉบับ อย่างเช่น พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 และ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐปี 2560 (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2018) ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการหรือการป้องกันการทุจริตที่เข้มงวดดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็ยังพบปัญหาด้านธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอ โดยส่วนใหญ่เป็นการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐบางหน่วยงาน ของข้าราชการบางกลุ่ม อย่างเช่น การทุจริตเงินผู้ยากไร้และคนไร้ที่พึ่งของข้าราชการบางคนในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กรณีทุจริตคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเท็จของอดีตผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสรรพากรและพวก การใช้อำนาจรัฐเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตัวข้าราชการเอง การมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ของภาครัฐ เป็นต้น ซึ่งปัญหาการขาดธรรมาภิบาลเหล่านี้ ส่งผลกระทบให้เกิดการขาดความไว้วางใจในระบบราชการ ขาดความเชื่อมั่น ประชาชนมีทัศนคติ ค่านิยมในด้านลบต่อภาครัฐ เกิดเป็นภาพลบต่อคุณธรรม จริยธรรม ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนเกิดเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานรวมถึงการให้บริการ (กรมสรรพากร, 2560)

กรมสรรพากร (Revenue Department) เป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance) เป็นส่วนงานราชการที่มีหน้าที่หลักในการจัดเก็บภาษีอากรตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่สอดคล้อง รองรับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกระทรวงการคลังและของรัฐบาล ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามนโยบาย มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนการปฏิบัติงาน และประเมินผลการบริหารงานการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามเป้าหมายของกรมสรรพากร ด้านการกำกับดูแลผู้เสียภาษี ตรวจสอบภาษี เปรียบเทียบภาษีอากรค้าง ดำเนินคดีกับผู้เสียภาษี การคืนเงินภาษี ด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรแก่ผู้เสียภาษี และด้านการกำกับ ติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพากร โดยมีสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ทำหน้าที่ในส่วนงานด้านการปฏิบัติงาน (กรมสรรพากร, 2559)

แต่ในปัจจุบันในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมากรมสรรพากรได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในเรื่องของภาษี อาทิ เช่น ออกกฎระเบียบ ข้อบังคับใหม่ ๆ มีนโยบายการจัดเก็บภาษีที่เข้มงวดมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยนำออกมาใช้เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเกิดความสะดวกรวดเร็ว และเป็นธรรม เป็นไปตามนโยบายของภาครัฐที่จะมุ่งสู่สังคม

แบบไร้เงินสด ตามแผนยุทธศาสตร์ National E-Payment แต่ยังคงไว้ซึ่งภาพลักษณ์การเป็นหน่วยงานการกำกับดูแลที่ดีไปพร้อม ๆ กันด้วย ซึ่งการพัฒนา ประยุกต์ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สมัยใหม่ส่งผลทำให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาต้องมีการปรับตัวไปด้วยซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อธรรมาภิบาลหรือการกำกับดูแลที่ดีไปด้วยเช่นกันจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยนั้น กรมสรรพากรสามารถนำผลงานวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาให้มีธรรมาภิบาลหรือการกำกับดูแลที่ดีที่เพิ่มสูงขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดีของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง

สมมติฐานการวิจัย

จากวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัย ต้องการศึกษถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับ การกำกับดูแลที่ดีของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สามารถอธิบายสมมติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance)

สมมติฐานที่ 2 นโยบายของภาครัฐ (Government Policy) มีความสัมพันธ์เชิงบวกและผลกระทบกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance)

สมมติฐานที่ 3 การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance)

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง การศึกษาในครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของทฤษฎีธรรมาภิบาล (Good Governance Theory) และทฤษฎีการรับรู้ (Cognitive Theory) มาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ประกอบอยู่ในการวิจัย ดังต่อไปนี้ อันดับแรกประยุกต์ใช้ ทฤษฎีธรรมาภิบาล (Good Governance Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึง คุณค่าของระบบ นโยบาย และสถาบัน ที่ภาครัฐเข้ามาดูแล ควบคุม และจัดการปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งในงานมาใช้อธิบายถึงกรอบแนวคิดงานวิจัยและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงการกำกับดูแลที่ดีของเจ้าพนักงานสรรพากร อันดับต่อมา ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ (Cognitive Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างปัจจัยของสภาพแวดล้อมทางสังคมกับปัจจัยเฉพาะของตัวบุคคลที่ส่งผลต่อการรับรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นทั้งด้านบวกและด้านลบ (Bandura, 1997) เช่น การรับรู้ถึงผลงานหรือผลสำเร็จของบุคคลที่เกิดขึ้นในอดีต (Baron and Henry, 2006) หรือการรับรู้ถึงประสบการณ์ที่ล้มเหลวในอดีตที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้น ๆ เกิดการปรับปรุงและเรียนรู้เพิ่มขึ้น (Ucbasaran, Westhead and Wright, 2008) จนเกิดเป็นความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวบุคคล และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามสภาพแวดล้อม

ที่ตนได้รับรู้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ มาใช้อธิบายถึงกรอบแนวคิดงานวิจัยและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึง การกำกับดูแลที่ดีของเจ้าพนักงานสรรพากร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

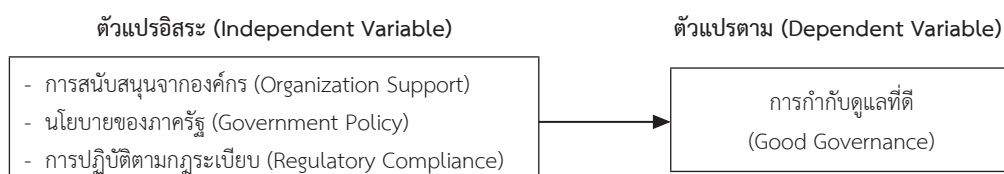
งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ตามกรอบแนวคิดโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีธรรมาภิบาล (Good Governance Theory) และทฤษฎีการรับรู้ (Cognitive Theory) โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ในส่วนของตัวแปรตาม ได้แก่ การกำกับดูแลที่ดี โดยอธิบายได้ดังต่อไปนี้

การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) หมายถึง กระบวนการบริหารงานที่ส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานของภาครัฐ ปฏิบัติราชการที่เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ สร้างความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย ทราบถึงการดำเนินงาน การปฏิบัติราชการ ความรับผิดชอบของภาครัฐ ระบบธรรมาภิบาลและระบบการประเมินผล ที่เหมาะสมอย่างเหมาะสม โดยรัฐบาลส่วนกลางเป็นผู้สนับสนุนหลัก เพื่อให้ความรู้แก่ ประชาชน และสาธารณชน ได้เกิดความเข้าใจในการการทำงานเกี่ยวกับขั้นตอนสำคัญ ๆ ที่รัฐบาลดำเนินการอยู่ (Said, Alam, and Khalid, 2016) โดยการบริหารราชการแผ่นดินจะแบ่งเป็นส่วนงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งจะปฏิบัติราชการตามนโยบายจาก รัฐบาลเป็นหลัก ถ้าส่วนราชการภายใต้การปกครองได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น งบประมาณ การดำเนินงาน ระเบียบราชการ ทั้งจากภายนอกและการสนับสนุนภายในองค์กรจะมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล ไปด้วย (Yang, 2007) ในส่วนของข้าราชการ หรือผู้ปฏิบัติ ถ้าได้รับรู้ว่าองค์กรภาครัฐเป็นสถานที่ที่เขาเหล่านั้นมีโอกาส เติบโตในหน้าที่การงานน้อย หรือมีระบบการกำกับดูแลที่ไม่ดี มีระดับความเป็นมืออาชีพที่ไม่ดี ก็จะมีแนวโน้มที่จะออกจากองค์กรหรือส่วนงานราชการนั้นเพิ่มขึ้นได้ (Rehman, 2012) ปัจจุบันกรมสรรพากรมีระบบงานด้านระบบงานควบคุม การกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีอากรในรายได้ที่ผิดปกติ นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจ ในการตัดสินใจ สร้างความโปร่งใสและเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรมากยิ่งขึ้น (กรมสรรพากร, 2560) นโยบายของ ภาครัฐ (Government Policy) หมายถึงเครื่องมือทางการเมืองอย่างหนึ่งที่ แสดงให้เห็นถึงขนาดของบทบาทรัฐบาล ที่ต้องการกำหนดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในปัจจุบันนโยบายของภาครัฐมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือแสดง ทิศทางการดำเนินการของรัฐบาลให้ต่างประเทศรับทราบและยอมรับด้วย (Dye, Thomas, 2002) รัฐบาลในบางประเทศ อาจใช้นโยบายเป็นเครื่องมือเพื่อหวังผลถึงคะแนนเสียงทางการเมืองในอนาคตที่พรรคการเมืองของตนจะได้รับประโยชน์ Weymouth, and Hartz-Karp (2015) กล่าวว่า นโยบายของหน่วยงานราชการในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ที่นำมาใช้เพื่อ ให้เกิดการกำกับดูแลที่ดีในการปกครองแบบมีส่วนร่วมมีผลในทางบวกต่อการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลกลาง และการดำเนินงานของรัฐบาลท้องถิ่น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหา หรือตอบสนองต่อปัญหาที่รวดเร็ว จะลดช่องว่าง ในการกำกับดูแลที่ดีได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ในงานวิจัยของ Hoebink (2006) กล่าวว่า การขาดธรรมาภิบาลหรือ การมีธรรมาภิบาลที่ไม่สมบูรณ์ อาจถูกมองว่าเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาประเทศ โดยส่วนใหญ่จะมีอยู่มากในประเทศ กำลังพัฒนา ซึ่งการขาดธรรมาภิบาลถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการกำหนดนโยบายของภาครัฐ และเป้าหมายของ ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศนั้น (Rachel, 2008) กล่าวว่า นโยบายของรัฐบาลสามารถส่งเสริมและสนับสนุน การเติบโตของผู้ประกอบการซึ่งจะสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลบางประเทศได้ริเริ่มนโยบาย ที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่านการเจริญเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) หมายถึง แนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปตาม แบบแผน กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติที่บุคคลที่มีระเบียบวินัย เป็นคนที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติ ปฏิบัติตนได้ตามแบบแผนกฎเกณฑ์และข้อบังคับของสังคมนั้น ๆ ได้ โดยอาจจะใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับเป็นเครื่องกำหนด ให้บุคคลนั้นปฏิบัติตาม อาจจะมีการกำหนดทั้งที่เป็นระเบียบภายในและกฎระเบียบภายนอก (สุพัตรา, 2536) ดังนั้น

ผู้กำหนดกฎ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อบังคับขึ้นมานั้น ก็หวังจะให้บุคคลในองค์กรนั้นๆ ได้ปฏิบัติและสามารถควบคุมหรือกำหนดทิศทางให้เป็นไปตามที่ต้องการ แต่การให้บุคคลที่ควบคุมอยู่ในกฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องอาศัยการให้ข้อมูลเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เข้ามาเป็นองค์ประกอบด้วย (Pangkae Pincoum, 2005) กล่าวหาว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย, การประสานงานภายในและภายนอกองค์กร, คุณลักษณะขององค์กร, คุณภาพของบุคลากรและการปรับตัวให้เข้ากับระบบงานใหม่ ๆ มีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังในผลสำเร็จของการปฏิบัติตามนโยบายจัดระเบียบสถานบริการ งานวิจัยนี้ได้นำเสนอว่า การบรรลุผลตามนโยบายได้นั้น องค์กรควรมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เป็นธรรม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด จึงจะส่งผลให้การนำนโยบายจัดระเบียบสถานบริการไปปฏิบัติเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้เพ็ญศรี (2558) กล่าวหาว่า ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของการเงินและพัสดุ อยู่ในระดับสูงมาก ได้แก่ ด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินและพัสดุ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านผู้รับบริการ คำแนะนำควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบ ให้เหมาะสมต่อการดำเนินการ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารงานของกรมสรรพากรในปัจจุบัน มุ่งเน้นการจัดเก็บภาษีและการตรวจสอบภาษีอากรเป็นหลัก แต่ขาดหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยในการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ทำให้บุคลากรของกรมสรรพากรต้องเข้ารับการฝึกอบรม กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกมาใหม่ ๆ อยู่เสมอ ๆ อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อการให้บริการแก่ผู้เสียภาษี (ธีระวุฒิ, 2548) การกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) หมายถึง หลักในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย สำหรับการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐ จะเรียกว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักเกณฑ์ในการบริหารราชการ การปกครองบ้านเมือง รวมถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐให้เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม หลักธรรมาภิบาลนี้สามารถช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนั้น ๆ มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเชื่อมั่น เกิดความไว้วางใจจากประชาชนหรือผู้รับบริการ และยังส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560) การกำกับดูแล ประกอบด้วย การกำกับดูแลขององค์กรในรูปของคณะกรรมการ การบริหารจัดการ การจัดการหน้าที่ภายในองค์กร (เช่น ทรัพยากรบุคคล การบัญชี การเงิน เทคโนโลยี เป็นต้น) ระดับการรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ส่วนด้านหลักการมีส่วนร่วม ระดับการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง วิจิตร (2553) กล่าวหาว่า ปัจจัยที่มีผลความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร พนักงานงบประมาณ และการวางแผน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างกรอบแนวคิดและตั้งสมมติฐานการวิจัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีธรรมาภิบาล (Good Governance Theory) และทฤษฎีการรับรู้ (Cognitive Theory) ดังภาพที่ 1 ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

2. ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่และสรรพากรพื้นที่สาขา ในฐานข้อมูลของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร, 2559) ผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย (Key Informants) ได้แก่ สรรพากรพื้นที่ สรรพากรพื้นที่สาขา หรือเจ้าพนักงานสรรพากรพื้นที่ หรือเจ้าพนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา จำนวน 968 หน่วย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง 5% (สัดส่วน 0.05) โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม, 2545) นำมาคัดเลือกหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Samples) ที่เหมาะสม และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสรรพากรพื้นที่สาขา กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน และเลือกตัวอย่างโดยใช้คอมพิวเตอร์ ได้จำนวน 278 หน่วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังเจ้าพนักงานสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสรรพากรพื้นที่สาขาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นหนึ่งเดือนครึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบความอคติของการไม่ตอบกลับ (Non-response Bias Test) (Armstrong and Overton, 1977) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มตอบกลับและกลุ่มไม่ตอบซึ่งสามารถอ้างได้ว่าข้อมูลที่ได้ไม่มีปัญหาความมีอคติของการไม่ตอบกลับ (Non-response Bias) นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้ทำการติดตามแบบสอบถามจนได้รับแบบสอบถามตอบกลับที่มีความสมบูรณ์ที่จำนวน 156 ฉบับ คิดเป็นอัตราผลตอบแทน 56.11% ซึ่งการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์มีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 ถือว่ายอมรับได้ว่ามีจำนวนตัวอย่างเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติได้

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามในส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลทั่วไปของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ทั้ง 2 ส่วนนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดีของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale Ranging) ประเมินค่า 5 ระดับ จากความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด = 1 ถึงความคิดเห็นด้วยมากที่สุด = 5 เพื่อจัดกระทำข้อมูลสำหรับใช้สถิติในเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นจากการตรวจสอบ ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่านทำการตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข และหาค่าความเชื่อมั่นหรือความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของ Cronbach (Churchill, 1979) ในกรณีตรวจสอบข้อคำถามที่มีค่า Factor Loading ไม่ถึง 0.50 จะต้องทำการตัดข้อคำถามนั้นออก โดยทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิค Corrected Item-total Correlation ด้วยสถิติของ Pearson ผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอตามตารางที่ 1 นอกจากนี้ได้ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของเครื่องมือหรือมาตรวัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Confirm Factor Analysis: CFA) โดยวิเคราะห์หาค่า KMO และ Bartlett's test ซึ่งเป็นค่าสถิติ

เพื่อการวิจัยที่ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเหมาะสมของข้อคำถามด้วย ค่า Kaiser-Meyer-Olkin : KMO ซึ่งข้อมูลของตัวแปรโดยรวมอยู่ในช่วง 0.697 - 0.823 จากผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 1 พบว่า ค่า KMO ที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1.00 จึงสรุปได้ว่าข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2553) และใช้การวิเคราะห์สถิติด้วยค่า Bartlett's Test of Sphericity เป็นค่าสถิติทดสอบสมมติฐานที่มีการแจกแจงโดยประมาณแบบไคสแควร์ (Chi-Square) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง 169.559 - 467.537 p-value $p < 0.05$ แสดงว่าตัวแปรด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ (กัลยา, 2553) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power)

ตัวแปร	Corrected Item-total Correlation	Kaiser-Meyer-Olkin: KMO	Bartlett's Test of Sphericity
การสนับสนุนจากองค์กร (OS)	0.561-0.724	0.813	297.633
นโยบายของภาครัฐ (GP)	0.616- 0.833	0.828	467.537
การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (RC)	0.549- 0.697	0.697	169.559
การกำกับดูแลที่ดี (GG)	0.627- 0.787	0.809	431.179

จากตารางที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์ Kaiser-Meyer-Olkin: KMO และ Bartlett's Test of Sphericity แล้วพบว่าสามารถใช้เทคนิคค่า Factor Loading ในการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวม มีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0.807 - 0.928 ซึ่งมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 นั้นแสดงให้เห็นว่าค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Hair et al., 2010) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของ Cronbach ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาต่ำสุดมีค่าเท่ากับ 0.818 - 0.916 ซึ่งผลที่ได้มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 (Malhotra, 2004) แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงเพียงพอเหมาะสม (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของตัวแปร

ตัวแปร	Factor Loadings	Cronbach Alpha
การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support: OS)	0.813 - 0.877	0.866
นโยบายของภาครัฐ (Government Policy: GP)	0.823 - 0.928	0.916
การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance: RC)	0.807 - 0.881	0.818
การกำกับดูแลที่ดี (Good Governance: GG)	0.866 - 0.905	0.909

นอกจากนี้ยังได้ทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตามตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ตามลำดับ

3. ผลการวิจัย

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของเจ้าพนักงานสรรพากรพื้นที่ และสรรพากรพื้นที่สาขา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 76.30) มีอายุระหว่าง 40-50 ปี (ร้อยละ 37.20) สถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 57.10) ระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 74.40) ระยะเวลาปฏิบัติงานที่เจ้าพนักงานตรวจสอบภาษีมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 69.20) และตำแหน่งงานปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานตรวจสอบภาษีปฏิบัติการ (ร้อยละ 74.40)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา

ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา พบว่า ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ส่วนภูมิภาค (ร้อยละ 78.80) มีจำนวนบุคลากรในหน่วยงาน น้อยกว่า 10 คน (ร้อยละ 79.50) ภาษีอากรที่จัดเก็บได้ มากกว่า 700,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 58.30) และภาษีอากรที่จัดเก็บได้ในปีภาษีที่ผ่านมาโดยประมาณน้อยกว่า 100,000,000 บาท (ร้อยละ 68.60)

3.3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรจากการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรระหว่าง 0.347 - 0.520 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.8 และทดสอบหาค่า Variance Inflation Factor (VIFs) ที่ใช้ในการตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้น หรือมีความสัมพันธ์เชิงเส้นสูงมากเกินไป หรือสภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) อยู่ในช่วงระหว่าง 1.336 - 1.611 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 (Gujarati and Porter, 2009) และค่า Tolerance อยู่ในช่วงระหว่าง 0.621 - 0.749 ซึ่งผลที่ได้มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าไม่พบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่เสนอว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้น หรือไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นสูงมากเกินไป หรือไม่มีปัญหาภาวะร่วมพหุ (Multicollinearity) ระหว่างคู่ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.8 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร (Variables)	OS	GP	RC	GG
ค่าเฉลี่ย (Mean)	4.17	4.12	4.05	4.28
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D)	0.683	0.739	0.624	0.607
การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support: OS)	1			
นโยบายของภาครัฐ (Government Policy: GP)	0.520**	1		
การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance: RC)	0.347**	0.489**	1	
การกำกับดูแลที่ดี (Good Governance: GG)	0.444**	0.485**	0.473**	1

**, * Correlation is significant at the 0.01 and 0.05 level (2-tailed) (n = 156)

3.4 การวิเคราะห์ผลกระทบของการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดี

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้านการสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support), ด้านนโยบายของภาครัฐ (Government Policy), ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) ที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) โดยใช้ OLS Regression Analysis ในการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยโดยกำหนดให้การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, และการปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และการกำกับดูแลที่ดีเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) ทำการวิเคราะห์ (Method) ด้วยสมการด้วยวิธี Enter

จากการวิเคราะห์ผลกระทบของตัวแปรด้านการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบต่อการกำกับดูแลที่ดี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (Multicollinearity) เท่ากับ 0.588 สามารถพยากรณ์ได้ว่าการสนับสนุนจากองค์กร, ด้านนโยบายของภาครัฐ, และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่งผลกระทบต่อการกำกับดูแลที่ดีโดยรวม ได้ร้อยละ 0.332 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (Standard Error of the Estimate) เท่ากับ 0.496 ดังนั้น การสนับสนุนจากองค์กร ($\beta_1 = 0.202$, $p < 0.05$), นโยบายของภาครัฐ ($\beta_2 = 0.188$,

$p < 0.05$) และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($\beta_3 = 0.274, p < 0.001$) ส่งผลกระทบโดยรวมต่อการกำกับดูแลที่ดีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงยอมรับสมมติฐานว่า การสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย

ตัวแปร (Variables)	การกำกับดูแลที่ดี (GG)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคาดเคลื่อนมาตรฐาน		
Constant	1.547		4.963***	0.000
การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support: OS)	0.202	0.227	2.934**	0.004
นโยบายของภาครัฐ (Government Policy: GP)	0.188	0.229	2.753**	0.007
การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance: RC)	0.274	0.282	3.715***	0.000
จำนวนบุคลากรในหน่วยงาน (NO)	0.015	0.028	0.430	0.668
R = 0.588, F = 26.733, p = 0.000, AdjR ² = 0.332, SEest = 0.496				

***, **, and * represent statistical significance at the 1%, 5%, and 10% levels respectively

^aBeta coefficients with standard errors in parenthesis, *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.10$, (n = 156)

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support), นโยบายของภาครัฐ (Government Policy), การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) ที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง โดยใช้จำนวนบุคลากรในหน่วยงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเป็นตัวแปรควบคุม ผู้วิจัยได้ใช้สมการพหุคูณในการวิจัย

การทดสอบสมมติฐาน

จากวัตถุประสงค์หลักเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดีของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง จากทดสอบสมมติฐานที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) (Equations 1: ($\beta_1 = 0.202, p < 0.05$) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ว่าการสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) ของกรมสรรพากร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance)

จากทดสอบสมมติฐานที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายของภาครัฐ (Government Policy) มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) (Equations 1: ($\beta_2 = 0.188, p < 0.05$). ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 ว่านโยบายของภาครัฐ (Government Policy) มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ของกรมสรรพากร สำหรับสมมติฐานที่ 3 ซึ่งเป็นสมมติฐานสุดท้าย ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Equations 1: ($\beta_3 = 0.274, p < 0.001$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 ว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) ของกรมสรรพากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance)

จากผลของการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากองค์กร, นโยบายของภาครัฐ, การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการกำกับดูแลที่ดี: การศึกษาเชิงประจักษ์ของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง โดยผู้วิจัยสามารถแสดงผลการพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ผลการวิจัยได้ 32.90% ส่วนที่เหลือ 67.10% ไม่สามารถอธิบายผลการวิจัยได้เนื่องจากเป็นผลจากปัจจัยอื่น ๆ

4. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านการสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) แสดงให้เห็นว่า กรมสรรพากรมีการจัดหาทรัพยากรที่มีศักยภาพเหมาะสมกับระบบงานมาใช้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานพัฒนาระบบการปฏิบัติงานที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงาน ได้พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ร่วมมือกันทำงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องที่อยู่แล้ว (Yang, 2007) การบริหารราชการแบ่งเป็นส่วนงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งจะปฏิบัติราชการตามนโยบายจากรัฐบาลเป็นหลัก ถ้าส่วนราชการภายใต้การปกครองได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น งบประมาณ การดำเนินงาน ระเบียบราชการ ทั้งจากภายนอกและการสนับสนุนภายในองค์กร จะมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลไปด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม (Rehman, 2012) ในส่วนของข้าราชการ หรือผู้ปฏิบัติ ถ้าได้รับรู้ว่างค์กรภาครัฐเป็นสถานที่ที่เขาเหล่านั้นมีโอกาสเติบโตในหน้าที่การงานน้อย หรือมีระบบการกำกับดูแลที่ไม่ดี มีระดับความเป็นมืออาชีพที่ไม่ดี ก็จะมีแนวโน้มที่จะออกจากองค์กรหรือส่วนงานราชการนั้นเพิ่มขึ้นได้

2. นโยบายของภาครัฐ (Government Policy) มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการให้บริการ (Service Performance) แสดงให้เห็นว่ากรมสรรพากร และภาครัฐมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงาน ร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สามารถนำไปสู่ศักยภาพในการให้บริการที่ดีเยี่ยม มีการกำกับดูแลและให้คำแนะนำผู้ประกอบการเป็นราย ๆ ไปโดยทีมกำกับดูแล จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ (Supply Chain) รวมถึง มีการส่งเสริมให้ผู้บริหาร และบุคลากรในหน่วยงาน พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัย นโยบายของรัฐบาลสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการเติบโตของผู้ประกอบการซึ่งจะสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลบางประเทศได้เริ่มนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่านการเจริญเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Weymouth and Hartz-Karp, 2015) นโยบายของหน่วยงานราชการในรัฐเวสเทิร์น ออสเตรเลีย ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลที่ดีในการปกครองแบบมีส่วนร่วม มีผลในทางบวกต่อการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลกลางและการดำเนินงานของรัฐบาลท้องถิ่น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหา หรือตอบสนองต่อปัญหาที่รวดเร็ว จะลดช่องว่างในการกำกับดูแลที่ดีได้

3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Regulatory Compliance) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) แสดงให้เห็นว่า กรมสรรพากรมีการออกระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อบังคับให้หน่วยงานกำกับ ดูแล ธุรกิจที่เสียภาษีในจำนวนที่สูงหรือขอคืนภาษีในจำนวนที่มากเป็นรายสถานประกอบการ รวมถึง ออกนโยบายระเบียบข้อบังคับที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจ ทำให้หน่วยงานต้องปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงาน ทำให้สามารถตอบสนองต่อนโยบาย กฎระเบียบดังกล่าวได้เป็นอย่างดี และยังได้ให้ความสำคัญต่อการปรับปรุง พัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการขอความสนับสนุนการปฏิบัติงานดังกล่าวจากหน่วยงานอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย, การประสานงานภายในและภายนอกองค์กร, คุณลักษณะขององค์กร, คุณภาพของบุคลากร และการปรับตัวให้เข้ากับระบบงานใหม่ ๆ มีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังในผลสำเร็จของการปฏิบัติตามนโยบาย จัดระเบียบสถานบริการ (เพ็ญศรี, 2558) ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับทางการเงินและพัสดุ ในด้าน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินและพัสดุ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และด้านผู้รับบริการ คำแนะนำควรมีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ให้เหมาะสมต่อการดำเนินการ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง (ธีระวุฒิ, 2548) ปัจจุบันกรมสรรพากร มุ่งเน้นการจัดเก็บภาษีและการตรวจสอบภาษีอากรเป็นหลัก แต่ขาดหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยในการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ทำให้บุคลากรของกรมสรรพากรต้องเข้ารับการฝึกอบรม กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกมาใหม่ ๆ อยู่เสมอ ๆ อาจจะทำให้มีผลกระทบต่อการให้บริการแก่ผู้เสียภาษี

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้เพียงแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเท่านั้น จึงไม่ครอบคลุมคุณลักษณะของการกำกับดูแลที่ได้ทั้งหมด ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควรนำการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาช่วยในการศึกษา เพื่อขยายความรู้ให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการวิจัยด้านการกำกับดูแลที่ดีในมุมมองอื่นให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย กรมสรรพากรมีการกำกับดูแลที่ดีอยู่แล้วในสายตาของผู้ปฏิบัติ ผู้เสียภาษี และผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว แต่กรมสรรพากรควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบมากยิ่งขึ้นเป็นอันดับแรกก็สามารถทำให้กรมสรรพากรมีภาพลักษณ์ในการเป็นหน่วยงานที่มีการกำกับดูแลที่ดียิ่งขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญในด้านอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำมายกตัวอย่าง เช่น

1. กรมสรรพากร ควรให้ความสำคัญกับพัฒนาระบบการปฏิบัติงานที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้เสียภาษี
2. กรมสรรพากร ควรให้ความสำคัญกับจัดหาทรัพยากรที่มีศักยภาพเหมาะสมกับระบบงานมาใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน
3. กรมสรรพากร ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร และบุคลากรของหน่วยงาน ได้พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ร่วมมือกันทำงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
4. กรมสรรพากร ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร และบุคลากรในหน่วยงาน พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีอย่างต่อเนื่อง
5. กรมสรรพากร ควรสนับสนุนให้ผู้บริหาร และบุคลากรในหน่วยงาน ร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
6. กรมสรรพากร ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร และบุคลากรในหน่วยงาน สร้างความสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม เป็นช่วงของการรับยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้เจ้าพนักงานสรรพากรปริมาณมากอาจส่งผลกระทบต่ออัตราการตอบกลับ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างควรทำในช่วงเวลาอื่นอาจจะได้อัตราการตอบกลับที่สูงขึ้นได้
2. การเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการติดตามข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล โทรศัพท์ แบบสอบถามออนไลน์) เพื่อเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยให้มากยิ่งขึ้น
3. ควรขยายขอบเขตการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อการกำกับดูแลที่ดีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณท่านคณบดี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มอบทุนวิจัยเพื่อการศึกษาจากงบประมาณเงินผลประโยชน์ รวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรหมอักษร อธิการบดีคณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณ เป็นอาจารย์ เป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นต้นแบบของผู้เขียนที่ได้ให้ความเมตตาให้โอกาสทางการศึกษา โอกาสในชีวิต โอกาสการทำงาน ส่งเสริมและคอยผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าด้วยดีตลอดมา

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร .2559. ฐานข้อมูลโครงสร้างการบริหารของกรมสรรพากร.[online]. <http://www.rd.go.th/publish/324.0.html>.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมสรรพากร. 2560. เรื่อง สรรพากรยุคใหม่ไร้ผลประโยชน์ทับซ้อน. ปชส. เลขที่ข่าว 20/2560. กรุงเทพฯ: กรมสรรพากร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2555. การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระวุฒิ เต็มสิริวัฒนกุล. 2548. แนวทางการตีความอนุสัญญา เพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน ในบริบทของกฎหมายระหว่างประเทศ : กรณีศึกษาของประเทศไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญศรี สุขไชยะ. 2558. การศึกษาความเสี่ยงด้าน การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับทางด้านการเงิน และพัสดุ. สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์” 2560. การกำกับดูแลกิจการที่ดีและการพัฒนากิจการเพื่อความยั่งยืน. [online]. <http://www.cgthailand.org/TH/principles/CG/Pages/cg-concept.aspx>.
- สุภัทรา เทียนอุดม. 2536. การพัฒนาแบบวัดความมีระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่6. ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. 2018. ธรรมมาภิบาลภาครัฐ. [Online]. <https://www.thairath.co.th/content/972372>. 16 เมษายน พ.ศ. 2561.
- Armstrong, J.S. & Overton T.S. 1977. Estimating non-response bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research* 14(3): 396-402.
- Bandura, A. 1997. Personal efficacy in psychobiologic functioning. In G. V. Caprara (Ed.) *Bandura: A leader in psychology* (pp. 43-66). Milan, Italy.
- Baron, R.A. & R.A. Henry. 2006. *The Role of Expert Performance in Entrepreneurship: How Entrepreneurships Acquire the Capacity to Excel*. USA: Indiana University.
- Dye, Thomas R. 2002. *Understanding Public Policy* (10th Ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Gujarati, Damodar, N. & Porter Dawn, C. 2009. *Basic Econometrics*. McGraw Hill: International Edition.
- Hair, J. F, Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. 2010. *Multivariate Data Analysis*. USA: Pearson Education International.
- Hoebink, P. 2006. European donors and ‘good governance: Condition or goal?. *The European Journal of Development Research* 18(1): 131.
- Malhotra, N. K. 2004. *Marketing Research: An Applied Orientation*. 4th Ed. New Jersey: Pearson Edition, Inc.
- Pangkae Pincoum. 2005. Expectation of success in implementing the policy to control entertainment places : a case study of government officers in Samutpakarn province. Master of Arts, Mahidol University.
- Rachel Parker. 2008. Networked governance or just networks? Local governance of the knowledge economy in Limerick (Ireland) and Karlskrona (Sweden). *Political Studies* 55(1): 113-132.

- Rehman, S. 2012. A study of public sector organizations with respect to recruitment, job satisfaction and retention. *Global Business and Management Research* 4(1): 76-88.
- Ucbasaran, D., P. Westhead, & M. Wright 2008. Opportunity identification and pursuit: Does an entrepreneur's human capital matter?. *Small Business Economics* 30(2): 153-173.
- Weymouth, R., & Hartz-Karp, J. 2015. Deliberative collaborative governance as a democratic reform to resolve wicked problems and improve trust. *Journal of Economic and Social Policy* 17(1): 1-32.
- Yang, D.C. 2007. *Neoinstitutional Economics*. Nanjing Chinese: Nanjing University Press.

ภาคผนวก

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก (RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กำหนดเผยแพร่วารสารปีละ 2 ครั้ง มกราคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - ธันวาคม

1. บทควมวิจัย

ก. ส่วนปก ประกอบด้วย

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้น กระชับ ชี้ถึงเป้าหมายหลักของการวิจัย
2. ชื่อผู้เขียนทุกท่าน (Authors) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
3. ที่อยู่ สำหรับการติดต่อ E-mail และโทรศัพท์
4. ตัวเลขยก ให้เขียนไว้บนนามสกุลเพื่อระบุว่าเป็นที่อยู่ของผู้เขียนท่านใด
5. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษาและส่วนท้ายต้องมี คำสำคัญ (Keyword) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ที่สามารถนำไปใช้สืบค้นในระบบฐานข้อมูล ควรมีประมาณ 4 คำ

ข. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

1. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการทดลอง (Materials and Methods) หรือ วิธีการศึกษา (Research Methodology) เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท
3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล (Research and Discussion) ควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยเฉพาะการพบสิ่งใหม่ ลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา พร้อมการวิจารณ์ผล
4. สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา
5. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) กล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่สำคัญที่มีบทบาทช่วยเหลืองานวิจัยและมีความสำคัญจริง (อาจมีหรือไม่ก็ได้)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก กำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบ

ขอบบน (Top margin) และขอบซ้าย (Left margin) 2.5 ซม.

ขอบล่าง (Bottom margin) และขอบขวา (Right margin) 2.0 ซม.

- กระดาษ

ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.

รูปแบบตัวอักษร

แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น

หมายเลขหน้า

ตำแหน่ง ด้านล่าง กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษร 14

การย่อหน้า

เคาะ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9

จำนวนหน้าทั้งหมด

6 - 12 หน้า

การพิมพ์ส่วนปก

พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์)

การพิมพ์ส่วนเนื้อหา

พิมพ์ 1 คอลัมน์

ข้อบกพร่อง

ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อผู้เขียน

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา)

ระหว่างชื่อกับนามสกุล เว้น 2 เคาะ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวเลขยกบนนามสกุล

ขนาดตัวอักษร 16

ที่อยู่

ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12

E-mail และโทรศัพท์

ขนาดตัวอักษร 12 (ตัวเอียง)

ข้อบกพร่อง

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

เนื้อหาบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อคำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)

คำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อหัวเรื่องใหญ่

ประกอบด้วย 1. บทนำ 2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีการศึกษา

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาและอภิปรายผล

4. สรุป 5. กิตติกรรมประกาศ 6. เอกสารอ้างอิง

ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องรอง

ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องย่อ

ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5

เนื้อหาบทความ

ขนาดตัวอักษร 14 จัดกระจายแบบไทย

ชื่อตาราง

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ด้านบน จัดชิดซ้าย

ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลาง

เนื้อหาในตาราง/แผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 12

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ในระบบนาม-ปี เช่น วีระพล (2554) หรือ (วีระพล, 2554)

หรือ Dan and Hamasaki, 2001 หรือ เทพบุตร และวุฒิชัย, 2552

หรือ Dan, et al., 2010 หรือ สุภาพ และคณะ, 2547 เป็นต้น

การอ้างอิงท้ายเรื่อง**1. หนังสือ**

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์.

2. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อบทความ**. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์**. สถานศึกษา. เมืองที่พิมพ์.

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความที่นำส่งจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนที่กำหนดเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณา ดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

*** ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายบทความ**

กรองทิพย์ เจริญบุญยวิวัฒน์. 2556. การจัดการความรู้ทางการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าหน่วยงานโรงพยาบาลชุมชน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 97-103.

ไพฑูล สีใส และวีระพล แจ่มสวัสดิ์. 2555. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 1(1) : 63-75.

วิชณกร ศิริทอง มาลินี อุทธิเสน และเสาวณิต รัตนรวมการ. 2556. พฤติกรรมการบริโภคสุราของประชาชนในชุมชน เขมร ส่วย (กูย) ลาว อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 26-44.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. แนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 39(1)

สรียา เพ็ชรรัตน์. 2545. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ภาคนิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. โครงการบัณฑิตศึกษา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2546. อย.เข้มงวดการแสดงคำเตือนในโฆษณาเครื่องดื่มผสมกาแฟอื่น. กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค. (โรเนียว)

Luque-Perez E. Rios A. Valcarcel M. Danielsson L.G. and Ingman F. 1999. Spectrophotometric flow injection determination of caffeine in solid and slurry coffee and tea samples using supported liquid membranes. Laboratory Automation and Information Management. 34 : 131-142

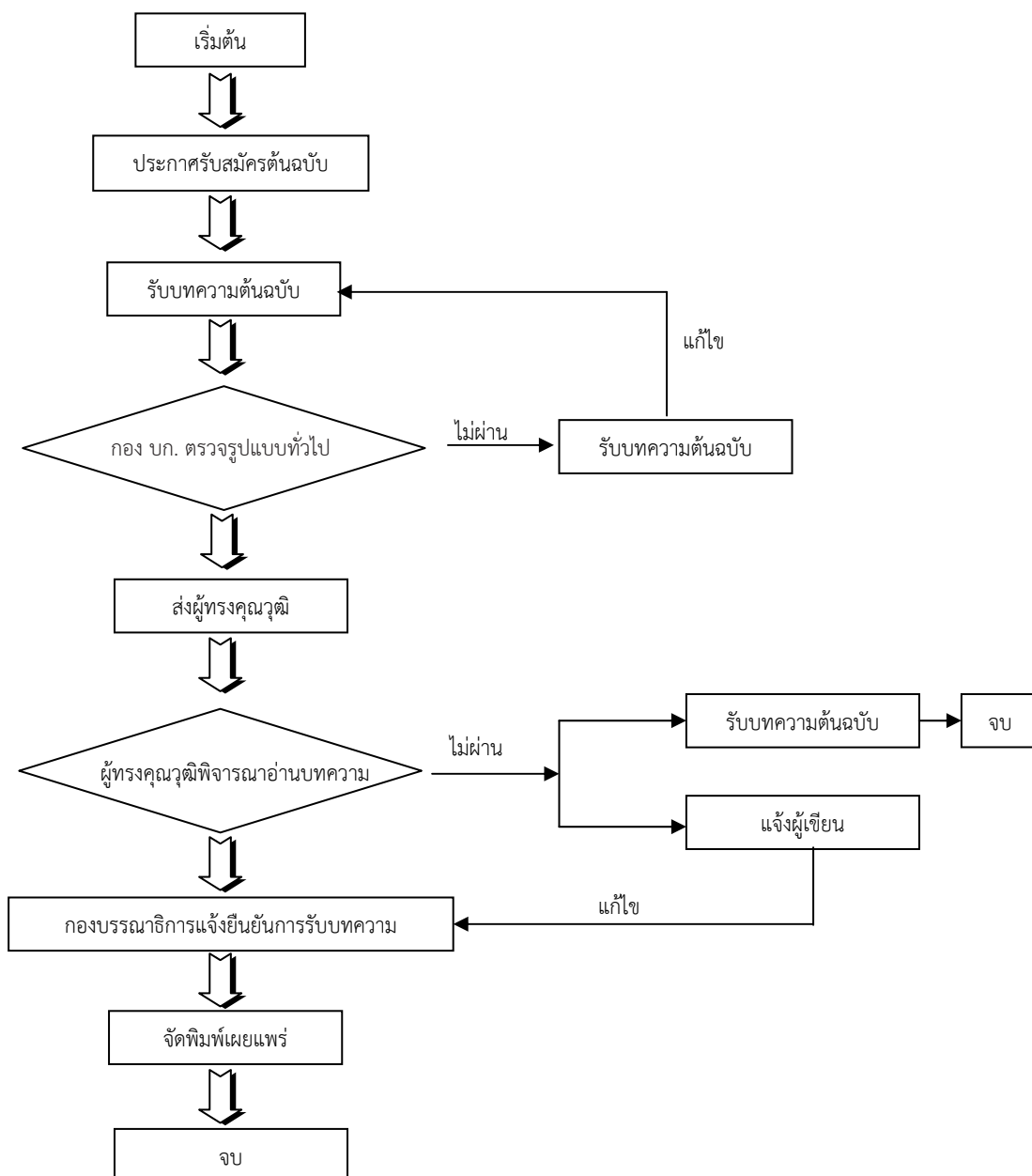
Martin M.J. Pablo F. and Gonzales A.G. 1999. Simultaneous determination of caffeine and non-steroidal anti-inflammatory drugs in pharmaceutical formulations and blood plasma by reversed-phase HPLC from linear gradient elution. Talanta. 49 : 53-459

3. หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะนำส่งเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอก บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ

ขั้นตอนการจัดทำวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก

แบบฟอร์มการส่งบทความวิจัย
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....
(ภาษาอังกฤษ).....
4. ชื่อผู้เขียนร่วม (1)
(2)
(3)
(4)
(5)

5. ที่อยู่ทำงาน

.....
.....
.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....
.....
.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบสรุปผลการประเมินบทความวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

1. รหัสบทความวิจัยที่ประเมิน R ☐ ☐ ☐ ☐

2. ชื่อบทความ.....

.....

3. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน..... ท่าน

4. หัวข้อที่พิจารณา

หัวข้อ	ผ่าน	ผ่านและมีการแก้ไข	ไม่ผ่าน	ข้อแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
บทคัดย่อ (Abstract)				
บทนำ				
วิธีการทดลอง/วิธีการศึกษา				
ผลการทดลอง และวิจารณ์ผล / ผลการศึกษาและอภิปรายผล				
สรุปผล				
เอกสารอ้างอิง				
คุณค่าทางวิชาการ				

5. อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

6. สรุปผลการประเมิน ☐ ผ่านดีเยี่ยม ☐ ผ่าน ☐ ผ่านและมีการแก้ไข ☐ ไม่ผ่าน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ)

บรรณาธิการ

วันที่...../...../.....

หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ขอรับรองว่าบทความ.....

เรื่อง

.....
.....
.....

โดย

.....
.....
.....

ได้ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
และตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ปีที่ ฉบับที่

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดื่อน โพธิ์สุวรรณ
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มทร.ตะวันออก
ให้ ณ วันที่.....

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562

เป็นวารสารด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
จัดทำโดย สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นสื่อ รวบรวม เผยแพร่ผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานของงานวิจัยสู่ระดับมาตรฐานสากล
3. เป็นสื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และแนวคิดระหว่างนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
4. เสริมสร้างให้เกิดผลงานวิจัยใหม่ ๆ ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

คณะกรรมการอำนวยการ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

รองอธิการบดีทุกฝ่าย

ผู้ช่วยอธิการบดีทุกฝ่าย

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

Institute of Research and Development
Rajamangala University of Technology Tawan-ok

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
43 หมู่ 6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
โทร. 038-358201 ต่อ 8508-8510
โทรสาร 038-358142

<http://ird.rmutto.ac.th>, <http://Journal.rmutto.ac.th>